This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Polidoru

DE

ALCHEMIA

7

:54

G 32

F. M. M.

Recueil 38 in 4°

1 Collection de 1541. geber, Rog. baco. Rich. anglicus
2 Paracelsi labyrinthus medicorum errantium 1553
3 Potier, mich. physi hermetici apologia 1631
4 Berengarii Carpen. de fractura cranei 1535

= 812 pages.

Colleccion de Alchemia

Dialogi duo.

R.192.639

IN HOC VOLVMINE
DE ALCHEMIA
continentur hæc.

GEBRI Arabis, Philosophi solertissimi, rerumq; naturalium, præcipue metallicarum peritissimi,
De inuestigatiõe pfectionis metallorũ. Liber I.
Summæ perfectionis metallorum, siue perfecti magisterij. Libri II.
Quæ sequuntur, omnia nunc primũ excusa sunt.
Eiusdem De inuentione ueritatis seu perfectionis metallorum. Liber I.
De Fornacibus construendis. Liber I.

ITEM.

Speculũ Alchemiæ, doctissimi uiri Rogerij Bachonis.
Correctoriũ Alchemiæ doctiss. uiri Richardi Anglici.
Rosarius minor, de Alchemia, Incerti authoris.
Liber Secretorũ Alchemiæ Calidis filij Iazichi Iudæi.
Tabula Smaragdina de Alchemia, Hermetis Trismeg.
Hortulani philosophi, super Tabulam Smaragdinam Hermetis Commentarius.

Omnia collatis exemplaribus, emẽdatissima, nouoq; modo ad mẽtẽ authorũ distincta, & argumẽtis atq; picturis necessarijs illustrata, ita ut merito iã renata uideri queãt.

Norimbergæ apud Ioh. Petreium,
Anno M. D. XLI.

CHRYSOGONI POLYDORI IN LIBELLOS ALIQVOT ΠΕΡῚ ΧΗΜΕΊΑΣ

Præfatio ad Lectorem.

CVM selectos aliquot ueterum libellos τῆς χημείας, è bibliotheca nostra Typographis permittere uellem excudendos, quo maior inde ad Philosophiæ studiosos permanaret utilitas, nonnihil præfandum mihi esse sum arbitratus. Non enim dubito, quin pleriq; boni quidem uiri, sed naturæ tamen rerum imperiti, totum hoc genus artis omnino aspernandum, & silentio tegendum esse censeant: siue quia illam penitus falsam, siue quia difficiliorem opinentur, quàm ut magnis laboribus, incerto euentu sit inuestiganda. Ego uero, etsi aliquando in eadem opinione fui, discendi tamen cupiditate allectus, hoc genus authorum per occasionem diligenter inspexi, tantumq; cognitionis rerum inde tuli, ut & mihi non parum gratuler, & alijs, ut eosdem & ipsi cognoscant, author esse non dubitem. Cum enim omnis Philosophia, aut sermonem dirigat, aut mores formet, aut occulta naturæ inquirat. & sermonis cura propter aliud sit, morum autem regula iam aliunde, quàm è Philosophia petatur, quis non uidet, eam Philosophiæ partem, quæ naturas rerum atq; causas explicat, esse præstantissimam? Sunt autem metalla non minima portio rerum naturæ, quibus nulla pars humanæ uitæ sine detrimento carere potest, cum sint omnium artificum instrumenta, omnium rerum precia, & omnium dignitatum ornamenta. Taceo quòd & medicinam copiose instruunt, & picturæ uarios colores subministrant, alioqui uel sola contemplatione sui magnæ admirationi futura. Quare utiliorne, an iucundior sit eorum naturæ cognitio, mecum ipse con-

ſtituere nondum poſſum. Scripſerunt de his Ariſtoteles &
Theophraſtus, exactè haud dubie uterq́ (ita enim credi par eſt)
quæ ſi extarent, nihil fortaſsis opus erat, ut Philoſophiæ ſtudio
ſi, ad hoc genus authorum ſeſe demitterent. Verum cum illa
nunc deſyderentur, nihil iam aliud ſupereſt, unde certam & exa
ctam eorum cognitionem hauriamus. Quòd ſi quem dictionis
impuritas, ſiue inculta barbaries in hoc ſcriptorum genere offen
derit, cogitare debet, paucißimos, qui inſignem rerum cogniti-
onem cum eloquentia coniunxerint, tanto æuo extitiſſe: nec the
ſaurum tam precioſum propter ſermonis incommoda eſſe ne-
gligendum, aut etiam abijciendum. Eſt enim operæprecium
audire homines ingenioſiſsimos, partim Philoſophiæ principi
is, partim experientiæ documentis, partim uero utriſq́ fretos,
de hac arte, atq́ adeo de omni metallorum natura diſputantes,
quæ ſcilicet prima & propinqua ſit materia metallorum, quæ il
lorum cauſa efficiens, quomodo inter ſeſe differant, ſubſtantiali
ne aliqua forma, an uero accidentalibus tantum, quæ habeant
affinia, an poſsit unum in alterum transformari, & quomodo
ad ſummam perfectionem debeant perduci. Quæ omnia, & alia
huius generis multa, dum uel inquirunt, uel iam olim inueniſſe
ſe, magna conſtantia & authoritate aſſeuerant, tantum lucis affe
runt, & cognitionis, ut equidem non illibenter dubitem, an uel
Ariſtoteles, uel Theophraſtus tantundem potuerint præſtare.
Non debet igitur hæc Philoſophiæ acceſsio tam inſignis, à ſtu-
dioſis negligi, aut contemni, utcunq́ ſit è Barbaro ſcriptorum
genere paſsim emendicanda, & quaſi aurum è ſtercoribus, colli
genda. Eſt & alia cauſa non parua, cur eoſdem cognoſcere ue-
lis. Nam poſtquam fama huius artis orbem terrarum iam ſe-
mel impleuit, multi paſsim uagantur nebulones, qui eam pro-
fitentur, cũ nihil ſciãt minus, ac ſimplices, tam lucri, quàm artis
admirandæ auidos, inani ſpe lactatos, uel furto uel fraude com
pilant. Quorum nequitiam, fraudem, & præſtigia, nemo citi-
us deprehenderet, neq́ efficacius conuinceret, quàm qui in huius ar
tis adyta penetrauit. Hæc enim ars, ſine Philoſophiæ cognitio

ne, (quam illi ſimulare non poſſunt) nemini contingit, & examina ueri auri & argenti tam certa & efficacia tradit, ut nulla fraus, neq; tã ſcita, neq; tam tecta illis adhiberi queat, quam illa non detegant, ac penitus diſperdant. id quod Reipublicæ quoq; plurimum intereſt. Cum igitur hoc genus authores, Philoſophiam locupletent, & falſarios, Reipublicæ noxios, prodant, cognitione digni erant, etiam ſi ars ipſa in ſe nulla eſſet. Quanquam cauſam nullam uideo, cur eam non eſſe ueram exiſtimemus. Nam ab hominibus in Philoſophia exercitatiſsimis probabiliter aſſeritur. Et artifices quidã ſine ulla manifeſta fallendi cauſa, eam ſe reperiſſe, per omnia ſacra, etiã æditis libris, iurando confirmarunt. Quibus teſtimonium perhibent affectus animi, lætitia & gaudio inuentæ artis apud ſe geſtientis, tam uehementer erumpentes, ut nulla arte tantam ſimulationem fingi poſſe credibile ſit. Habet & hiſtoriæ teſtimonia. Nam Suidas author minime contemnendus, Aegyptios, opibus ex hac arte, fretos, rebus nouandis ſtuduiſſe, & à Diocletiano coercitos fuiſſe ſcribit. Sed uerba eius recenſebo: Χημεία (inquit) ἡ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατασκευή, ἧς τὰ βιβλία διερευνησάμενος ὁ Διοκλετιανὸς ἔκαυσε. διὰ τὰ νεωτερισθέντα αἰγυπτίοις Διοκλετιανῷ. τούτοις ἀνημέρως καὶ φονικῶς ἐχρήσατο. ὅτε δὴ καὶ τὰ περὶ χημείας τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. τοῖς παλαιοῖς γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος ἔκαυσε, πρὸς τὸ μηκέτι πλοῦτον αἰγυπτίοις ἐκ τῆς τοιαύτης προσγίνεσθαι τέχνης, μηδὲ χρημάτων αὐτοὺς θαῤῥοῦντας περιουσίᾳ, τοῦ λοιποῦ τοῖς ῥωμαίοις ἀνταίρειν. Id eſt, Chemia, eſt auri & argenti confectio, cuius libros Diocletianus perquiſitos exuſsit, eò quod Aegyptij res nouas contra Diocletianum moliti fuerant. Duriter atq; hoſtiliter eos tractauit. Quo tempore etiam libros de Chemia auri & argenti à ueteribus conſcriptos, conquiſiuit & exuſsit, ne deinceps Aegyptijs diuitiæ ex arte illa contingerent, neue pecuniarum affluentia confiſi, in poſterum Romanis rebellarẽt. Hæc ille. Nec abludunt à reliquis hiſtoriographis Diocletianum deſcribẽtibus. Veteres autem Poetæ, hanc non ſolum extitiſſe, uerum etiam quomodo exercenda ſit, fabulis lepidiſsimis abſolutiſsime, ſed

αἰνιγματικῶς tamen insinuauerunt. Quid enim aliud est, Vellus aureum ab Argonautis ex Colchide petitum, quàm huius artis indagatio & adumbratio. De quo Suidas alibi: τοῦτο δὲ οὐχ ὡς ποιητικῶς φέρεται, ἀλλὰ βιβλίον ἦν ἐν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσός. εἰκότως οὖν οἱ τότε χρυσοῦν ὠνόμαζον αὐτὸ δέρας, διὰ τὴν ἐνέργειαν, τὴν ἐξ αὐτοῦ. Id est, Hoc autem nõ ut ficticie dicitur, sed liber erat, in uelleribus conscriptus, continens quomodo per Chemiam fieri debeat aurum. Merito igitur eius seculi homines Aureum uellus nominabãt, propter efficaciam, quæ ex eo hauriebatur. Non datur uellus aureum Iasoni, nisi prius certos & periculosos labores obierit, hoc est, nisi prius πρᾶξιν suis manibus exercendo didicerit. Frustra enim possidet librũ, de hac arte conscriptum, qui πρᾶξιν ignorat. Cæterũ, periculosa nauigatio, difficultatem indagandæ materiæ lapidis philosophorum (ut uocant) indicat. ea, quia telluris uicem obtinet, & metallica est, à Marte metallorum deo, Ager martius appellatur; & quia in igne purganda, præparanda, & perficienda est, ut fit idonea ad recipiendum semen, fingitur à Tauris ignem spirantibus exaranda & excolenda. Hi Tauri fornaces sunt, qui nisi rite constructi fuerint, & ignem continuum debita quantitate exhibuerint, aut materia corrumpitur, aut uasa destruuntur, & artifex odore noxio afflatur, aut incendio etiam perit. Deinde Draco peruigil Argentum uiuum est. Dentes Draconis sunt Mercurius sublimatus, eò quod eboris candorem, ossium duriciem, & incredibilem mordacitatem, non sine ueneno possideat. Is dum sublimatur, in uase uitreo, galeæ simillimo, (Arabes alembicum uocant) excipitur: itaq; dentes Draconis Iasoni in Galea afferuntur, ut seminis eos loco in agrum martium spargat. Nam Mercurius ex ea terra toties sublimari debet, donec in ea figatur. Quod dum fit, hastularum modo è terra surgit, quarum quædam erectæ, quædam inclinatæ, quædam omnino transuersæ, & quasi iugulis hostium intentæ, continue in longum crescunt, ut moueri uideantur, & speciem confertissimi exercitus iamiam accerrime confligentis exhibere. Ideo uiri

armati fingũtur enaſci, qui mutuis uulneribus cadant, id eſt, tandem in ea terra ſepulti figantur. Et niſi uaſculũ eſſet uitreum, ſeu ſiliceum, ſine poris, artifex odore afflatus periclitaretur. Ideo Iaſon apud Ouidium, ſilice periculum à ſe, in hoſtes conuertiſſe fingitur. Hactenus lapis philoſophorũ perfectus eſt, ſuper eſt, peruigilem ſopire draconem, id eſt, Argentum uiuum illius efficacia conuertere in aurum uel argentum: quod ubi ſuccedit, uellus aureum Iaſon uictor aufert, id eſt, hanc artem precioſiſſimam Artifex aſſequutus eſt. Sed antequàm hoc fiat, Hecati apud Orpheum ſacrificãt. in quo ſacrificio, magnum latet myſterium. Porrò quia idem lapis philoſophorum, etiam corporibus humanis mederi, eaq́ꝫ ſana & incolumia uſqꝫ ad uitæ extremum conſeruare dicitur, ideo Medea, patrem Iaſonis in iuuentutem reſtituere fingitur. Hanc artem, & horti Heſperidum, & Cadmi fabula inſinuant, & Cadmus immẽſis opibus ex ea quæſitis, Thebas Aegyptias condidit. ne quis miretur hanc artem in Aegypto potiſsimum uiguiſſe. Hæc magna ſunt huius artis teſtimonia, ſed longe maiora, quæ Iudæi ex Sacris literis, iuxta Hebrææ linguæ proprietatem afferunt. Aiunt enim, hãc quoqꝫ Cabalæ ſuæ partẽ eſſe. Et principem Tyri, apud Ezechielem, eam exercuiſſe. ideóqꝫ prophetam illi exprobrare, quòd eius artis fiducia, Deus ſibi eſſe uideretur. nam propheta (ut ipſi aiunt) narrat, quòd aurum & argẽtum, quod in theſauris ſuis haberet, non è terra effodiſſet, non à ſubditis exegiſſet, nec hoſtibus eripuiſſet, ſed ſibi ipſe feciſſet, hac ſcilicet arte fretus. Ideóqꝫ Daniele ſapientior eſſe, & omnia ſecreta naturæ perluſtraſſe illic dicitur. Itidem de patribus ſuis aſſerunt, Oſeam prophetam huius artis abuſum illis exprobraſſe, quum ſub perſona Dei diceret ad eos: Multiplicaui eis Argentum, & ipſi fecerunt idolo ſuo Aurum. Quòqꝫ magis hoc credas, aiunt Dauidem Pſalmo iuxta ipſos duodecimo, guſtum quendam huius artis tectim exhibere, dum dicit: Verba Dei uerba pura, argentum in aludele exuſtum in terram, ſeu puluerem, refuſum ſepties. ſic enim illi de uerbo ad uerbum interpretantur, (recte an ſecus, eius linguæ

periti

periti iudicent.) Et addunt, Nemo tam stultus est, ut argentum sic tractare uellet, cum sit maximi laboris, & summæ industriæ, nisi sic tractatum preciosius esset. Nec propheta uerbum Dei argento tali, sed sincero potius auro, compararet, nisi tale argentum auro æquipolleret. Et hoc sanè ualde consentit cum uerbis Gebri, de argento dicentis: Qui nouit ipsum magis subtiliare, & post subtiliationem inspissare & figere, cum auro coniunget &c. Hæc sic diximus, ut non admodum cupiamus persuadere. Nam si quid solidæ ueritatis hic est, ingenia philosophica non segnius eam agnoscent & appræhendent, quàm sanus oculus lucem, & ferrum Magnes. Scriptorum huius artis, quatuor ferè genera sunt. Quidam Methodum sequuntur, sine figuris & ænigmatibus, more philosophico. sed materiam lapidis ita tegunt, ut nemo, nisi Dei munere quid uelint, assequatur. Hoc in genere primas tenet GEBER, quẽ recentiores quidã longo sequuntur interuallo, ut Rogerius Bachon, cuius etiam Picus Mirandulanus noster meminit, & alij plerique. Quidam artem methodice informatam, totam ænigmatibus inuoluunt, ut poetæ in Cadmi, Hesperidum, & Argonautarum fabulis, & quidam recentior in dialogo, de libello aureo. Quidam omisso methodo, præcipua tantum, figuris & ænigmatibus ita adumbrant, ut solum ab ijs intelligi uelint, qui in Philosophia tantum profecerunt, ut hanc artem per se ipsos propemodum conijciant: huius generis est Hermes, Maria prophetissa, Morienus, & Turba philosophorum. Quartum genus πρᾶξιν tantum scribit, sed tã simpliciter ac rusticè, ut nihil omnino abstrusi inesse appareat. Verum in eo genere, prorsus οὐδὲν ὑγιὲς (ut in prouerbio dicitur) sed omnia erronea, falsa, & mendacia reperiuntur. Studiosis à GEBRO potissimũ incipiendũ. Is quatuor scripsit opuscula, mutuo sibi testimonium perhibentia, Inuestigationis scilicet, Inuentionis, Fornacum, & Summam perfecti magisterij. Hanc quidam uarie corrupere, uel in tres, uel in quinque, uel in septem libros diuidentes, cum sint duo tantum. Nos collatis exemplaribus, quàm fieri potuit, emendatissimum, diligentissimeque distinctum,

ctum, amicis cōmunicauimus, addidissemus & Librum radicū eidē à plerisq; ascriptū, sed alterius esse, manifestissime deprehendimus. Super est, ut lectorem etiam de uocabulo artis admoneamus. quam miror ab Erasmo barbaro & prodigioso nomine Alcumisticam appellari. Dicitur autem uero nomine à Græcis ΧΗΜΕΊΑ, id est Fusoria, eo quod metalla, & illis affinia, sales scilicet, alumina, & atramenta, quæ in igne fluunt, & in hac arte potissimum tractantur, ἀπὸ τοῦ χέω, χῶ, χύματα, id est fusilia, (sicut ἀπὸ τοῦ χέω, χῶ, χύματα) dicuntur. Arabes autem hoc nomen à Græcis mutuati, suo more articulū præposuerunt, & Alchemiam dixerunt. Sicut & Ptolemæi compositionem Μεγίστην Almegistum uel Almagestum uocauerunt. Habet autē hæc ars, ut reliquæ omnes, sua quædam peculiaria uerba & uocabula, uulgo non satis nota, partim quia barbara sunt & exotica, ut Aludel, Alembicus, Botus barbatus, Sal alkali, Elixir, & similia. Partim quia καταχρηστικὰ, seu abusiua sunt, ut Imbibere, pro irrigare: Figere & Fixare, pro efficere, ne materia in igne corrumpatur, aut euaporet: Descendere, pro conflare & eliquare, & alia huius generis multa, quæ sola diligenti authorum lectione innotescent. Hæc præfatus, beneuolum & studiosum lectorem, ad huius admirandæ artis adyta, iamdudum (nisi fallor) gestienti animo anhelantem, diutius non remorabor.

Finis præfationis.

INDEX

INDEX EORVM, QVÆ IN SINGVLIS CAPITIBVS LIBRI DE INVESTIGATIONE PERFECTIONIS, CONTINENTVR.

INDEX EORVM, QVAE IN SINGVLIS DUORŨ LIBRORŨ SUMMÆ P̃FECTIÕIS CAPITIBUS CÕTINENTUR.

Libro primo hæc continentur.

Rationes

LIBRO SECVNDO SVMMAE perfectionis continentur hæc.

De

INDEX EORVM, QVAE IN SINgulis capitibus Libri de inuentione ueritatis, continẽtur.

Prima

Finis Inuentionis ueritatis.

INDEX EORVM, QVAE IN SINGVlis capitibus Libri fornacum continentur.

De furno

Finis libri Fornacum.

INDEX EORVM, QVAE IN Speculo Alchemiæ doctißimi uiri Rogerij Bachonis continentur.

Finis Speculi.

INDEX EORVM, QVAE IN CORrectorio Richardi Anglici, continentur.

INDEX EORVM, QVAE IN Rosario minore continentur.

De fixa-

INDEX EORVM, QVAE IN LIBRO secretorum Calidis continentur.

INDEX EORVM, QVAE IN expositione Hortulani continentur.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLERTISSIMI, RERVMQVE NATVRALIum (præcipue metallicarum) peritissimi, περὶ χημείας libellus, quem inscripsit, De inuestigatione perfectionis. Incerto interprete.

Præfatio, in qua explicat, cur hunc librum scripserit. Cap. 1.

INuestigationem huius nobilissimę scientiæ, ex continua, & frequenti operis sedulitate, & huic compari studio nimio, necnon cogitationibus nostris profundissimis, & uarijs annexis, emissam uobis tradam: ut melius & apertius à uobis uolumina subsequentia intelligantur, & ut intellecta, & circa eadem ingeniata & perscrutata, facilius & promptius ad effectum perducantur. Et quia est aliud, artis inuestigare rationem, quàm attentare & probare subtilitates & ingenia horum: donec operando, & perscrutando, & experiendo, ad intentum perueniatur completũ. Ideo in hoc nostro libro, quęcunque per narrata inuestigauimus, secundum nostræ mentis rationem scripsimus, artem dico perficientia. Non putet tamen quis, quòd hanc inuestigationem composuerimus

rimus ante librum nostrum, qui Summa perfectionis magisterij est intitulatus: in quo quæcunq; uidimus & tetigimus, complete, secundum scientiæ ordinem determinauimus, secundum experientiam & cognitionē certam, quam scrutatione nostra, de naturalium, & mineralium effectibus, & transformantibus diuersis, in opere apparentibus notauimus. Et ingeniati sumus scientiam nostram prius compositam cum hoc inuestigationis cōmento, quod super ipsam declarandam composuimus, denudare. Ergo de iure hæc illam præcedit, cum per hunc librum inuestigare quæram de cognitione rei perficientis.

De rebus corpora metallica perficientibus, & corrumpentibus. Cap. II.

CVm ergo hæc scientia de imperfectis tractet corporibus mineralium, in quantum ea perficere deceat. In primis circa hæc, duo considerauimus, Imperfectionem scilicet, & Perfectionem. Circa hæc duo nostram fundamus intentionem. De rebus autem perficientibus, & corrumpentibus, secundum quòd per nostram inuestigauimus experientiam, hunc librum cōponimus, quia opposita iuxta se posita, magis elucescunt. Res autem quæ perficit in mineralibus, est substantia argenti uiui & sulphuris proportionabiliter commixta, per lon-

gam

gam & temperatam decoctionem, in uisceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum conseruatione suæ humiditatis radicalis, non corrumpentis, sed ad substantiam solidam cũ ignitione debita fusibilem, & sub malleo extendibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, leuius peruenire possumus ad cognitionem rei corrumpentis. Et est illa, quæ à contrario sensu habet intelligi, uidelicet substantia impura argenti uiui & sulphuris, sine proportione debita commixta, uel minus decocta in uisceribus terræ immundæ, nec recte inspissata, nec fixa, humiditatem habens combustibilem & corrumpentem, & raræ substantiæ, & porosæ: uel habens fusionẽ sine ignitione debita, uel nullam, nec patiens malleum sufficienter. Primam autem diffinitionem inueni intrusam in his duobus corporibus, uidelicet in Sole & Luna, secundum cuiuslibet perfectionem. Secundam uero in his quatuor, scilicet in stanno, plumbo, cupro, & ferro, secundum cuiuslibet imperfectionem. Et quia hæc corpora imperfecta ad sanitatem & perfectionem non sunt reducibilia, nisi contrarium in eis operetur, id est, quod manifestum occultetur, & occultum manifestetur: quæ operatio uel contrariatio fit per præparationem, igitur præparatio est eis adhibenda. Est ergo præparare, superflua demere, & absentia supplere, & sic notam eis immittere perfectionem: hac autem præparatione non indigent corpora perfecta. Indigent uero præparatione tali, quòd eo-

rum partes magis ſubtilientur, & à corporalitate ſua ad ſpiritualitatẽ reducantur fixã. Cuius intentio eſt ex eis facere corpus ſpirituale fixum, hoc eſt, multo magis attenuare & ſubtiliare, quàm erat prius. De horum omnium præparationibus, ſecundum noſtram inueſtigationem in loco ſuo tractabimus ſufficienter in hoc libro. Quæ poſtquam præparata fuerint ſufficienter, erunt apta, ut de eis elixir albũ, uel rubeũ fiat magnũ.

De lapide Philoſophoꝝ, quòd unus tantum ſit, ad album & ad rubeum, & ex quibus rebus extrahatur. Deq; poſsibilitate ac modo perfectionis. Caput III.

INuenimus autem modernos nobis unicũ tantum ſcribere lapidem ad album uel rubeum completũ, quod & uerum eſſe concedimus. Nam ex quacunq; elixir conficiatur album uel rubeum, nihil tamen ibi aliud eſt, quàm argentum uiuum & ſulphur, quorum unum ſine altero nihil agit, nec eſſe poteſt. Et ideo unus lapis à philoſophis nuncupatur, quamuis à multis extrahatur corporibus ſiue rebus. Extrahere enim à re in qua non eſt, hoc ſtultum cogitare eſſet & uanum, ut quidam fatui putauerunt, quod nunquam erat intentio philoſophorum. Dicunt tamen multa per ſimilitudinem. Et quia omnia corpora metallica ex argento uiuo compoſita

ſunt

ſunt, & ſulphure, puris uel impuris, per accidens, & nõ in prima ſua natura innatum, etiã per præparationem conuenientem tolli eſt poſsibile. Nam expoliatio accidentium non eſt impoſsibilis. Eſt ergo præparatio, ſuperfluum demere, & defectum ſupplere in corporibus imperfectis, quæ fieri non poteſt ſine adiuuatione operis, & rerum purificantium. Diuerſificatur enim præparatio, ſecundum diuerſitatem rerum indigentium. Experientia enim nobis dedit modos agendi, ſcilicet calcinationem, ſublimationem, deſcenſionem, ſolutionem, diſtillationem, coagulationem, fixationem, & cerationem. De quibus ſingulis narrationem fecimus in Summa perfectionis magiſterij ſufficienter. Iſta enim ſunt opera ad præparationem iuuantia.

De rebus præparationem iuuantibus, & earum mundatione. Cap. IIII.

RES autem pręparationes iuuantes ſunt iſtę, ſcilicet omnia genera ſalium, aluminum, atramentorum, etiam uitrũ, borax, & quæ huius naturæ ſunt, & acetum acerrimum, & ignis. Et cum iſtis proponimus corpora imperfecta præparare, ſed conuenit ea prius mundare, ſi aliqua immundicia in his extiterit, ſecundum noſtrã experientiam, in qua certi fuimus per prædicta.

Mundatio ſalis communis.

Mundatur enim ſal commune, per hunc modum: Primo comburatur, combuſtum in aqua communi calida ſoluatur, ſolutum per filtrum diſtilletur, diſtillatum per lentum ignem in parapſide uitreata congeletur, congelatum calcinetur per diem & noctem in igne mediocri, & ſerua ipſum ſic ſufficienter mundatum.

Mundatio ſalis alcali.

Sal alcali ſic mundatur ut ſal commune, & eſt ſagimen uitri. Primo teratur, & totum ſoluatur in aqua communi calida, poſtea diſtilletur per filtrum, & congeletur, & calcinetur cum igne lento.

Mundatio ſalis gemmæ.

Primo teratur, deinde de illo fiat, ut de ſale communi.

Mundatio ſalis amoniaci.

Teratur primo cum præparatione ſalis communis mundati. Poſtea ſublimetur in alto aludel, donec totaliter fuerit extractum purum. Poſtea ſoluatur ſuper porfidum, ſub diuo, ſi de eo uis aquam facere, uel ſeruetur ipſum ſublimatum & purum ſufficienter.

Mundatio aliorum ſalium.

Diuerſa autem adhuc inueniuntur ſalium genera, quæ præparantur per modū iam dictū, & mundantur.

Mundatio aluminum.

Primo de alumine glaciali. Multa poſſunt ꝑ ipſum

præ

præparari sine ipsius mundatione aliqua. Tamen in hunc modum mundatur. Ponatur in alembico, & extrahatur inde tota humiditas, quæ multum in arte ista ualet. Feces in fundo uasis remanentes, uel dissoluantur supra lapidem in aliqua parte humida, uel in aqua inde extracta, uel reseruentur.

Mundatio aluminis lameni.

Alumen lameni, quemadmodum glaciale præparatur, excepto quòd in hac arte maioris est uirtutis.

Mundatio aliorum aluminum.

Plura adhuc inueniuntur alumina, quæ omnia, ut iam dicta præparantur, & mundantur.

Mundatio atramentorum.

Primo de nigro atramento. Nigrum sic mundatur: Primo soluatur in aceto mundo, post distilletur, & coaguletur. Vel ponatur primo in alembico, & humiditas totalis extrahatur. Feces in hac distillatione calcinatæ super porfidum, uel in sua aqua soluantur, & coagulentur, Vel ipsa aqua secundũ uelle artificis reseruetur.

Mundatio cuperosæ.

Cuperosa, siue uitriolum mundatur ut atramentum nigrum. Habet tamen atramentum nigrum maiorem atramento uiridi terrestreitatem.

Mundatio aliorum atramentorum.

Diuersa sunt atramenta, & inueniuntur diuersi coloris, quæ ut prædicta mundantur.

De nitro

De uitro, & boracibus.

Vitrum & boracia si debito modo fuerint facta, non indigent præparatione.

Mundacio aceti acerrimi.

Acetum autem & cuiuscunq; generis, acutum seu acerbum, subtiliantur & depurantur, & illorum uirtus siue effectus per distillationem melioratur. De eorum mundatione, & depuratione sufficienter tractauimus, cum quibus corpora imperfecta præparari possunt, & depurari, & meliorari, & subtiliari, igne semper debito mediante.

De præparatione, & melioratione corporum in genere. Caput V.

PRæparantur autem & depurantur per ista ad intentionem ignis, per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates superfluas, & sulphureitatem adustibilem, nigredinem in ipsis generantem, ipsaq; corrumpentem. Habent etiam terrestreitatem immundam, feculentam, & combustibilem, nimis grossam, ingressionem impedientem & fusionem. Ista & talia sunt superflua in his corporibus prædictis, quæ in ipsis nostra experientia, & inuestigatione certa & ingeniosa sunt inuenta. Et quia hæc superflua accidentaliter his superueniunt corporibus, & non radicaliter, & spolia-

tio accidentalium poſsibilis eſt, oportet nos cum igne artificiali his prædictis mundatis, ſuperflua demere accidentia cuncta, ſola ſubſtantia argenti uiui & ſulphuris radicalis permanente. Et hæc eſt integra præparatio imperfectorum, & depuratio perfecta. Melioratio, depuratio, & ſubtiliatio horum, ſubſtantiæ puræ remanentis, fit multis modis, ſecundum quòd indiget elixir. Præparationis ergo & depurationis in generali modus eſt hic. Primo enim eleuanda eſt cum igne proportionali tota humiditas ſuperflua & corrupta, in illorum eſſentia, etiam ſuperfluitas ſubtilis & comburens, & hoc calcinando. Deinde totalis ſubſtantia remanens corrupta, in illorum calce ſuperfluæ humiditatis comburentis & nigredinis corrodenda eſt cũ his mundatis prædictis corroſiuis, acutis ſeu acerbis, donec calx fuerit alba ſiue rubea, aut ſecundum corporis naturam & proprietatem colorata, & munda, & pura ab omni ſuperfluitate, ſeu corruptione prænarratis. Et hæc cũ his corroſiuis mundantur, terendo, imbibẽdo, & lauando. Poſtea uero delenda, ſeu deponenda eſt totalis terreſtreitas immunda, & feculentia cõbuſtibilis & groſſa, cum rebus prædictis, mundatis uel puris, fuſionem metallicam non habentibus, cũ calce prædicta, modo prædicto deputata, commixtis & bene tritis, quæ in fuſione, ſeu calcis reductione retinebũt ſecum terreſtreitatẽ groſſam & immundam prædictam, remanente corpore puro, ex omni ſuperfluitate corrumpente mundato.

Ex hoc totum descendendo, Meliorationis & subtiliati onis horum substantiæ purę in generali modus hic est. Primo hoc corpus purgatum & reductum, est iterum calcinandum cum igne, & adiutorijs mundatiuis prędi ctis, deinde cum his quæ sunt solutiua soluendum. Hęc enim aqua lapis noster est, & argentũ uiuum de argen= to uiuo, & sulphur de sulphure, ex corpore spirituali abstractum & subtiliatum, siue attenuatum, quæ meli= orari potest, confortando in ipsam uirtutes elementa= les, cum alijs præparatis, quæ sunt ex genere sui gene= ris: & augmentando colorem, fixionem, pondus, puri tatem, fusionem, & alia omnia, quæ pertinent ad elixir perfectum. Et iste est modus, per solos nos inuestiga= tus, præparationis, depurationis, subtiliationis, & meli orationis corporum mineralium in generali. Nũc tran seamus ad specialem, seu particularem cuiuslibet corpo ris imperfecti præparationem, cum omnibus modis su is, etiam perfecti corporis mineralis. Et primo de Ioue.

De præparatione Iouis in speciali. Caput VI.

PReparatur autem Iupiter multipliciter, me lius tamen per hunc modum. Et est, ut po= natur in furno calcinationis, in uase ad hoc apto, & proijciatur subtus ignis usq; ad cor poris ipsius fusionẽ bonam, mouendo tunc ipsius cor= pus liquefactum cum spatula ferrea perforata: scoriam

quæ

quæ ſuper ipſum creatur cõtrahendo, iterumq́ corpus mouendo in ignis calore æque perdurante, donec in ſuperficie bona quantitas ipſius pulueris fuerit congregata. Deponatur tunc illa, & iterum moueatur, quouſq; alternata uice totum corpus in puluerem ſubtiliſsimum fuerit reductum. Cribretur ergo puluis ille, & reponatur in furno, addendo illi ignem bonum, ipſius fuſionẽ non ſuperantem, & mouendo multoties. Stet ergo in igne ſuæ calcinationis ſic per diem naturalem, uel circiter, donec tota humiditas accidentalis, & ſuperfluitas fuerit deleta, cum ſulphure combuſtibili & corrumpente. Poſtea extrahatur calx alba mundata. Nam ignis omnem fugitiuam ſubſtantiam, & inflammabilem eleuat, & conſumit de prædictis ſcilicet cum ſale communi mundato, & alumine, & cum aceto purificato & acerbo multum lauãdo, & ponatur ad ſolem, uel ad aërem, & iterum teratur, & lauetur, & deſiccetur, & hoc alternatim per uicem reiteretur, donec per acuitatẽ ſaliũ, aluminũ, atq; aceti, tota eius humiditas, nigredo, & immunditia fuerint conſumptę, corroſæ, & deletæ. Tunc apponatur de uitro trito cum his prædictis. Cumq́ totum impaſtatum fuerit, deſcendatur per Botum barbatum, cum ſufficienti igne. Deſcendit enim corpus purum & mundum, remanente cum uitro & ſalibus, ſiue aluminibus, tota ſubſtantia terrea & feculenta. In illo enim corpore mundo deſcenſo, & reducto, eſt æqualis & perfecta proportio argenti uiui mundi, & ſulphuris albi

non urentis, Nam ignis & corrosiua totam humiditatem, & substantiam fugitiuam, inflammabilem, & corrumpentem, atq; nigredinem diuiserunt, & per descensorium ipsius, siue per pastillum salium & aluminum, et uitri, diuisa est tota substantia terrea feculenta, substantia pura & temperata cum sua proportione remanente. Postea uero calcinetur iterum hoc corpus reductũ purum, cum solo sale ammoniaco puro, mundato, donec fuerit in pondere æquali, uel circiter. Cum autem bene & minutissime fuerit calcinatum, tunc illud totum peroptime, & bene diu teratur super porfidum, & ponatur sub diuo, in loco frigido & humido: uel in uesicis uitreis in furno solutionis, uel in uentre equino, donec totum fuerit dissolutum, augendo sal, si fuerit necesse. Quam aquam honorare debemus, ipsa enim est quam quærimus ad album. Et hæc de præparatione Iouis dicta sufficiant.

De præparatione Saturni. Caput VII.

PRæparatur & Saturnus sic: Ponatur similiter in furuo calcinationis, mouendo ut Iouem, donec conuertatur in puluerem tenuissimum: Cribretur, & reponatur ad furnum, Stet in igne suæ calcinationis per modum prædictum, donec fugitiua substantia, & inflammabilis fuerit deleta. Postea extrahatur calx rubea, quæ imbibatur

tur

tur, & teratur frequentissime & minutissime, cum sale communi mundato, & atramẽto, & aceto purificato, & acerbo multum. De istis uero ad rubeum utaris, sicuti ad album fecisti, cum sale communi, & alumine lameno, & aceto. Tunc multoties, ut de Ioue dictum est, desiccetur, & imbibatur, & teratur, donec per beneficium dictorum, dicta immundicia fuerit deleta. Tunc apponatur de uitro cum his prædictis, & descendat per Botum barbatum corpus purum, descẽdendo reductum. Iterum calcinetur cum sale ammoniaco puro, ut de Ioue, teratur subtilissime, & dissoluatur per modum prædictum. Ipsa enim est aqua argenti uiui, & sulphuris, proportionabiliter facta, qua utimur in rubei elixiris compositione. Et hæc de Saturni præparatione dicta sufficiant.

De præparatione Veneris. Caput VIII.

PRæparatur etiam Venus optime per hunc modum: Ponatur stratum de sale communi optime mundato in crusibulo, & desuper ipsius lamina, & desuper salis stratum, & desuper lamina, & sic uicissim, donec uas fuerit plenum, & cooperiatur, & lutetur, & collocetur in furno calcinationis per diem naturalem. Deponatur & abradatur quod calcinatum fuerit, & reponantur lamina cum sale nouo. Et sic alternata uice calcinetur, donec omnes

laminæ fuerint conſumptæ, ſeu corroſæ, per beneficiũ ſalis & ignis. Quia ſal corrodit ſuperfluam humiditatẽ, & ſulphureitatem combuſtibilem: ignis eleuat ſubſtantiam fugitiuam & inflammabilem, cũ proportione debita. Teratur omnino puluis ille minutiſsime, & lauetur cum aceto, donec nigredine careat aqua exinde emanans: hinc alterna uice de ſale nouo & aceto imbibe, & tere, & poſt contritionem, ad furnũ calcinationis in uaſe aperto reponatur, ſtetq; ibi per tres dies naturales. Deinde extrahatur, & teratur bene, & ſubtiliter, & abluatur cum aceto bene & diu, donec ab omni immundicia fuerit mundatũ & purgatũ. Deſiccetur ad ſolem bene, tunc apponatur medietas eius de ſale ammoniaco, bene & diutiſsime terendo, donec ſubſtantia impalpabilis fuerit. Ponatur ſub diuo, uel in reſolutionis fimo, donec quicquid ibi eſt ſubtile, fuerit ſolutum: renouando ſal ammoniacum mundatũ, ſi fuerit neceſſe, donec aqua totum fiat. Hanc aquam honora, quã aquam ſulphuris fixi nominamus: cum qua tingitur elixir uſq; ad infinitũ. Et hæc ſufficiãt de Veneris pręparatione.

De præparatione Martis. Caput IX.

MArs autem per hunc modum melius pręparatur: Calcinetur, quemadmodum Venus, cum ſale communi mundato, & cum aceto puro lauetur. Lotus ad Solem ſiccetur: deſiccatus

ſiccatus

ſiccatus iterum cum nouo ſale & aceto teratur & imbibatur, & ad eundem furnum ponatur per tres dies, ut de Venere dictum eſt. Solutum honora, aquam uidelicet ſulphuris fixi, mirabiliter colorem Elixiris augmentantem. Et hæc de imperfectorum corporum præparatione dicta ſufficiant.

De præparatione Solis. Caput X.

PErfecta uero corpora non indigent præparatione, quantum ad perfectionem, cũ perfecta ſint, ſed ut magis ſubtilientur, & attenuentur, talis eiſdem præparatio eſt adhibenda: Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponatur cũ ſale cõmuni optime ꝑparato ſoliariatim in uaſe calcinationis, & collocetur in furno, calcinãdo bene per tres dies, uel donec totũ fuerit ſubtiliter calcinatũ. Deinde extrahatur, multũ bene teratur, cũ aceto lauetur, & deſiccetur ad Solem. Poſtea teratur bene cum medietate ſui ſalis ammoniaci mundati, & ponatur ad diſſoluendum, donec totum fuerit per beneficium ſalis communis, & ammoniaci in aquam clariſsimam diſſolutum. Hoc eſt fermentum ad elixir rubeum, precioſum, & uerum corpus ſpirituale factum.

De præparatione Lunæ. Cap. XI.

SVbtiliatur autem argentum & tenuatur, & ad ſpiritualitatem reducitur per modum

iam

iam dictum. Ergo per omnia & ſingula fac in ipſa ſubtiliatione ſicut de Sole feciſti, Et aqua Lunæ diſſolutæ, eſt fermentum ad elixir album ſpirituale factum.

De proprietatibus Elixiris maioris. Caput XII.

IAm imperfectorum præparationem, & perfectorum ſubtiliationem, ſufficienter determinauimus, ut de eis quilibet diſcretus poſſit adimplere intentionem. Attendat ergo quis proprietates & actionis modos cõpoſitionis Elixiris maioris. Nos enim quærimus ſubſtantiam unam facere, tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quam ſuper ignem poſitam, ignis non exprimat, & liquatis permiſceatur, & liqueſcat cum ipſis, cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia ingreſsibili, & permiſceatur cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia permiſcibili, & conſolidetur cum eo, quod eſt in ea de ſubſtantia conſolidatiua, & figatur cum eo quod eſt in ea de ſubſtantia fixatiua, & non comburatur ab his, quæ non comburunt aurum & argentum, & afferat conſolidationes & pondus cum ignitione debita & perfecta. Non tamen eatenus breue tempus intelligas, ut paucis diebus, uel horis poſsit prima uice confici. Sed quia reſpectu aliorum medicorum modernorum, reſpectu etiam naturæ operationis ueritas hoc modo citius terminatur. Vnde dixit philoſophus: Medicina eſt cuius temporis

longum

longum ſpacium anticipauit. Quare uobis dico, ut ſuſtineatis patienter, quia forte moratur, & feſtinātia quidem ex parte diaboli eſt. Ergo qui patientiam non habet, ab opere manum ſuſpendat, quia impediet eum feſtinantem credulitas. Omnis nanq; actio naturalis ſuum habet modum, & tempus determinatū, in quo maiori uel minori ſpacio terminatur. Ad hæc tria neceſſaria ſunt: patientia, mora, & inſtrumentorum aptatio: de quibus in Summa noſtri magiſterij perfecti artificē allocuti ſumus, in Capitulis diuerſis, in quibus experiri poteſt, ſi in noſtris dictis fuerit ſufficienter uerſatus. In quibus manifeſta probatione & aperta cōcludimus, lapidem noſtrum nihil aliud eſſe, quàm ſpiritum fetentem, & aquam uiuam, (quam & ſiccam aquam nominauimus) & per naturalem proportionem mundatam, & unitā unione tali, quòd ſibi neutiquam abeſſe poſſunt. Quibus addi debet & tertium, ad opus abbreuiandū, hoc eſt corpus perfectum attenuatum.

Epilogus, & concluſio operis. Cap. VIII.

EX præmiſsis igitur patent res, in quibus ueritas eſt propinqua: & perficientes ipſum opus, inueſtigatione uera noſtra, qua certi ſumus, & per experientiam manifeſtā conſiderauimus, omnia uerba uera eſſe, quę iam per nos ſolos in noſtris uoluminibus ſcripta ſunt: ſecundum ꝙ uidimus per experimentum & rationem, in uoluminibus iſtis

bus istis relata. Ea uero quæ per nostram experientiam digitis extraximus, & uidimus oculis, & manibus tetigimus, scripsimus in Summa nostri perfecti magisterij. Sapiens ergo artifex in nostris studeat uoluminibus, colligendo nostram dispersam intentionē, quã in diuersis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur: & collectam probet, donec ad cognitionem studendo, & experimentando cum laboris ingeniosi instantia peuenerit totalem. Exerceat ergo se artifex, et inueniet huius iam modum inuestigationis, (commotis amore uisceribus) per nostram considerationem ueritatis cognitionem etiam dare plenariam, perficientis & corrumpentis materiæ & formæ. Considerauimus enim inuestigatione nostra, perfectorũ materiam cum forma, à radice suæ commixtionis usq; ad complementum, puram esse, sine corruptione superueniẽti aliqua. Considerauimus etiam à contrario sensu imperfectorum substantiam, & perfectorum unam esse ubiq;, scilicet argentum uiuum & sulphur: quæ ante commixtionem suam, pura sunt & munda. Et per hanc considerationem per nostrum exercitium inuenimus, corruptionem imperfectorum accidentaliter superuenisse, quæ materiæ nouam & corruptam dedit formam. Nam cũ corpora imperfecta, per nostram experientiam, & per ingenium nostrum uidimus præparata, & mundata ab omni superflua corruptione, & immundicia fugitiua, seu terrestri deliberata. Inuenimus ipsa maioris claritatis

tis

tis & fulgoris, seu puritatis, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta. Per quam considerationem peruenimus ad finem huius scientiæ perfectum & completũ, quam perfecte & complete scripsimus in codicibus nostris. Studeas ergo in illis, & inuenies totam nostram scientiam, quam ex antiquorum libris abbreuiauimus.

Finis libri de Inuestigatione perfectionis Gebri.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLERTISSIMI, RERVM'QVE NATVRALIum (præcipue metallicarꝛ) peritiſsimi, περὶ χημείας Libri duo, quibus titulum fecit: Summa perfectionis, ſiue perfecti magiſterij. Ex Arabico in Latinum tranſlati, incerto interprete.

SVMMÆ PERFECTIONIS GEBRI LIBER PRIMVS.

Præfatio de modo tradendi huius artis, & de idoneis diſcipulis. Caput I.

TOtam noſtram περὶ χημείας ſcientiam, quam ex libris antiquorum compilatione diuerſa in noſtris uoluminibus abbreuiauimus, hic redegimus in ſummam unam. Et quod in alijs libris à nobis ſcriptis eſt diminutum, id ſufficienter in hac traditione huius noſtri libri compenſauimus, & ipſorꝛ defectum ſuppleuimus ſermone breui. Et quod occultatum fuit à nobis in parte una, manifeſtum fecimus illud in parte eadem, in hoc noſtro uolumine, ut ſapientibus pateſiat complementum tam excellentis, nobiliſq; partis philoſophiæ. Scias ergo chariſsi-

rissime fili, in hoc opere totam eius artis operationem in capitulis generalibus, uniuersali disputatione, sine diminutione aliqua sufficienter contineri. Per Deum, qui secundum hunc librum operatus fuerit, uerum finem huius artis se adinuenisse lætabitur. Sed scias charissime, quòd qui principia naturalia in seipso ignorauerit, hic iam multum remotus est ab arte nostra, quoniam non habet radicem ueram, supra quam intentionem suam fundet. Et qui principia sua sciuerit naturalia, & causas mineralium omnes, nondum tamen adeptus est uerum finem & proficuum huius artis occultissimæ, habet uero faciliorem aditum ad artis huius principia, quàm cui ignorantia cadit super intentionẽ eius de modo huius nostri operis, & hic parum remotus est ab artis introitu. Qui uero sciuerit omnium principia, & causas mineralium, & generationis modũ, qui ex intensione naturæ consistit, parum quidem aufertur ab eo de operis complemento, sine quo tamen non potest scientia nostra perfici, quoniam ars imitari non potest naturam in omnibus operibus, sed imitatur eam sicut rite potest. Charissime igitur fili, secretum tibi pandimus, quòd in hoc artifices errant, qui naturam in omnibus differentijs proprietatum actionis imitari desiderant. Labora itaq; studere in nostris uoluminibus, & sæpissime in mente tua reuoluere nitaris, ut intentionẽ ex nostræ loquelæ modo ueram acquiras, quia in eis inuenies, super quæ mentem tuam fundare debeas, &

ſcies ex eis errores à te repellere, & in quibus imitari naturam poſsis in tui operis artificio.

Diuiſio huius libri primi in quatuor partes. Caput II.

POnemus igitur tibi breuiter primo impedimenta omnia, quibus in opere impeditur artifex, ne uerum finem adipiſcatur, dicemus etiam conditiones artificis huius artis. Secundo uero diſputabimus contra ignorantes & ſophiſtas, qui propter ſuam ignorantiã & imperitiam, huius artis magiſterium & proficuum inquirendo, artem interimunt, & eam nullam eſſe contendunt. Ponemus autem omnes rationes illorum, & poſtea ipſas deſtruemus euidentiſsime: ita ut prudentibus ſatis aperte pateſiat, nullam illorum ſophiſmata ueritatem continere. Tertio diſputabimus ſuper principijs naturalibus, quæ ſunt de intentione naturæ: & ibidem ſuper modo generationis & mixtionis eorum adinuicem ab opere naturæ, & ſuper eorum effectu, ſecundum antiquorum philoſophorum ſententiam. Quarto uero monſtrabimus principia, quæ ſunt ad intentionem huius noſtri operis, in quibus imitari naturam poſſumus, & modum miſcendi, & alterandi, ſcilicet congruum naturæ cum cauſis ſuis, ad intentum noſtri operis reducendis.

Pri-

PRIMA PARS HVIVS PRIMI LIBRI DE IMPEDIMENtis, quibus impediuntur artifices, quo minus uerum huius artis finem adipiscantur.

Diuisio impedimentorum. Caput III.

SVnt ergo impedimenta huic operi superuenientia, duo generaliter: Naturalis scilicet impotentia, & necessariæ impensæ defectus, uel occupationes & labores. Naturalem tamen impotentiam multiplicem esse dicimus. Ex parte scilicet organi artificis, & ex parte animæ. Ex parte etiam organi artificis multipliciter. Vel quia organum sit debile, uel ex toto corruptum. Ex animæ denique impotentijs multipliciter, uel quia sit anima peruersa in organis, propter organa nil rectitudinis, uel rationis in se habens, sicut anima insani, uel fatui. Vel qa sit fantastica, contrariarum facile formarum susceptiua indebite, & de uno scibili ad eius oppositum extensiua subito, & de uno uelle ad eius oppositum similiter.

De impedimentis huius operis, ex parte corporis artificis. Caput IIII.

IAm tibi generaliter determinauimus huius operis impedimenta. Nunc uero specialiori sermone te alloquemur in hoc capitulo, & magis aperte narrabimus tibi omnia

illa impedimenta plenissimè, seriatim. Dicimus igitur: quòd si quis non habuerit sua completa organa, nõ poterit ad huius operis cõplementũ ꝑuenire per se, uelut si cæcus fuerit, uel extremis truncatus, quoniam non iuuatur à membris, quibus mediantibus, ars hæc perficitur, tanquàm naturæ ministrantibus. Si uero fuerit artificis corpus debile & ægrotum, sicut febrientium, uel leprosorum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis uitæ laborantium, & iam ætatis decrepitæ senũ, ad artis complementum non perueniet. His igitur naturalibus corporis impotentijs impeditur artifex in intentione sua.

De impedimentis ex parte animæ artificis. Caput V.

PRæmisimus tibi capitulum unum, in quo narrauimus sermone absoluto & manifesto impedimenta, ex parte corporis artificis dependentia. Restat nobis narrare breuiter impedimenta ex parte ipsius animæ, quæ maxime impediunt huius operis complementum. Dicimus igitur quòd qui non habuerit ingenium naturale, & animam perscrutantem subtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ consequi naturã possint in suæ actionis proprietatibus, non inueniet huius præciosissimi scientiæ uerã radicem. Sicut sunt multi, qui duram habent ceruicem, in omni perscrutatione uacu-

am

am ingenio, qui & uix communem intelligere queunt sermonem, opera similiter cum difficultate discunt uulgo communia. Præter hos etiam multos inuenimus animam habere facile opinantem fantasiã quamlibet, sed quod credunt se uerum inuenisse, fantasticum est totum, & à ratione deuium, & errore plenum, & semotum à principijs naturalibus, quoniam eorum cerebrum, multis repletum fumositatibus, non potest recipere ueram rerum naturalium intentionem. Sunt etiam præter istos alij, qui mobilem habent animam, de opinione in opiniones, & de uoluntate in uoluntates, sicut qui modo credunt hoc, & idem uolunt, sine rationis illius fundamento. Paululum uero post illud, & aliud credũt similiter, & aliud uolunt. Et hi tam mobiles sunt, ut uix minimum eius ad quod intendunt, possint consummare, sed diminutum potius illud relinquunt. Sunt similiter & alij, qui non possunt uidere ueritatem aliquam ex rebus naturalibus, nõ magis quàm bestię, uelut mente capti, insani, & pueri. Sunt & alij, qui contemnunt scientiam, & ipsam non putant esse: quos similiter hęc scientia contemnit, ipsosq́; ab huius preciosissimi operis fine repellit. Et sunt, qui serui sunt, pecuniæ deseruientes, hanc scientiam mirabilem & ipsi affirmantes, sed ipsa dispendia interponere timent. ideoq́; licet ipsam affirment, & secundum rationem ipsam inuestigent, tamen ad operis experientiam non perueniunt, propter pecuniæ auariciam. Ad hos igitur non peruenit hæc

ſcientia noſtra. Qualiter enim qui ignorans fuerit, uel ſcientiam inueſtigare neglexerit, faciliter ad ipſam perueniret?

De impedimentis externis, huius artis opus impedientibus. Caput VI.

REduximus ad duo capitula, omnia impedimenta, huius artis finem retardantia, quæ ſunt ex principijs radicalibus, ſecundum naturam artificis huius precioſiſsimi negotij. Expedit ergo nos tandem narrare impedimenta exterius ſuperuenientia, ex contingentibus fortunis & caſibus, quibus impeditur hoc opus glorioſiſsimum. Videmus ergo quoſdam aſtutos & ingenioſos, minime ignorantes opera naturæ, & ipſius, in quibus eſt poſsibile, ſequaces principijs & operibus, quibus eſt etiam inueſtigatio non fantaſtica, in omnibus rebus, quæ naturæ regulantur motibus & actionibus infra lunarem circulum. Hi tamen ultima paupertate oppreſsi, ex diſpenſationis indigentia, hoc tam excellens Magiſterium coguntur poſtponere. Sunt & multi alij præter nunc dictos, curioſi, uarijs huiuſmodi curis, & ſolicitudinibus detenti, ſe omni negocio ſeculari totos occupantes, â quibus hæc noſtra ſcientia precioſa prorſus refugit. Iam ergo tibi ſatis ex præmiſsis capitulis patet, quæ ſint ab hac arte diſtrahentia impedimenta.

Epilo-

Epilogus huius primæ partis, qualem oporteat esse artificem. Caput VII.

COncludimus igitur ex iam dictis, quod oportet artificem huius operis in scientijs philosophiæ naturalis eruditum & perfectum esse, quia quantamcunque pecuniam, & ingenium naturaliter profundum habuerit, & desiderium in hoc artificio, non tamen ipsius finem acquiret: nisi ex doctrina philosophiam naturalem adeptus fuerit, quia quod per ingenium naturale non adipiscitur, huius defectui per doctrinam subuenitur. Oportet igitur altissima perscrutatione & industria naturali artificem iuuari. Propter doctrinam enim, quantamcunque scientiam acquisiuerit, nisi ab industria etiam iuuetur naturali, ad epulas tam preciosi non inuitabitur. In puncto enim errorem suum emendaret, per suam industriam: cui remedium ignoraret adhibere, si sola doctrina fundatus foret: & errori similiter subueniret in puncto ex acquisita scientia per doctrinam naturalem, quem per solam industriam euitare non posset: quoniam ars ab ingenio iuuatur, & ingenium ab arte similiter. Et ipsum similiter necessarium est constantis uoluntatis in opere fore, ut non modo hoc modo illud attentare præsumat: quia in rerum multitudine ars nostra non consistit, nec perficitur. Est enim lapis unus, medicina una, in quo magisterium consistit, cui non addimus rem extrane-

am aliquam, nec minuimus, nisi quod in præparatione superflua remouemus. Oportet etiam ipsum sedulum operi usq; ad consummationem ipsius insistere: ut non opus detruncatum dimittat, quia nec scientiã, nec proficuum ex opere diminuto acquireret, sed potius desperationem, & damnum. Expedit etiam ipsum huius artis principia & radices principales, quæ sunt de esse operis, non ignorare: quoniam qui principium ignorat, finem non inueniet. Et nos dicemus tibi principia illa omnia sermone completo, necnon & prudentibus sufficientur aperto & manifesto, secundum huius nostræ artis exigentiam. Expedit similiter artificem temperatum & tardum ad iram esse, ne subito propter iræ impetum, iam incepta dissipet & destruat. Similiter & pecuniam suam custodiat, ne præsumptuosus eam uane distribuat, si forte artem non inuenerit, relinquatur in miseria, & desperatione paupertatis: uel ne forte, cum iam ad finem huius magisterij per suam indagationem approximauerit, consumpta sint ipsius impendia, & uerũ finem miser uiolenter ob paupertatem relinquat. Sicut cum in principio, qui ignorant, prodigaliter suum thesaurum totum exterminant, cum autẽ huic affines fuerint, non habent ulterius ex quo laborent. Vnde dupliciter hi tales in mœrore sepeliuntur, & quia pecuniã suam dissipauerunt in rebus inutilibus, & quia scientiam, quam protinus indagassent nobilissimam amittũt. Non enim oportet tua bona consumere, quoniam uili

precio

precio (si artis principia nõ ignoraueris, & ea quæ tib tradidimus, rectè intellexeris) ad cõplementũ magisterij peruenies. Si ergo æs tuũ pdideris, nõ attendẽdo nostra monita, quæ tibi in hoc libello scripsimus aperta & manifesta, nos non inique corrodas, nec nobis blasphemias iniungas, sed tuę imputa ignorantiæ & p̃sumptioni. Igitur hæc scientia nõ bene cõuenit pauperi uel indigenti, sed potius est ei inimica & aduersaria. Nec etiam adinuenire nitatur sophisticã metã operis, sed soli sit cõplemento intentus, quoniam ars nostra in potẽtia diuina seruatur, & cui uult, elargitur & subtrahit, q est gloriosus, & sublimis, & omni iusticia & bonitate repletus, forte enim ex sophistici uindicta operis, tibi artem denegaret, & in deuiũ erroris te crudeliter detruderet, & ex errore in infœlicitatem, & miseriam perpetuã. Miserrimus enim & infœlix est, cui Deus semper post operis sui atq; laboris finem, ueritatem denegat conspicere: quoniam uitæ suæ spacium semper in errore concludit & terminat, hic enim in labore cõstitutus, perpetuo omniq; infortunio, & infœlicitate obsessus, totã huius seculi consolationẽ, gaudiũ, & delectationem amittit, & uitã suã in merore sine proficuo cõsumit. Studeat similiter, cũ in opere fuerit, omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mentem sigillare, & illorũ causas inquirere. Hęc itaq; sunt, quę necessaria sunt artifici, ad artem nostrã idoneo. Si uero alterũ eorũ, quæ narrauimus, eidem defuerit, huic arti non adhæreat.

SECVNDA PARS HVIVS PRIMI LIBRI, IN QVA RECENSENTUR RATIONES, HANC ARTEM NEGANTIUM, DEINDE UERO CONFUTANTUR.

Diuisio dicendorum generalis. Cap. VIII.

QVoniam summa una huius libelli nostri iam præmisimus tibi omnia huius operis impedimenta, & doctrinam tibi dedimus ad artis huius adhęrentiam sufficientem, expedit modo secundum nostri propositi intentionem contra sophisticos & ignorantes disputare. Primo ipsorum rationes ponentes, secundum quod promisimus à principio nos determinaturos esse. Vltimo uero eas omnes interimemus, ut manifesta demonstratione sapientibus patefiat, nihil ueritatis illas continere.

Rationes uariæ, artem simpliciter negantium. Caput IX.

SVnt autem diuersi, qui eam negant & destruunt. Alij enim simpliciter, alij uero ex dictis à supponente eam esse. Sunt enim alij qui asserentes artem non esse simpliciter, suam opinionem sophisticè taliter corroborantes, dicunt enim: Distinctæ sunt reꝝ species & diuersitates, quia diuersæ sunt & distinctæ elementorum adinuicem in commixtione proportiones. Est enim asinus diuersus

ab homi-

ab homine in specie, quia multo diuersam habuit elementorum in sui compositione proportionem: sic & in cæteris rerum diuersitatibus est inducere, ergo & in mineralibus. Ignota igitur miscibilium proportione, qua adipiscitur forma, & rei perfectio, quomodo & mixtum & miscendum formare sciemus? Sed ignoramus Solis & Lunæ ueram elemētorum proportionem, ergo & formare ipsa ignorare debemus. Ex his itaq; concludunt: Igitur inutilis est ars ista & impossibilis. Similiter etiam aliter arguunt, magisterium nostrum interimentes. Dicunt enim: Etsi proportionem elementorum scires, modum tamen mixtionis adinuicem eorum ignorares, quoniam in cauernis, & mineris, & absconsis locis hæc natura procreat, ergo cum modū mixtionis eorum ignoras, & hoc facere similiter ignoras. Similiter iterū arguunt: Etiamsi hoc debite scires, attamen in mixtionis actione ignorares calorem æquare agentem, quo mediante res ita perficitur. Certam enim habet natura caloris quantitatem, qua metalla in esse deducit, cuius mensuram ignoras. Similiter & alias naturæ causarum differentias agentium ignoras, sine quibus non posset natura ueraciter intentum perficere: his ergo ignoratis, & totus similiter agendi modus huius artis ignorabitur. Præterea etiam rationem & experientiam tibi adducunt. Tam diu enim, inquiunt, est à uiris sapientibus hæc perquisita scientia, ut si possibile esset ad eam per aliquam uiam perueniri, iam eam mil-

millies compleuissent. Similiter etiam, Cum philosophi uisi sint in suis uoluminibus eam tradere, nec tamē in eis ueritatem reperiamus, manifestum satis per hoc est, & probabile, hanc scientiam non esse. Similiter & multi huius mundi Principes & Reges, thesaurꝫ infinitum, & philosophorum copiam habentes, hanc artem adinuenire desiderauerunt, non tamen ad hunc preciosissimæ artis fructum pertingere potuerunt. Hoc utiqꝫ satis sufficiens est argumentum, quòd ars sit friuola probatione. Similiter etiam in debilibus mixtionibus specierum, sequi naturam non ualemus. Asinum enim fingere ignoramus, & cætera similia, quarum mixtiones sunt debiles, & manifestæ quasi sensibus. Quare & multo magis metallorum mixtionem (quæ est fortissima) fingere ignorabimus: quæ est etiam nostris sensibus & experientijs occultata penitus. Cuius signum est difficultas resolutionis elementorum ex ipsis. Similiter etiam nō uidemus bouem in capram transformari, nec aliquam aliam speciem, in aliā transmutari, uel per aliquod aliud artificium reduci. Quomodo igitur cum metalla differant specie, niteris inuicem secundum speciem transformare, ut de tali specie talem speciem facias? Absurdū satis hoc nobis uidetur, & à ueritate illata ex principijs naturalibus semotū. Similiter etiam, in millibus annorum natura metalla perficit: quomodo autem tu in artificio transmutationis per annorum millia durare poteris? cum uix annorum centum metam pertingere

gere ualeas? Si tamen ad hoc ita responderetur: Quod non potest natura perficere in maximo temporis spacio, id in breui per artificium nostrum implemus: quoniam artificiũ in multis naturæ defectũ complet. Dicimus iterũ, quod & hoc impossibile est, & in metallis specialiter, cum sint fumi subtilissimi, qui temperata decoctione indigent, ut in seipsis secundum æqualitatem inspissetur humiditas propria, & non fugiat ab eis, & relinquat ipsa omni humiditate priuata, qua concussionẽ & extensionem suscipiunt. Si igitur per artificium tuum uolueris tempus decoctionis naturæ in mineralibus, & metallicis corporibus abbreuiare, oportebit per excessum caloris hoc facere, qui non adæquabit, sed potius humiditatem dissoluendo ex eorum corporibus dissipabit & destruet. Solus enim temperatus calor humiditatis est spissatiuus, & mixtionis perfectiuus, non ignis excedens. Similiter etiam, esse & perfectio datur à stellis, tanquàm à primis perficientibus, & mouentibus naturam generationis & corruptionis ad esse & nõ esse specierum. Hoc autem fit subito, & in instanti, cum peruenit una stella aut plures ex motibus, ad situm determinatum in firmamento, à quo datur perfectionis esse: quia una quæque res ex certo situ stellarum acquirit sibi esse in momento. Et non est solum unus situs, imò plures, & sibi inuicem diuersi, quemadmodum ipsorũ effectus sunt diuersi. Et horum diuersitatem, & distinctionem ab inuicem pernotare non possumus, cum no-

bis ſint incogniti & infiniti. Quomodo ergo ſupplebis defectum in opere tuo, ex ignorantia diuerſitatum ſituum ſtellarum, ex motu earum? Et tamen ſi ſitum unius, aut plurium ſtellarum certum, quo datur in metallis perfectio, ſcires, nõ tamen opus ad intentum tuum perficeres. Non eſt enim alicuius operis præparatio ad ſuſcipiendum formam per artificium in inſtanti, ſed ſucceſsiua. Ergo operi forma non dabitur, cũ præparatio nõ ſit in inſtanti. Similiter etiam in rebus naturalibus iſte eſt ordo: quòd facilius eſt eas deſtruere, quàm conſtruere. Sed uix aurum poſſumus deſtruere, quomodo igitur & conſtruere præſumimus? Propter has igitur rationes ſophiſticas, & alias his minus apparentes, credunt hanc ſe artem diuinam interimere. Hæ omnes ſunt perſuaſiones ſophiſtarum, artem noſtram ſimpliciter eſſe negantium. Rationes uero eorum, qui ex ſuppoſitione negant artem, ponã cum deſtructionibus illarum in ſequentibus. Ab hinc uero ad harum interemptiones nunc poſitarum, tranſeundum à nobis eſt: prius ponentibus nobis ſuper has uerã intentionẽ, ad operis cõplementum.

Occupatio, fieri nec poſſe, nec debere, quòd ars naturam in omnibus differẽtijs proprietatũ actionis imitetur, & quædam de principijs metallorum erudita. Caput X.

Dicimus itaq; quòd principia, ſuper quæ actionem ſuam natura fundat, ſunt duriſſimæ compoſitionis, atq; fortiſsimæ: & ſunt ſulphur

phur & argentum uiuum, ut dicunt quidam philosophi. Igitur quia durissimæ & fortissimæ compositionis, difficillimæ sunt etiam resolutionis, sed ut fiat inspissatio eorũ ad inuicem & induratio, taliter, quòd fiat in eis cõcussio & extensio per mallei compulsionẽ, & non confractio: non est nisi per hoc, quòd humidum uiscosum in eorum ad inuicem commixtione, saluatur per successiuam in minera decoctionem. Sed regulam tibi tradimus, charissime fili, generalem: quòd nõ fit inspissatio alicuius humidi, nisi prius fiat ex humido partiũ subtilissimarum exhalatio, & conseruatio ex humido partium magis grossarum, si sit humidum in commixtione superans siccum, & uera mixtio sicci & humidi: ut humidum cõtemperetur à sicco, & siccum ab humido, & fiat hæc substãtia una in suis partibus homœomera, & temperata inter durum & molle, & extensiua in concussione. Sed hoc non fit, nisi per diuturnam mixtionẽ humidi uiscosi, & subtilis terrei per minima, quousque humidum idem cum sicco, & siccum cum humido fiat. Et huiusmodi subtilis uaporis non fit resolutio subito: imò paulatim, & in millibus annorũ, & illud ideo, quia uniformis est substantia principiorum naturæ, ergo si subito fieret ab eis superflui humidi resolutio, cum non differat humidum à sicco, propter fortem mixtionem, quam habent, huius utique rei solueretur humidum cum sicco, quare totum in fumum euanesceret, nec separari posset humidum à sicco in resolutione, propter fortem

unionem, quam habent ad inuicem. Huius itaqꝫ uide-
mus manifeſtam experientiam in ſpirituum ſublimati-
one, quia cum in eis per ſublimationem fiat ſubita reſo
lutio, non ſeparatur humidum à ſicco, nec ſiccum ab hu
mido, ita ut diuidantur in partes totaliter mixtiones eo
rum, ſed tota aſcendit eorum ſubſtantia, aut parum ex
eorum componentibus diſſoluitur. Reſolutio ergo hu
midi ſubtilis fumoſi, ſucceſsiua, & diuturna & æqualis,
eſt cauſſa inſpiſſationis metallorum. Hanc quoqꝫ face-
re non poſſumus inſpiſſationem per hunc modum. Er-
go in hac ſequi naturam nõ ualemus. Non enim poſſu-
mus naturam in omnibus differentijs proprietatum
actionis imitari. Noſtra igitur intentio non eſt, in prin
cipijs naturam ſequi, nec in proportione miſcibilium
elementorum, nec in modo mixtionis ipſorum adinui-
cem, nec in æquatione caloris inſpiſſantis. Cum hæc
omnia ſint nobis impoſsibilia, & penitus ignota. Re-
ſtat ergo rationes ſophiſtarum interimere, hanc excel-
lentiſsimam ſcientiam per ignorantiam negantium.

Confutatio rationum, artem ſimpliciter negantium. Caput XI.

SI dixerint, ergo nos proportionem elemen
torum, & modum mixtionis eorum ad inui
cem, æquationem caloris metalla inſpiſſan-
tis, cauſaſqꝫ alias multas, & accidẽtia naturę
actionem cõſequentia, ignorare. Cõcedimus eis utiqꝫ,
ſed

ſed non propter hoc noſtram ſcientiam diuinam interi
munt, quia nec ſcire uolumus illa, nec poſsumus, nec ad
opus noſtrum poſſunt peruenire. Sed aliud ad hoc no-
bis principium aſſumimus, aliumq; generationis me-
tallorum modum, in quibus ſequi naturam poſſumus.
Si dixerint etiam philoſophos & Principes huius mun
di hanc deſideraſſe ſcientiam, & ipſam non inueniſſe.
Reſpondemus, eos mentiri, quoniam & quoſdã Prin-
cipes (licet paucos) & maxime antiquos, & ſapientes, no
ſtro tempore repertos, iam ex ſua induſtria hanc con-
ſtat indagaſſe ſcientiam, ſed talibus, nec ore, nec ſcriptu
ris eam tradere uoluerunt, cum indigni ſint eius. Ergo
cum non uiderunt aliquos hanc ſcientiam poſsidere, ce
cidit ſuper mentes illorũ error, ut æſtiment nullos hãc
inueniſſe. Ad hoc, etiã ſi arguant fantaſtice, aſſerentes
impotentiam noſtram non poſſe ſaltem in debilibus
mixtionibus naturam imitari, ſicut in mixtione aſini
uel bouis, ergo nec in fortibus: detegimus eis errorem
ſuũ multiplicẽ, quòd in arguendi modo nõ eſſe cadat
neceſsitas, qua coartemur artem noſtram non concede-
re, quia à ſimili, uel à maiori ad minus, ſuam corrobo-
rant fantaſiam & errorem, in quibus non continetur ne
ceſsitas, ſed contingentia, ut in pluribus. Oſtendemus
quoq; per aliam uiam, demonſtrando illos nullam aſ-
ſignare apparentem ſimilitudinem, inter debilem com
mixtionem, & compoſitionem animalium, & mineraliu
um firmam & fortem. Et hoc ideo, quia in animalibus

& aliis uiuentibus, in quibus compositio est debilis, nõ est perficiens solum proportio, nec miscibilia proportionis, nec qualitates miscibilium, nec commixtio, quæ sequitur ex illarum actione adinuicem & passione, quæ est ex aggregatione illarum primarum qualitatum, sed est anima secundum opinionem plurium, quæ est ex occultis naturæ, sicut ab essentia quinta, uel à primo motore, & hoc etiam secundum sententiam plurium dicimus, & huius occultum ignoramus. Ideo hæc talia licet in eis sit debilis mixtio, perficere nescimus, quia perfectiuum, quod est anima, infundere ignoramus. Per hoc utiqꝫ patet, quia non est defectus ex parte mixtionis, quòd non perficiamus bouem uel capram, sed ex defectu infusionis animæ: quoniam sicut debilem & magis debilem, sic etiam fortem & magis fortem compositionem facere, uiam & cursum naturalem imitantes, secundum artificium nostrum sciremus. In metallis igitur perfectio minor est, quàm in eis, & uersatur illorũ perfectio magis circa proportionem & cõpositionem, quàm circa aliud. Ideo cum in eis minor sit perfectio, quàm in aliis, quæ iam narrauimus, liberius ipsa perficere possumus, illa uero non. Diuersificauit ergo Deus altissimus & gloriosus perfectiones ab inuicem multiformiter. Nam in quibus compositio, quæ est secundum naturam fuit debilis, in illis maiorem & nobiliorem perfectionem posuit, scilicet eam, quæ est secundũ animam. Sed quædam fortioris condidit compositionis

nis & firmioris, sicut lapides & mineralia, sed in eis posuit minorem perfectionem & ignobiliorem, & quę est ex mixtionis modo. Patet itaq;, quòd non est eorum similitudo bona, quia non ignoramus bouem uel caprã formare ratione compositionis, sed formæ perfectiuæ, quoniam perfectio in boue uel in capra nobilior est, & magis occultata, quàm quæ in metallo consistit. Si autem aliter arguant, quòd non mutetur species in speciem. Dicimus eos mentiri iterum, sicut consueuerunt potius, quàm uerum dicere super his, quoniam & species mutatur in speciem, secundum hanc uiam, cum indiuiduum speciei unius in alterius mutatur speciei. Videmus nanq; uermem, & naturaliter, & per artificium naturale, in muscam uerti, quæ ab eo differt specie, & uitulum strangulatum in apes, & frumentum in lolium, & canem strangulatum in uermes per ebulitionis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem natura, cui administramus. Similiter & metalla nõ mutamus, sed natura, cui secundum artificium illam materiam pręparamus, quia ipsa per se agit, non nos. Nos uero administratores illius sumus. Et, si per aliam rationem similiter taliter arguũt, & suã corroborant sophistice opinionem, quòd in millibus annorũ natura metalla perficit, tu uero millibus perdurare non potes. Dicimus quòd natura super principia sua secundum opinionem antiquorum philosophorum agens perficit in millibus annorũ, sed quia principia illa sequi non ualemus, ideoq;

siue in millibus annorum, siue in pluribus, siue in paucioribus, uel momento, hæc natura perficiat, non tenet illorum persuasio. Quòd autem in principijs imitari naturam non possumus, iam ex præcedenti negatiuo sermone satis abbreuiato determinauimus, & completiore sermone in subsequentibus demonstrabimus. Secundum tamen opinionem aliquorum prudentium & perspicatium, intentum suum subito natura perficit, scilicet una die, uel breuiori tempore. Etsi hoc uerum sit, non tamen ualemus in principijs naturam imitari, id quod manifestius ostensione sufficiente probauimus, residuum tamen huius quæstionis confitemur, quia totum uerum concedimus esse. Et si dicant, quod à situ unius uel plurium stellarum datur metallis perfectio, quam ignoramus: Dicimus hunc situm nos scire non oportere, quia non est species generabilium & corruptibilium, quin ex indiuiduis eius alicuius fiat generatio, & corruptio omni die, per quod patet utique situm stellarum esse omni die perfectiuum cuiuslibet speciei indiuiduorum & corruptiuum. Non igitur necessarium est stellarum situm expectare, esset tamen utile, sed sufficit solum naturæ disponere, ut & ipsa, quæ sagax est, disponat sitibus conuenientibus, mobilium corporum: Non enim suum motum potest natura perficere sine motu & situ mobilium. Vnde si naturæ artificium disposueris, & consideraueris, quæcunque ex contingentibus huius magisterij fuerint debitè, perficietur sub debito

bito

bito situ per naturam sibi conuenientem, absq; conside ratione illius. Cum enim uidemus uermem ex cane uel alio animali putrescibili deductum in esse, non cõsideramus immediate situm stellarũ, sed dispositiones aëris circumstantis, & alias causas putrefactionis perfectiuas, præter illũ. Et ex tali consideratione sufficienter scimus, uermes secundum naturam in esse producere. Natura enim sibi inuenit conuenientem situm, licet à nobis ignoretur. Et si dicant, perfectionem in instanti dari, & præparationem nostram non in instanti fieri, & concludunt ex hoc, non perficietur per artificium, ergo nec ars. Dicimus capita illorum fatua, uacuaq; esse ratione humana, eosq; magis bestijs, quàm hominibus assimilari. Concludunt enim ex præmissis, nulla se habentibus habitudine ad id quod illatum est. Tantum ergo tenet hæc argumentatio, Asinus currit, ergo tu es capra, quantum & ipsorum. Et hoc ideo, quoniam etsi non fiat præparatio in instanti, non prohibetur tamen hoc, quòd forma uel perfectio non posit pręparato dari in instanti. Non enim præparatio est perfectio, sed habilitatio ad suscipiendam formã. Sed si dicant etiam, quòd facilius est, res naturales destruere, quàm cõstruere illas per artificium, & uix aurũ possumus destruere, & concludant, impossibile esse, construere illud. Respondemus eis taliter: quòd non concludunt de necessitate, qua coartemur concedere aurum non posse construi. Nam cum difficulter destruitur, difficilius con-

ſtruitur,non autẽ impoſsibile eſt,illud poſſe conſtrui, huius autem aſsignamus cauſam, quia fortem habuit compoſitionem,ideoqꝫ difficiliorem habuit reſolutionem,ideoqꝫ difficulter deſtruitur. Et hoc eſt, quod facit eos opinari,impoſsibile eſſe illius conſtructionem, quia deſtructionem artificialem ex curſu naturæ ignorant. Attentauerunt forte, quòd ſit fortis cõpoſitionis, ſed quàm fortis compoſitionis ſit, non attentauerunt. Sufficienter itaqꝫ tibi chariſsime fili ſophiſtarum fantaſias attulimus. Reſtat ergo,ex quo te attentum promiſſione fecimus,ſecundũ illam promiſsionem ad ea quæ determinanda ſunt,ex rationibus artem negantium, à datis tranſire. Quæ cum debite determinata fuerint, tũ ad ea uenire determinanda, quæ ſunt principia de intentione naturæ,quorum eſſentiam nos oportet diſputare ſufficientius in inſequentibus. Poſt illam uero determinationem,etiam de ipſis ſermonẽ faciemus, quæ ſunt principia noſtri magiſterij. In prima tamen traditione uniuerſalem,in ſequenti uero ſingularem de unoquoqꝫ principiorum faciemus ſermonem. Nũc uero ad præſens rationes negantium à datis, & ipſarum interemptiones in primis afferamus.

Diuerſæ opiniones eorum, qui artem eſſe ſupponunt. Caput XII.

HAnc itaqꝫ artem ſupponentes, multiplices ex intenſione diuerſa eſſe comperimus, Alij quidẽ

quidem in ſpiritibus. Aliȷ uero in corporibus. Aliȷ in ſalibus,& aluminibus,nitris & boracibus. Aliȷ uero in omnibus rebus uegetabilibus hanc inueniri artem & magiſterium affirmant. Ex his autem omnibus,hi quidem ſecundum partem bene,et ſecundum partem male, hi uero ſecundum totum male, hoc diuinum magiſterium æſtimantes illud tradiderunt poſteris. Ex ipſorum autem errorum multiplicitatibus ueritatem nos collegiſſe,difficilis & laborioſæ cautelæ coniectura,longaq́ꝫ & tædioſa experientia, multorumq́ꝫ ſumptuum interpoſitione contigit, & illorum error per noſtræ mentis diſpoſitionem,& rationem ſæpiſsime militauit, & quaſi deſperationem adduxit. blaſphemati ſint ergo in ęternum,quia blaſphemias & maledictionem poſteris reliquerunt,& ex errore ſuo ſuper philoſophantes perfuderunt, non ueritatem, ſed diabolicam inſtigationem potius poſt mortem ſuam dimiſerunt. Et ego blaſphemandus ſim, niſi errores illorꝫ corrigam, et ueritatem tradam in hac ſcientia, prout melius exigit hæc ars uera. Hoc enim magiſterium occulto ſermone non indiget,nec manifeſto penitus. Trademus igitur eam ſermone tali,quem latere prudentes non accidet: hic autẽ mediocribus profundiſsimus erit,fatuis autem utroſq́ꝫ terminos irreſerabiliter concludet in hac una, & eadem noſtra traditione. Redeuntes igitur ad propoſitum, dicimus eos,qui in ſpiritibus eam eſſe ponunt, diuerſos eſſe multipliciter. Aliȷ quidẽ ex Argento uiuo, Aliȷ

autem ex Sulphure,& huic affini Arſenico, lapidem phi loſophorum perquiri aſſerunt neceſſe eſſe. Et alij quidam ex Marcheſita, quidam ex Tutia & Magneſia, & ex ſale Ammoniaco quidam. Qui uero in corporibus, alij quidam in Plumbo, alij in quolibet aliorum corporum eſſe dicunt, alij utiq; in Vitro, & quidam in Gemmis,& alij in diuerſitatibus ſalium & aluminum, & nitrorum & boracium: & alij in omni genere rerum uegetabilium. Et illorũ unicuiq; ſupponenti alius eſt aduerſarius, ſecundum ſuam ſuppoſitionem. Et his aduerſans credit ſe arti ſimpliciter aduerſari. Et ſecundum plurimũ utriuſq; ſectam inuenimus rationibus uacuã.

Rationes negantium artem in ſulphure ſuppoſitam. Caput. XIII.

QVidam igitur in ſulphure ſupponẽtes eam inueniri, in ſulphure laborem impenderũt, & ignorantes eius præparationis perfectionem, ipſam præparationem diminutam reliquerunt. Crediderunt enim ſolam mundationem, & purificationem, præparationem perfectionis fore, hæc autem per ſublimationem fit, ideóq; adductum eſt intentioni eorum, ut exiſtimarent, quòd ſola ſublimatio in ſulphure, ſit perfectio præparationis ipſius, & ſimiliter in ſuo compari, uidelicet in arſenico autumantes induxerunt. Venientes igitur ad proiectionem, quæ eſt ad intentionem alterationis, uiderũt illud aduri, & euaneſcere,

nescere, & non longam in corporibus moram trahere, & corpora relinqui ab eis magis immunda, quàm prius fuerunt ante proiectionem illius; quia ergo uiderũt hanc delusionem in operis sui complemento, & longissimis fuit temporibus reuolutum in illorũ pectoribus, ex solo sulphure hanc scientiam reperiri, & in illo non inuenissent, arguunt, non posse in alio hanc inueniri, quare cum nec in hoc, nec in alio inueniatur, arguunt nusquam inueniri.

Confutatio rationũ praecedẽtiũ. Cap. XIIII.

RESpondemus eis itaq; breuiter, & dicimus eos in hoc parum intelligere, & minime sapere, quia supponũt solum sulphur esse materiam nostram: Et si uera haec esset suppositio, tamen in modo utiq; praeparationis decipiuntur, quia solam sublimationem credunt sufficientem esse. Sunt enim tanquam puer, qui ex principio natiuitatis suae usq; ad senectutem in domo concluditur, non putans mundi latitudinem extendi, ultra suae domus latitudinem, uel ultra, quàm oculo posit in domo conspicere. Non enim hi in multis lapidibus laborem suum adhibuerunt, non igitur potuerunt sentire, ex quo medicina nostra eliciatur, & ex quo non, ex quo manus suas etiam à laborum copia excusauerunt: quis ergo laborum perfectiuus sit uel non, merito ignorare debuerunt. Sed quare fuerit opus illorum diminutum, dici-

cimus, quia adurentiam in ſulphure dimiſerunt & fugam, quæ nõ ſolum non perficiunt, uerum etiam diſsipant & deſtruunt.

Rationes negantium artem in Arſenico ſuppoſitam, earumq́; confutatio. Caput XV.

ALij uero in eodem & ſuo compari Arſenico hunc lapidem inueniri exiſtimantes neceſſe eſſe, & profundius ad operis conſummationem attendentes, non ſolum per ſublimationem mundauerunt adurentem ſulphureitatem, uerum etiam remouere conati ſunt terreſtreitatem, relicta in illo fuga. Ad quorum proiectionem ſimiliter deluſio ſuperuenit, quia non adhæſit ſtabiliter in hiſipſis corporibus, ſed ſucceſsiue & paulatim euanuit, relicto tali corpore in priori ſua diſpoſitione. Qui & ſimiliter arguerunt interimentes ut primi, & eiſdem ut primis reſpondentes, artem affirmamus, & eam ſcimus eſſe, quia uidimus, & ueritatem tetigimus.

Rationes negantium artem ſuppoſitam in Sulphure, Argento uiuo, Tutia, Magneſia, Marcheſita, & ſale Ammoniaco, eorumq́; confutatio. Caput XVI.

ALij quidam profundius in ipſo uiderunt, et mundauerunt illud, & fugam & aduſtionẽ abſtulerunt, & factum eſt eis fixum & terre-

um

um, nullam dans in ignis calore fusionem bonam, sed solam uitrificatoriam, & ideo nō potuerunt in proiecti one corporibus permisceri, ideoq; arguunt ut primi, & eisdem respondemus sicut primis, quia opus diminutū dimiserunt, nec illud complere sciuerunt. Ingressionem enim, quæ est perfectiuum ultimum, inquirere ignorauerunt. In omnibus similiter spiritibus alijs est idem modus præparationis, nisi quòd in argento uiuo & Tutijs excusamur à maiori labore, qui est ex remotione adustionis, hæc enim sulphureitatem adustibilem & inflammabilem non habent, sed solam fugam. Magnesię uero & Marchesitæ omne genus sulphureitatis habēt, plus Marchesita, minus uero Magnesia, fugam tamen omnes habent, plus argentum uiuum & sal ammoniacum, minus uero sulphur, adhuc uero minus compar illius, quarto uero adhuc minus marchesita: quinto uero magnesia minus illa, sexto uero & ultimo, minime omnium Tutia. Vtraq; autē fuga participans est, alia tamē plus, alia uero minus, & ideo propter illorū fugam quibusdā experimentatoribus supuenit delusio uehemens in operatiouibus præparationū illorū, & ipsorum proiectionibus similiter. Ideoq; & ipsi arguunt, & interimunt ut in sulphure supponentes, & eisdem, ut in sulphure supponentibus, respondemus.

Rationes negantium artem suppositam in spiritibus, unà cum corporibus figendis, & eorum confutatio. Caput XVII.

Sunt

SVnt & alij nitentes ſpiritus in corporibus figere, nulla alia præparatione huic præueniente, ſed eiſdem deluſio angarians ſimiliter mœrorem attulit & deſperationem, & coacti ſunt ex ea, non eſſe hanc ſcientiam credere, & contra ipſam arguere. Eſt enim turbationis illorum cauſa ac incredulitatis hæc, quôd in fuſione corporum ſpiritus illa dimittunt, nec eis adhærent, imò aſperitatem ignis refugiunt, permanentibus in ea ſolis corporibus, quoniam preſſuram impietatis ignis illi compati propter fugam non poſſunt, quæ ab eis non eſt ablata. Accidit ſimiliter quandoq; deluſio, quia & cũ eiſdem corpora ignem effugiunt, & hoc eſt, cum non fixi ſpiritus corporibus in profundo inſeparabiliter adhæſerunt, quoniam uolatilis ſumma, ſummam fixi ſuperat. Vnde & ſimiliter ut primi arguunt, & ſimiliter ut primis eis reſpondeamus. Tota ergo illorum reprobatio hæc eſt: Si corpora filij doctrinæ uultis conuertere, tunc ſi per aliquam materiam fieri hoc poſsibile ſit, per ſpiritus ipſos utiq; fieri neceſſe eſt: ſed ipſos non fixos corporibus utiliter adhærere non eſt poſsibile, imò fugiunt, & immunda relinquunt illa, ipſos autem fixos nõ eſt poſſibile ingredi, cum terra facti ſint, quæ non funditur: & cum incluſi corporibus fixi apparent, non tamen ſunt, aut ab eis recedunt ipſis manentibus, aut ambo ſimul aufugiunt. Cum igitur in materia magis affini nullis modis hanc artem inuenire ſit poſsibile, in magis remota non

ta non inuenietur, ergo nuſquam. Reſponſio utiq; noſtra hæc eſt, quòd quicquid ſcibile circa hoc eſt, non totum ſciunt, ideo nec operatum ex eo totum inueniunt, conſequentis igitur uitium per inſufficientiam ponunt ipſorum robur.

Rationes negantium artem in corporibus ſuppoſitam, & primo in plumbo albo, id eſt ſtanno, ſeu Ioue, & earum confutatio. Cap. XVIII.

QVidam autem poſuerunt in corporibus illam. Cum tamen ad opus peruenerunt, illuſi ſunt, ut exiſtimantes Plumbum utrumq;, liuidum ſcilicet & album, albedine non pura, multum naturæ ſolis & lunæ aſsimilari & approximare: liuidum quidem multum Soli, Lunæ uero parum: album uero Lunæ multum, Soli uero parum. Propterea horum aliqui autumantes ſtannum, ſeu Iouem multum Lunæ aſsimilari, & ſtridore, mollicie, & liquefactionis uelocitate ſolummodo differentem, credentes ex ſuperfluitate ſuæ humiditatis, liquefactum eſſe facile, & molle ſimiliter, ex ſubſtantia uero fugitiua argenti uiui in illo intercidente partes ſtridorem poſsidere, expoſuerunt illud igni, & calcinantes ipſum tenuerunt in igne, quem potuit tollerare, quouſq; album factum eſt in calce ſua, quem poſtea uolentes reducere nõ potuerunt, ſed æſtimauerunt impoſsibile fore. Et horum aliqui reduxerunt ex illo aliquid, & ſtridorem, ut

prius,& mollitiem in illo inuenerunt, atq; liquefactionis uelocitatem. Ideoq; crediderunt hoc impossibile per uiam hanc, & adducti sunt in incredulitatem, ut putarent artem indurationis illius inueniri non posse. Horum uero aliqui calcinauerunt, & reduxerũt, & iterũ scoriam illius subtrahendo cum maioris ignis expressione calcinauerunt & reduxerunt, & sic sæpe reiterantes opus ad illud, uiderunt iam illud induratum, atq; sine stridore: quia uero uelocitatem liquefactionis non omnino remouerunt, errauit mens illorum, & existimauerunt ad illud non posse perueniri. Horum itaq; & alij uolentes eidem duriciem & retardationem liquefactionis cum administratione durorum corporũ præstare, in delusionem ceciderunt, ut frangeret illis quodcunq; durorum corporum admixtum ei fuerit, nec iuuit in hoc eos ulla præparatio. Ideoq; cum nec duris, nec igne illum præparare potuerunt, excusauerunt se de longa mora inuentionis artis, quia eam impossibilem crediderunt & dixerunt, per hoc & contra artem arguentes instanter, posuerunt illam non esse. Præterea, & alij quidam addentes multa medicamina, uiderunt illa nullam immutationem facientia, nec ei conuenientia, sed potius corrumpentia, & contra illorum propositum agentia, & ideo libros abiecerunt, & capita retorserunt, & artem ueram & diuinam friuolam esse dixerunt. Quibus obuiantes respondemus responsione prima.

Ratio-

Rationes negantium artem in plumbo nigro suppositam. Caput XIX.

IVndem etiam est in Plumbo nigro reperire illusionis modũ, solo excepto, quòd corpora non frangit, & quòd citius redit à calce sua, quàm Iupiter, liuiditatem uero eius remouere non possunt, quia ignorant, ideo per illud dealbare non possunt dealbatione bona, nec per suam fantasiam potuerunt illud stabilibus corporibus tam stabiliter associare, quin contingat illud per fortẽ ignis expressionem recedere à commixto. Et illud quidem maxime decipit illos, in huius præparatione supponentes, in nullo posse scientiam inueniri, nisi in ipso, quia post duas reductiones à calce sua nullam duriciem suscipit, sed maiorem potius mollitiem quàm prius habuerat, & in aliꝭs similiter non uiderunt illud emendari differentiꝭs. Et ideo cum in ipso putantes propinquius & melius inueniri, non inuenerunt, coguntur per hoc credere & argumentari, scientiam non esse, sed delusionẽ, & ideo peccant hi ut priores.

Rationes negantium artem in mixtione durorũ cum duris, & mollium cum mollibus corporibus suppositam. Caput XX.

ALiꝭ uero componentes dura cum duris, & mollia cum mollibus, propter conuenientiam uoluerunt corpora sese inuicem trãsmutari,

 tari,

tari & transmutare,& illud non potuerunt, propter su- am ignorantiam,ut permiscentes Solem uel Lunam cũ Venere,uel alio quocunque metallorum, non transmu- tant illa in Solem, uel Lunam transmutatione firma, quin experiantur ignis expressione forti unumquodque illorum à commixtione separari,& comburi, uel ad pri- orem sui naturam redire. Quædam uero ex eis plus du- rant in commixtione,quædam uero minus, ut à nobis sufficienter determinatum est. Hæ itaque delusiones su- peruenientes propter ignorantiam,faciunt hos tales de hac diffidere arte,& illam arguere non esse.

Rationes negantium artem in mixtione durorũ cum mollibus, & perfectorum cum imperfectis suppositam. Caput XXI.

ALij autẽ intimius & profundius super ho- inquirentes,cogitauerunt & ingeniati sunt & uiam uoluerunt inuenire, ut dura molli- bus unita,ea stabiliter indurarent, & perfe- cta imperfectis,ad perfectionem ea reducerent, & gene- raliter à seinuicem transmutarẽtur & trãsmutarẽt, trans- mutatione firma. Et ideo uoluerunt similitudinem & affinitatem illorum inuenire, tum quidem per medici- nas,tum uero per ignis administrationem attenuando grossa, sicut Venerem & Martẽ, & inspissando subti- lia,sicut est Iupiter,& similia illi. Et aliqui eorum cre- dentes hanc administrationem perficere, delusi sunt i

comm

commixtion e horum durorum corporũ, uel quia frangibile fecerunt omnino, uel omnino nimis molle non alteratum à duro, uel nimis durum non alteratũ à molli. Et sic conuenientiam non inuenerunt, & ideo artem esse negauerunt.

Rationes negantum artem in extractione animæ, uel ignis regimine suppositã. Cap. XXII.

ALiȷ uero adhuc intimius & profundius inspicientes alterare uoluerunt corpora cum animarum suarum extractione, & cum extracta anima omnia alia similiter. Et ad id non potuit eorum experientia peruenire, sed delusi fuerunt in intentione sua, per hoc æstimantes artẽ non posse inueniri. Aliȷ uero solo igne ipsa perficere conantes delusi in opinione sua fuerunt, quia ad illud peruenire nescierunt. Et hi eam ex hoc non esse putauerunt. Quibus omnibus obuiamus ut primis.

Rationes negantium artem in uitro, & gemmis suppositã, & earum cõfutatio. Cap. XXIII.

QVi uero in Vitro, & Gemmis illam posuerunt, experti sunt, per Vitrũ & Gemmas in corporibus alterationes fieri nõ posse, quia non alterat quod non ingreditur, at nec Vitrum quidem, nec Gemmæ ingrediuntur, ideoq; non alterant. Sed & si conati sunt Vitrum cum illis unire,

cum tamen uix hoc fieri poſsit, non tamen propoſitum habent, quoniam Vitrum ex corporibus faciunt, & propter hoc ęſtimant hunc errorem ſuper totam artem cadere, & ſic eam arguunt non eſſe. Quibus reſpondemus, eos operari in non debita materia, ideoq; indebite terminantes, non poſſunt hanc ex ſuis erroribus interimere.

Rationes negantium artem in medijs mineralibus, uel uegetalibus, uel quarumcunq; rerũ commixtione ſuppoſitam. cap. Cap. XXIIII.

SVnt & alij ſupponentes eam artem inueniri in Salibus & Aluminibus, Nitris & Boracibus, qui poſſunt quidem in his experiri, ſed eam inueniri minime putamus in eis. Ideoq; ſi poſt ſuam experientiam paucã utilitatem tranſmutationis inueniunt, ſcilicet ſoluendo, coagulando, et aſſando, tamen non interimant hanc artem diuinam, cum neceſſaria ſit & ſcita. Poſsibile eſt tamen in his omnibus aliquam alterationem inueniri, ſed remota eſt ualde, & maxime laborioſa. Adhuc uero & in alijs creſcentibus omnibus ſupponentibus, magis laborioſa ſore probatur. Ideoq; qui eã in omnibus uegetabilibus ponunt, poſsibile quidem ponunt, ſed non eis, quoniam prius deficerent in labore, quàm laboratum perfici ſit poſsibile, ideoq; ſi tales artem non inueniunt ſuis laboribus, artem nullis laboribus inueniri poſſe argumentari

mentari non licet. Omnes autem prius dicti, errantes, unam materiam ſuam poſuerunt, & nullam aliam ſuppoſuerunt præter illam. Et hi quidem iam redarguti ſunt omnes. Alij uero multi, & quaſi infiniti, harum rerum omnium compoſitionem, aut quarundam ſub diuerſa proportione facientes, ignoranter & inſcienter incedunt, & error illorum in infinitum extenditur, quoniam infinita eſt diuerſitas proportionis rerum miſcibilium, & infinita eſt diuerſitas materierum miſcibilium, & in his ambabus infinitatibus infinite contingit errare, aliquando ex ſuperabundantia, aliquando ex diminutione, & in his poſsibilis eſt correctio. Sed nos quidem longitudini & prolixitati ſermonum parcentes, ſuper infinitis inſiſtere nolumus, quoniam ſcientiam uniuerſalem trademus breuibus locutionibus, qua euidenter infinitatem ſuorum errorum emendare potuerunt, & illos corrigere. Nunc uero prius naturalia principia diſſeramus, ſecundum eorum cauſas, ut ex principio te attentum fecimus & commemoratione illoꝝ.

SEQVITVR TERTIA PARS HVIVS LIBRI PRIMI, DE PRINCIPIJS naturalibus, & eorum effectu.

De principijs naturalibus corporū metallicorū, ſecundū opinionē antiquorū. Cap. XXV.

INnuimus ergo tibi ſecundum antiquorum opinionem, qui fuerunt de ſecta noſtra ar-

tem

tem imitantium, quòd principia naturalia in operæ
turæ ſunt ſpiritus fœtens, & aqua uiua, quam & ſicc
aquam nominari concedimus. Spiritum autem fet
tem diuiſimus, eſt enim albus in occulto & rubeus
niger uterqꝫ, in magiſterio huius operis. In manife
autem, uterqꝫ tendens ad rubedinem. Dicemus igi
ſermone breui, nec non & ſimiliter completo & ſuff
enti generationem uniuſcuiuſqꝫ iſtorum, & modum
militer generationis. Expedit igitur nos ampliare ſ
monem noſtrum, & dilatare, & ſingulum Capitul
de ſingulo naturali principio tradere. In genere tan
dicimus, quòd unumquodqꝫ ipſorum eſt fortiſsir
compoſitionis, & uniformis ſubſtantiæ, & illud id
quòd in eis partes terrę taliter partibus aërijs, aquei
igneis per minima ſunt unitæ, ut nulla ipſarum alter
in reſolutione poſsit dimittere, imò quælibet cum q
libet reſoluitur, propter fortem unionem, quam hal
runt ad inuicem per minima, & paulatim à calore na
rali & æquali in mineralibus in terræ uiſceribus cõc
ſato, multiplicato, & æquato ſecundum debitũ curſ
naturæ, ad exigentiam illorum eſſentiæ, ſecundum
nionem quorundam antiquorum philoſophorum.

De principijs naturalibus metallorũ, ſecundũ opinionẽ
recentiorũ, & authoris. Caput XXVI.

ALij autem aliter dixerunt, quòd princi
non fuerit argentum uiuum in natura ſ

sed alteratum & conuersum in terram suam, & sulphur similiter alteratum, & in terram mutatum. Vnde dixerunt quòd aliud fuerit principiũ, quàm spiritus fœtẽs, & spiritus fugitiuus in intentione naturæ. Et ratio qua moti sunt, ea fuit, quia non inueniunt in mineris argenteis, uel aliorum metallorum aliquid quod sit argentũ uiuum in natura sua, & aliquid quod sit sulplur similiter, immo per se inueniunt unumquodq; illorum separatum in propria sua minera in sua natura. Et similiter per aliam rationem hoc quoq; affirmant. Non est transitus inquiunt, à contrario in contrarium, nisi per dispositionem mediam. Ergo cum sic sit, coguntur confiteri & credere, quòd non sit transitus à mollicie argenti uiui ad duriciem alicuius metallorum, nisi per dispositionem, quæ est inter duritiem & mollitiem illorum: sed in mineris non inueniunt aliquid, in quo saluetur hæc media dispositio, ideo hac ratione compelluntur credere, argentum uiuum, & sulphur in sua natura non esse principium de intentione naturæ, Imò aliud quod sequitur ex illorum essentiarum alteratione, in radice naturæ ad terream substantiã. Et est iste modus, quòd prius unumquodq; eorum conuertitur ad terream naturam, & ex his ambabus terreis naturis resoluitur fumus * tenuissimus à calore multiplicato in uiscere terræ, & hic duplex fumus est in materia metallorum immediata. Hic fumus cum à calore temperato mineræ decoctus erit, conuertitur in naturã cuiusdam alias emissus.

terræ, ideoq́ꝫ fixionem quandam ſuſcipit, quam deinde fluens aqua per uiſcera mineræ, & terræ ſpongioſitatem diſſoluit, & ei uniformiter unitur unione naturali & firma, Ideoq́ꝫ ſic dixerunt ſic opinantes, quòd aqua fluens per meatus terræ inuenit ſubſtantiam diſſolubilem ex ſubſtantia terræ in uiſceribus illius, & illam ſoluit, & uniformiter cum illa unitur, quouſqꝫ & ſubſtantia terræ in uiſceribus diſſoluta, & aqua fluens diſſoluens, unum fuerint unione naturali, & ad talem mixtionem ueniunt omnia elementa ſecundum debitam naturalem proportionem, & miſcētur per minima, quouſqꝫ faciant uniformem mixtionem. Et hæc mixtio per ſucceſsiuam decoctionem in minera inſpiſſatur & induratur, & fit metallum. Et hi quidem quamuis ſint affines ueritati, non tamen ueritatem conijciunt puram.

Diuiſio dicendorum de tribus principijs, Sulphure ſcilicet, Arſenico, & Argēto uiuo. Cap. XXVII.

IAm ſermone uniuerſali determinauimus de metallorum principijs naturalibus. Reſtat igitur ut nunc ponamus uniuſcuiuſqꝫ principij capitulum. Cū ergo tria ſint, Sulphur, Arſenicum, & Argentum uiuum. Primo aſcribemus capitulum de Sulphure. Secundo de Arſenico. Tertio de Argento uiuo. Deinde uniuſcuiuſqꝫ metallorum, quæ ſunt effectus eorum, ponemus capitulum determinatum, ſecundum quod eſt ex opere naturæ. Dehinc

hinc ad ea quæ huius magisterij sunt fundamenta, & illorum operationes transeundo, horum omnium causas assignabimus.

De Sulphure. Caput XXVIII.

Dicimus igitur quòd Sulphur est pinguedo terræ, in minera terræ per temperatam decoctionem, inspissata, quousq; induretur, & sicca fiat, & cum indurata fuerit, Sulphur uocatur. Habet siquidem sulphur homogeniam & fortissimam compositionem, & est uniformis substantiæ in suis partibus homœomera, quia homogenium est. Ideoq; non auferetur eius oleum ab ipso per distillationem, sicut ab alijs rebus oleum habentibus. Qui ergo quærunt ipsum calcinare non perdendo de illius substantia aliquid, de quo sit curandum, in uanum laborant, quoniam non calcinatur nisi per magnam industriam, & multum de illius substantia dissipando. Ex centum enim partibus uix tibi tres sufficienter reseruabis post calcinationem. Figi similiter non potest nisi calcinetur prius, commisceri attamen, & aliquantulum illius fuga retardari, & illius potest adustio reprimi, & cum commixto facilius calcinatur. Qui ergo quærit ex eo opus elicere, illud per se præparando nõ eliciat, quoniam cum mixto perficitur, & sine illo protelatur magisterium usq; ad desperationem. Et cum suo compari fit tinctura, & dat pondus completum unicuiq; metal-

loræ, & ipſum à fœditate depurat & illuſtrat, & perficitur cum magiſterio, ſine quo nihil horum præſtat, ſed potius corrumpit & denigrat, non igitur ſine magiſterio ipſo utaris. Qui etiam in præparatione ipſum commiſcere & amicari corporibus nouerit, ſciet unum de ſecretis naturæ maximum, & uiam perfectionis unam, cũ multæ ſint uiæ ad unum effectum, & unum intentum. Et quodcunq; corpus ex ipſo calcinatur, acquirit pondus ſine dubio. Aes quoq; aſſumit ex eo ſolis effigiem. Mercurio quoq; aſſociatur, & per ſublimationem fit Vſiſur. Calcinantur deniq; omnia corpora ex eo facile, præterquàm Sol & Iupiter. Sol uero difficillime. Et non coagulatur argentum uiuum ex eo in Solẽ uel Lunam, in quibus ſit utilitas per artificiũ debile, ſicut Philoſophorum quidam fatui putauerunt. Et ita dicimus, quòd quæcunq; corpora minus habent de humiditate, facilius per ſulphur calcinantur, quàm quæ multam. Per Deum altiſsimum, ipſum illuminat omne corpus, quoniam eſt aliud in tinctura alumen & tinctura. Difficillime quoq; ſoluitur, quia non habet partes ſalſugi noſas, ſed oleagineas, quæ non facile in aquam ſoluuntur. Quæ autem facile uel difficile ſoluuntur in aquam, in Capitulo ſolutionis monſtrabimus ſatis aperte. Sublimatur uero, quia ſpiritus eſt. Et ſi commiſcetur Veneri, & adunatur ſecum, fit mirabile uiolaceum. Cũ Mercurio quoq; miſcetur ſimiliter, & fit ex eis per decoctionem cœleſtinus color & delectabilis. Non putet tamen quis

quis, quòd ſulphur per ſe opus compleat Alchimiæ, nõ enim eſſet hoc niſi uanum credere, hoc autem ſatis lucide probabimus in ſequentibus. Eligitur autem craſſum & lucidum. Et de Sulphure hæc dicta ſufficiant.

De Arſenico. Caput XXIX.

REſtat nos de Arſenico determinare ad præſens. Dicimus igitur quòd eſt de ſubtili materia, & ſimile cum ſulphure, iccirco non oportet illud aliter diffiniri, quàm ſulphur: in hoc autem diuerſificatur à ſulphure, quia eſt albedinis tinctura de facili, rubedinis autem difficillimæ: ſulphur uero rubedinis de facili, albedinis autem difficillimæ. Eſt autem ſulphuris & Arſenici duplex genus, citrinum ſcilicet, & rubeum, quæ ſunt huic arti utilia, reliqua autem multa genera non. Figitur autem Arſenicũ ſicut ſulphur. Vtriuſq; uero ſublimatio ex metallorum calcibus melior eſt. Non ſunt autem ſulphur & Arſenicum materia perfectiua huius operis. Non enim completa ſunt ad perfectionem, habent autem adminiculũ perfectionis in caſu. Eligitur autem lucidum, & ſquamoſum, & ſciſsile.

De Argento uiuo, ſeu Mercurio. Cap. XXX.

ARgentum autem uiuum, quod etiam Mercurius appellatur antiquorum uſu, eſt aqua uiſcoſa in uiſceribus terræ, ſubſtantiæ ſubti

lis albæ terræ per calorem temperatiſsimum unita totali unione per minima, quouſq; humidum contemperetur à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter. Ideoq; fugit ſuperficiem planam de facili, propter ſuæ aquæ humiditatem. Non autem adhæret, uiſcoſam licet habeat humiditatem, propter ſiccitatem illius, quæ illam contemperat, & non adhærere permittit. Eſt etiam (ut quidam dicunt) materia metallorum cum ſulphure. Adhęret quoq; tribus mineralibus de facili, Saturno uidelicet, & Ioui, & Soli, Lunæ autem magis difficulter. Veneri uero difficilius quàm Lunæ, Marti autem nullo modo, niſi per artificium. Ex hoc itaq; maximum eliciias ſecretum. Eſt enim amicabilis, & metallis placabilis, & medium coniungendi tincturas, & non ſubmergitur aliquid in Argento uiuo, niſi Sol. Soluuntur tamen Iupiter & Saturnus, Luna & Venus ab eo, & commiſcentur, & ſine ipſo aliqđ metallorꝝ deaurari nõ poteſt. Figitur & eſt tinctura rubedinis exuberãtiſsimę refectionis, & fulgidi ſplendoris, & nõ recedit à commixto, donec eſt in natura ſua. Non eſt tamen medicina noſtra in natura ſua, ſed iuuare quandoq; poteſt ſimiliter in caſu.

De effectibus principiorum naturæ, quæ ſunt corpora metallica. Caput XXXI.

DIcamus de metallicis corporibus, quæ ſunt effectus horum naturæ principiorum. Sunt autem ſex numero. Aurum, Argentum, Plumbũ,

Plumbum, Stannum, Æs & Ferrum. Dicimus igitur quòd metallum est corpus minerale fusibile, sub malleo ex omni dimensione extendibile. Est autem metallum (ut diximus) densæ substantiæ, & fortissimæ compositionis & firmæ. Habent autem affinitatem magnã metalla adinuicem, non tamen perfectum diminutum perficit per eius commixtionem. Si enim aurum cum plumbo admisceatur fusione, non fit ex hoc plumbo aurum, sed euanescit plumbum ab admixtione, & aduritur, Aurum autem in examinatione remanet. Similiter in reliquis inducendo cadit secundum communem cursum. Secundum uero nostrum magisterium perfectum imperfectum adiuuat, & imperfectum in nostro magisterio per se perficitur sine administratione alicuius rei extraneæ, & imperfectum hoc eodem magisterio perficitur. Et per Deum, seinuicem alterant & alterantur, & se inuicem perficiunt & perficiuntur, & per se tantum unumquodq; perficitur, sine alicuius adminiculo.

De Sole, siue Auro. Caput XXXII.

ATtulimus tibi in generali capitulo summã de intentionibus metallorũ, specialem tibi tamen faciemns de unoquoq; sermonẽ. Et primo de Auro. Dicimus ergo quòd Aurum est corpus metallicum, citrinum, ponderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in uentre terræ digestum, aqua minerali diutissime lauatum, sub malleo extensibile,

bile, fusibile, examinationem cineritij & cementi tolerans. Ex hac diffinitione itaq; elicias, quòd aliquod nõ est aurum, nisi causas diffinitionis & differentias omnes habeat auri. Quicquid tamen metallum radicitus citrinat, & ad æqualitatem perducit & mundat, ex omni genere metallorum aurum facit. Ideoq; per opus naturæ perpendimus, & artificio æs in aurum mutari posse. Vidimus nanq; in mineris æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens ęris squamas tenuissimas. Ipsáq; diuturno & continuo lapsu lauit & mundauit. Deinde uero aqua cessante fluere, uidimus cum sicca arena has squamas per trienniũ in solis calore excoqui, inter quas est inuentum aurum uerissimum. Æstimauimus itaq; per aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per Solis autem calorem in arenæ siccitate æqualiter digestum, & ad æqualitatem peruenisse. Imitantes autem naturam cum possumus, similiter alteramus, non tamen in hoc se qui naturam ualemus. Aurum quoq; est preciosissimũ metallorũ, & est tinctura rubedinis, quia tingit ac transformat omne corpus. Calcinatur autem & soluitur sine utilitate, & est medicina lætificans, & in iuuentute corpus conseruans. Frangitur facillime cum Mercurio, & odore plumbi teritur. Non est autẽ in actu aliquid q̊d magis in substantia illi conueniat, quàm Iupiter & Luna. In pondere autem & surditate, & putrescibilitate Saturnus, in colore autem Venus, in potentia quidem magis Venus, deinde Luna, deinde Iupiter, & deinde Saturnus

turnus, ultimo uero Mars. Et hoc est unum de secretis naturæ. Cum ipso similiter commiscentur spiritus, & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis & pectoris.

De Luna, siue Argento. Caput XXXIII.

SOlis itaq; Capitulo præmisso, dicamus sermonem nostrum de Luna, communi uocabulo argento. Dicimus igitur quòd argentum est corpus metallicum, album albedine pura, mundum, durum, sonans, perdurans in cineritio, sub malleo extendibile, ignibile, fusibile. Est itaq; albedinis tinctura, & indurat Iouem per artificium, & conuertit ad se, & commiscetur Soli, & non frangit, sed in examinatione sine artificio cum eo non perseuerat. Qui nouit ipsum magis subtiliare, & post subtiliationē inspissare & figere cum auro associatum, cum eo manet in pugna, & ipsum non dimittit penitus. Positum super fumum acutorum, sicut aceti, salis Ammoniaci, & agrestæ, fit cœlestinus color mirabilis. Et est nobile corpus, sed diminutum à nobilitate auri. & inuenitur eius minera determinata, & aliquoties habet confusam mineram cum alijs corporibus, & illud non est ita nobile. Calcinatur autem similiter, & soluitur labore magno cū nulla utilitate.

De Saturno, siue Plumbo. Cap. XXXIIII.

DE Plumbo ſimiliter tradamus capitulum, & dicamus, quòd plumbum eſt corpus metallicum, liuidum, terreum, ponderoſum, mutum, parua participans albedine, cum liuiditate multa, cinericium & cementum refugiens, molle, facile omni ſua dimenſione parua compreſsione extenſibile, & facile fuſibile ſine ignitione. Plumbum autem quidam fatui putant, & dicunt multum in natura ſua auro approximare. Sed quia ſunt duræ ceruicis, omni ratione uacui, nullam ueritatem conijcere, quantum in ſe eſt, ex ſubtiliſsimis rebus queunt, ſed de eis ſecundum ſenſum iudicant. Et quia uident illud ponderoſum, & mutum, & non putreſcere, credunt illud Soli multum approximare, ſed hoc totũ eſt erroneum, ut latius à nobis in ſequenti negocio probatur aperte. Plumbum quoq; multum habet de ſubſtantia terrea, ideo lauatur, & in ſtagnum per lauacrum uertitur. Per hoc ergo patet ſtannum magis perfecto aſsimilari. Et plumbum ſimiliter aduritur, & fit minium, & ponitur ſuper uapores aceti, & fit ceruſſa. Et licet non multum perfectioni approximet, ex eo tamen per noſtrum artificium de facili argentum facimus, & non ſeruat pondus proprium in tranſmutatione, ſed mutatur in nouum pondus. Et hoc totum in magiſterio acquirit. Eſt etiam Plumbum argenti examen in cineritio, cuius cauſas dicemus.

De Ioue, siue Stanno. Caput XXXV.

IOuis ergo traditione non omissa, significamus filijs doctrinæ, quòd est corpus metallicum, albũ, non purũ, liuidum, & sonans parũ, terreitate pauca participans, stridorẽ, molliciem liquefactionis sine ignitione, uelocitatem in radice possidẽs, cinericiũ & cementũ non expectãs, sub malleo extẽsibile. Est ergo Iupiter inter diminuta à perfectione, corpori magis pfecto in radice suæ naturę affinis, Soli scilicet & Lunę, Lunæ magis, Soli uero minus. Hoc itaq; in sequẽtibus lucide narrabitur. Iupiter qa albidinẽ multã ex radice suæ generationis suscepit, ideo omnia nõ alba corpora dealbat. Vitiũ est tamẽ ei, quod omne corpus frangit, præter Saturnũ, & purissimũ Solẽ. Et Iupiter multũ Soli & Lunæ adhæret, & ideo ab eis p examina nõ de facili recedit. Suscipit tincturã rubedinis, & splẽdet in eo fulgore inæstimabili, & põdus acqrit in magisterio huius artis. Induratur uero & mundatur facilius quàm Saturnus. Et qui sciuerit eius uitiũ fractionis auferre, subito ex eius ꝑficuo pfrui lętabitᷓ. Conuenit enim Soli & Lunæ, nec separabitur ab eis unq;.

Do Venere, siue Aere. Caput XXXI.

DE Venere uero sermo noster sit ad præsens. Et est corpus metallicum, liuidum, rubedine fusca participans, ignibile, fusibile,

ſub malleo extenſibile, cineritium & cementum refugiens. Venus itaq; (ut narratum eſt) in profundo ſuæ ſubſtantiæ colorem & eſſentiam auri prętendit, malleatur uero & ignitur ut argentum & aurum. Ideoq; ſecretum ex ea aſſumas, quia eſt medium Solis & Lunæ, & facile ad utrumq; conuertere naturam illius accidit, & eſt bonæ conuerſionis, & pauci laboris. Conuenit cum tutia uehementer, quæ illam citrinat citrinitate bona, & ex hoc proficuum elicias. Excuſamur itaq; per eam à laboribus indurationis et ignitionis illius. Aſſumas igitur eam præ cæteris imperfectis in opere minori & medio, in maiori uero minime. Hoc tamen præ Ioue uitiū habet, quòd liueſcit de facili, & infectionem ex acribus & acutis ſuſcipit, & eradicare illud non eſt facile artificium, imò profundum.

De Marte, ſiue Ferro. Caput XXXVII.

MArtis uero narratio, & ſecretū illius totum eſt ex operæ naturæ, quia eſt corpus metallicum liuidum multum, parum uero rubeum, albedine non pura participans, durum, ignibile, fuſibile fuſione non recta, ſub malleo extenſibile, & multum ſonans. Eſt autem Mars duræ tractationis, propter impotentiam ſuæ fuſionis, qui ſi medicina illius naturam immutante fundatur, cōiungitur Soli & Lunæ, & non ſeparatur per examen, ſine magna induſtria, ſed ſi præparatur, coniungitur, & non ſeparatur

tur per aliquod artificium, si eius natura fixionis non immutetur ab eo, sola remota immundicie illius. Est ergo tinctura rubedinis de facili, albedinis uero difficulter. Et cum coniungitur non alteratus, non immutat colorem commixti, sed auget illud in quantitate. Inter omnia igitur corpora Iupiter in splendidius, & lucidius, fulgidius & perfectius in solare & lunare transformatur corpus. Sed in eo est opus facilis tractationis, & longi laboris. Post illum uero Venus minus perfectæ mutationis eligitur, difficilioris tractationis, breuioris uero quàm Iupiter laboris. Saturnus uero post Venerem perfectionem in transmutatione ab illa diminutã habet, facilis tractationis, longissimi uero laboris. Mars uero inter cætera minimæ perfectionis in transmutatione consistit, tractationis utiq; difficillimæ, & laboris longissimi. Quæcunq; igitur à uelocitate liquefactionis corpora remotiora sunt, difficilioris inueniuntur in transmutationis opere tractationis. Et sunt huiusmodi Venus & Mars. Quæ uero magis, magis: & quæ maxime, maxime: Quæcunq; uero maioris liuiditatis & infectionis de terra sunt participantia, & hæc laboris maioris inueniuntur, & minoris perfectionis. Quæcunq; autem perfectionum diuersitates paulò prius à nobis determinatæ sunt, in minoris & medij operis artificio repertæ sunt, in maiori uero unius perfectionis sunt omnia, non autem unius tractationis aut laboris sunt. Remanet enim dicere, & quæ tractationis

facilitas & difficultas, & quæ breuitas laboris, & longitudo, in radice in natura corporum inuenta ſunt. Iam ergo principia naturalia ipſorum corporꝝ, traditione uera, quæ eſt ex intentione naturæ perſcripſimus, & ipſorum corporum ſimiliter determinatos ſermones in ſingulis Capitulis ueraciter expoſuimus, & ſecundum ſententiam eorum, qui intima naturæ uidere potuerũt, & ſecundum noſtram, qui ad ea peruenimus cum inſtantia laboris. Nunc uero ſecundum quod innuimus, expedit huius artis defectum ſupplere, & principia omnia huius magiſterij tradere in huius noſtri ſermonis ultima parte, & perfectionem quam uidimus, ſecundũ eius exigentiam, cum cauſis ſuis monſtrare.

QVARTA PARS HVIVS PRIMI LIBRI, DE PRINCIPIIS artificialibus huius artis.

Diuiſio dicendorũ in hac parte, cũ inſinuatione perfectionis, in ſecũdo libro tradẽdæ. Cap. XXXVIII.

SVnt duo quæ determinanda ſunt. Principia ſcilicet huius magiſterij, & perfectio eiuſdem. Sunt itaq; huius artis principia modi operationum ipſius, quibus applicatur artifex ad hoc magiſterium. Qui quidem à ſe inuicem ſunt diuerſi. Eſt enim unus modus Sublimatio, & Deſcẽſio alter, & unus etiã Diſtillatio, & unus ex modis eſt Calcinatio, & alius Solutio, & alius Coagulatio, Septimus

ptimus uero modus est Fixatio, Octauus uero Ceratio. De quibus singulis singulas narrationes faciemus. Perfectio uero consistit ex consideratione eorum, quibus peruenitur ad eam, & ex consideratione rerum iuuantium, & ex consideratione ipsius rei, quæ ultimo perficit, & ex qua cognoscitur, an in perfectione fuerit magisterium, uel non. Consideratio eorum, quibus peruenitur ad operis complementũ, est consideratio substantiæ manifestæ, & colorum manifestorum, & ponderis in unoquoq; corporum mutandorum, & eorum corporum, quæ non mutanda sunt ex radice suę naturæ absq; illo artificio, & consideratio illorum similiter in radice sua cum artificio, & consideratio principiorum corporum, secundum suum profundum, occultum & manifestum, secundum naturam suam, sine artificio, & eorum similiter cum artificio. Quoniam si nõ cognoscerentur corpora & illorum principia in profundo suæ naturæ & manifesto, cum artificio, & sine, nesciretur quod superfluum in eis, & quod diminutum, qua ratione necesse foret nos nunquam ad perfectionem transmutationis illorũ peruenire. Consideratio autem rerum iuuantium perfectionẽ, est consideratio naturarum, illarum rerũ, quæ corporibus sine artificio uidemus adhærere & mutationẽ facere. Et sunt Marchesita, Magnesia, Tutia, Antimonium, & lapis lazuli, & consideratio eorum, quæ sine adhærentia corpora mundificant, & sunt scilicet sal & alumina, nitra

nitra & boracia, & quæ illorum naturæ sunt, atq; consideratio uitrificationis mundãtis per consimilem naturam. Consideratio uero rei quæ perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti uiui, & est materia, quæ ex materia illius assumpsit originem, & ex illa creata est. Non est autem ista materia argentum uiuũ in natura sua, nec in tota sua substantia, sed est pars illius, non est autẽ nũc, sed cum lapis noster factus est. ipse enim illustrat, & ab adustione conseruat, quod perfectionis significatio est. Consideratio uero rei ex qua cognoscitur, utrum magisteriũ in perfectione sit, uel non, est cõsideratio cinericij, cementi, ignitionis, expositionis super uapores acutorum, extinctionis, commixtionis sulphuris adurentis corpora, reductionis post calcinationem, & susceptionis argenti uiui. Hæc autem omnia deinceps narrabimus cum causis suis, & cum experientijs facilibus, quibus poteris manifeste cognoscere, sermones non errasse nostros. Et hæc experimenta erũt tibi penitus nota.

De Sublimatione, cur sit inuenta. Cap. XXXIX.

PRosequentes igitur nostrum propositum, dicimus de sublimatione. Et fuit causa inuentionis eius, quia non inuenerunt antiqui nostri, nec nos, nec qui post nos erunt aliquid, quod uniretur corporibus, nisi spiritus solos, uel aliquod, quod naturam corporis & spiritus in se cõtineret,

tineret,& hos proiectos super corpora sine illorũ mun dations,uiderunt uel non perfectos colores dare,uel ex toto corrumpere, adurere, denigrare & defœdare. Et hoc secundum diuersitatem ipsorum spirituum. Quidã enim sunt adurentes,ut sulphur & arsenicum & marche sita,& hi quidẽ corrumpunt ex toto. Alij uero non adu runt,ut omne genus tutiæ,& hi quidẽ imperfectos co= lores dant, & illud ideo,qui quæ adurunt,& denigrant & fœdant. Duplici de causa hæc faciunt. Vna,quia un= ctuositas adustiua sulphuris, de cuius proprietate est, de facili inflammari,& per inflammationem denigra= ri,& per consequens denigrare,ab eis nõ est ablata. Al= tera uero causa est terreitas,quæ ab eis similiter ablata nõ fuit. In his autem,in quibus non datur perfectus co= lor,est causa terreitas,liuidum faciens eum. Potest etiã adustio liuidum creare colorẽ. Ideoq; ingeniati fuimus hos mundare ab unctuositate uidelicet adurente,eã ha bentes scilicet,& à terrea superfluitate oẽs. Et ad hoc per nullum magisterium potuimus peruenire,nisi per solam sublimationem. Ignis enim cum eleuat, subtilio= res partes semp eleuat,ergo dimittit grossiores. Ex hoc patet,per sublimationem spiritus à terreitate mũdari, quæ & ingressionem impediebat,& colorem immun= dum dabat. Experientia uero notum tibi facit satis per uisum tuum,illos ab ea absolutos esse. uides enim eos splendidiores & magis peruios,& eos facilius corporũ densitatem subintrare & penetrare,& non fœdũ ut pri=

k us,

us, colorē facere. Quòd uero per sublimationē adustio remoueatur, patet experimento, quoniam arsenicum quod prius ante sui sublimationem, impium & pronū erat ad adustionem, post eius sublimationem inflammari se non permittit, sed solummodo sine inflammatione recedit: & hoc idem in sulphure (si experieris) inuenies. Quia autem in nullis alijs quàm in spiritibus uidimus adhærentiam ad corpora cum alteratione, per nullam aliam causam fuimus ab eis excusati, quin necessarium fuerit, illos pręparasse, cum mundatione illorum, quæ est per sublimationem, ideo huius fuit causa necessaria inuentionis. Sublimationis igitur narremus ordinem totum sine diminutione, & ipsius causam.

Quid sit sublimatio. & de tribus gradibus ignis in ea obseruandis. Cap. XL.

DIcimus igitur, Sublimatio est rei siccæ per ignem eleuatio, cum adhærentia sui uasis. Sublimatio uero diuersificatur propter diuersitatem spirituum sublimandorū. Quædam enim fit cum forti ignitione, quædam uero cum mediocri, quædam uero cum igne remisso. Si igitur sublimetur arsenicum uel sulphur, necesse est illa per remissum ignem sublimari, quoniam cum habeant partes subtilissimas coniunctas uniformiter grossis, ascenderet utiq; illorum tota substātia sine purificatione aliqua, imò denigrata & cōbusta. Vt igitur separet quis

immundam terream substantiam, necesse est ingenia duorum inuenire generum, proportionem scilicet ignis, & mundificationem cum commixtione fecum, quoniam commixtio cũ fecibus partes comprehendit grossas, & tenet illas ĩ aludelis fundo depressas, nec eas scandere permittit. Vnde & necesse est, artificem triplicem ignis gradum sublimationi applicare. Vnum proportionatum taliter, quòd per eum ascendant alterata tantum & mundiora & lucidiora, donec per hoc manifeste uiderit ipsa mundari à terrea feculentia. Alter uero gradus est, ut quod in fecibus remansit de pura illorum essentia, sublimetur cum maiori expressione ignis, uidelicet cum ignitione aludelis & ipsarum fecum, quam uidere poterit oculis suis. Tertius uero gradus est, ut administretur ignis debilissimus sine fecibus, ei quod sublimatum à fecibus, & iam depuratũ est, ita ut uix aliquid de illo ascẽdat, & quod ascendet de illo sit res subtilissima, quæ in hoc opere nihil ualet, quia illa est res, mediante qua adustio fit in sulphuribus. Est igitur tota sublimationis intentio hæc, ut remota terreitate illius per ignis administrationem debitã, & abiecta similiter ex ea subtilissima & fumosa illius parte, quæ adustionẽ cum corruptione adducit, relinquatur nobis pars illa, quæ in æqualitate consistit, quæ simplicem fusionẽ super ignẽ facit, sine adustione aliqua de igne fugiente sine inflammatione illius. Quod uero subtilissimũ sit adustiuũ, manifestissimis argumentationibus probatur.

Quia ignis ad suam conuertit naturam unũquodq; eorum quod magis affini illi est, quia ex unaquaq; re adustibili magis affine est, quod ex illa est subtile, & adhuc magis affine est, quod subtilius est, Ergo & maxime affine quod subtilissimum est. Ab experientia similiter, quoniã sulphur uel arsenicum nõ sublimatum uelocissime inflammatur, Sulphur uero facilius. Sublimatum uero directe non inflammatur, sed euolat & extenuatur sine inflammatione, præcedente tamen fusione. His ita q; patet, sermonẽ nostrum ueridicum esse.

De fecibus corporum metallicorum, spiritibus in sublimatione addendis, & earum quantitate ac qualitate. Cap. XLI.

PRobatio uero administrationis fecum, cũ proportione sua est, ut eligatur materia illa cum qua plus cõueniant spiritus sublimandi, & cui permisceantur profundius, quoniã illa cui magis uniuntur, potentior est in retentione fecũ sublimandorũ, quâm cui non. Huius rationabilis satis est & manifesta probatio. Probatio uero quòd necessaria sit fecum administratio, est, quia si non cõiungerentur sulphur uel arsenicum sublimandum, cũ fece de aliqua re fixa, tunc necesse esset ea cum tota sui substantia ascendère, non mundata. Experientia uero sciunt, nos uerum dicere, qui in sublimationibus exercitati sunt. Probatio uero, q; necessaria sit taliũ fecum administratio,

tio, quibus sublimanda conueniant & uniantur in profundo suo, quia si feces nõ permiscerentur per minima, tunc idem contingeret, sicut si fecem nõ haberent, scilicet ut ascenderet tota illorum essentia sine mundatione aliqua, sicut ascendunt sine fecibus cũ tota substantia, ergo & similiter à fecibus sublimata quibus nõ uniuntur, accidere necesse est. Experientia scit uerũ hoc esse, qui hoc uidit & nouit, quia cũ sublimauit à re extranea à corporum natura, sublimauit in uanum, ut nullo modo depurata post ascensionem illorum inueniret. Si uero cũ calce alicuius corporꝝ sublimauit, tunc bene sublimauit & perfecte mundare potuit, cum facilitate. Est ergo intentio fecum, ut administrentur de calcibus metallorꝝ. Est enim in illis facilis operationis sublimatio, cum rebus autẽ alijs difficillima. Nõ est ergo aliquid, quod locum illorꝝ posſit obtinere. Nõ autem dicimus sublimationem imposſibilem sine calcibus corporꝝ, sed eã difficilimam & longisſimi laboris & protelatiõis usq; in desperationem. Sed in hoc tamẽ aliquid bonitatis habet, quia quod sublimatur absq; fecibus, uel sine corporꝝ calcibus, est quantitatis multæ, quod uero cũ fecibus, minoris. Adhuc uero & quod cum corporꝝ calcibus, minime est quantitatis, sed facillimi laboris & breuisſimi. Illud uero quod plus nos excusat à fecib9 de corporibus, est omne genus salis præparati, & huius cõsimilium in natura. Et est nobis cũ eis sublimatio multæ quãtitatis etiam posſibilis, quia facilis fit ab eis sublimãdarum fe

cum ſeparatio per ſalium ſolutionem, quod in nullis a-lijs rebus eſſe contingit. Proportio uero fecum eſt, ut quantitas fecum quantitati ſublimandorū æquetur. In hoc enim etiam rudis artifex errare non poterit. medio crem uero artificem, ponere medietatem ponderis ſublimandorum ex fecibus, ſufficiens eſſe contingit, & in hoc errare non debet. Exercitato uero & maxime experto, minima illarum pars ſufficit. Quãto enim minores fecum ſunt quantitates, tanto & maioris exuberantiæ ſublimationem neceſſe eſt eſſe, dummodo & ſecundũ diuerſitatem ſubtractionis fecum, fiat propotionalis illi ſubtractio ignis. In parua enim quãtitate, paruus ad perfectionem ignis eliciatur, in magna magnus, in maiori maior.

De moderando igne in Sublimatione.
Capit. XLII.

SEd quoniam ignis non eſt res quæ menſurari poſsit, ideo contingit in illo errare ſæpiſsime, cum quis exercitatus non eſt, tam ex diuerſitate fornacum & lignorũ adurendorum, quàm uaſorum & coaptationis illorũ, De quibus omnibus expedit artificem attentũ ſolicitare. Sed communem adducimus regulam. Quòd in primis expedit cũ paruitate ignis, ſolam aqueitatẽ ex ſublimandis exprimere, qua remota, ſi quid aſcendit per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debiliſ-

ſimum

ſimum ignẽ ſubtiliſsima pars tollatur, & ſeorſum pona
tur, quæ eſt cauſa aduſtionis. Cũ autẽ iam nihil uel mo
dicum aſcenderit (quod experiri poteris cũ intromiſsi
one bombacis lycinij in ſuperius foramen aludelis) ui-
goretur ignis ſub eo, & quãti uigoris debeat eſſe ignis,
tibi experientia lycinij oſtendet. Si enim parũ de ſubli-
mando uel mundũ exierit, adhuc paruus erit ignis, au-
geatur igitur. Si uero multũ & immundũ, tunc ſuperflu
us eſt, ſubtrahatur igit̃. Si uero mundũ & multum, pro
portio iã inuenta eſt. Immundũ aũt uel mundũ per ex-
tractionẽ lycinij, quod in foramẽ aludelis poſitũ eſt, co
gnoſcetur. ſecundũ em̃ quã quantitatẽ mundiciẽ uel im
mundiciem ex ſublimando reſpexerit artifex adhæſiſ-
ſe lycinio, ſyllogiſare poterit, & in tota ſublimatione ne
ceſſario ꝓportionalẽ ignẽ, & ex hoc ignis rectificatio-
nẽ inueniet ſine fallacia. Melior uero modus fecũ eſt,
ut ſumant̃ ferri ſquamæ, uel æris cõbuſti. Et hæc quidẽ
ꝓpter priuationẽ malæ humiditatis, de facili ſulphur
aut arſenicũ ſibi imbibũt, & ſecũ uniũt. Huius aũt uiam
ſcit exercitatus ſolus.

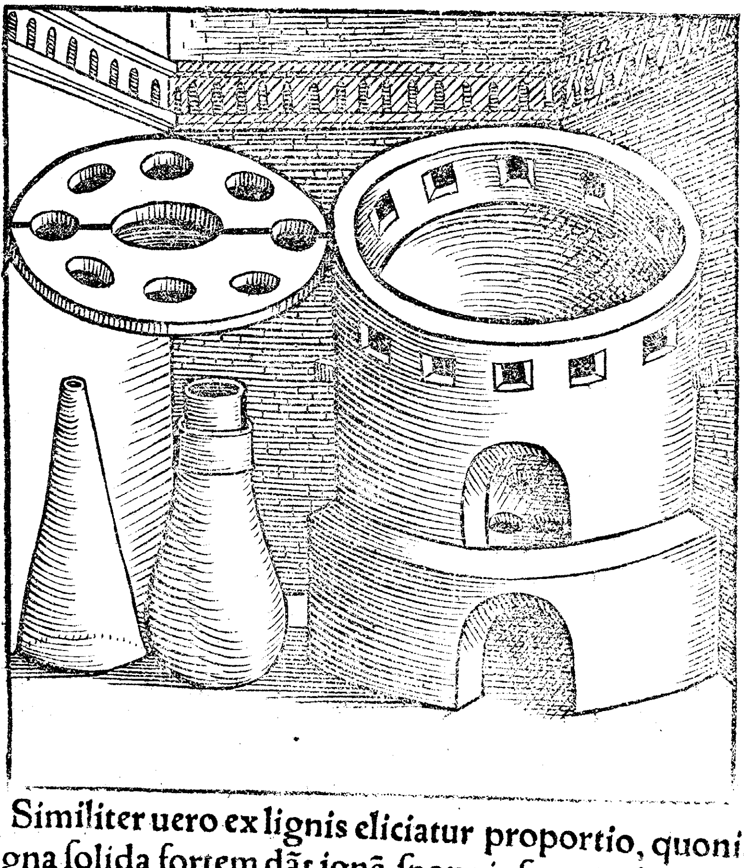
De erroribus circa quantitatẽ fecũ & diſpoſitionẽ fornacis in ſublimãdo ſulphure & arſenico uitandis. itẽ de Fornace cõſtruendo, & lignis eligendis. Cap. XLIII.

EXpedit ergo nos rectificare artificẽ in om-
nibus, in quibus contingit errare ignoran-
ter, in horꝝ duorum ſpirituum ſublimatio-
ne. Narremus igitur primo, ꝙ ſi multas fe-
ces

ces posuerit, tunc si nõ augmentauerit ignẽ proportionalem, nihil ex sublimando ascendet. Quomodo autẽ illum inueniat, iam ei sufficienter narratũ est. Et si paucam secum quantitatem, uel non ex corporum calce posuerit, tunc si illius proportionẽ nõ inuenerit, ascendit sublimandum cum tota substantia. Et huius tradidi similiter inuentionem sufficientem. Ex fornace uero similiter contingit errare, nam magna fornax magnũ dat ignẽ, paruũ uero parua, si ligna & foramina auricularũ eius proportionãtur. Si igitur posuerit multã rei sublimandæ quantitatem in paruam fornacem, ignem eleuationis sufficientem non poterit exhibere. Si uero paucam quantitatem in magnam fornacem, sublimationem exterminabit propter ignis excessum. Similiter uero spissa fornax condensatum & fortem dat ignem, tenuis uero rarum & debilem, in quibus similiter errare contingit. Similiter uero cum spaciosis auriculis furnus, & clarum & magnum dat ignẽ, cũ strictis uero debilem. Itẽ si maior fuerit uasis in coaptatiõe ad furnũ distantia à spondilibus eius, magnũ dabit ignẽ, si uero minor, minorem. In quibus omnibus contingit errare maxime. Rectificatio ergo horum est, ut furnus scilicet construatur secundum intentionẽ ignis quam quærit, spissus scilicet cum liberis auriculis, cũ distantia uasis aludelis multa à spondilibus furni, si magnum quærit ignem. Si uero mediocrem, mediocrẽ in his omnibus inueniat proportionem; si uero debilem, proportionem in his eandem

dem inueniat. Et has proportiones oēs docebimus te inuenire cū proportione uera & experiētia determinata. Si igit̄ uolueris multā sublimationis quantitatē eleuare tūc uas aludel tantæ capacitatis inuenias, ꝗ illā suscipiat super fundū, ad eleuationē unius palmæ. Ad illud coaptes furnū ut suscipiat aludel in mediò sui cū distantia parietū suoꝶ per duos digitos. Et furno facto, facies illi decem auriculas æquedistantes proportione una, ut una æqualitas sit ignis ad omnes partes illius. Tunc uero stipite ferreo in medio fornacis ex trāsuerso in spondilibus eius firmato, qui à fundo fornacis distet ad extensionem unius palmæ cum pollice suo, & ad spissitudinē unius digiti, super eo firmetur uas aludel, & circūlinatur ad furnum, quē sequens demōstrat descriptio. Tunc uero aduerte, si bene & libere se expediuerit de fumositatibus, & flamma libere per totū furnum transiuerit in circuitu aludelis, tunc bene proportionatū est, si uero non, non. Et tunc dilata eius auriculas, & si emendatur, bene quidē, si uero non, tūc necessario relinquit̄, quòd distantia aludelis à parietibus nimis parua est, radantur ergo tunc parietes, & amplietur distantia, & postea tentetur. Reiteretur ergo ampliatio auricularū & rasura spondilium, quousq; libere se absoluat à fumo, & flamma in circuitu aludelis sit lucida, & fumus libere per auriculas exeat. Ista est sufficiens experientia ad omnem sublimationis quantitatem de inuentione magnitudinis furni, & dilatationis auricularū eius, & distan-

tiæ aludelis à parietibus eius. Inuentio uero ſpiſsitudi-
nis furni eſt, quod ſi quæſieris magnũ ignẽ, maior ſpiſsitu
do illius ſit, ad menſurã extenſionis palmæ cũ pollice
ſuo. ſi uero mediocrem, ad menſurã unius palmæ. ſi ue
ro minorẽ, ad ſpiſsitudinẽ duorum digitorum formetur.

Similiter uero ex lignis eliciatur proportio, quoniã
ligna ſolida fortem dãt ignẽ, ſpongioſa uero debilem,
ſicca

ſicca magnũ & cito terminabilẽ. Viridia paruũ & multum durantẽ, & ſimiliter ſolida multũ durantem. ſpongioſa uero de facili terminabilẽ dant ignẽ. Conſideratione ergo diſtantiæ aludelis & magnitudinis & paruitatis auricularũ, & ſpiſsitudinis & tenuitatis furni, & diuerſitatis lignorũ præmiſsis, accidet omniũ ignium diuerſitates perquiri, cũ experientia ſua uera. Ex concluſione uero maiore uel minore auricularum, uel feneſtræ furni, per quã ligna intromittũtur, & adminiſtratione diuerſitatis lignorꝝ, & additione & ſubtractione illorꝝ, accidet inueniri determinatũ ſpaciũ temporis durationis ignis, ſcilicet ut ſcientia determinata ſciatur, quantũ unuſquiſq; ignis in ſuo gradu perdurare poterit in æq̃litate. Et hæc inueſtigatio eſt maxime tibi utilis & neceſſaria, q̃m per eam excuſaberis à multitudine laboris immenſi. Exerciteris igĩt in ea & in oĩbus à nobis nunc nouiſsime determinatis, quia qui ſe exercuerit, inueniet, qui uero non, non.

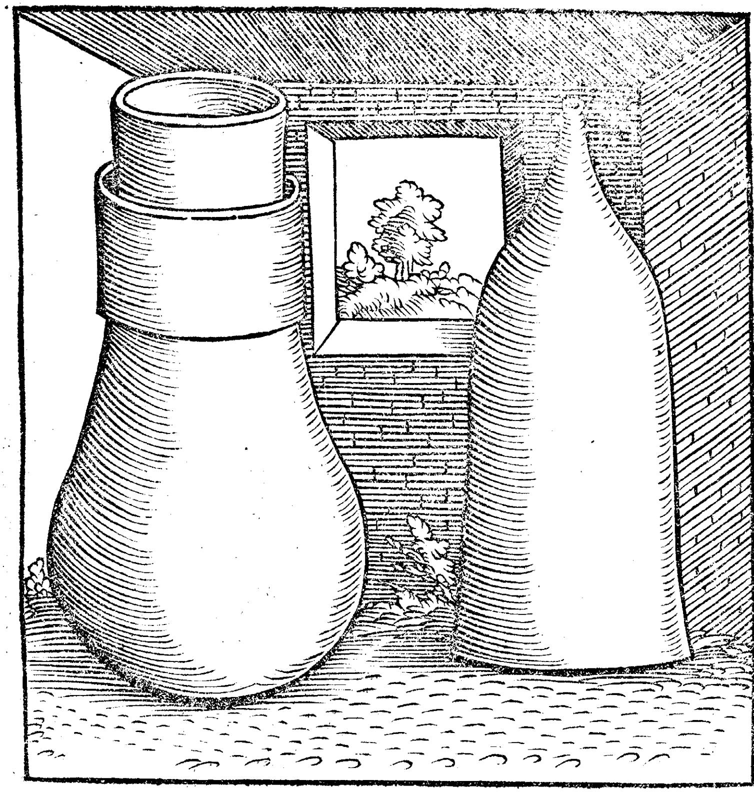
Ex qua materia & qua forma uas Aludel ſit faciendum. Cap. XLIIII.

INtentio uero uaſis Aludelis eſt, ut fingatur uas de uitro ſpiſſum. de alia eñ materia nõ ualet, niſi forte ſimilis eſſet ſubſtantiæ cũ uitro ſpiſſum. ſolum enim uitrũ & ei ſimile, cũ poris careat, potens eſt ſpiritus tenere ne fugiant & exterminentur ab igne. Alia autẽ materia nulla, quia per

poros eorum ſucceſsiue diminuuntur & euaneſcunt ſpiritus. Nec metalla in hoc ualent, quoniam ſpiritus propter amicitiam eorum & conuenientiam illa penetrant & cum illis uniuntur, quare per illa tranſeuntes euaneſcunt, quòd per ea, quæ à nobis determinata ſunt, aperte probatur. Neceſſario & experientia repertũ eſt, hoc nos uerum dixiſſe, ergo per aliquod non excuſamur à ſuſceptione uitri in compoſitione Aludelis. Fingatur ergo concha uitrea rotunda, cuius fundus ſit paruæ curuitatis, & in medio ſpondiliũ eius formetur zona uitrea circundans eam, & ſuper illam zonam fundetur paries rotundus æquediſtans à conchæ pariete ad groſsitudinem cooperculi ipſius conchæ, ita ut in diſtantia hac cadat paries coopertorij large ſine preſſura. Altitudo uero huius parietis ſit ad menſuram altitudinis parietis conchæ, aut paulo plus, aut paulo minus. Formẽtur uero duo coopertoria ad menſurã huius concauitatis duorum parietum, æqualia, quorum longitudo ſit æqualis, & ſit unius ſpannæ, & figura eorum figura una, ſcilicet piramidalis, in quorum capitibus duo æqualia ſint foramina, unum ſcilicet in uno, alterũ in altero, in quibus ambobus poſsit cadere maior gallinæ pẽna, ut hic paulo poſt clarius cernere licebit, Eſt ergo conchæ uaſis intentio, ut poſsit moueri ſecundum artificis uoluntatem coopertorium illius, & quòd iunctura ſit ingenioſa, per quam ſine lutatione aliqua non pateat ſpiritibus egreſsio. Qui ergo in hoc poteſt magis ingeniari, non

excu

excuset se ab hoc per nostram traditionem. Et est specialis intẽtio super hoc, scilicet ut concha interior cũ spondilibus suis usq; ad mediũ subintret coopertorium suum. Cum enim fumorum sit ascendere & non descendere, per hoc inuenimus inuentione prima, spiritus nõ habere ad consumptionem exitum, & propter hoc excellit modos alios, quos inuentione nostra quæsiuimus. Et hoc experiendo, uidebũt nos uerũ æstimasse de illo. Intentio uero & una est, ut sæpissime euacuetur aludelis caput, ne præ nimia sublimandorũ multiplicatione in illud, cadãt ad illius fundum, & detineat multitudo reiterationis sublimationis occupatum lõgo tempore. Est & similiter intentio altera, ut semper seorsum separetur, quod sursum ad propinquitatem foraminis capitis aludel ascendit in puluerẽ, ab eo quod fusum & densum in frustis, & apud fundum illius, peruium, & clarũ, cum adhærentia ad uasis spondilia conscendisse inuenitur, quoniam hoc minus habet de adustione, q̃ quòd prope foramen reperitur scandisse. hoc autem in superioribus aperta probatur ratione uidelicet, & experimento. Probatio uero bonitatis & perfectionis sublimationis est iam dicta. Et est, ut inueniatur clara & lucida, & non aduratur cum inflammatione. Hæc est ergo perfectio intentionum sublimationis, sulphuris uidelicet & arsenici. Et si nõ inuenta est sic, reiteretur opus super illa, cum consideratione omnium suarum intentionum, quousq; sic inueniatur.

De ſublimatione Mercurij ſiue Argenti uiui.
Caput XLV.

NVnc uero totam intentionẽ ſublimationis argenti uiui determinemus. Eſt igitur completa, ſumma illius depuratio terreitatis, & remotio aqueitatis illius. Excuſamur enim à labo-

à labore remotionis adustionis eius, quoniam eam nõ habet. Dicimus igitur, quôd ingenium separationis superfluæ terræ ipsius est, ipsum commiscere rebus, cum quibus affinitatem non habet, & sublimationem eius reiterare ab eis multoties. Et harũ genus est talk, & calx corticum ouorum, & marmoris albi. Similiter & uitrũ minutissime tritum, & salis omne genus præparati. Ab istis enim mũdatur, Ab aliјs uero rebus habentibus affinitatem cũ eo, nisi sint perfectionis corpora, corrumpitur potius, quia sulphureitatem habent omnia talia, quæ ascendens cum eo in sublimatione ipsum corrumpit. Et in hoc experientiam uides, quia si sublimas illud à stanno, uel à plumbo, ipsum post sublimationem infectum conspicies nigredine. Ergo melior est eius sublimatio per ea cum quibus non conuenit. Cũ quibus autem conuenit melior esset, si sulphureitatem non haberent. Ideo à calce melior est sublimatio, quã à rebus omnibus, quoniam illa parum conuenit, & sulphureitatem nõ habet. Modus uero remotionis aqueitatis ipsius superfluæ est, ut quãdo commiscetur calcibus, à quibus sublimari debet, teratur & cõmisceatur illis cum imbitione, quousque de illo nihil appareat, & postea super ignẽ lentissimũ aqueitas imbitionis remoueatur, Qua recedente, etiã argẽti uiui aqueitas cũ ea recedit. Sit tñ ignis tã lenis, ut p eũ argẽti uiui tota substãtia nõ ascẽdat.

Ex

Ex multiplici igitur reiteratione imbitionis cum cõtritione, & leni assatione, aqueitas illius maior deletur, cuius residuum per sublimationis reiteratione͂ remouet͂. Et cũ uideris illud albissimum, excellens niuem albedine sua, & quasi mortuũ aludelis spondilibus adhærere, tũc super ipsum reitera sublimatione͂ eius sine fecibus. Quoniã adhæret pars illius fixa cũ fecibus, & nunquã per ingeniorum genus aliquod ab illis separari posset. Aut post illud figas partem illius, & modum fixionis eius in sequentibus narratũ tibi expresse trademus. Et cum fixeris illam, tunc reitera sublimationem residuæ partis super eam, ut illa similiter figatur, & serua, quod tentabis super ignem. Si fusionem bonã dederit, tunc sufficientem sublimationem illi administrasti. Si uero non, adde illi de arge͂to uiuo sublimato partem aliquã, & reitera sublimatione͂, donec fiat. Quòd si lucidum & albissimũ habuerit colore͂, & peruium, tunc bene mundasti: si non, non. Igit͂ ne sis in præparatione illius quæ per sublimationem fit, negligens, quia qualis erit mundatio, talis & perfectio per illud sequitur, in proiectione illius super unũquodq; imperfectorũ corporum, & super ipsum uiuum non præparatum. Vnde & quosdã contingit ferrum, quosdã uero plumbum, & quosdam per illud uenerem, & quosdã stannum formare. Quod contingit propter purificationis negligentiam, quandoq; illius solius, quandoq; in sulphuris sibi admixti, uel eius cõparis. Si igit͂ directe sublimando mundaueris,

ris, & illud perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta, cui non est par.

De sublimatione Marchesitæ. Cap. XLVI.

SVfficienter igitur sublimationis argenti uiui summa intentionis tradita, nunc ad ipsius Marchesitæ sublimationem accedamus. Duæ autem sunt illius sublimationes. Prima quidem sine ignitione perficitur, alia cũ ignitione. Et illud ideo. habet enim duplicem substantiam. Vnã, scilicet sulphur purũ in natura sua, aliam uero argentũ uiuum mortificatum. Prima utilis est, sicut sulphur. Secunda uero utilis, ut argentũ uiuum mortificatũ, & mediocriter præparatum. Assumamus igitur hãc ultimã, quia per illam excusamur à superiore argẽti uiui & à labore mortificationis eius. Est igitur totus modus sublimationis illius, ut teratur, & in aludele ponatur, & sublimetur sine ignitione sulphur eius, semper remouendo quod ex illo sublimatur, sæpissime propter causam dictam, & augendo ignis uigorem usq; ad ignitionẽ aludelis. Et prima sublimatio marchesitæ debet fieri in uase sublimationis, quousq; sulphur recesserit, & postea in isto successiue & ordinate procedere, quousq; totum quod in ea de sulphure constat, exierit. Quod probare poteris his manifestis experientijs. Nam cũ totum illius sulphur fuerit eleuatum, uidebis colorem eius, quod post illud sublimabitur, mutari in albissimum, mixto

cœleſtino eidẽ colore clariſsimo & amœno. Aliter etiã, quia qđ erit de ſulphuris natura cõburetur, & flammã dabit ut ſulphur. Quòd uero ſecũdo poſt illud ſublimatũ fuerit, nec inflãmabit, nec ꝓprietates ſulphuris oſtendet aliquas, ſed uiui argẽti mortificati in ſublimationis reiteratione.

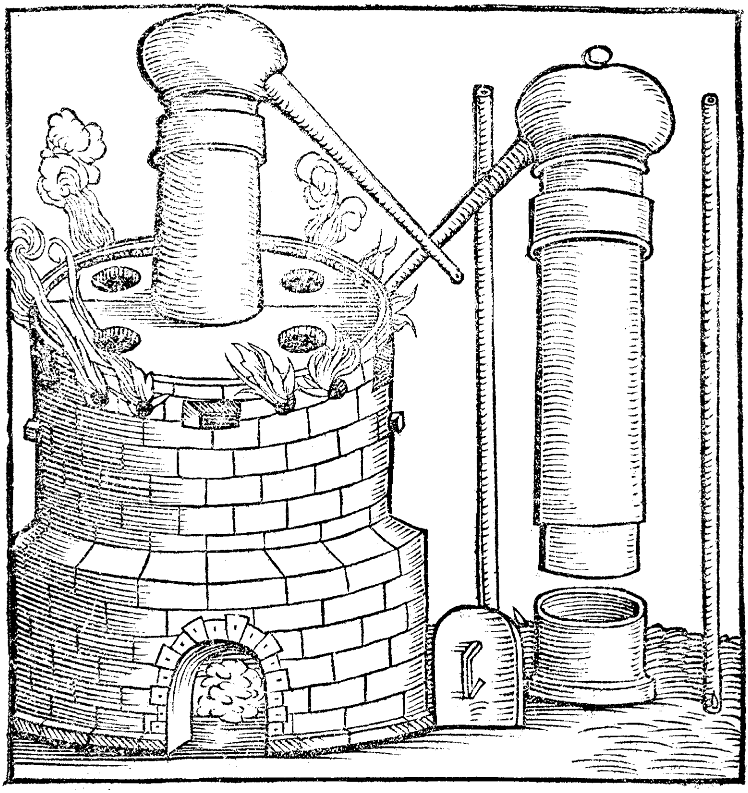
De uaſe, in quo Marchaſita recte poſſit ſublimari. Cap. XLVII.

ILlud ergo colligamus per ſuũ ſublimatiõis modũ, qui eſt, ut fiat uas terreũ ſolidiſsimũ, & bene coctum, ad longitudinẽ mediæ ſtaturę uirilis. Ad latitudinem uero, per quam manus ſubintrare poſsit. Et fiat fundus eius qui ſeparari & coniungi poſsit ad ſimilitudinem unius planæ parapſidis profundæ multum. Et menſuretur ab orificio illius uaſis, uſq; prope fundum, ad menſuram longitudinis unius manus cum digitis ſuis. Et de illo loco uſq; ad caput eius uitrificetur interius uas uitrificatione ſpiſſa multum. Et ſuper caput illius ponatur alembicus cum laxo naſo. In tali enim uaſe ſublimatur illud. Coniungatur igitur fundus uaſi ſuo per lutum firmæ tenacitatis, & ſuper ipſum fundum ſpargatur Marcheſita, & ſuper caput uaſis alembicus laxi naſi, & ponatur in furnum, de cuius proprietate ſit fortem ignitionem dare, fuſionis ſcilicet argenti, uel ueneris, ſi artifex indiguerit, quem in ſumma noſtri operis, ubi diuerſitates omnium inſtrumentorum narrabimus, tibi ſufficien-

ter

ter tradimus, & caput furni circunda cum rota habente foramen in medio sui, ad magnitudinem uasis, per quod illud uas intrare posſit, & luta iuncturas in circuitu uasis & furni, ne ignis exiens impediat te in sublimationis adhærentia, relictis tantum quatuor fenestris paruis in rota, quæ claudi & aperiri posſint, per quas mittantur carbones in furnum, & in lateribus fornacis similiter aliæ quatuor sub illis intermediæ, per quas & similiter carbones mittantur, & sex uel octo foraminibus ad magnitudinem digiti minoris, quæ nunquam claudantur, ut per illa furnus à fumositatibus se libere posſit expedire. Et sint foramina illa in iunctura furni cum rota sua. Furnus uero magnæ ignitionis est, cuius spondilia sunt ad altitudinem cubitorum duorum. In medio sit rota, minutisſimis & creberrimis perforata foraminibus, cum luto fortiter annexa. Capita foraminum superius sint stricta, inferius uero lata, ut cinis uel carbones posſint liberius ex illis cadere, & relinquat ipsa continue ad susceptionem aëris liberius aperta. Nam aëris libera & multa susceptio per inferiora foramina, est causa una magnæ ignitionis per furnum. exerciteris ergo in eo, & ipsum inuenies. Causa uero longitudinis uasis est, ut extra ignem multa quantitas eius extendatur, & infrigidetur, ut fumi sublimationis locum refrigerij inueniant & adhæreant, & non inueniant uiam fugæ, & suæ exterminationis. Hoc autem nouit ille, qui dum subli-

maſſet in breuibus aludelibus, nihil ex ſublimato inue nit, quoniã propter breuitatem aludelis æqualis fuit ꝑ totũ ipſum ignis. Ideoq; ſemper in fumi ſubſtantiã con uerſum ſublimandum ſtetit, & nõ alicubi adhæſit, ſed ſucceſsiue per poros uaſis euanuit. Vas ergo in omni= bus ſublimandis ad maiorẽ ſui partem in loco ſui refri= gerij extendatur. Cauſa uero uitrificationis uaſis eſt, ne fumi aſcendẽtes in loco ſuæ aſcenſionis, poroſum inue= niant aludelis parietem, & illum penetrantes aufugiãt. Vitrificatur ergo locus aſcenſionis illorum, ut obſerẽt illis uia fugæ. fundus uero aludelis non, quoniam ipſi= us fundus in igne conſiſtit, qui uitrificationẽ ipſius fun deret, qua fuſa, & fundus eius, & ſimiliter ſublimandũ funderetur, & uitrum fieret. Eſt enim uitri proprietas, omnia uincere, & ad ſe conuertere. His igitur omnibus conſideratis cum cauſis eorũ, fiat ignis ſub aludele quo uſq; certificatus fueris experientia ueridica, illud totũ aſcendiſſe. Eſt autem experiẽtia, intromiſsio baculi ter= rei bene cocti, habentis foramen paruum in capite ſuo, uſq; ad mediũ eius ueniens, ad quantitatem digiti mi= noris prope ipſam rem à qua fit ſublimatio. Et ſi fora= mini aliquid adhæſerit ex ſublimando, non eſt totum ſublimatum, ſi uero non, tunc ſublimatum eſt. Et hac ea dem exercitatione in omnibus ſublimandis certificari poteris. Deſcriptio uero uaſis aludelis ſublimatiõis Marcheſitæ ultimæ, & cum fornace & baculo ſuæ expe rientiæ hæc eſt.

De sublimatione Magnesiæ & Tutiæ, item corporum imperfectorum, & de additione materiæ subleuantis ea. Cap. XLVIII.

SVblimationis uero Magnesiæ & Tutiæ est eadem intentio cũ intentione ultimæ sublimationis Marchesitæ. Non enim possunt hæc omnia sine ignitione sublimari, ideoq; omnia unam intentionem habent cũ causis ijsdem & ex

perientijs eiſdem, & habent unum ordinẽ generalem. Quia ſine fecibus ſublimari debent, quæcunq; ſublimari cum ignitione neceſſario contigerit, quia in ſeipſis feces habent ſufficientes, imò ſuperfluas, & huius ſignum eſt difficultas ſublimationis ipſorũ. Sublimantur etiã ſimiliter omnia corpora à perfectione diminuta hoc eodẽ ordine, et nõ cadit diuerſitas aliqua, niſi quia ignis ſublimationis uehementior eſt in corporibus, quàm in Magneſia, Marcheſita, & Tutia. Et non diuerſificantur ſimiliter corpora in ſublimationibus ſuis, niſi ꝙ quædam indigent admixtione rei ſubleuantis ea, quædam uero nõ, ut facilior fiat eorũ eleuatio. Sed una tamen ſpecialis in corporũ ſublimatione conſiderationis experientia reperta eſt bona, uidelicet ut in fundo aludelis nõ ſit multa corporis ſublimandi quantitas, Quia multitudo ſublimationem impedit. Et planicies ſit in fundo aludelis ſublimationis, & non concauitas, ut poſsit æqualiter & tenuiter ſuper fundũ ſparſum corpus æqualiter & multum in omnibus ſuis partibus eleuari. Corpora uero indigẽtia admixtione rei eleuãtis, ſunt ſcilicet Venus & Mars, propter ſuę fuſiõis tarditatẽ. Venus itaq; Tutia indiget, Mars uero Arſenico, & cũ his eleuantur de facili, quoniam cum eis maxime conueniunt. Fiat igitur poſt illorum conſiderationem ſublimatio, ut in Tutia, & illi ſimilibus in ſublimatione, & diſponatur eorum ſublimatio hoc eodem ordine cum cauſis ſuis & experientijs.

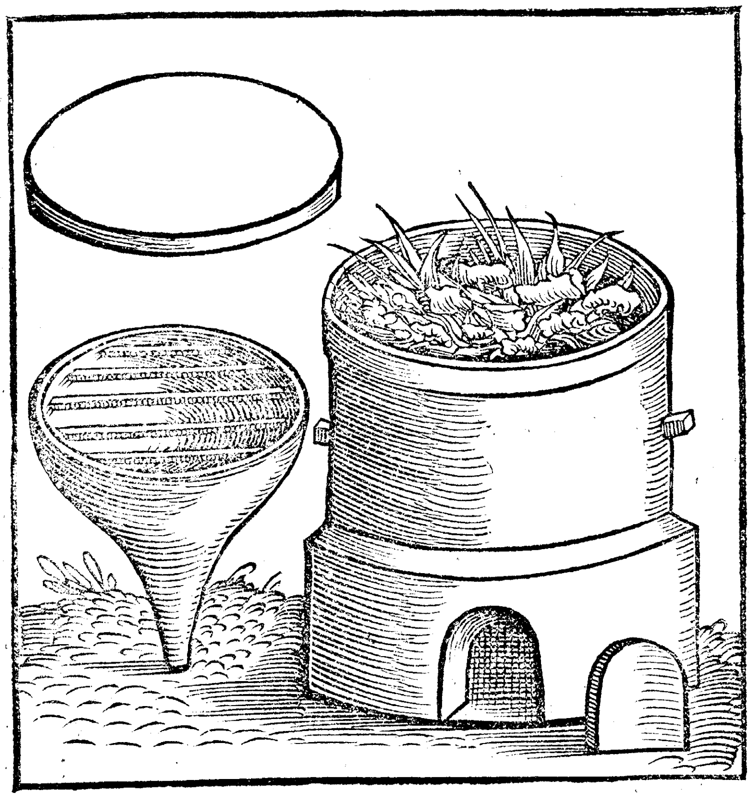
De

De Descensione, & modo purificandi per pastillos. Caput XLIX.

NArratis itaque sublimationis intentionibus cum causis suis omnibus, restat nos Descensionis modum monstrare, cum causis suis similiter & suo ordine determinato, & completo. Fuit ergo inuentionis illius causa triplex. Vna scilicet ut cum materia aliqua inclusa est in illo uase quod uocatur descensorium Chemiæ, post fusionem suam descendat per foramen illius, & per eius descensionem simus certi, fusionem suscepisse. Alia, ut corpora debilia per eam à combustione præseruentur post reductionem à calcibus eorum. Nam cum à calcibus corpora debilia tentamus reducere, non omnem illorum partem tempore uno reducere possumus. Si igitur pars illa, quæ primo in corpus reducta est, reductionem totius expectaret, per ignem euanesceret maior illius quantitas. Necesse igitur fuit ingeniari, ut statim cũ reducta est pars, ab igne deponatur. Hoc autem per descensoriũ fit. Est & tertia causa inuentionis illius corporũ depuratio ab omni re extranea. Descẽdit enim corpus fusum mundũ, & omnem rem extraneã in concauitate illius dimittit. His itaque tribus necessitatibus inuenta descensione, determinetur modus illius cũ instrumento suo prius notificato cũ causis suis. Dicimus igitur, quòd forma eius talis erit, ut fundus illius sit acu-

tus,& parietes illius sine scrupulo aequaliter sint terminantes in fundi acuitatem, ut possit unũquodq; fusibilium libere sine adhaerentia ad fundi illius foramen descendere,& coopertoriũ eius (si necesse sit) ad similitudinem planae parapsidis,& bene cõueniat illi,& sint de bona & firma terra,& non de facili per ignis pressuram findente. Mittatur igit̃ res, cuius intentio sit descendere, in illud, super baculos rotũdos ex terra factos, ut magis fundo superiori approximẽt,& cooperiatur cũ eo, & iunctura firmetur,& in igne de carbonibus ponatur, & super ipsum sufffletur, quousq; tota res descendat in uas sibi suppositũ. Potest tamẽ (si res fuerit difficilis fusionis) poni super tabulam planã, uel paruae concauitatis, à qua possit de facili descendere cum inclinatione capitis descensorij, si fusa fuerit. Purificãtur enim per hoc corpora. Sed per pastillũ melius purificãtur, cuius modus purificationis est idem cũ modo purificationis descensorij. Et ideo per illum excusamur ab eo. Tenet em̃ feces corporũ, ut descensorium,& melius,& ideo narramus modũ illius. Dicimus igitur, quòd accipimus corpus, de cuius intentione est mundari,& illud in grana minutissima, uel limaturam, uel in calcem (quod perfectius est) redigimus,& ei cõmiscemus calcem aliquã de cuius intentione nõ sit fundi,& postea illud fundimus. Inuenimus enim per illud corpora mundari multa iteratione, sed non mundificatione perfecta, quam perfectionem scimus esse, sed mundificatione utili, ut medicina

cina perfectionis suscepta, melius & perfectius per eam transformentur corpora. Est enim administratio praecedens eam, omnem autem administrationem sufficienter in sequentibus tibi narrabimus. Nunc uero Descensorij ponamus descriptionem.

De Distillatione & causis eius, ac de tribus eiusdem generibus, scilicet per alembicũ, per descensorium, & per filtrum. Cap. L.

Conueniens est igitur, ut sequentes propositũ nostrũ, sermonẽ de distillatione tradamus cũ causis suis. Est igitur distillatio uaporũ aqueorũ in suo uase eleuatio. Diuersificatur itaq; distillatio. Nam quædã est per ignem, quædam uero sine igne. Quæ uero per ignem fit, duorũ generum inuenitur. Quædam est per eleuationẽ in alembicum, quædã per descensum Chemiæ, qua mediante oleũ ex uegetabilibus elicitur. Causa quare inuenta sit distillatio, & causa generalis inuentionis cuiuslibet distillationis est purificatio liquorosi à fece suæ turbulentiæ, & cõseruatio illius à putrefactione. Videmus enim rem distillatã quocunq; distillationis genere puriorẽ effici, & melius à putrefactione custodiri. Causa uero specialis inuentionis illius, quæ per ascẽsum fit in alembicum, est inquisitio aquæ puræ sine terra. Cuius experientia est, quòd uidemus aquam sic distillatam, nullam fecem habere. Causa inuentionis aquæ puræ, fuit imbitio spirituũ & medicinarũ mundarũ, ut si quando scilicet indigemus imbibitione, aquã purã habeamus, quæ fecem post ipsius resolutionẽ nõ dimittat, qua fece medicinæ nostrę & spiritus mũdati possint infici & corrumpi. Causa uero inuẽtionis eius, quæ per descensum fit, fuit olei puri in natura sua extractio, quia per ascensum

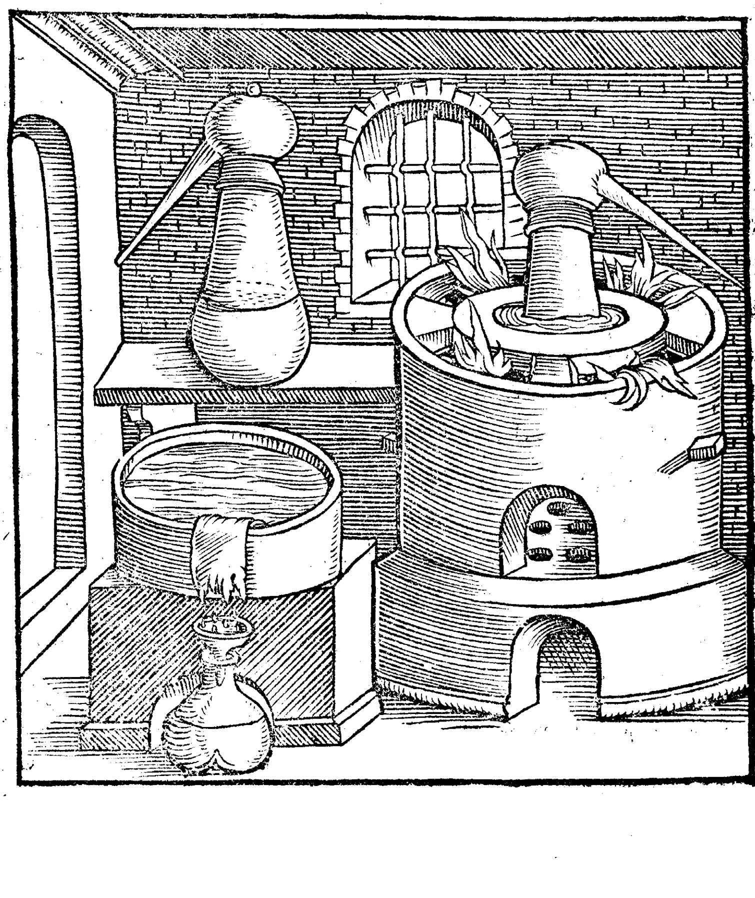
sum

ſum oleum in natura ſua combuſtibili haberi nõ poteſ-
rat, & huiuſmodi inquiſitio fuit ſcilicet, ut color eius, q
cũ ſubſtantia ſua permixtus eſt habeatur. Hic em̃ iuua-
re poteſt in caſu. Diſtillationis uero quæ per filtrũ ſine
ignitione perficitur, cauſa inuẽtionis, fuit aquæ ſola ſe-
renitas. Dicamus igitur nũc omniũ diſtillationum mo
dos, cũ cauſis ſuis. Eius itaq; quæ per aſcẽſum fit, eſt du-
plex modus. Alia enim fictili olla cineribus plena perfi
citur. Alia autem cũ aqua in uaſe ſuo cũ graminibus uel
lanoſitate, ordine ſuo diſpoſita, ne cucurbita uel diſtilla
torius alembicus rumpantur, anteq; ad perfectionẽ de-
ducatur. Ea uero quæ cũ cineribus, maiori, & fortiori,
& acutiori perficitur igne, quæ autem cũ aqua, manſue-
to igne & æquali. Aqua enim acuitatem ignitionis nõ
ſuſcipit, quemadmodum cineres. Ideo per eam quæ
cum cineribus fit, colores & groſsiores terræ partes ele-
uari ſolẽt. Cũ ea uero quæ cũ aqua fit, ſubtiliores & ſine
colore, & ad naturã aqueitatis ſimplicis approximan-
tes magis eleuari cõtingit. Subtilior ergo fit ſeparatio
per eã quæ aqua pficitur, quàm per eã, quę cineribus eli
citur. Experiẽtia hoc nouit uerũ eſſe, qui cũ diſtillaſſet
oleũ per cineres, oleũ uix alteratũ ſuſcepit in recipientẽ.
Volẽs uero partes eius ſeparare, ad id neceſsitate pue-
nit, ut cõtingeret per aquã diſtillare. Et tũc per eius rei-
terationẽ ſeparauit oleũ in partes ſuas elementales, ut al
biſsimam & ſereniſsimam aquam ex rubicundiſsimo
extraxerit oleo, remanente in fundo alembici totali-

ter illius rubore. Per hoc ergo magisterium ad omnis rei uegetabilis,& eius quę ex uegetabili processit in esse,& omnis rei consimilis,ad omnium determinatã elementorum separationem peruenire necesse est. Per eã uero quæ per descensum fit,ad cuiuslibet rei oleum peruenire determinate potest, scilicet uegetabilium omnium,& eorum consimilium. Per eam uero quæ per filtrum fit,ad cuiuslibet liquorosi serenitatem perueniri potest. Hæc autem omnia etiam parum uel minimum scientibus sunt manifesta & nota,qui uero hęc ignorat, nihil ex hoc nouit magisterio. Exercitetur igitur,& de facili ea inuestigabit. Dispositio igitur eius quæ per cineres fit,est ut sumatur olla fortis ex terra, & coaptetur in furno,simili sublimationis furno præfato,cum eadẽ distantia à furni spondilibus,per eandem inuestigationem,& similibus auriculis,super cuius fundum ponantur cineres cribellati ad digiti spissitudinem, & super ipsos cineres ponatur uas distillationis, & cooperiatur in circuitu eius cum eisdem, usq; prope collum alembici,postea uero infundatur in illud res, de cuius intentione sit sic distillari. Vltimo uero cooperiatur illud cũ alembico,cuius collum suscipiat collum cucurbitæ inferioris intra se,usq; ad curuitatem cannalis ipsius alembici,ne uiam fugæ inueniat distillandum. Et postea lutetur alembicus cum cucurbita sua, & firmetur eorum iunctura,& supponatur ignis quousq; distillet. Alembicus uero & eius cucurbita de uitro sint. Ignis uero illius

lius augeatur ei secundum exigentiã distillationis, quo usq; uideatur totum distillandum cum magna ignis expressione distillatum esse. Secundæ uero intentionis distillationis dispositio, quæ per aquam fit, est similis huic in uase & alembico. Differt tamen ab ea in hoc, quod in hac sumitur olla ferrea uel ænea, & coaptatur ad furnum, ut dictum est. Postea super fundum illius ollæ stratum de graminibus, uel lana, uel re consimili construatur, ad spissitudinem trium digitorum, ne cucurbita frangatur, & eisdem graminibus, uel rebus consimilibus cooperiatur in circuitu cucurbita, usq; prope collum alembici, & super ipsa stramina uirgæ subtilis superspargantur, & super uirgas ponantur lapides ponderosi, qui suo pondere cucurbitam, & alembicum, & ipsa stramina deprimant, & depressa firmiter & stabiliter teneant super ollę fundũ, ne natẽt leuata per ipsam aquã. et sit leuatio hæc causa fracturæ uasis, & distillandæ rei perditio. Postea uero super stramina fundatur aqua usq; ad ollæ plenitudinẽ, & supponatur ignis, quousq; distilletur totum. Dispositio uero eius quæ per descensum fit, est, ut fiat descensorium uitreum, cum coopertorio eius, & lutetur utrunq;, & intromittatur quod sic distillari quis intendit. Et fiat super caput illius ignis. Descendet enim distillatio eius. Dispositio uero eius quæ per filtrum fit, est, ut ponatur liquor distillãdus in conchã lapideã, & filtri bene abluti & madidi. ponatur pars latior in dictũ liquorẽ usq; ad fundũ con

chæ. Pẽdeat uero exilior pars eius ab orificio cõchæ extra. Et sub capite illius filtri ponatᷣ uas recipiẽs distillationẽ. Cũ ergo distillare ipsum filtrũ ĩcipiet, primo aqua distillabit, qua madidũ fuit. qua cessante, succedit illi liquor distillãdus. Qui si nondũ serenus fuerit, totiẽs ad conchã reuertatᷣ, quousq; serenissimus distilletᷣ. Hęc aũt qa facilia sunt omnia, magna ꝓbatione nõ indigẽt, ideoq; eorꝫ ꝓbationẽ siluimus. Descriptio uero omniũ uasorꝫ distillatiõis cuiuslibet, à nobis nũc traditę, est hęc:

De Calcinatione, tam corporũ, quàm spirituũ, cũ causis & modis suis. Caput LI.

POst igitur distillationis narrationẽ, sermonem nostrũ tradamus de calcinatione. Est ergo calcinatio, rei per ignem puluerisatio, per priuationẽ humiditatis partes cõsolidantis. Causa inuẽtionis eius est, ut sulphureitas adustiua corrumpẽs & defœdãs, per ignem deleatur. Diuersificatur uero secundum diuersitatẽ rerum calcinandarũ. Calcinantur igitur corpora, & calcinantur spiritus, & res aliæ extraneæ à natura horum, diuersa tamen intentione. Quia igitur sunt corpora imperfecta, duorum scilicet generum, Dura uidelicet, ut Venus & Mars. Mollia uero, ut Iuppiter & Saturnus, quæ omnia calcinantur. Necesse fuit illa diuersa intentione calcinari, generali scilicet, & speciali. Generali attamen una intentione calcinanẽ. Et est, ut sulphureitas illa corrumpẽs & defœdãs deleatur per ignẽ. Sic em̃ cõburitur omnis ex quacunq; re sulphureitas adustiua, quæ sine calcinatione deleri non potest. Quoniã ipsum corpus solidũ est, & propter soliditatẽ & latitationẽ occultatæ sulphureitatis in cõtinuitate substantiæ argẽti uiui defenditur per illud ab adustione. Ideoq; necesse fuit continuitatem eius separare, ut ignis liberius ad quamcunq; minimam eius partẽ perueniẽs, sulphureitatẽ ex eo comburere possit, & non defendat ipsum continuitas

tas argenti uiui in illo. Et est communis intentio similiter in illa depuratio terreitatis. Inuentum est enim, quod corpora per reiterationem calcinationis & reductionis mundantur, ut monstrabimus in sequentibus. Specialis uero calcinatio corporum mollium est, ut cum his duabus intentionibus sit intentio per eam illa indurare & ignire. ad quod peruenitur cum ingeniosa reiteratione calcinationis super illa, De qua in sequenti traditione determinare nos expedit. Inuenimus enim per id ingenium manifeste ipsa indurari. Sed manifestius & citius Iuppiter induratur. Causa uero inuentionis calcinationis spirituum est, ut ipsi melius figantur, & facilius soluantur in aquam. Quoniam omne calcinati genus fixius est, quàm non calcinati, & facilioris solutionis. Quia partes calcinati magis subtiliatæ per ignem, facilius cum aquis commiscentur, & in aquam conuertuntur. Et hoc si expertus fueris, sic inuenies se habere. Calcinatio uero aliarum rerum, facit ad exigentiam præparationis spirituum, & corporum. De qua latius à nobis determinabitur in sequentibus. Non autem est de perfectione harum aliquid talium. Modus igitur ipsius calcinationis est diuersus, propter diuersitatem calcinandorum. Calcinantur enim corpora aliter, quàm spiritus uel aliæ res. Et corpora à se inuicem diuersa, similiter diuersimode calcinantur. Corpora enim mollia unum modum habent generalem ad calcinationis intentionem, scilicet, quòd ambo per solum possunt

calci

calcinari ignem, & per salis acuitatem, præparati uel non præparati ambo similiter. Primus igitur modus per ignem solum sic perficitur, ut sumatur uas ferreum, uel terreum ad similitudinem parapsidis formatum, cuius structura sit firma, & coaptetur ad furnum calcinationis horum, taliter, quòd sub illo possint carbones proijci & sufflari. Proijciatur uero in fundum uasis illius plumbum uel stannum, quod super tripodem ferreum, uel tres lapideas columnas sedeat firmiter, & ad furni sui parietes similiter firmetur, quatuor uel tribus lapidibus coartantibus illud ad eos, ne uas moueri possit. Furni uero figura eadem fit cũ forma furni magnæ ignitionis, de quo narratum est iam, & narrabitur similiter sermone completiori. Accendatur igitur in illo furno ignis sub uase calcinationis, ad ipsius calcinandi corporis fusionem potens. Et cum ipsum corpus cutem nigram super se creauerit ignis calore, subtrahatur illa ab eo cum pala ferrea uel lapidea, quæ se non permittit cõburi ad infectionẽ calcis. Hæc autẽ excoriatio tam diu cõtinuetur, quousq; ipsum corpus in puluerem cõuertatur. Quòd si Saturnus fuerit, ad maiorem ponatur ignem, quousq; in citrinissimum mutetur colorem calx eius. Si uero Iuppiter, similiter exponatur, & dimittatur, quousq; in albedinem mutetur cõpletam. In hoc tamen sollicitum reddimus artificem, quòd Saturnus de facili à calce sua redit ad corpus. Iupiter uero difficillime. Ideoq; ne contingat illum errare in ex-

poſitione Saturni, poſt primam eius puluerifatio‑nem, ad maiorem ignem, ne illius calx prius redeat in corpus, quàm perficiatur. quoniam temperantia ignis indiget, & ſucceſsione augmenti illius paulatim, cum cautela, quouſq; in calce firmetur ſua, ne de facili redeat in corpus, ut poſsit illi maior ignis adminiſtrari, ad ſuæ calcis perfectionem. Similiter ne cõtingat errare in Ioue, propter difficilem eius reductionem, ut ſi quando poſuerit in reductionem calcem eius, eueniat ei, quòd non reducat, ſed inueniat eam prioris diſpoſitionis aut in uitrum redactam, & æſtimet reductionem eius impoſsibilem. Dicimus enim, quòd ſi in Iouis reductione magnum non adhibuerit ignem, non reducet. Si uero magnum, non neceſſario illum reducere cõtingit, ſed poſsibile eſt illum in uitrificationem reducere. Et illud ideo, quia Iupiter in profundo ſuæ naturæ argenti uiui fugitiuam incluſam habet ſubſtantiam. Quæ ſi longam in igne traxerit moram, fugiet, & corpus priuatum humiditate relinquet, ita ut potius aptũ ad uitrificationem, quàm ad corporis metallici fuſionem conuerti reperiatur. Omne enim propria priuatum humiditate, nullam niſi uitrificatoriam dat fuſionem. Ideoq; neceſſario relinquitur, ut cum ignis impetu maxime ueloci, reducere celeriter feſtinet. Aliter enim non reducitur. Exercitetur ergo ad illud, & ſciet.

Modus uero calcinationis horum duorum corpo‑

rum

rum, quæ à salis acuitate perficitur, est, ut proijciatur super faciem illorum salis quantitas, post quantitatẽ sæpissime in fusione sua, & permisceãtur agitatione multa per baculum ferreũ, super ignem, quousq; per salis mixtionem in cinerem uertantur. Et postea per eundẽ modum perfectionis perficiatur illorum calx, cũ suis considerationibus. Sed in hoc est etiã differentia in horum duorum corporũ calcinatione. Quia plumbũ ex primis calcinationis laboribus ad puluerẽ conuertitur facilius quàm Iupiter, nõ tamẽ perficitur illius calx facilius quàm Iouis. Dependet autem huius causa ex eo, quòd Saturnus humiditatem magis fixam habeat, quàm Iupiter.

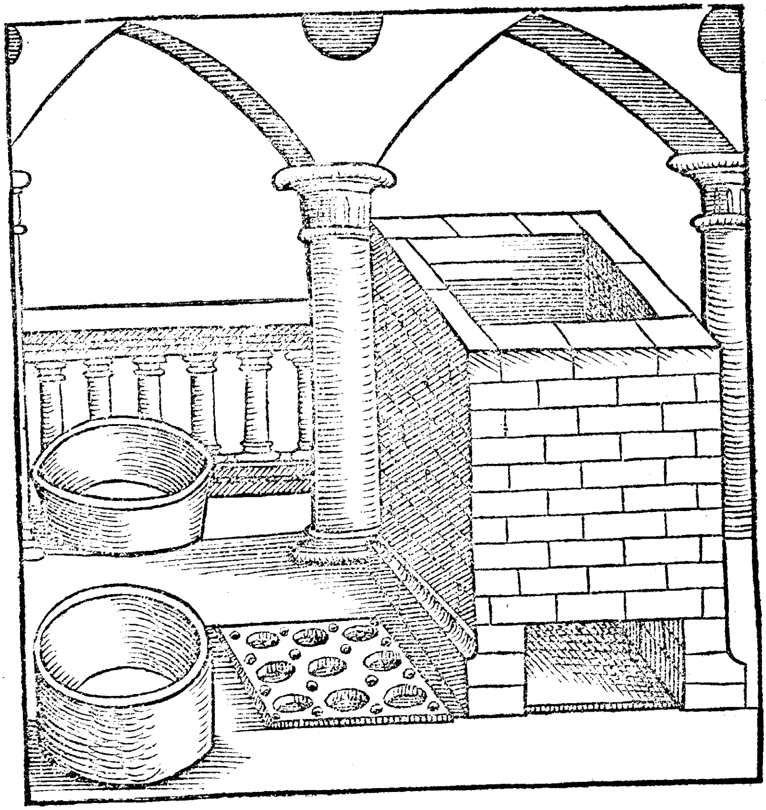
Veneris uero & Martis est idem modus, diuersus tamen à primis, & illud propter liquefactionis eorum difficultatem. Et est, ut laminati ponantur ad fortẽ ignitionem, de cuius intentione non sit fundere. Propter multam enim terreitatis eorum in illis quantitatem, & multam sulphureitatis adustiuæ & fugientis mensuram, de facili per hunc modum adducuntur in calcem. Et illud ideo, quia ex multa terreitate argenti uiui substantiæ intermixta, turbatur argenti uiui debita continuatio. Et ideo porositas in eis causatur, per quã & sulphureitas transiens euolare potest, & ignis ex causa illa ad eã accedens, cõburere, & eam eleuare potest. Per hoc igitur relinquitur, & partes rariores fieri, & in cinerem per discontinuitatem raritatis conuerti. Manifesta igitur experientia huius est, quia exposita ad ignitionem

nem lamina Veneris, flammam dabit sulphuream, & squamam in superficie sua causabit puluerisabilem. Et illud ideo, quia ex propinquioribus partibus necesse est faciliorem sulphuris combustionem fieri. Modus uero furni calcinationis huius, est idem cum modo furni distillationis, nisi quòd foramen solummodo unum magnum debet super caput suum habere, unde à fumositatibus se libere absoluat. Et situs calcinandorum in medio furni sit, ut in circuitu libere ignem suscipiant. Vas uero eius sit terreum, ad formam parapsidis factum.

Modus autem calcinationis spirituum est, ut eis ad fixionem approximantibus, administretur ignis, successiue & paulatim, illum augendo, ne fugiant, quousq; maximum eos tollerare ignem contingat. Et uas eorum sit rotundum, undiq; clausum, & furnus idem cum nouissime dicto. Cum consimili autem furno, & consimili uase, omnis similiter res calcinatur. Excusamur tamen à maiori labore, quàm qui adhibetur in custodia fugæ. Quoniam alia res non fugit, nisi spiritus, & quod spirituum naturæ approximat.

Descriptio uero omnium, quæ narrata sunt nouissime est hæc:

De Solu-

De Solutione. Cap. LII.

DE Solutione ſermo noſter ampliatus innuit, ſolutionem rei ſiccæ in aquam eſſe redactionem. Dicimus igitur, quòd omnis ſolutionis perfectio adducitur cum aquis ſubtilibus, & maxime acutis, & acribus, & ponticibus, fecem nullam habentibus, ſicut eſt acetum diſtilla-

tum, & uua acerba, & pira multæ acritudinis, & mala Granata similiter distillata, & his similia. Fuit autem causa inuentionis eius subtiliatio eorum, quæ nec fusionem nec ingreßionem habent. de quibus magna utilitas amittebatur spirituū fixorū, & eorum, quæ ipsorum naturæ sunt. Nam omne quod soluitur, necesse est salis, aut aluminis, uel eorum consimilium naturam habere. Est autem natura eorum, quòd fusionem dant, ante illorum uitrificationem. Ergo & spiritus soluti fusionē præstabunt similiter similem. Cū ergo multum ex natura sua, corporibus & sibi inuicem conueniant, habita fusione, necesse est per illam corpora penetrare, & penetrando transmutare. Ad hoc uero ut penetrent & transmutent, sine magisterio non peruenitur, quod est scilicet, ut post solutionem & coagulationem illius administretur illi aliquis ex spiritibus purificatus, non fixus. Et totiens ab illo sublimetur, quousq; secum maneat, & illi uelociorem præstet fusionem, & ipsum in fusione à uitrificatione conseruet. De natura enim spirituum est, non uitrificari, & à uitrificatione commixtum saluare, donec in eo fuerint. Spiritus ergo qui magis naturam seruauit spiritus, magis à uitrificatione defendet. Magis autem seruauit spiritus, solummodo purificatus, quàm purificatus, fixus, calcinatus, atq; solutus. ideo necesse est talem illi admisceri. Resultat enim ex his bona fusio, & ingreßio, & fixio stans. Ex operibus autem naturæ probare possumus, sola salium & aluminum

num

num, & similium naturam seruantia, solubilia esse. Nõ enim in operibus illius omnibus considerantes, inuenimus alia solui, præter illa. Igitur quæcunq; soluuntur, necesse est per illorum naturam solui. Sed quia uidemus omnia uere calcinata solui per reiterationem calcinationis & solutionis, Ideoq; probamus per illud, omnia calcinata ad salium uel aluminum naturam approximare, ideo sese in proprietatibus necesse est cõcomitari. Modus uero solutionis duplex est, scilicet per fimũ calidũ, & per feruentem aquã. Quorũ est una intentio, & unus effectus. Modus ergo per fimũ est, ut ponatur calcinatũ in ampullã uitreã, & super illud fundat̃ quantitas aceti distillati, uel cõsimilis, duplũ eius, & obturetur caput ipsius bene, ne respiret, & sub fimo tepido solui dimittatur, & postea per distillationẽ filtri solutũ remoueatur. Non solutũ uero iterato calcinetur, & post calcinationẽ iterato similiter soluatur, donec per reiterationem operis super illud, totũ soluatur. Modus uero qui per bullientem aquam fit, uelocior est. Et est ut calcinatum in ampullã similiter ordinetur cum aceto, obturato foramine, ne respiret. quæ in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, ut in distillationis modo per aquã præceptum attulimus per ordinem. & postea succendatur sub ea ignis, donec aqua per horã ferueat, Post hoc uero solutũ distilletur, & seorsum seruetur. Non solutũ uero iterato calcinetur, & iterato eodem ordine soluatur, donec per reiterationem totum soluatur.

Descriptio

Descriptio uero eius, quod nunc dictũ est, hæc est:

De Coagulatione, & eius causis, deq; diuersis modis coagulandi Mercurij, & medicinarum solutarum. Caput. LIII.

COagulatio uero est rei liquorosæ ad solidam substantiam, per humidi priuationem reductio, Est autem duplex causa inuentionis

onis illius. Vna ſcilicet argenti uiui induratio. Altera uero inuentionis cauſſa eſt, medicinarum ſolutarũ ab aqueitate illis admixta abſolutio. Diuerſificatur ergo ſecundum ipſorum coagulandorum multiplicitatem. Alia enim argentum uiuum coagulatione indiget, alia uero ſolutæ medicinæ. Eſt tamen ipſius argenti uiui duplex coagulatio. Vna quidem per ablationem totius ab illo humidi innati. Alia uero per inſpiſſationẽ ipſius humidi, quouſq; induretur. Congelare attamen illud difficillime atq; laborioſe accidet, cum profunditate perſpicacis induſtriæ, & nos narrabimus omne ingenium coagulationis illius. Ingenium uero coagulationis illius cogitauerunt quidam fore per conſeruationẽ illius in ignis temperamento. Qui cum illud putaſſent ſe coagulaſſe, poſt remotionem eius ab igne, inuenerũt illud fluere ſicut prius. Per hoc igitur in ſtuporem & in admirationem adducti ſunt, uehementer arguentes, ad hoc perueniri non poſſe. Alij uero, neceſſario ex principijs naturalibus ſupponentes, humidum quodlibet ab ignis calore in ſiccitatem conuerti, conati ſunt cum perſeuerantiæ inſtantia continuare illius conſeruationem in igne, & per hanc continuationem ad hoc deuenerunt, ut ex eis aliqui in album, aliqui uero in rubeum conuerterunt lapidem, aliqui uero in citrinum, cui non fuit fuſio nec ingreſsio. Et harum diuerſitatum cauſam non potuerunt æſtimare, ideoq; illud abiecerunt. Alij uero cum medicinis illud coagulare conati ſunt, & ad

hoc non peruenerunt, ſed accidit eis illuſio, aut quia nõ coagulauerunt, aut quia inſenſibiliter extenuatum eſt, aut coagulatio eorũ nõ fuit in forma alicuius corporis. Et horum diuerſitatis cauſam ignorauerunt. Alij medicinas artificioſas componentes, illud in proiectione coagulauerunt, Sed eorum non fuit coagulatio utilis, quoniam ad imperfectum corpus illud conuerterunt. Et cauſam huius ſimiliter uidere non potuerunt. Horum igitur nos narrare cauſas expedit, ut ad coagulationis illius magiſterium artifex perueniat. Vt autẽ iam à nobis ſufficienter narratum eſt, uniformis eſt ſubſtantia argenti uiui. Quare non eſt poſsibile in breui ſpacio temporis per conſeruationem illius in igne, aqueitatem remouere illius. Nimia igitur feſtinatio, cauſa fuit primi erroris, Cum uero ſubtilis ſit ſubſtantiæ, ab igne recedit. Ignis igitur exceſſus, eſt cauſſa erroris illorum, à quibus fugit. Commiſcetur cum ſulphure, arſenico, & marcheſita de facili, propter communitatem in natura ſua. Ideoq́ per illa apparet coagulatum non in forma corporis, ſed argenti uiui cum plumbo mixti. Non enim hæc cũ fugitiua ſint, poſſunt illud in ignis pugna tenere, quouſq́ ad corporis naturam perueniat, Sed fugiunt cum eo per ignis incuſsionem, & ideo illud eſt cauſa erroris eorum, qui ſic coagulant. Habet ſimiliter argentum uiuum humiditatem multam ſibi unitam, quam ab illo ſeparari non eſt poſsibile, niſi per ignis cautam uiolentiam, per conſeruationem eius in

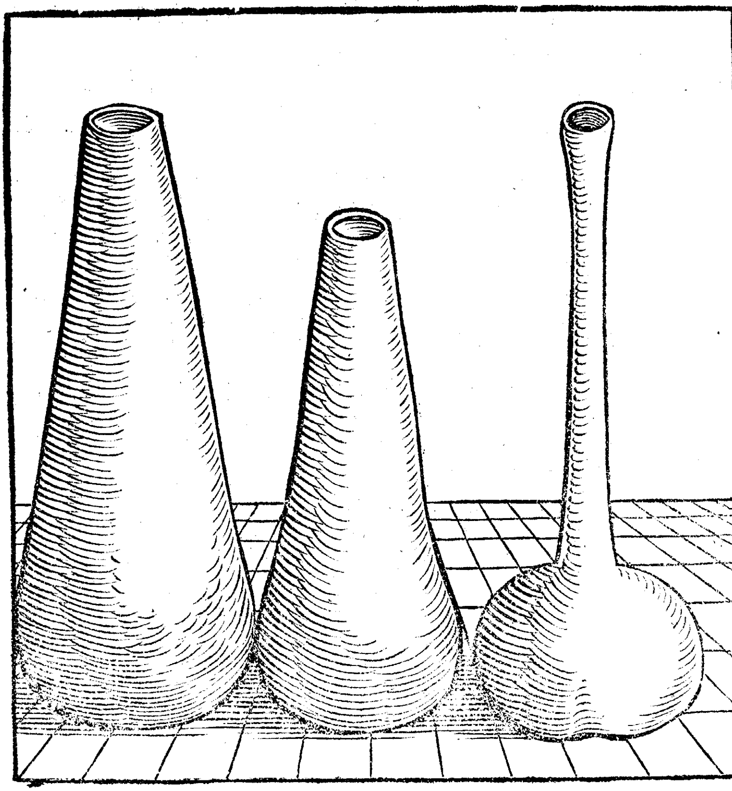
ſuo igne. Et eſt ſuus ignis, quem illi augmentando, ſecundum exigentiam ſuæ tollerantiæ, illius humiditatem tollunt, non relicta ſibi parte ad fuſionem metallicam ſufficiente, qua remota non funditur. Et hæc eſt cauſa erroris illorum, qui in lapidem illud coagulant non fuſibilem. Habet ſimiliter partes ſulphuris naturaliter ſibi admixtas, quoddam tamen plus, quoddam uero minus, quod remouere per artificium contingit eſſe poſsibile. Cum igitur ſit ſulphuris proprietas, cum argento uiuo rubeum uel citrinum colorem (ſecundũ menſuram ſuæ quantitatis) creare, eius ablatione proprietas argenti uiui erit, albedinẽ dare per ignẽ. Hæc igitur eſt cauſa uarietatis colorum illius poſt coagulationem eius in lapidem. Habet ſimiliter terreitatem ſulphuris admixtã, qua quidẽ infici omnes ſuas coagulationes neceſſe eſt. Et hæc eſt cauſa erroris illorũ, qui illud in corpus imperfectum coagulant. Ex diuerſitate igitur medicinarum illius coagulationis accidit, diuerſa in coagulatione illius creari corpora, et ex diuerſitate illius ſimiliter quod coagulandum eſt. Nam ſi medicina, uel illud, habuerint ſulphur non fixum, neceſſe eſt corpus molle ex illo creari. Si uero fixum, neceſſe eſt durum. Et ſi albũ, album. Si uero rubeum rubeum. Et ſi remiſſum ab albo uel rubeo, remiſſum ſimiliter neceſſe eſt fieri. Et ſi terreũ, imperfectũ. Si uero nõ, non. Et omne ſimiliter nõ fixum, liuidũ creat, fixum uero non, quantum in illo eſt. Pura uero illius ſubſtantia

purũ creat corpus,nõ pura uero è contra. Accidit autẽ et similiter in solo argẽto uiuo,absq; sulphuris cõmixtione,diuersitas eadem propter diuersitatẽ mundationis, & præparationis illius in medicinis. Ideoq; cõtingit ex parte medicinę diuersitatis illusio,ut quãdoq; in coagulatione illius plumbũ,quãdoq; uero Iupiter,quandoq; autẽ Venus,& quandoq; Mars fiat, quod propter impuritatẽ accidit. Quãdoq; uero Sol,quãdoq; Luna,qđ ex puritate uenire necesse est,& cõsideratiõe colorũ. Coagulatur igitũ ex frequẽti illius præcipitatiõe cũ uiolentia ad ignis asperitatẽ. Asperitas eñ ignis aqueitatẽ illius de facili remouet. Hoc eñ fit per uas,cuius figura sit multæ lõgitudinis, in quo inueniat locũ refrigerij,adhęrentiæ,& quietis in eius spõdilibus, propter suã lõgitudinẽ,& nõ fugæ uiã,quousq; iterata uice ad illius fundũ præcipitetur multa caliditate ignitiõis,cũ reiteratione multa,quousq; fiat fixũ. Coagulatur similiter ex diuturna retẽtione in suo igne,in uase uitreo,cuius collũ sit multæ lõgitudinis,& in uentre figurã ampullæ habeat, cũ cõtinua colli eius apertione,ut per illã possit humiditas eius euanescere. Coagulatũ uero per medicinã illi cõuenientẽ. Et nos illã tibi narrabimus in sequẽtibus apertius. Hic uero similiter, ut intentionẽ nostrã super illo narremus cõpletã,secundũ quod per nostrũ inuenimus experimentũ. Et est medicina illius,quæ maxime illi in profundo eius adhæret,& ei per minima cõmiscetur ante illius fugã. Ex rebus ergo ei cõueniẽtibus, necesse est

illam

illã colligere. Sũt autẽ huiusmodi corpora omnia, & sul phur, & arsenicũ. Sed qa non uidemus corporꝝ aliquod in natura sua illud coagulare, sed ab eis ipsum fugere, quantũcunq; fuerint suæ cõueniẽtiæ, ideoq; cõsideraui mus, nullũ corpus illi in profundo adhærere. Subtilio= ris ergo substãtiæ & liquidioris fusionis necesse est me dicinã illã esse, quàm ipsa corpora. Ex spiritibus etiã nõ uidemus, illis in natura sua manẽtibus, firmã & stabilẽ coagulationẽ fieri illius, sed fugitiuã, & multæ infecti= onis. Quod quidẽ contingit, alterũ propter spirituũ fu gã, alterũ uero ex terreæ & adustibilis substantiæ illorꝝ cõmixtione. Ideoq; ex hoc manifeste relinqtur, ex qua= cunq; re medicina illius eliciat̃, ipsam necessario debere esse subtilissimæ, & purissimæ substantiæ, illi adhęren tis ex natura sua, & facillimæ liquefactionis, & tenuissi= mæ ad modũ aquæ, & fixæ super ignis pugnã. Hæc eñ ipsum coagulabit, & in naturã solarẽ uel lunarẽ conuer= tet. Modos ingeniorꝝ medicinæ tibi dedimus, ad quã per illos ꝑuenire potes, & ipsam sermone sibi ꝓprio de terminauimus. Sollicite igit̃ ad illã exerciteris, & eã in= uenies. Sed ut nos nõ increpare possis ex eius insufficiẽ tia, dicimus q̃ ex ipsis corporibus metallicis cũ suo sul= phure uel arsenico pręparatis, hæc medicina elicit̃, simi liter ex solo sulphure, uel arsenico ꝑparatis, & ex solis si militer corporibus elici potest. Ex solo uero uiuo argen to facilius, & ꝓpinquius, & ꝑfectius inuenitur. Quoniã natura propriã naturam amplectitur amicabilius, & ea

gaudet magis, quàm extranea. Et est in ipso facilitas extractionis illius substantię subtilis, cũ iam in actu subtilẽ habeat substãtiã. Modi uero inuẽtionis huius medicinę sunt per sublimationẽ, ut à nobis narratũ est sufficienter. Modus uero fixiõis illius in capitulo suo similit̃ narratus est. Coagulatiõis uero solutorꝝ modus est, per ampullã in cineribus usq; ad collũ cũ tẽpato igne, q̊usq; aqueitas euanescat. Descriptio uero longorꝝ uasorꝝ, & eorum in quibus fit omnis coagulatio hæc est:

De Fixione, & caussis eius, deq; diuersis modis figendi corpora, & spiritus. Cap. LIIII.

Fixio uero, est rei fugientis ab igne conueniens ad tolerantiã eiusdem adaptatio. Causa uero inuentionis ipsius fixionis est, ut omnis tinctura, omnisq; alteratio, perpetuetur in alterato, & nõ mutetur. Diuersificatur uero & ipsa secundum rerũ figendarũ multiplicitatem, quæ sunt uidelicet corpora quædam à perfectione diminuta, Sicut Saturnus, Iupiter, Mars, & Venus. Et secundũ diuersitatẽ ipsorũ spirituũ, qui sunt scilicet sulphur & arsenicum, in gradu uno, & argentum uiuũ in alio. in tertio uero marchesita, magnesia, & tutia, & horũ similia. Figuntur igitur corpora hæc à perfectione diminuta per suam calcinationem, eo quòd absoluuntur per eam à sulphureitate uolatiua & corrumpente. Et hanc sufficienter in sua narrauimus oratione, scilicet in capitulo calcinationis. Figuntur uero sulphur & arsenicum duobus modis, scilicet per reiterationem sublimationis super illa in uase aludele, quousq; stent. Est igitur ex hoc intentio festinationis fixionis illorũ, ut ingenieris ad inuentionẽ reiterationis multiplicis sublimatiõis in breui tempore, quod per duo fit aludela, cũ duplicibus suis coopculis, hoc ordine scilicet, ut nunq; ab actu sublimatiõis desistas, donec fixa fuerint. Proijciantẽ ergo cum in uno ascenderunt, in aliud aludel, & sic alternata uice fiat.

Et nunq;

Et nunquam ociosa permittantur aludelis spõdilib
adhærere, quin in cõtinua sint ignis eleuatiõe, ꝙusqꝫ
set illorꝫ eleuatio. Quãtocũqꝫ em̃ in breuiori tẽpore
teris multiplices sublimatiõis reiterationes multiplic
re, tãto celerius & melius cõtinget ipsius fixionis tẽp
abbreuiare. Ideoqꝫ fuit secũdus fixiõis modus inuẽtu
q est per ipsius sublimãdi ꝑcipitationẽ, ad calorẽ, ut
tinuo in illo sit, donec figat. Et hoc fit ꝑ lõgũ uas uitre
cui

cuius fundus ſit terreus, & non uitreus (quia ſcinderetur in partes) illi artificialiter cum clauſura bona connexus, & per ſpatulam ferream, uel lapideam, cum ad ſpondilia eius adhæſerit, deijciatur ad ima, caloris continue, per alternas uices, quouſq; figatur.

Fixionis uero modus argenti uiui, eſt idem cũ modo fixionis ſulphuris & arſenici, & non diuerſificantur inter ſe, niſi in hoc, quòd non poſſunt ſulphur & arſenicum figi, niſi prius eorum partes inflammabiles tenuiſſimæ, ſubtili diuiſionis artificio ab eis ſeparentur, per hunc ultimum fixionis modum. Argentum uero uiuum hanc conſiderationem non habet, & ad hoc ſimiliter temperatiori calore, quàm argentum uiuum indigent in hoc modo. Similiter diuerſificantur, quia in longiori figuntur tempore, quàm argentum uiuum. In eo ſimiliter, quoniam altius eleuantur propter ſuam tarditatẽ, quàm argentum uiuum. Ideoq; longiori uaſe indigent quàm argentum uiuum ad ſuam fixionem.

Fixio uero marcheſitæ, magniſiæ, & tutiæ eſt, ut cum poſt primam illorum ſublimationem acquiſiuerimus quod ex eis uolumus, abiectis illorum fecibus, reiteremus ſuper ea ſublimationem, totiens conuertendo quod ſuperius aſcendit ad id quod inferius remanſit, ex unoquoq; illorum, quouſq; figantur.

Horum uero deſcriptio uaſorum iam tradita eſt.

De Ceratione. Caput LV.

Ceratio, eſt duræ rei non fuſibilis mollificatio ad liquefactionem. Ex hoc igitur manifeſtum eſt, quòd cauſa inuentionis huius fuit, ut quod ingreſsionem ex priuatione ſuæ liquefectionis non habebat in corpus, ad alterationem mollificaretur ut flueret, & ingreſsionem haberet. Ideo putauerunt aliqui, cerationem debere de oleis liquidis & aquis fieri. Sed erroneum eſt illud, & à principijs huius magiſterij naturalis ſemotum penitus, & ex manifeſtis naturæ operibus reprobatum. Naturam enim non uidemus in ipſis corporibus metallicis humiditatem cito terminabilem, imò diu durabilem, ad illorum fuſionis & mollificationis neceſsitatem poſuiſſe. Si enim talem illis poſuiſſet, relinqueretur neceſſario, ut citiſsime ſcilicet ignitione una, corpora totaliter humiditate priuari contingeret. Quare ex illo ſequeretur, poſt unam ignitionem corpus quodlibet nec malleari, nec fundi poſſe. Quamobrem imitantes naturæ opera in quantum poſſumus, neceſſe eſt nos modum naturæ in cerando ſequi. Cerat autem ipſa in radice cerationis fuſibilium humiditate, quæ ſuper omnes eſt humiditates, expectans ignis calorem. Igitur etiam nos con ſimili cerare humiditate neceſſario expedit. In nullis autem rebus melius & poſsibilius, & propinquius hæc humiditas ceratiua inuenitur, quàm in his, uidelicet

Sul-

ſulphure & arſenico propinque, propinquius autem & melius in argento uiuo. Horum igitur humiditatem non uidemus terram illorum relinquere, propter fortem unionem, quam in opere mixtionis naturæ habuerunt. In omnibus autem rebus alijs humiditatem habentibus, experimento inuenies, eam in reſolutione à terrea ſua ſubſtantia ſeparari, & poſt illius ſeparationē omni humiditate priuari. In ſpiritibus autem prædictis hoc minime contingit. Ideoq́ꝫ non eſt aliud, per quod ab illorum in cerando, acceptione excuſari poſſimus. Modus ergo Cerationis eſt per illos, ut totiens ſuper rem cerandam multiplicetur eorum ſublimatio, quouſq; in illa cum humiditate ſua manentes, fuſionem bonam præſtent. Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem, ab omni re corrumpente. Sed mihi melius uidetur, ut eorum olea prius figantur, per oleum tartari, & cum illis fiat omnis ceratio competēs, & neceſſaria ad hanc artem.

Finis libri primi Summæ perfectionis Gebri περὶ χημείας.

SVMMAE PERFECTIONIS GEbri περὶ χημείας liber Secundus.

Præfatio. Diuidens hunc Secundum librum in tres partes. Caput LVI.

PRINCIPIORVM itaq; huius magisterij discussione tradita, necesse est ex promissione nostra intentum huius artis complete prosequi, sermone illi conueniente. Et est scilicet consideratio omnis rei, per quam perfectio huius operis apertius ostendatur. Et consideratio necessitatis perfectionis medicinæ, scilicet ut discutiatur, ex qua re melius uel propinquius eliciatur illa, ad omnem imperfecti perfectionem. Et consideratio similiter artificiorum, per quæ cognoscamus, an perfectio sit completa. His tribus itaq; traditis, & tota erit perfectionis tradita cognitio, secundum nostræ artis indigentiam.

PRIMA PARS HVIVS SECVNDI LIBRI, DE COGNITIONE rerum, ex qua perfectionis possibilitas, & modus deprehendi potest.

Quòd

Quòd cognitio perfectionis huius artis, à cognitione naturæ spirituum, & corporum dependeat, & quòd de utrisque copiose uelit tradere. Caput LVII.

COgnoscere uero non est possibile transmutationes corporum, uel ipsius argenti uiui, nisi super mentem artificis deueniat uera cognitio illorum naturæ, secundum suas radices. Prius igitur corporum principia notificabimus, quid scilicet sint secundum causas suas, & quid boni uel mali in se contineant. Postea uero ipsorum omnium corporum naturas, cum suis omnibus proprietatibus monstrabimus, quæ uidelicet sint causæ corruptionis illorum, cum suis experientijs comprobantes.

De natura Sulphuris, & Arsenici. Cap. LVIII.

ERgo in primis spirituũ naturam, qui ipsorum corporum sunt principia, afferentes, quę sunt uidelicet Sulphur, & eius compar, & argentum uiuum. Dicimus quòd Sulphur & arsenicum pinguedo sunt terræ, ut à nobis narratum est, Cuius experientiam & manifestam probationem elicias per illius facilem inflammationem, & facilem eius liquefactionem, per calidum. Non enim inflammatur, nisi quod oleaginum est, nec liquescit per calidum facile, nisi quod illius naturam habet. Sulphur itaque & illius compar, causam corruptionis habent, in-

flammabilẽ ſubſtantiam, & terream feculentiam. Cauſam uero perficientem habẽt mediã, inter hãc uidelicet & illam. Eſt igitur cauſa corruptionis in illo terreitas, per hoc, ꝙ neq; fuſionem, neq; ingreſsionem habet. Et ſimiliter inflammabilis ſubſtantia, quia neq; ſtat, neq; ſtare facit, & quod nigredinem ex omni genere eius præſtat. Cauſa igitur perfectionis in illis eſt mediocris illarum ſubſtantia, quia per illius terreitatem non turbatur ab ingreſsione, quæ per fuſionem bonam perficitur. Et per illius ſubtilitatem non remouetur eius impreſsio de facili propter fugam. Non eſt autem mediocris illorum ſubſtantia perfectionis cauſa corporum uel argenti uiui, niſi figatur. Quæ cum non fixa ſit, licet eius impreſsio non remoueatur de facili, non tamen ſtabiliter perpetuatur. Ex his itaq; elicitur illius medi ocrem ſubſtantiam artificem diuidere, neceſſe eſſe. Diuidere autem putauerunt quidam impoſsibile eſſe, propter fortem illius mixtionẽ. Et illi quidem ſuis operibus manifeſtis aduerſi ſunt. Nam ipſum ſulphur calcinauerunt, licet non multum, quod nullam fuſionẽ nec inflammationem dedit. Sed illud per diuiſionẽ neceſſe eſt eueniſſe, quia ſulphur in ſua naturali commixtione permanens, neceſſe eſt inflammari & comburi. Ergo per diuiſionem diuerſarum ſubſtantiarum in illo, relinquitur, partem in ipſo magis inflammabilem, à partibus non inflammabilibus ſeorſum in artificio ſeparari. nam ſi poſsibile eſt, per calcinationem ad remotionem

nem omniū inflammabilium partium in illo perueniri, neceſſe eſt ex eorū naturalibus operibus, eos confiteri, ad omnem partiū diuiſionē poſſe perueniri. Sed quia hoc dependet ex ſubtiliſsimo artificio, cogitauerūt fore impoſsibile. Patet itaq; ex præmiſsis in capitulo, φ non eſt ſulphur de ueritate noſtræ artis, ſed pars eius. Et nos iam deduximus te in cognitionem artificij, per quod ad illius diuiſionem poſsibile eſt deuenire. In arſenico uero, qa in radice ſuæ mineræ, per actionē naturæ reſolutæ ſunt multæ illius partes inflāmabiles, ideo artificiū ſeparationis eius eſt facile. Sed ipſum eſt albedinis tinctura, ſulphur uero rubedinis. In ſulphuris igitur diuiſione magnam adhibere cautelam, neceſſe eſt.

De natura Mercurij, ſiue Argenti uiui. Cap. LIX.

IN argento uiuo ſimiliter neceſſe eſt ſuperflua demere. Habet enim corruptionis cauſas, uidelicet terreā, & aduſtibilis abſq; inflammatione aqueitatis ſubſtantiā. Putauerunt tamen aliqui illud non ſuperfluam habere terram, uel immunditiam. Sed uanum eſt quod cogitatur ab eiſdem. Videmus enim ipſum multæ liuiditatis, & non albedinis. Et ſimiliter per leue artificiū uidemus ex illo terram nigram & feculentam emanare, per lauationem uidelicet, cuius modum narrabimus. Sed quia duplicem eſt per illud perfectionem elicere, medicinam ſcilicet ex eo facere, & illud perficere, ideoq; neceſ-

ſe eſt

se est ipsum duplicis mundationis gradu præparare, propterea duæ mundatiões Mercurij necessariæ. Vna per sublimationem ad medicinam, & hæc hic innuitur. Alia per lauacrum ad coagulationem, & illa innuetur. Si enim uolumus medicinam ex illo creare, tunc necesse est eam à feculentia suæ terreitatis mundare per sublimationem, ne in proiectione creet colorem liuidum, & ipsius aqueitatem fugitiuam delere, ne totam medicinam fugitiuam in proiectione faciat, & mediocrem illius substantiam saluare pro medicina, De cuius est proprietate non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, & fixum facit. Probamus itaq; perfectiuum esse illud manifestis experientijs. Nam uidemus argentum uiuum, argento uiuo magis adhærere, & eidẽ magis amicari, post illud uero aurum, & post hæc argentum. Ideo ex hoc relinquitur, ipsum esse suæ naturæ magis. Alia uero corpora uidemus non ad illa tantam conformitatem habere, & ideo ipsa ueridicè inuenimus minus de illius natura participare. Et quæcunq; uidemus plus ab adustione saluare, illa consideramus plus suam naturam possidere. Ideoq; relinquitur, ipsum argentũ uiuum esse perfectissimum, & adustionis saluatiuum, quod est perfectionis ultimum. Secundus uero mundationis gradus est ad ipsius coagulationem. Et est ut sufficiat illi solummodo lauatio suæ terreitatis per unã diem. Cuius modus hic est: Sumatur patella terrea, & in ea mittatur argentum uiuum, super quod fundatur

tur

tur aceti fortisſimi pauca quantitas,uel alterius rei conſimilis,quæ ſufficiat ad cooperiendum illud. Poſt immittatur ad ignem lentum,ne ferueat, & agitetur continue cum digitis ſuper fundum patellæ, ut diuidatur argentum uiuum in ſimilitudinem ſubtiliſsimi pulueris albi,donec totum acetum euaporauerit,& ipſum argentum uiuum redeat. Poſtea uero quod feculentum & nigrum uideris ex illo emanaſſe,laua & abiĳce. Et hęc iterata uice multiplica,quouſq; uideris colorē ſuæ terreitatis in clarum,mixtum albo & cœleſtino colore perfecte mutari, quod perfectæ lauationis eſt ſignum. Cū igitur p̱uenerit ad illud, proĳciatur ſuper ipſum medicina ſuę coagulatiōis,& coagulabitur in ſolificum,& lunificū ſecundum q̄ ipſa præparata extiterint. Et ipſius narrationē in ſequentibus ponemus. Ex iam igit̃ dictis patet ſimiliter argentum uiuum non eſſe perfectiuum in natura ſua, ſed illud quod ex ipſo producitur per artificium noſtrum. Et ſimiliter in ſulphure & eius cōpari eſt inducere. Non ergo in his poſsibile eſt naturaliter naturam ſequi,ſed per noſtrum artificium naturale.

De natura Marcheſitæ,Magneſiæ,& Tutiæ. Cap. LX.

DE alĳs autem ſpiritibus naturalem neceſſe eſt nos facere traditionem, qui ſunt ſcilicet Marcheſita,Magneſia,& Tutia,impreſsionem magnā in corporibus facientes. Et ideo dicamus quid ſint cū probatiōibus ſuis in hoc capitulo.

Dicimus igitur, quòd Marchesita duplicem habet in sui creatione substãtiã, argenti uiui scilicet mortificati, & ad fixionẽ approximantis, & sulphuris adurentis. Ipsam autem habere sulphureitatem comperimus manifesta experientia. Nam cum sublimatur, ex illa emanat substantia sulphurea manifesta, cõburens. Et sine sublimatione similiter ꝑpenditur illius sulphureitas. Nam si ponatur ad ignitionem, non suscipit illam priusq̃ inflammatione sulphuris inflammetur & ardeat. Ipsam uero argenti uiui substantiam manifestatur habere sensibiliter. Nam albedinẽ præstat Veneri meri argenti, quemadmodum & ipsum argentum uiuum, & colorem in illius sublimatione cœlestinũ præstare, & luciditatem manifestam metallicam habere uidemus, quæ certum reddunt artificem, illam has substantias continere in radice sua. Magnesia uero sulphur plus turbidum, & argentum uiuum magis terreũ & feculentum, & ipsum sulphur similiter magis fixum & minus inflammabile habere, per easdem probare experientias manifeste poteris, & ipsam magis naturæ Martis approximare. Tutia uero, est fumus ipsorum corporꝝ alborꝝ, & hoc manifesta probatione perpenditur. Nã proiecto fumo mixtionis Iouis & Veneris, adhęrente in spõdilibus fabricæ fabrorum, eandẽ impressionem facit cum ea. Et q fumus Metallicus non redit, nec ipsa similiter sine alicuius corporis admixtione. Ideo cum fumus ipsa sit alborum corporꝝ, alba nõ citrinat corpora, sed rubea. Nam

citri

citrinitas non est aliud, quàm rubei & albi determinata proportio. Ideoq; ipsa propter sui subtilitatem magis ad profundum corporis penetrat. Et ideo magis alterat quàm suũ corpus, & magis adhæret in examine pauco artificio, quod iam tibi narratũ est. Quæcũq; igitur alterantur, per argenti uiui uirtutem, uel sulphuris, aut horum similium necesse est alterari, quoniam hæc sola communicant in natura ad ipsa corpora.

De natura Solis, siue Auri. Cap. LXI.

DE corporibus nunc, ampliato sermone eorũ intimã narremus essentiã. Et primo de Sole, postea de Luna, ultimo uero de alijs, secũdum quod uidebitur expedire cũ suis probationibus, quæ per experimentũ habentur. Est igitur Sol creatus ex subtilissima substantia argẽti uiui, & clarissima fixura: & ex substantia pauca sulphuris mundi, & puræ rubedinis, fixi, clari, & à natura sua mutati, tingentis illam. Et ideo, quia contingit diuersitas in coloribus ipsius sulphuris, necesse est & auri citrinitatem diuersitatem habere similiter. Est enim quoddam magis, quoddã uero minus in citrinitate intensum. Quod autem sit ex subtilissima argenti uiui substantia, perpenditur & ipsum, quia argentũ uiuũ de facili illud suscipit. Nõ eñ argentũ uiuũ aliud quàm suę naturę suscipit. Quòd uero clarã & mundã illius substantiã habuit, per splendentẽ eius fulgorẽ & radiantẽ manifestatẽ, non

ſolum in die, uerum etiam in nocte ſe manifeſtantem. Quòd uero fixam & ſine ſulphureitate comburente habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem: nam nec minuitur, nec inflammatur. Quòd uero ipſum ſit ſulphur tingẽs, patet per hoc, ꝙ admixtum argento uiuo, ipſum in colorem transformat rubeum: & quod ſublimatum forti ignitione de corporibus, ita ꝙ illorꝝ aſcendat ſubtilitas, cum ea citriniſsinum creat colorem. Patet igitur, ꝙ cum pura eius ſubſtantia purum colorẽ generat, cum non pura non purum. Qui uero probatio nis ſuæ citrinitatis oſtenſione indiget, ſenſum non habet: quia per uiſum percipitur. Subtiliſsima igitur argenti uiui ſubſtantia ad fixionem deducta, & puritas eiuſdem, & ſubtiliſsima ſulphuris materia fixa, & non adurens, tota ipſius auri materia eſt eſſentialis. Maior uero argẽti uiui, quàm ſulphuris in illo probatur quantitas, ideo maiorem argentum uiuum habet ingreſsionem in illud. Igitur quæcunq; uolueris alterare, ad huius exemplar altera, ut ipſa ad æqualitatem eius perducas. Et modum iam ad illud nos dedimus. Et quia ſub tiles & fixas habuit partes, ideo potuerunt partes eius multũ denſari. Et hæc fuit cauſa ipſius magni põderis. Per multã uero operatã à natura decoctionẽ, facta eſt ex illo paulatiua reſolutio, & inſpiſſatio bona, & ultima mixtio, ut cum ignitione liqueſcat. Ex præcedentibus igitur patet, ꝙ multa quantitas argẽti uiui eſt cauſa per perfectionis: multa uero ſulphuris cauſa corruptionis.

Et

Et uniformitas in ſubſtantia, quæ per mixtionem fit in decoctione naturali. Diuerſitas uero in ſubſtantia, eſt cauſa corruptionis. Et induratio & inſpiſſatio, quæ per longam & temperatam perficitur decoctionem, eſt cauſa perfectionis, oppoſitum uero corruptionis. Igitur ſi ceciderit ſuper ipſum argentum uiuum ſulphur non debite, neceſſe eſt ſecundum diuerſitatem illius diuerſas corruptiones adduci. Poteſt enim ſulphur quod ſuper illud cadit, fixum, non aduſtibile eſſe totum, aut totum aduſtibile, & fugiens in natura ſulphuris: aut fugiens, & non in natura ſulphuris, aut partẽ fugientis, partem uero fixi tenere: ſed in parte naturam ſulphuris tenere, in parte uero non: aut totum mundum, aut medium immundum: aut multæ quantitatis, aut paucæ, ſuperans in commixto: aut paucæ quantitatis ſuperatum in illo, aut nec ſuperans nec ſuperatum: aut album, aut rubeũ, aut mediocre. Ex his itaꝗ omnibus diuerſitatibus neceſſe fuit in natura diuerſa creari corpora, & his ſimilia: quas omnes oportet narrare nos cum probationibus manifeſtis.

De natura Lunæ, ſiue Argenti. Cap. LXII.

IAm ergo patet ex præcedentibus, ꝙ ſi ceciderit ſulphur mundum, fixum, rubeum, clarum, ſuper ſubſtantiam argẽti uiui puram, non ſuperans, imò paucæ quantitatis, & ſuperatum, creatur ex hoc aurum purum. Si uero fuerit

ſulphur mundũ,fixũ,albũ, clarũ, quod ceciderit ſuper ſubſtantiam argenti uiui,fit argentum purũ.Si in quantitate non ſuperet, diminutam tamen habet puritatem ab auri puritate,& ſpiſsitudinem groſsiorem,quàm aurum. Cuius ſignum eſt, quòd non denſantur partes eius,in tantum ut auro componderet, nec ita fixam ſubſtantiam habet,ut illud.Signum eſt diminutio eius per ignem,& ſulphur eius,quod non eſt fixum,nec incombuſtibile,cauſa eſt illius. Et quòd ſulphur in illo huius ſit diſpoſitionis, per illius paululã inflammationẽ probatur. Idem autẽ fixũ & nõ fixum ad aliud quidẽ & ad aliud relatum eſſe, impoſsibile non eſt autumandum. Lunæ enim ſulphureitas ad auri ſulphureitatem relata,no fixa,& cõmburens eſt. Ad aliorum uero ſulphur corporum fixa, & non comburens.

De natura Martis,ſiue Ferri. Item de effectibus Sulphuris,& Mercurij, deq́ʒ cauſis corruptionis,& perfectionis. Cap. LXIII.

SI uero fuerit ſulphur fixum terreum, argẽto uiuo fixo terreo commixtum,& hæc ambo nõ puræ,ſed liuidæ albedinis fuerint,cuius ſuperãtiæ quãtitas ſit ſulphuris fixi ſummẽ, fit ex his ferrum. Quoniam ſuperantia ſulphuris fixi fuſionem prohibet.Ideoq́ʒ ex hoc relinquitur, ſulphur uelocius liquefactionis feſtinantiam per opus fixionis perdere,quàm argẽtum uiuũ. Non fixum uero uide-

mus citius quàm argentũ uiuum liquescere. Ex his uero manifestatur causa uelocitatis fusionis & tarditatis in corporum unoquoq;. Nã quod plus de fixo habet sulphure, tardius, quod uero plus de adurente, facilius & citius fusionem suscipit. Quod satis aperte relinquitur à nobis esse monstrandum. Quòd uero ipsum fixum tardiorem faciat fusionẽ, manifestatur per hoc, quod ipsum nunquam, nisi calcinetur, figitur, & calcinatum nullam dat fusionem. Ergo in omnibus illã impedire debet. Quod uero nisi calcinetur non figatur, patet experimento illius, qui illud figit non calcinatum, quoniam ipsum inuenit semper fugere, donec in terrã uertatur. Cuius similitudo est calcis naturæ. Hoc autẽ minime in argẽto uiuo cõtingit, quoniã figi potest absq; hoc, quod in terrã uertatur, & figi similiter cũ conuersione illius in terram potest. Nam per festinationem ad eius fixionem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur, & in terram mutatur. Per successiuam uero illius iterata uice sublimationem figitur similiter, & non in terram uertitur, imò fusionem dat metallicam. Hoc autem manifestum est, & illi probatũ, qui utrasq; fixiones illius expertus est, usq; in illius cõsummationem per festinã præcipitationem, & tardã, per successiuas sublimatiões. Vidit enim & inuenit sic, ut à nobis scriptum suscepit. Et illud ideo, quoniã uiscosam & densam habet substantiam: cuius signum est contritio illius, cũ imbibitione & mixtione cum rebus alijs. Sentitur enim in illo manifeste uiscositas

ſitas illius per multam adhærentiam. Denſam autem ſubſtantiam illud habere, manifeſte uidet monoculus per illius aſpectum, & per ponderationem ſui immenſi ponderis. Auro enim præponderat, cum in natura ſua eſt, & eſt ſimiliter fortiſsimæ compoſitionis, ut narratum eſt. His igitur relinquitur, ipſum poſſe figi ſine illius humiditatis conſumptione, & abſq; in terram conuerſione. Propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem ſuæ mixtionis, ſi quo modo partes illius inſpiſſentur per ignem, ulterius non permittit ſe corrumpi, neq; per ingreſsionem fumoſæ flammæ in illud ſe in fumum ulterius eleuari permittit: quoniã rarefactionem ſui non patitur, propter ſuam denſitatem & carentiam aduſtionis, quæ per ſulphureitatem combuſtibilem, quam non habet, perficitur. Per hoc igitur inuentum eſt inuentione ueridica duorum ſecretorũ genus mirabile duplex. Vnum ſcilicet, Cauſæ corruptionis uniuſcuiuſque metallorum per ignem: quarũ una eſt incluſio adurentis ſulphureitatis in illorum ſubſtantiæ profundo, per inflammationem illa diminuentis, et exterminantis in fumum ultima conſumptione, quantumcunq; in illis argentum uiuum bonæ fixionis extiterit. Altera uero eſt multiplicatio flammæ exterioris ſuper illa penetrantis, & ſecum in fumum reſoluentis, cuiuſcunq; fixionis in eis ipſum ſit. Tertia uero eſt rarificatio ipſorum per calcinationem. Tunc enim flamma uel ignis in illa penetrare poteſt, & ipſa exterminare.

Si

Si igitur omnes corruptionis cauſæ conueniant, maxime corpora corrumpi neceſſe eſt. Si uero non omnes, remittitur corruptionis uelocitas uniuſcuiuſq; corporis, ſecundum remiſsionem illarum. Secundum genus eſt bonitas, quæ per ipſum conſideratur in corporibus. Quia igitur argentum uiuum propter nullas cauſas exterminationis, ſe in partes cõpoſitionis ſuæ diuidi permittit (quia aut cum tota ſua ſubſtantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanẽs ſtat) notatur in eo neceſſario perfectionis cauſa. Laudetur igitur benedictus & glorioſus Altiſsimus: qui creauit illud: deditq; illi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietates, quas non contingit ex rebus ullam in natura poſsidere, ut in illa poſſit inueniri hæc perfectio, per artificium aliquod, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipſum enim eſt, quod ignem ſuperat, & ab igne non ſuperatur: ſed in illo amicabiliter requieſcit, eo gaudens.

De natura Veneris, ſiue æris. Cap. LXIIII.

REdeuntes igitur ad propoſitum, dicimus, quòd ſi fuerit ſulphur immundũ, groſſum, fixum, ſecundum ſui maiorem partẽ: ſecundum uero ſui minorẽ nõ fixũ, rubeum, liuidum, ſecundũ totum non ſuperans neq; ſuperatũ, & ceciderit ſuper argentum uiuum groſſum, ex eo æs creari neceſſe eſt. Horum itaq; omnium probationem adducere per data ex natura illorum contingit. Nam cum

s illud

illud ad inflammationem deponitur, flammam ex eo ſulphuream diſcernere poteris, quæ ſulphuris non fixi eſt ſignum. Et deperditio quantitatis eius per exhalationem, per frequentem eius combuſtionem, ſulphur illud fixum habere ſignificat. Nam ex ea, fit illius fuſionis retardatio, & induratio ſubſtãtiæ ipſius, quæ ſigna ſunt, multitudinis fixi ſulphuris ipſius. Quod illud autẽ ſit rubeũ immundũ, adiunctũ argẽto uiuo immũdo, ſignificatꝰ per ſenſum: unde alia probatione nõ indiget. Experimento itaq; elicias ſecretũ. Vides enim omnem rem caloris actione in terram mutatam, cũ facilitate ſolui, & ad aquæ naturã redigi. Hoc autẽ cõtingit propter partiũ ſubtiliationẽ ab igne. Res igitur magis ſubtilis in natura propria ad hanc terream naturã reducta, magis ſubtiliatur. Igitur magis ſoluitur: ita & quæ maxime, maxime. Ex his igitur patet cauſa corruptionis, & infectionis horũ duorꝫ corporꝫ, Martis ſcilicet & Veneris: quia eſt per ſulphur multæ quantitatis fixum, & non fixum paucæ in Venere, minimæ uero in Marte. Cũ igitur ſulphur fixum in fixionẽ deuenit per calorẽ ignis, eius partes ſubtiliantur: ſed pars illa quę eſt in aptitudine ſolutionis ſuæ ſubſtantiæ ſoluitur: cuius ſignũ eſt expoſitio horum duorꝫ corporꝫ ad uaporem aceti. Nam per illud floret in ſuperficie illorꝫ ſulphuris eorꝫ aluminoſitas, per calorẽ in illo creata ſubtiliatiuũ. Et ſi poſueris hæc duo corpora in liquorẽ ponticũ, ſoluẽtur de facili per ebullitionẽ multę illorꝫ partes. Et ſi reſpexe

ris in mineris hoꝝ duoꝝ, manifestã inuenies ex eis solutam aluminositatis substantiã distillare, & in illis adhærere: quæ aluminositas per ponticitatẽ & facilẽ solutionẽ in aquã mutatur. Nõ enim ponticũ, & facile solubile reperitur aliud quàm alumen, & quod illius naturę est. Nigredo uero in utroq; horũ duoꝝ corporum ad ignẽ creatur propter sulphur non fixũ, quod in illis concluditur: multũ quidẽ in Venere, parꝝ uero in Marte, et ad naturã fixi approximans. Ideoq; nõ de facili talẽ impreßionẽ de Marte remoueri est poßibile. Iam igitur patuit, ex sulphure nõ fixo fusionẽ fieri, & fusionẽ adiuuari: ex fixo uero fusionẽ non fieri, & fusionẽ impediri. Ex argẽto uero uiuo fixo nõ est necesse fusionẽ non fieri, & fusionẽ impediri. Illud scit necessario uerũ esse, qui nullo ingenioꝝ fusionis, sulphur potuit conseruare in fusione post illius fixionẽ. Argentũ uero uiuũ figi potuit per frequentẽ sublimationis reiterationẽ ad illud, eo bonã fusionem suscipiente. Ex hoc itaq; manifestũ est, corpora esse maioris perfectionis, quæ plus argẽti uiui sunt cõtinentia: quæ uero minus, minoris perfectionis. Studeas igitur in omnibus tuis opibus, ut argẽtũ uiuũ in commixtione superet. Et si per solum argentum uiuum perficere poteris, preciosißimæ perfectionis indagator eris, & eius perfectionis, quæ naturę uincit opus. Mundare enim poteris intime, ad quod natura non peruenit. Probatio uero eius, quòd ea quæ maioris argenti uiui quantitatem sunt continentia, ma-

ioris sint perfectionis, est scilicet facilis susceptio argenti uiui. Videmus enim corpora perfectionis amicabiliter argentum uiuum suscipere. Ex præcedētibus itaq; sermonibus relinquitur, duplicem esse in corporibus sulphureitatem. Vnam quidem in profunditate argenti uiui conclusam, in principio suæ mixtionis, alteram uero superuenientem. Quarum altera cum labore tollitur, alteram uero nullo artificiorū ingenio, quod per ignem perficitur, posibile est tolli, ad quod posit nostra operatio congrue ac utiliter peruenire, cum iam cū eo ad eandem cerationem unitum factum est. Et hoc experimento probatur, quòd sulphureitatē adustibilem uidemus per ignem deleri, sulphureitatem uero fixam minime. Si igitur dixerimus corpora calcinatiōe mundari, intelligas utiq; à terrea substantia, quæ non in radice suæ naturæ unita est. Quoniā unita mundare per ignis ingenium non est posibile, nisi adueniat argenti uiui medicina occultans & contemperans illam, aut illā de commixto separās. Separatio autem terreæ substantiæ in radice naturæ metallo unitæ ab eius commixto fit. Aut per eleuationem cum rebus substantiam argenti uiui eleuantibus, & sulphureitatem dimittentibus, propter conuenientiam cum eis, ut est Tutia & Marchesita, quoniam fumi sunt, quorum maior pars argenti uiui est quantitas, quàm sulphuris. Et huius experientiā uides, quoniam si forti & subita fusione hæc coniunxeris cum corporibus, spiritus secum adducent corpora

in

in fuga sua. Ideoq́ꝫ cum eis eleuare poteris. Aut cum lauatione per argenti uiui commixtionē, quam narrauimus. Argentum enim uiuū tenet quod suæ naturæ est, alienum uero respuit.

De natura Iouis, siue Stanni. Caput. LXV.

HAc igitur inuestigatione proposita, nostrū propositum sequētes innuimus, quòd si sulphur fuerit in radice commixtionis, fixione pauca participans, album albedine non pura, non superans, sed superatum, cum argento uiuo secundum partem fixo, secundum partem uero non fixo, albo non puro commixto, sequetur ex eo stannum. Et horum probationem per præparationē inuenies. Quia si stannum calcinaueris, senties ex illo sulphuris fœtorem: quod signum est sulphuris non fixi. Et quia flammam non dat, ne putes illud fixum. Quia non propter fixionem, sed propter superantiam argenti uiui, in commixtione saluantis à combustione flammam non dat. Probatur itaqꝫ duplex in stanno susphureitas: duplex item argenti uiui substantia. Vna quidem sulphureitas quæ est minus fixa, qui cū calcinatur fœtet ut sulphur. Per primam probatur mixtionis experientia, Altera per continuationem illius in calce sua ad ignem, quam habet, quia magis fixa nō fœtet. Probatur uero duplex argenti uiui substantia in illo, quarum una est nō fixa, altera fixa: quia ante illius calcinationem stridet, post

uero triplicem ipsius calcinationē nō strider, quod est, quia eius argenti uiui fugitiui substantia stridorem faciens euolauit. Quòd uero argenti uiui substātia fugitiua sit causa stridorem faciens, probatur per lauationem plumbi cum argento uiuo. Quia si cum argento uiuo plumbum lauetur, & post lauacrum eius illud fuderis cum igne, non superante suæ fusionis ignem, remanebit cum eo argenti uiui pars, quæ plumbo stridorem adducit, & illud in stannum conuertet. Econuerso uero, per mutationem stanni in plumbum illud considerare potes. Nam per multiplicē calcinationis reiterationem ad illud, & ignis illi magis conuenientis ad reductionis administrationem, in plumbū conuertitur. maxime uero cum per subtractionem suæ scoriæ cū magno calcinatur igne. Et de harū substantiarū diuersitatibus certificari poteris per ingenia conseruationis illarū in instrumentis proprijs, & ignis modo eas diuidentis: ad quem nos peruenimus cum instantia, & uidimus cum certificatione nostra, nos uerum per illud æstimasse. Quid igitur sit quod post remotionem duorū non fixorū ex Ioue, scilicet sulphuris & argēti uiui remāsit, te certum reddere nos expedit: ut complete cognoscas ipsius Iouis cōpositionē. Est igitur illud liuidum, pōderosum, ut plumbū: maiori tamē albedine plumbo participans. Est igitur plumbum purissimum. Et est in ipso æqualitas fixionis duorum componentium, argenti uiui scilicet, & sulphuris. Non autem æqualitas quanti-

titatis: quoniam in commixtione uincit argentum uiuum: cuius signum est facilitas ingressionis in illud argenti uiui in natura sua. Igitur si non maioris argenti uiui in illo esset quantitas, non adhæreret illi in natura sua sumptum de facili. Ideoq; non adhæret Marti, nisi subtilissimo ingenio: nec Veneri propter paucitatẽ argenti uiui in illa, in cõmixtione sua. Ex hoc igitur patet, quia difficillime Marti adhæret. Veneri uero facilius, propter maiorem copiam argẽti uiui in ea: cuius signũ est fusio illius facilis, Martis uero difficillima. Fixio uero harum duarum substantiarum, ad firmam approximat fixionem: nõ autem fixa propterea est perpetuo. Et huius est probatio, ipsius corporis calcinatio: & post calcinationẽ ad fortissimum ignẽ expositio. Nam per eum non fiet diuisio, sed tota ascendet substantia: purificata tamen magis. Videmus ergo substantiã sulphuris in stanno adurentẽ facilius separari, quàm in plumbo. Et huius experimentum uides per facilem Iouis indurationem, calcinationem, & meliorationem sui fulgoris. Ideoq; considerauimus hæc corrumpentia in radice illius non fuisse, sed ei postea aduenerũt. Et quia in prima commixtione non fuerunt illi multum coniuncta, ideo facile possunt separari. Ideoq; alterationes in eo sunt uelocis operis, mundificatio uidelicet, induratio, & illius fixio, Et harũ causas per ea quæ iam à nobis tradita sunt, manifeste considerare potes. Et quia post has operationes, calcinationem scilicet & reductionem, considera=

considerauimus in fumo suo per magnam eleuationē, & ignis expressionem, & uidimus illum ad citrinitatem pertingere, cum hoc sit de proprietate Sulphuris calcinati, æstimauimus æstimatione uera, in qua fuimus certificati, sulphuris fixi naturam illud secum multam continere. Qui igitur uoluerint in hac nostra scientia uidere ueritatem, inuestigationem horum omnium perstudeant cum sedulitate operis, donec per eam principia ipsorum corporum, & proprietatem spirituum inueniant inuentione certa nō cōiecturali, quam tradidimus, in hoc nostro uolumine sufficienter ad artis exigentiā.

De natura Saturni, siue Plumbi. Cap. LXVI.

REstat nos igitur de Saturno descriptionem ponere. Et dicimus, quòd non diuersificatur à Ioue post calcinationis reiterationem, ad illius naturam reductio, nisi quòd immundiorem habet substantiā à duabus substantijs commixtam grossioribus, sulphure scilicet & argento uiuo. Et quòd sulphur in illo comburens, est sui argenti uiui substantiæ magis adhæsiuum, & ꝙ plus habet de substātia sulphuris fixi ad compositionem suam, quàm Iupiter. Et harum probationes per experientias manifestas adducemus. Quòd igitur ipsum sit maioris terreæ feculētiæ, quàm Iupiter, manifestatur per uisum, & per lauacrum eius ab argento uiuo, in hoc, ꝙ plus per lauacrum emanat feculentiæ ab eo, quàm à Ioue, & ꝙ pri-

mū

mum gradum calcinationis suscipit facilius q̃ Iupiter, quod est signum multæ terreitatis. Nam corpora pluris terreitatis facilioris inuenimus calcinationis, & terreitatis paucæ difficilioris calcinatiõis. Et huius est probatio, difficillima Solis calcinatio cõpleta. Et quod nõ rectificatur eius fœditas per calcinationis reiterationẽ sicut in Ioue, quod est signũ maioris fœditatis in principijs eius ex natura sua, q̃ Iouis. Quod uero sulphuris quantitas cõbustibilis magis sit argenti uiui substantiæ adhæsiua in eo q̃ in Ioue, significatur per hoc, q̃ non separatur de eo in fumum quãtitas notanda, quin sit citrini coloris multæ citrinitatis, cuius similiter est quod in fundo inferiori ex eo remãsit, id quod necessario unius trium horum esse signum relinquitur, aut nullius quãtitatis sulphuris cõbustibilis in eo, aut paucissimæ, aut multum cõiunctæ, in principiorũ propinquitate ad radicem cõmixtionis. Sed certificati sumus per illius odorem, ipsum alicuius esse quantitatis, & nõ paucæ, immo multæ, quia non remouetur ab eo odor sulphureitatis in breui tempore. Ideo considerauimus consideratione qua certi sumus, sulphur comburẽs illius sulphuri non comburenti ad naturam fixi approximanti, in argenti uiui substantia uniformiter esse cõmixtum. Ideo cum scandit fumus eius, necessario cũ sulphure nõ comburente scandit, de cuius proprietate est citrinitatem creare. Quod uero maior quantitas sulphuris non adurentis sit in ipso q̃ in Ioue, à nobis adductũ est cum

ueritate, per hoc quod uidemus totum colorem ipsius in citrinum mutari, Iouis uero in album, in calcinationibus suis. Et ideo in hoc nobis aperta est uia causæ inuestigationis huius operis, per quod in calcinatione mutatur Iupiter facilius in durum quam Saturnus, non autem in tarditatem liquefactiõis uelocius quam Saturnus. Et illud ideo, quoniam causa duritiei naturæ est sulphur, & argentum uiuum fixum. Causa uero liquefactiõis est duplex, argentum uiuum scilicet, & sulphur combustibile. quorum alterum, quo ad fusionis perfectionem, sufficit in unoquoque gradu eius, cum ignitiõe scilicet, & sine ignitione, scilicet argentum uiuum. Quia igitur in Ioue est multa argenti uiui quantitas non uere fixi, remanet in illo multa liquefactionis uelocitas, & nõ remouetur ab illo faciliter. Causa uero mollificationis est duplex, argentum scilicet uiuum, & sulphur combustibile. Quia igitur remouetur sulphureitas comburens ex Ioue facilius quam ex Saturno, ideo ex eo altera causarum molliciei remota, necesse est illud indurari calcinatum. Saturnus uero quia utriusque mollitiei causas fortiter habet cõiunctas, non facile induratur. Est tamen diuersitas in mollitie per argentum uiuum, & mollitie per sulphur: quia mollities per sulphur est cessiua, mollities uero per argentũ uiuum extensiua est. Et hoc necessario probatur per hoc, quod uidemus corpora multi argenti uiui multæ extensionis esse, corpora uero pauci, paucæ. Et ideo Iupiter facilius & subtilius extenditur quam Saturnus, Saturnus

nus facilius quàm Venus, Venus quàm Mars, Luna subtilius quàm Iupiter, Sol uero quàm Luna subtilius. Patet igitur, quòd causa indurationis est argentum uiuum fixum, aut sulphur fixum. Causa uero mollitiei est opposita. Causa uero fusionis est duplex, sulphur non fixum, & argentum uiuum cuiuscunq; generis. Sed sulphur non fixum necessario est causa fusionis sine ignitione. Et manifeste uides huius rei experientiam, per proiectionem arsenici super corpora difficilis fusionis: facit enim ea facilis fusionis, & sine ignitione. Causa uero fusionis facilis est & similiter argentum uiuum. Causa uero fusiõis cum ignitione est argentum uiuum fixũ. Causa igitur impedimenti fusionis cuiuscũq; est sulphur fixum. Per hoc itaq; maximum poteris elicere secretum. Quod cum plurimæ argenti uiui quantitatis corpora maximæ perfectionis sint inuenta, pluris utiq; quantitatis argenti uiui corpora à perfectione diminuta perfecto magis approximare necesse est. Itaq; & multæ sulphureitatis corpora plurimæ corruptionis esse contingit. Quam ob rem igitur ex iam dictis patet, Iouem maximæ perfecto approximare, cum perfectionis plus participet, Saturnum uero minus, minus uero ad huc Venerem, minime uero Martem, eo ex quo perfectio dependet. Aliter autem ex medicina complente, & defectum supplente, & perfectius attenuante ad profundum, corporum spissitu-

dinem, & sub splendentis fulgoris substantia eorũdem palliante fuscedinem, se habere contingit. Ex hac enim maximæ perfectibilis Venus existit, minus uero Mars, adhuc minus Iupiter, minime uero Saturnus. Ex his igitur repertum est laboris inuestigatione ueridica, ex corporum diuersitate, diuersas inueniri cum præparatiõe medicinas. Alia enim eget medicina, durum ignibile, alia uero molle & non ignibile corpus. Hoc quidẽ mollificante, & ad profundum attenuante, & in sua æquante substantia. Illud uero indurante & inspissante occultum eius. Ex his igitur nos expedit ad medicinas transire, cum manifestis experientijs, ponentibus nobis causas inuentionis diuersarum medicinarum, & q̄ diminutum relinquant, & q̄ ad complemẽtum deducant.

SECVNDA PARS HVIVS SECVNDI LIBRI, DE MEDICINIS in genere, & de necessitate perfectionis medicinæ, oĩa imperfecta perficiente, atq; ex qua re melius & propinquius eliciatur.

Vniuscuiusq; corporis imperfecti, similiter & argenti uiui necessario fore duplicem medicinam, unam scilicet ad album, alteram uero ad rubeum, à quibus tamen omnibus excusamur per unicam perfectissimam. Cap. LXVII.

PRobamus igitur, spiritus corporibus magis assimilari, per hoc, q̄ magis corporibus

bus uniuntur & amicabilius, q̃ alia in natura. Per hoc ergo adductũ est nobis inuentione prima, hoc esse corporum alterationis medicinam uerã. Ideoq; omni quo potuimus ingeniorum genere nos ipsos exercuimus, ut per illos, imperfectorum unumquodq; corporum, mutatione firma in perfectum lunare & solare transformaremus corpus. Quamobrem ex eisdem medicinam diuersam ex diuersa alterandorum intentione creari necesse accidit. Cum sint igitur duplicis generis metalla alterationis, argentum uiuum scilicet perfectione coagulabile, & à perfectione diminuta corpora. & hæc iterum multiplicia, alia quidem dura ignibilia, alia uero mollia non ignibilia. Dura quidem ignibilia, ut Mars & Venus. Mollia uero, ut Iupiter & Saturnus. Necesse est & materiam similiter perfectiuam multiplicem esse. Alia etenim eget argentum uiuum materia perficiente, alia uero corpora transformanda. Quinetiam alia egẽt dura ignibilia, ut Venus & Mars, alia uero mollia non ignibilia, ut Saturnus & Iupiter. Et hæc utraq; utriusq; generis cum ad se inuicem differant in natura, similiter diuersam ea egere medicinam necessario accidit. Vnius etenim generis sunt Mars & Venus, sed in speciali quadam proprietate differunt. Etenim hic non fusibilis: illa uero fusibilis. Ideoq; alia quidem Mars, alia uero Venus medicina perficitur: & hic quidem ex toto immundus est, illa uero non. Et hic quidem quadam albedine fusca, illa uero rubedine & uiriditate participat: quæ in

medicina diuersitatis necessitatem imponũt consimili-
ter. Alterius etiam generis mollitiei corpora, scilicet Iu-
piter & Saturnus, cum hic & similiter differant, diuersa
medicina ea similiter egere necesse est. Est enin hic qui-
dem mundus scilicet Iupiter: ille uero non. At uero &
hæc quidem mutabilia omnia, nunc Lunaria, nunc So-
laria efficiũtur corpora: ideoq; necesse est uniuscuiusq;
duplicem materiam fore. Vnam quidem citrinã, in ci-
trinum mutantem solare corpus: alteram uero albam in
album Lunare corpus mutãtem similiter. Cum ex qua-
tuor igitur imperfectorum corporum unicuiq; duplex
materia adinueniat, Solaris uidelicet & Lunaris, Octo
in summa erunt medicinæ omnes corpora perficiẽtes,
in forma bona. Perficitur & similiter argentum uiuum
in Solare & Lunare: ideoq; & medicinæ alterãtis illud
duplicem differentiam esse contingit. Decẽ igitur erũt
omnes medicinæ, quas inuenimus cum totalitate sua
ad cuiuslibet imperfecti alterationem completam. Ve-
rum utiq; cum diuturni laboris instantia, et magnæ in-
dagationis industria excusari uolumus ab inuentionis
labore harum decem medicinarum per unius benefici-
um medicinæ: & inuenimus inquisitiõe longa, necnon
& laboriosa maxime, & cum experientia certa, medici-
nam unam, qua quidem durum mollescit, & molle in-
duratur corpus, & fugitiuum figitur, & illustratur fœ-
dum splendore inenarrabili, & eo qui supra naturam
consistit. Ideoq; omnium harum medicinarum expe-
dit

dit singulum sermonē adducere, cum causis suis, & manifestis probationum experientijs. Primum igitur medicinarum decem seriem, & dehinc quidem corporum oīm, deinde uero argēti uiui, dehinc uero & ultimo ad perficientis magisterij medicinam transeundum, cum tamen præparatione indigeāt imperfecta. Ideo ne propter insufficientiam traditionis artis mordeamur ab inuidis, afferamus in primis narrationem de imperfectorum præparationibus, earum inuentionis causæ necessitatem ponētes, quibus quidē in nostro artificio efficiantur congrua, perfectionis albedinis & rubedinis in unoquoq; gradu medicinam suscipere, & ab eadem perfici. Dehinc uero addendum medicinarum omniū narrationē sufficientem & congruam.

Vnicuiq; imperfectorum corporum suam præparationem esse adhibendam. Caput. LXVIII.

EX iam ergo à nobis narratis sermonibus apparet quid superfluum quidue diminutum ex operibus natura relinquat in unoquoq; eorum, quæ imperfecta sunt corpora, secundum sufficientem partem: secundum uero complementum quæ in superioribus obmisimus, hic cōplebimus sufficienti sermone. Primum igitur, cū corpora imperfectionis mutabilia duplicis generis esse contingat, mollia scilicet, & ignibilia, ut Saturnus & Iupiter. Dura & non fusibilia, aut cum ignitione fusibilia, ut Mars

Mars & Venus: hic quidem nō fusibilis, illa uero cum ignitione: necessario nos natura informando edocuit, ex illorum diuersitate essentiarum, in radice naturæ diuersas præparationes secundum exigentiam illis administrare. Sunt itaq; unius generis transformanda imperfectionis corpora duo necessario: plumbum scilicet, quod μέλαν id est nigrum dicitur, & per artē Saturnus: & plumbum stridens, quod λευκὸν id est album dicitur. Et in hac sententia Iupiter, quæ à se inuicem sunt diuersa in sui occulti profundo ex radice suæ naturæ innata, & in manifesto similiter: quia Saturnus, fuscus, liuidus, ponderosus, & niger, sine stridore totaliter mutus. Iupiter autem albus, liuens parum, multum uero stridens, & modico sono tinnitum adducens: quorum differentiam in profundo illorum tibi cum manifestis experientijs monstrabimus ex illarū causis necessarijs. Ex quibus secundum magis & minus, præparatiōis ordinem colligere bonæ mentis artificem contingit. Primo igitur secundum ordinem corporum præparationem narremus: postea uero & ipsius argenti uiui coagulabilis. Sed & primo unius generis, molliciei scilicet, post hoc uero & alterius. Primi quidem generis corporum ponatur Saturni præparatio & Iouis: postea uero & aliorum, secundum suum ordinem determinatum. Quia in præparatione corporum nihil superfluum ex profundo ipsius remouendum: sed ex manifesto potius.

Imper

Imperfectorum metallorum defectum, medicina suppleri, superfluum uero præparatione tolli oportere. Cap. LXIX.

SAturni uero præparatio multiplex adhibe-
tur essentiæ, & Iouis similiter, secundū ipso-
rum multiplicis perfectioni approximatio-
nis, aut elongationis ab ea gradum. Cum sit
igitur aliud ex corrumpentibus quidem illorum pro-
fundo adueniens ex ipsorum naturæ radice innata, sul-
phureitatis scilicet terreitas, atq; impuritas terræ argen
ti uiui, illorū creationis principijs essentiali natura com
mixta. Aliud uero superueniens post primam illorum
mixtionem, corruptionem adducens, & sunt primi ge-
neris sulphureitas comburens, & illius impuritas, & ar-
genti uiui substantia fœda: quæ omnia sunt Saturni &
Iouis perfectionis substantiam corrumpentia. Sed ho-
rum quidem alterum impossibile est remoueri per ali-
cuius industriæ medicinam, primi ordinis. Alterū ue
ro paruo adminiculo remoueri cōtingit. Hoc quidem
remouendum esse impossibile aduenit, propter hoc, ꝙ
in principijs naturæ propriæ huius generis corporum
in ueram essentiam cōmixta fuerunt, & uera essentia fa-
cta sunt. Ideoq; cum non sit possibile ueram rei cuiusq;
in natura remouere essentiam, re permanente, non fuit
possibile ab eis hæc corrumpētia delere. Quamobrem
igitur putauerunt quidam Philosophorum, per hoc ad
artem non posse perueniri. Sed nos qnidem & nostro

u tempo

tempore hanc inquirẽtes ſcientiam, peruenimus ad hoc idem, ꝙ & ſimiliter nullo ingeniorum præparationis modo potuimus corpora illuſtrare, cum complemẽto ſui fulgoris lucidi, quin contingeret illa ex toto infici, & denigrari potius. Propter hoc igitur & nos ſimiliter in ſtuporẽ adducti, multi temporis ſpacio ſub deſperationis umbraculo delituimus. Redeũtes tamen in nos ipſos, & nosipſos torquentes ĩmenſæ cogitationũ meditatiõis afflictionibus, reſpeximus à perfectiõe corpora diminuta in profundo ſuæ naturæ fœda exiſtere, & nihil ex eis fulgidũ inueniri, cũ in eis ſecundũ naturam nõ ſit. Non enim inueniť in re quod in illa nõ eſt. Cum igitur nihil perfecti in illis inueniatur, neceſſario & in eiſdem nihil ſuperfluum inueniri relinquiť in diuerſarum ſubſtantiarum ſeparatione in illis, & in profundo ſuæ naturæ. Ideoq; per hoc inuenimus aliquid diminutũ in illis fuiſſe, q̊d cõpleri neceſſario accidit per materiã ſibi cõuenientẽ, & diminutũ cõplentẽ. Eſt igiť diminutũ in illis ſcilicet paucitas argẽti uiui, & nõ recta ſpiſſatio eiuſdẽ. Igiť cõplementũ erit in illis argẽti uiui multiplicatio, & ſpiſſatio bona, & fixio permanẽs. Hoc autẽ per medicinã ex illo creatã perficitur. Hæc enim cum ex argento uiuo ſit in eſſe deducta, per beneficiũ illius luciditatis & ſplẽdoris, illorum fuſcedinẽ palliando celat & tegit, & ſplendorem educit, & in fulgorẽ cõuertit. Cum enim argentum uiuum in medicina præparatum per noſtrum artificium ſit mundatum, & in ſubſtãtiam

puriſſi-

purißimam & fulgidißimam redactum, proiectum super diminuta à perfectione illustrabit, & sua fixione perficiet. Hanc uero medicinam in sua narrabimus oratione. Relinquitur itaq; ex præiacẽtibus necessario, duplicem fore perfectionis inuẽtionem necessariã, unam quidem per materiam quæ de mixto substantiam fœdam separat, alteram uero per medicinã quæ illam sui fulgoris splendore palliando tegat, & illustrando decoret. Cum nihil igitur superfluum, sed potius diminutum, in profundo corporum contingat reperiri: si quid omnino superflui remoueri expedit, necesse est id ex manifesto suæ naturæ superueniens, & tolli & moueri, diuersis cũ p̃parationibus, quas in hac oratione nos expedit enarrare: primum quidem in eadem oratione Iouis & Saturni, ultimo uero & aliorũ secundũ ordinem.

De præparatione Saturni & Iouis. Cap. LXX.

PRæparantur igitur Saturnus & Iupiter pręparationibus multiplicibus secundum maioris perfectioni approximationis necessitatem, communi scilicet, & speciali præparationis modo. Communis quidem est, per gradus approximationis ad perfectionem multiplices. Est enim unus gradus approximationis, scilicet fulgor ex substantia munda: alter uero durities, cum suæ fusionis ignitione: tertio uero fixio, per remotionem fugitiuæ substantiæ. Mundificantur igitur & fulgida

finnt tripliciter: aut per res mundificantes, aut per calcinationis modum & reductionis, aut per solutionem. Per res igitur depurantes mundantur dupliciter: aut in calcem redacta, aut in natura corporum. In calcem uero redacta, purificantur in hunc modum: aut per sales, aut per alumina, aut per uitrum. Et est, ut cum corpus calcinatum extiterit, tunc infundatur super eorum calcē aluminum aut salium aqua, aut cōmisceatur cū ea uitrum, & reducatur in corpus. Hoc igitur toties super hæc corpora alternata uice reiteretur, quousq; munda complete se ostendant. Nam cum sales & alumina & uitrū funda ntur fusione alia q̄ corpora, ideo ab illis separantur, & secum terream substantiam ducunt, relicta sola corporum puritate. In natura uero corporum similiter, & per eundem depurātur modum. Et est, ut limētur subtilissime hæc duo corpora: post hoc uero cum eisdem administrētur aluminibus, salibus, & uitro uidelicet, & postea in corpus reducantur. Et sic alternata uice reiteretur, quousq; mundiora appareant. Mundantur & per argenti uiui lauacrum, cuius modum attulimus. Mundificantur & hæc similiter utriusq; generis corpora per reiterationis uicem calcinationis ad illa, & reductionis similiter, cum sufficientia sui ignis, quousq; mundiora appareant. Per hanc enim mundātur à perfectione hæc diminuta corpora, à duplici corrūpente substantia, hac quidē inflammabili & fugitiua, illa uero terrea feculentia. Et illud ideo, quia ignis omnem fugitiuam substantiam

tiam eleuat & consumit. Et idem ignis similiter in reductionis modo omnem substãtiam terræ diuidit cũ proportione sua. Et hanc proportionem in alio nostro uolumine, quod de perfectionis inuestigatiõe intitulatur conscripsimus: quod secundum ordinem hunc præcedit librum. In illo enim quæcunq; inuestigauimus, secundum nostræ mentis rationem scripsimus, hic uero quod uidimus & tetigimus complete, secundum scientiæ ordinem determinauimus. Mundificantur & hæc utiq; similiter per solutionem suæ substantiæ, cuius modum iã diximus, & per reductionẽ similiter eius, quod ex eis dissolutũ extiterit. Inuenitur enim illud mundius & perfectius q̃ alio quopiam præparatiõis genere, hoc eodem præparationis modo. Et huic modo non cõparatur modus, nisi qui per sublimationem perficitur, & ideo huic æquipollet. Est & similiter præparatio illis, induratio suæ mollis substantiæ, cum ignitione suæ fusionis. & est, ut ingeniemur illis permiscere argẽti uiui substantiam fixam in profundo illorum: aut sulphuris fixi, aut sui comparis, aut cum rebus duris, & non fusibilibus, sicut est calx Marchesitæ & Tutiæ. Hæc etenim cum illis uniuntur & amicantur, & illa indurant, quousq; non fundantur, antequam igniantur. Et per medicinam perficientem hoc idem cõpletur similiter, cuius narrationem ponemus. Et est similiter alius præparationis modus, per remotionem suæ fugitiuæ substãtiæ. Et hic quidem perficitur per conseruationem il-

lorum post primum calcinationis gradum, in igne illis proportionali. Et quia ordo in modis præparationis contingit necessario, ideo ponemus ordinem completum ex illis. Primo igitur mundetur ex eis omnis substantia fugitiua & adustiua corrumpẽs. Dehinc uero terrea superfluitas deleatur. Post hoc soluantur & reducantur, aut per lauacrum argenti uiui lauentur complete. Et hic ordo utilis & necessarius est. Specialis at tamẽ horum corporum præparatio, primum quidem Iouis est multiplex. Vna quidem per calcinationem: & per hanc induratur eius substantia magis, quod Saturno non euenit. Etiam per alumina similiter: hæc enim proprie Iouem indurant. Altera uero per conseruationem eius in igne suæ calcinationis. Per hanc enim stridorem amittit, & corporum similiter fractionem: q̊d Saturno similiter non contingit, quia stridorem non habet, nec corpora frangit, & per calcinationis reiterationem similiter ab acuitate salis stridorem amittit. Saturni uero secundario est præparatio specialis, scilicet per calcinationem à salis acuitate: per hanc enim induratur, & per talck specialiter dealbatur, & per Marchesitam & Tutiam. Modos uero omnes præparationum determinauimus cõpletius, in libro qui de perfectionis inuentione intitulatur, quoniam in hoc abbreuiauimus summas illarum.

De præparatione Veneris. Cap. LXXI.

Imitan-

IMitantes igitur præmiſſorũ ordinem, durorum corporum præparatiões narremus. Primo igitur Veneris, deinde uero Martis. Eſt igitur Veneris multiplex præparationis modus. Alius quidem per eleuationem; alius uero ſine eleuatione perficitur. Per eleuationem uero eſt modus, ſcilicet, ut accipiatur tutia, cum qua Venus magis conuenit, & cum ea per ingenia uniatur. Deinde uero in ſuo ſub limationis uaſe ponatur ad ſublimandum, & per excellentiſsimum gradum ignis, eius eleuetur pars ſubtilior, quæ fulgidiſsimi ſplendoris inuenta eſt. Vel cum ſulphure miſceatur per minima, & poſtea eleuetur per modum ſuum eleuationis iam dictum. Sine ſublimatiõe uero præparatur, aut per res mundificationem facientes, aut in calce ſua, aut in corpore, uelut tutia, ſales, & alumina: aut per argenti uiui lauacrũ, cuius modũ attulimus: aut per calcinatiões & reductiones, ut in alijs narratũ eſt: aut per ſolutiões & reductiões eius q̊d ſolutũ eſt ad naturã corporis: aut p̱ argenti uiui lauacrũ mũdificat̃, ſicut & corpora reliqua â p̱fectiõe diminuta.

De præparatione Martis. Cap. LXXII.

MArtis uero p̄paratio eſt ſimiliter multiplex. Quędã enĩ p̱ ſublimationẽ, q̃dã uero ſine ſublimatiõe cõplet̃, quæ uero p̱ ſublimationẽ fit cũ arſenico, cuius mod9 hic eſt. Ingeniemur q̃p̱ p̱fundi9 poſſum9 eidẽ arſenicũ nõ fixũ unire, ut cum

cum fusione cum eo liquescat. Postea uero sublimetur in uase propriæ sublimationis. Et hæc præparatio melior & perfectior inter cæteras reperitur. Est & alia præparatio ipsius Martis per arsenicum, sublimatum ab eo multoties, quousq; maneat quantitas aliqua ipsius arsenici. Hoc enim si reductum fuerit, emanabit album fusibile mundum præparatum. Est & similiter modus tertius præparatiōis eiusdem per fusionem illius cū plumbo & tutia. Ab his enim fluit mundum & albū. Sed quoniam ne minus sufficienter dixisse uideamur, cum nos determinaturos esse promisimus de duorū corporum ingeniosa mollificatione, atq; mollium induratiōe, per calcinationis modum, ideo illum non omittamus: sed mollium quidem primo, durorum uero postea. Et est scilicet, ut soluatur argentum uiuum præcipitatum, & soluatur corpus calcinatum, de cuius intentione sit indurari. Et hæ ambæ solutiones misceantur, & ex eis alternata uice calcinatum corpus misceatur, terēdo, & imbibendo, & calcinando, & reducendo, quousq; durum fiat & cum ignitione fusibile. Hoc idem & cum corporū calce, & tutia & marchesita calcinatis, solutis, & imbibitis, perfici complete contingit. Et quāto quidem hæc mundiora, tanto & perfectius mutant. Mollificantur similiter & dura corpora cum ingenio cōsimili. Et est scilicet, ut cum arsenico toties coniungantur & sublimentur, & post arsenici sublimatiōem assentur cum proportione sui ignis, cuius modum narrauimus in libro fornacum.

nacũ. Et ultimo reducant̃ cũ expreſsione ſui ignis, in oratione ſua dicti, q̊uſq; in fuſiõe molleſcãt, ſecundũ exigentiã duritiei corporis. Et hæ q̃dẽ alterationẽs oẽs ſunt primi ordinis, ſine quibus nõ perficitur magiſterium.

De mundificatione Argenti uiui. Cap. LXXIII.

IGitur ex præmiſsis neceſſe eſt argenti uiui mũdificationẽ cõplete narrare. Dicimus igitur q̊d Argentũ uiuũ mundatur dupliciter, Aut ꝑ ſublimationẽ, cuius attulimus modũ. Aut ꝑ lauacrũ, cuius modus hic eſt. Fundat̃ argẽtũ uiuũ in patella uitrea uel lapidea, & ſuꝑ ipſum aceti quãtitas ſuꝑfundat̃, quæ ſufficiat ad illud cooperiendũ. Dehinc uero ſuper lentũ ignem ponat̃, & calefieri permittat̃, in tantũ, ut digitis tractari patiat̃. Deinde uero digitis agitetur, q̊uſq; in partes minutiſsimas diuidat̃, in pulueris ſimilitudinẽ: & tã diu agitet̃, q̊uſq; aceti totũ q̊d in illo infuſum eſt cõſumet̃ omnino. Deinde uero q̊d in eo terreitatis inuentum ſit, lauetur cum aceto, & abijciatur. Toties igitur ſuper illud opus reiteretur, q̊uſq; terreitas illius in cœleſtinum mutetur colorẽ perfectiſsimũ, quod perfectæ lauationis eſt ſignum. Ab his igitur ad medicinas eſt tranſeundum.

Quinq; differentes proprietates perfectionis neceſſario afferre medicinã perfectiſsimam, ſcilicet mundiciẽ, colorem, fuſionem, perpetuitatẽ, & pondus, unde cõiectura ſumenda ſit, ex q̃bus rebus eliciat̃. Cap. LXXIIII.

AFferamus igĩt in primis sermonẽ uniuersa-
lem de medicinis, cũ causis suis, & experien-
tijs manifestis. Innuimus igitur, ꝙ nisi q̃dẽ
omne superfluũ, siue per medicinã, siue per
præparationis modũ auferatur ab imperfectis, scilicet
ut ab illis tollat̃ omnis superflua sulphureitas, omnisq́;
terreitas immũda, nõ perficiẽtur, ita scilicet, ꝙ de cõmi-
xto nõ separãtur in fusione, post proiectionẽ medicinę
alterantis illa. Cum hoc quidẽ inueneris, iã ex perfectio
nis differentijs, unã habes. Similiter utiq; nisi & medi
cina illustret, & alteret in colorẽ albũ aut citrinũ, secun
dum intentionẽ quã quęris, quæ fulgoris splendorẽ, &
amœnitatis luciditatẽ adducat, nõ perficiuntur à perfe-
ctiõe corpora diminuta in cõplemẽto totaliter. Ampli
us autẽ, nisi fusionẽ Lunarem aut Solarem determinate
adducat, nõ est in cõplemẽto alterabile, quia in iudicijs
non quiescit, sed de cõmixto separatur omnino, & rece-
dit. Hoc autẽ à nobis latius determinatũ in sequentibus
demõstratur in capitulo de cineritio. Amplius aũt, & ni
si perpetuet̃ medicina cũ impressionis alteratiõe firma,
nõ ualet ipsius mutatio, q̃a non permanet, sed euanescit
impressio. Amplius aũt, & nisi põdera ꝑfectionis addu
cat, nõ mutat sub cõplemento naturæ firmo & uero, cui
nõ sit fraus ꝑ credulitatis errorẽ. Est em̃ pondus naturæ
unũ ex perfectionis signis. Patet igitur, q̊d cũ perfectio
nis differẽtię quinq; sint, necesse est & medicinã nostri
magisterij has scilicet adducere in ꝑfectiõe differẽtias.

Per

Per hoc igitur patet, ex q̄bus medicina nostra eliciatur. Nã ꝑ ea elicitur, q̃ maxime corporibus adiunguntur, & amicabiliter eiſdẽ in ꝓfundo adhærẽt alterãtia. Ideoq; cũ in rebus cæteris exquirẽtes, nõ inuenimus inuentiõe noſtra rem aliã magis q̃ argentũ uiuum corporũ naturis amicari, ꝑ hoc opus noſtrũ in illo impẽdẽtes, reperimus ipſum eſſe uerã alterabiliũ medicinã in cõplemento, cum alteratione uera, & non modice pecuIioſa.

De præparationibus medicinæ adhibendis, ut differentias proprietatum debitas acquirat. Cap. LXXV.

REſtat igitur nos ſubſtantiã ipſius & proprietatis ſubſtãtiæ differẽtias determinate adſcribere. Et cũ nõ inuenerimus ipſum ſine alterationis naturæ illius adminiſtratiõe mutare, inuenimus & ſimiliter ipſum p̃parari debere neceſſario, cũ nõ ꝑmiſceat̃ in ꝓfundo, abſq; illius preparatiõis modo. Et eſt ſcilicet, ut talis fiat illius ſubſtãtia, q̃ permiſceat̃ in ꝓfundo, uſq; ad ꝓfundũ corꝑis alterabilis, ſine ſeparatiõe in æternũ. Hoc aũt nõ fit, niſi ſubtiliet̃ ualde cũ p̃paratiõe certa & determinata in capitulo ſublimationis. Et non ꝑmanet eius impreſſio ſimiliter, niſi figat̃: nec illuſtrat, niſi fulgidiſſima ex illo eliciat̃ ſubſtãtia, cũ ſui modi ingenio, & modo ſuæ operatiõis ꝑ ignẽ cõgruum. Ea nõ p̃ſtat fuſionẽ perfectã, niſi in illius fixiõe adhibeat̃ cautela, cũ hac dura remollire, & mollia indurare. Eſt tamẽ talis, ut cũ ſufficiẽtia ſeruet̃ ſuæ humiditatis

 pro-

proportionatæ, secundum exigentiam eius quæ quæritur fusiõis. Per hoc ergo patet, ꝙ ipsius talis preparetur & administretur præparatio, qua fulgidissima & mundissima substantia ex illo creetur. Deinde uero figatur, & cautela eidẽ exhibeat̃, ut scilicet exercitetur artifex in administratiõe ignis, in modo suæ fixiõis, q̃ possit ex illo deleri humiditas in tantũ, ꝙ sufficiat ad fusionẽ perfectam cõplendã. Et est scilicet, ut si quæris per hãc corpora fusiõis dura mollificari, in principio suæ creatiõis lentus adhibeat̃ ignis. Ignis em̃ lentus humiditatis est conseruatiuus, & fusiõis perfectiuus. Si uero mollia indurare, ipsius cõponatur ignis uehemẽs. Talis em̃ ignis humiditatis est cõsumptiuus, & fusiõis turbatiuus. Et has quidẽ regulas omnes in omni medicina bonæ mentis artificẽ necessario considerare expedit. Et multas similiter alias in ponderis mutatiõe cõsiderationes adducere necesse est, cũ causis suis & ordine cõgruo. Est igitur causa ponderis magni, subtilitas substantiæ corporum, & uniformitas in essentia. Per hoc enim tantum illorum possunt densari partes, ut nihil intercidat, & partium densatio ponderis est adductio, & illius perfectio.

De differentijs medicinarũ, scilicet quod quædã sunt primi ordinis, quædam secundi, quædam uero tertij. Cap. LXXVI.

PAtet igitur, ꝙ tam in corporum administrationis præparatione, q̃ʒ ipsius perficientis medicinæ modo per operis artificia subtilitatem

tatem

tatem perquirere necessario cõtingit. Quia quanto maioris ponderis sunt corpora transmutata, tanto & maioris sunt perfectionis inuenta, inuestigatione per artem. Cõpletur igitur sermo utilis de medicinis, si omnium medicinarum differentias narremus. Innuimus quidẽ, q medicinarum triplicem differentiam esse necessario accidit. Alia est primi ordinis, alia uero secundi, alia uero tertij. Dico autẽ primi ordinis medicinam, omnem præparatiõem mineralium, quæ super diminuta à perfectione corpora proiecta, alterationem imprimit: quæ non adducit complementum sufficiens, quin contingat alteratum mutari & corrumpi, cum euaporatione impressionis medicinæ illius totali. Sicut est omnis sublimatio dealbatiua Veneris, aut Martis, quæ fixionem non suscepit. Et huiusmodi est omne additamẽtum coloris Solis, & Lunæ, aut Veneri commixtorum, super furnum cemẽti positum, ut ziniar, & similiũ. Hoc enim mutat immutatione non stante, sed potius diminuente se per exhalationẽ. Secundi uero ordinis medicinam dicimus omnẽ præparationẽ, quæ quando super diminuta à perfectione corpora proiecta est, alterat in differentiam aliquam complementi, relictis differentijs aliquibus corruptionis omnino, uelut est calcinatio corporum, qua omne fugitiuum deletur. Et est huius generis medicina perpetue Lunã citrinans, aut perpetue Venerem dealbãs, relictis alijs in eis corruptionis differentijs. Tertij uero ordinis medicinam appello, omnem

præparationẽ, quæ quando corporibus aduenit, omnẽ corruptionem cũ proiectiõe ſua tollit, & cũ omnis complementi differentia perficit. Hæc aũt eſt unica ſola. Et ideo per illã excuſamur à laboribus inuentionis decem medicinarũ ſecũdi ordinis. Primi igitur ordinis opus minus appellat̃: Secũdi uero mediũ: tertij tandẽ maius. Et hæc eſt omnium medicinarum differentia ſufficiẽs.

De medicinis primi ordinis Venerem dealbantibus. Cap. LXXVII.

EX ordinis igitur determinati promiſsione ſecuta (cũ quidẽ alia ſit medicina corporũ, alia uero Argenti uiui, Et corporũ quidem alia primi ordinis, alia uero ſecundi, alia uero tertij, & Argẽti uiui cõſimiliter) Narremus omnium medicinarũ differentias, primo primi ordinis, deinde uero ſecũdi, poſtremò tandẽ tertij: & corporum quidẽ primo, poſtea uero Argenti uiui medicinæ, cum ſermone completo & ordine congruo, narrationẽ tradamus. Dicimus igitur, quòd primi ordinis medicina corporum, alia eſt durorum corporũ, alia mollium. Durorũ quidem corporum alia Veneris, alia Martis, alia uero Lunæ. Veneris quidem & Martis, eſt pura illorum ſubſtantiæ dealbatio, Lunæ uero rubificatio, cum citrinitate fulgoris amœni. Quia Veneri & Marti rubificatio non adducitur primi ordinis medicina cum fulgoris apparatione, quia ex toto immunda ſunt, non apta ru-

bedinis

bedinis fulgorem recipere, priusq; illis adueniat præparatio fulgorẽ adducens. Narremus igitur in primis Veneris medicinas omnes: postea uero Martis, quæ cadunt in ordine primo. Est igitur medicina Venerẽ dealbans, alia per Argentũ uiuũ, alia per Arsenicũ. Per Argentũ uiuũ quippe sic cõpletur medicina dealbãs illam. Soluitur etenim primo Argentum uiuum præcipitatũ, & soluitur similiter Veneris calcinatio, & hæ ambæ solutiones commiscentur in unum. De hinc uero coagulantur, & super ipsius corpus proijcitur eorum medicina, hæc enim dealbat & mundat. Amplius autem & aliter. Soluitur Argentum uiuum præcipitatum, & soluitur litargirium, & hæ ambæ solutiones coniunguntur in unum, & soluitur corporis calcinatio, de cuius intentione sit dealbari, & coniungitur cum prædictis solutionibus, & deinde coagulantur: de hinc uero super illius corpus proijciuntur, dealbatur enim per hanc. Aliter autem. Sublimatur alternata uice ex illius corpore Argenti uiui quantitas, quousq; cum illa permaneat Argenti uiui pars, cum ignitione completa. De hinc uero ex aceto distillato sæpissime imbibendo teritur, ut in profundo illius melius commisceatur, ab hinc uero assetur, & ultimo cõsimiliter ab eo Argentũ uiuũ sublimetur, & iterato imbibatur & assetur. Et sic totiens reiterett opus super illa, quousq; multa Argenti uiui quantitas in eo cum ignitione completa quiescat. Hæc enim primi ordinis bona est dealbatio. Aliter autem,

Super

ſuper argentum uiuum præcipitatum toties ſublimetur argentum uiuum in natura propria, quouſq; in illo figatur & fuſionem præſtet. Dehinc uero ſuper Veneris ſubſtantiam projciatur, & dealbatur peculioſe. Aliter autem ſoluitur Luna, & ſoluitur litargirium, & coniunguntur ſolutiones. Ex his Veneris ſubſtantia dealbatur. Sed & melius quidē dealbatur, ſi in omnibus medicinis perpetuetur argentum uiuum. Dealbatur uero per arſenicum ſublimatum: ut ſi accipiatur calcinatio Veneris, & ſuper illam iteretur eiuſdē ſublimatio, quouſq; cum eo maneat, & illam dealbet. Sed niſi exercueris teipſum cum modis ſublimationum, non perſeuerabit in ea arſenicum alteratione aliqua. Et eſt ſcilicet, ut poſt primum ſublimationis gradum ſecundariò reiteres, quem narrauimus in marcheſitæ ſublimatione. Dealbatur uero & aliter; ut ſublimatum arſenicum in Lunam projcias: dehinc uero hoc totum ſuper Venerem, dealbat enim peculioſe. Aut cōmiſce prius litargirium, uel plumbum uſtum ſolutum cum Luna: deinde uero ſuper hoc arſenicum ſuperiactes, & hoc totum ſuper Venerem proiectum dealbat, & eſt primi ordinis bona dealbatio. Aut ſolum ſuper litargirium ſolutum & reductum, projciatur arſenicum ſublimatum, & hoc totum ſuper Veneris fuſionem, quoniam dealbat eam cum curialitatis aſpectu. Aut commiſceantur Luna & Venus, & ſuper has projciatur omnis medicina dealbatiua. Luna etenim amica eſt arſenici magis q; corporū

aliquod

aliquod. et ideo fractionem ab eo tollit. Secundario ue
ro Saturnus, & ideo cum illis eum commiſcemus. Ali-
ter autem Arſenicum fundimus ſublimatum, quoſq; fi
ant fruſta: deinde uero fruſtum poſt fruſtum ſuper Ve
nerem proijcimus. Iubemus etenim in fruſtis potius
quàm in puluere proijci, quoniam facilius inflamma-
tur puluis quàm fruſtũ: & ideo facilius euaneſcit q̃ fru
ſtum, & cõſumitur prius quàm ſuper corpus cadat igni
tum. Tollitur autem & aliter rubedo illius cum tutia ui
delicet, & dealbatur. Sed quia Tutiæ dealbatio non ſuf
ficit, ideo ſolum citrinat. Et citrinatio quælibet albedi-
ni eſt affinis. Et eſt modus huius ſcilicet, ut ſoluatur &
calcinetur omne genus Tutiæ, deinde uero Venus: &
hæ ambæ coniungantur ſolutiones, & cum his citrine-
tur Veneris ſubſtantia, & cum Tutia ſi exercueris, pro
ficuum inuenies. Dealbatur uero per ſublimatam Mar
cheſitam, quemadmodum cum ſublimato Argento ui-
uo, & eſt modus idem.

De medicinis Martem dealbantibus. Cap. LXXVIII.

REſtat ergo, & dealbationes Martis ex medi
cinis ſibi proprijs creatas narrare, quæ ſunt
ſecundum eſſentiam primi ordinis, ſecun-
dum quem fuſionem non habet rectam, i-
deo expedit nos cum medicina fundente illam dealba-
re. Eſt igitur omnis medicina Veneris dealbatiua, &
Martem ſimiliter, cum eiuſdem ordinis præparatione.

Sed fusiua illius specialis, est Arsenicum cuiuscunque generis, Cum quocunque igitur dealbatur & funditur, expedit quòd cum Argento uiuo coniungatur & lauetur, quousque omnis impuritas tollatur ab illo, & fiat album & fusibile, aut calefiat cum ignitionis uehementia, & super ipsum proijciatur Arsenicum, & cum fusum fuerit super illum proijce Lunæ quantitatem. Quia quando cum eo unitur, non separatur ab eo per leue artificiũ. Aut calcinetur & lauetur omnis ex ipso solubilis aluminositas, corruptionis infectionem adducens, per modũ solutionis iam dictum. Dehinc uero ab illo sublimetur Arsenicum mundatum per sublimationem aliquã, & reiteretur multoties, quousque cum eo aliquid ex illo figatur. Dehinc uero cũ solutione litargirij alterna uice imbibatur, commiscendo, & agitando, & assando alterna uice, & ultimo reducẽdo cum igne, quem docuimus in Iouis reductione à calce sua. Ex hac enim exibit albus, mundus, & fusibilis. Aut solum cum Arsenico sublimato in calce sua reducatur, & exibit albus, mundus, & fusibilis. Sed eandem artificem expedit adhibere cautelam, quemadmodum in Veneris reiteratione sublimationis ab ea Arsenici figentis se in illius profundo docuimus. Dealbatur & similiter per Marchesitam & Tutiam, cum ingenio & industria, quæ tibi narrauimus, Sed horum dealbatio aut mundatio non est sufficiens.

De

De medicinis Lunam citrinantibus. Cap. LXXIX.

PRosequẽtes igitur premissorũ ordinẽ. Medicinam Lunæ substãtiam citrinantem in ordine primi generis narremus cum ueritate certa. Et est scilicet medicina, quę eidẽ in ꝓfundo adhæret, & adhærẽdo colorat, siue per naturã propriam, siue per artificium huius magisterij. Narremus igitur medicinã, quæ ex sua radice innata illi adhęret, Deinde uero artificia, per quæ facimus rem cuiusqꝫ generis adhærere, cum ingressione firma. Elicimus aũt illam aut ex Sulphure, aut ex Argento uiuo, aut ex amborũ cõmixtione. Sed per Sulphur diminute quidẽ magis, per Argentum uero uiuum perfectius. Elicitur autẽ & similiter per quasdam res minerales, quæ nõ sunt huius generis, quemadmodum est Vitriolum & cuperosa, quod & guma Cupri, aut eiusdem stillicidium nuncupatur. Afferamus igitur in proximis modos omnes medicinarum, quæ ex Argento uiuo consurgunt. Deinde uero quæ ex Sulphure, aut ex amborum commixtiõe. Vltimo uero & eã quæ ex guma Cupri, au similium. Est igitur modus eius quæ per Argentũ uiuũ fit talis. Sumatur præcipitatum, per præcipitationem mortificatum & fixum. Deinde uero ponatur in furnũ magnæ ignitionis, admodum cõseruationis calcium, quẽ docuimus, donec rubescat in similitudinem usifur. Si uero non rubuerit, tolle Argenti uiui non mortificati

partem, & cum Sulphure reitera sublimationem illius. Sit tamen Sulphur ab omni impuritate mundatum, & Argentũ uiuũ similiter. Et postquã uigesies illius sublimationẽ reiteraueris super ipsum præcipitatũ, illud dissolue cum aquarũ acumine dissoluente, & iterato illud calcina, & iterato dissolue, donec exuberanter sufficiat. Post hoc Lunæ partem dissolue, & cũ soluta fuerit, solutiones commisce & coagula, & super Lunæ fusionem proijcias. Citrinabit enim citrinitate multum peculio sa multũ. Si uero Argentũ uiuum in præcipitatione rubuerit, ad ꝓiectionẽ suæ perfectionis, sufficit administratio dicta sine cõmixtione rei tingẽtis illud. Per Sulphur uero rubificatũ, sed illius est rubificatio difficilis, & laboriosa immense. Citrinatũ uero & Luna cũ Martis solutione similiter. Ad hoc aũt nos inducit operis necessitas, ut prius calcinemus illũ & figamus, q̊d laboris est copia. Dehinc uero hac eadem pręparatione administremus, & eadem proiectione super Lunæ substantiam infundamus. Et tamen non resultat eius citrinatio fulgẽs, imò fusca & liuens, citrinitate mortifera. Eius uero quæ per Vitriolum aut cuperosam perficitur, citrinationis modus est talis. Tollatur illorum uniuscuiusq; quantitas certa, & illius sublimetur pars quæ sublimari potest, donec cũ expressione sublimetur totali. Post hoc uero iterato quod sublimatum est, sublimetur cũ modo ignis illi appropriati, ut ex eo figatur pars post partem, donec maior illius figatur pars. Postea uero calcine

calcinetur cum ignis cautelæ intentiōe, ut possit illi maior ignis ad perfectionem administrari. Post hoc uero soluatur in aquam rubicundissimam, cui non est par. Dehinc uero ingenieris, ut illi ingressū in Lunare corpus exhibeas. Et hæc ingenia tibi sufficiēter monstrata sunt, si perfecti fueris operis exquisitor, q̄d scripsimus. Et quia res huius uidemus Lunæ profunde & amicabiliter adhærere, considerauimus, & est certum, has esse de illorū radice: & ideo per illas alterari contingit. Hæ utique sunt medicinæ omnes primi ordinis quas attulimus. Possunt tamen illarum plures multiplicari modi, salua pigmentalium rerum in modorum uarietatis essentia. Argenti quippe uiui non est medicina in hoc ordine primo, cum nō sit medicina ipsum alterans unica differentia: imò in cōplemēto totali omnino. Quidā uero plures inuenerūt medicinas, sed unum ex duobus necessario euenire cōtigit. Quod aut ex eisdē, aut ex eandem naturā habētibus, illos medicinā creare necessariū est. Aut medicinam componunt, quæ ei quod non est, æquipollet cum alteratione sua, & quæ nec mundo confert, nec mundi partibus, donec motor in sublimi naturæ mobili quieuerit incorruptus.

De differentijs proprietatum medicinæ secundi ordinis. Caput. LXXX.

Restat igitur ad secundi ordinis medicinas transire, cum sermonis sui exigentiæ sufficientia uera, & manifestis probationibus, cū

experientia uera. Cum sit igitur medicina alia corporum mutandorum, alia uero argenti uiui perfecte coagulabilis: prius omnium medicinas corporũ narremus complete. Dehinc uero ad ipsius eiusdem argenti uiui medicinam coagulabilis in Solificum Lunificumq; uerum. Est igitur secundi ordinis medicina, quæ quidẽ imperfecta, sola perfectionis unica differentia cõplet. Verum cum multæ sint corruptionis causæ in unoquoq; imperfectorum corporum, uidelicet in Saturno quidem sulphureitas uolatiua, & argenti uiui fuga, per quæ corruptionẽ adduci necessario accidit, & illius terreitas. Fiat medicina, quæ quidem alterum eorum aut ex toto tollat, aut palliando decoret, relictis solis alijs imperfectionis causis. Quia igitur corporum est aliquid impermutabile, quod in corporum radice innatum est, q̊d per secundi ordinis medicinam tolli non potest: ideo omnis illa medicina quæ illud de cõmixto tollit, non secundi ordinis, sed tertij, & maioris ordinis appellatur medicina. Et quia superfluitates fugientiũ inuenimus per calcinationis modum tolli, & per reductiõis reiterationem terreitatẽ non innatam: ideo necesse fuit medicinam secundi ordinis inuenire, quæ quidem innatũ palliet, & durũ remolliat, & molle induret, in duris scilicet & mollibus, secundum complementum nõ Sophisticum, sed Solificum, aut Lunificũ uer℞ imperfectorũ corporum, perfecte constituat. Cum pateat igit̃ in corporibus solis quidem mollibus per ingenia artificiorum huius

operis

operis non posse liquefactionis festinantiam tolli, nec impuritatem in principioru͂ sui radice innatam, necessario euenit medicinam percunctari, quæ quidem in proiectione illorum tenuitatem inspisset, & inspissando ad suæ liquefactionis ignitionis sufficientiam induret, in duris spissitudinem attenuet, & attenuando ad fusionis uelocitate͂ sufficientem cum proprietate ignitio͂is adducat, & utriusq; generis corporu͂ fuscedine͂ palliando decoret: & hoc in album, illud uero in citrinu͂ transformet pfectissimum. Non au͂t diuersificatur hæc medicina à tertij ordinis medicina, nisi per minoris præparationis imperfectionem. Et non diuersificat à se, quod in diuersorum corporum proiectione & pigmentorum acceptatione constat, sed in modo præparationis. Similiter & alia eget præparationis industria corporu͂ mollium medicina tenuitate͂ inspissans, alia uero duroru͂ attenua͂s spissitudine͂. Hæc quide͂ ignis co͂sumptiui modo, illa uero humiditatis co͂seruatio͂is administratio͂e eget.

De medicina Lunari & Solari pro corporibus imperfectis. Caput. LXXXI.

AFferamus igitur sermonem uniuersalem de medicinis huius secundi ordinis completum, cu͂ determinatione certa & uera & prius omnes Lunares omnium à perfectio͂e diminutorum corporum, cum differentijs præparationis eorum. Dehinc uero Solares, cum proprijs similiter

diffe

differentijs. Probauimus autem iam ex nostris sermonibus, sulphur cuiusq; generis perfectionis esse corruptiuum. Argentum quippe uiuũ, perfectiuũ est in operibus naturę completis regiminibus. Igitur & naturam mutantes minime, sed imitãtes, in quibus nos sequi est possibile operibus. Et argentũ similiter in huius operis magisterio uiuum assumimus, in cuiusq; perfectionis medicina, lunari scilicet & solari, tam quidẽ imperfectorum q; & ipsius argenti uiui coagulabilis. Cum autem iam ex nouissime dictis sermonibus duplicẽ medicinæ differentiã diximus: aliam quidẽ corporꝝ, aliã uero argenti uiui uere coagulabilis. Hinc quidem corporum prius, deinde uero argenti uiui narrationem medicinæ tradamus certam. Est igitur per se huius medicinæ materia cuiusq; generis unica: & est, quod iam sufficienter notum est. Assume igitur illud, & si uis ad Lunarem, secundum ordinem tibi promissum, exercitatũ te redde, & præparato illud cum modis huius magisterij notis. Quorum intentio est, ut puram ex illo substantiam diuidas, & partem quidem figas, partem uero ad cerandum omittas: & sic totum magisterium prosequendo, donec compleas tentatã illius fusionem. Quod si se subito fuderit in duris, perfecta est: in mollibus uero econtra. Hæc enim medicina sup imperfectorꝝ unũquodq; proiecta, in Lunare perfectũ mutat corpus, si quidem præuenient huic medicinæ præparationes notæ. Si uero non, diminutum relinquit: sed perficit in altera perfecti

fectionis differentia tantum, quantum ex huius generis medicinæ ordinis administratiõe dependet. Quantum uero ex tertij, nõ præueniente administratione aliqua, perficit in proiectione sola. Solaris uero huius secundi ordinis medicina imperfectorum cuiusq; corporum est eadem materia, & administrationis eodem regimine communicans. In hoc tamen differẽtiam habet, scilicet in maiore partium per modos proprios digestionis subtiliatione, atq; Sulphuris subtili præparatiõis regimine administrati commixtione, cum materia modo nota additio. Et est regimẽ scilicet ipsius, purissimi Sulphuris fixio, & solutio eius per modũ. Cũ hoc enim tingitur medicina, & cũ hoc proiecta super unumq̊dq; à perfectione diminutorum, complet in cõplemento solari, quantum ex huius secundi ordinis medicinæ præparatione dependet, administratione præueniente nota & certa ipsius à perfectione diminuti corporis. Et super Lunam quoq; proiecta, perficit eam in complemento solari peculioso multum.

De medicina coagulante Argentum uiuum. Cap. LXXXII.

SEcundum igitur præmissorum ordinẽ restat ex operis complemẽto, quod in primis nos determinaturos exhibuimus, ad medicinæ Argenti uiui coagulantis ipsum, narrationem transire. Dicimus igitur, quod ex eiusdem illius elicit̃ materia, scilicet ex noto in capitulis huius operis

ris multiplicibus. Et illud ideo, quia cum fugitiuum sit Argentum uiuū de faci i, absq; inflammatione aliqua, medicina eget, quæ subito ante fugam eius in profundo illi adhæreat, & illi per minima cōiungatur, & illud inspisset, & sua fixione illud in igne conseruet, quousq; adueniat illi maioris ignis tollerantia, eius humiditatem consumentis, & conuertat illud per hoc beneficiū in momento in Solificū & Lunificum uerum, secūdum illud ad quod medicina fuerit præparata. Cum igitur non inueniamus aliquid magis illi conuenire, quàm ipsum, quia suæ naturæ est, ideo propter hoc æstimauimus cum eo medicinam illius posse compleri, & ingeniati sumus formam medicinæ illi per ingenia præstare. Et est scilicet, ut præparetur cum modis suis iam dictis cum diuturnitatis laboris instantia: qua omnis illius subtilis substantia & purissima, alba quidem in Luna, citrina uero intēsa in Sole perhibeatur perfecte. Et hoc quidem non completur, ut citrinum creet, sine mixtione rei tingentis illud, quę suæ est naturæ. De hinc uero cum hac purissima Argenti uiui substantia, perficiatur cū huius magisterij operis ingenijs, medicina, quæ maxime Argēto uiuo adhæreat, & fundatur facilime, & illud coagulet. Conuertet enim hoc in Solificum & Lunificum uerum, cum præparatiōe illius præhabita. Sed ex quibus maxime hæc Argēti uiui substantia elici possit, solet quæri. Et nos quidem respondentes narramus, quòd in quibus est, ex illis elicitur. Est autem tam quidem

dem in corporibus, quàm & in ipso Argēto uiuo secundum naturam, cum unius sint reperta naturæ. Sed in corporibus difficilius: in uiuo autem argento propinquius, non autem perfectius. Igitur cuiuscunq; generis sit medicina, tam quidem in corporibus, quàm in ipsios Argenti uiui substantia, lapidis preciosi indagatur medicina.

Quomodo medicinis ingressio per artificium concilietur. Cap. LXXXIIII.

SEd quoniā contingit quandoq; medicinā commisceri, quandoq; uero non, ideo modum permiscendi narrabimus, scilicet qualiter unaquæq; res in corpus profundissime ingressum acquirat, aut unaquęq; medicina nō intrās. Et est modus ꝑ dissolutionē eius q̃d ingreditur, & per dissolutionem eius q̊d nō ingreditur, & per cōmixtionem ambarū solutionum. Facit enim ingressiuum esse omne illud cuiusuis generis, q̃d illi per minima coniungitur. Hoc autē per solutionē completur, & cōpletur ꝑ solutionē fusio in rebus non fusibilibus: & ideo magis apta sunt ingredi & alterare. Et hęc est causa, quare quasdam res calcinamus, quæ non sunt de natura harū, scilicet ut melius soluantur, & ob hoc soluūtur, ut melius ab eis corpora impressionem suscipiant, & ab eis similiter per hæc præparentur & mundentur. Aut ingressum damus his quæ sua spissitudine ingredi non permit=

tuntur, cũ multiplici ſublimationis reiteratione ſpiritu um nõ inflammabiliũ ſuper illa, Arſenici uidelicet, & Argẽti uiui non fixorũ, aut cũ multiplici reiteratiõe ſo lutionis eius, q̊d ingreſſum non habet. Eſt tamen bona cautela ad ingreſſum rebus impermiſcibilibus dandũ, ut ſoluatur corpus, de cuius ſit intentione per has muta ri & alterari, & ſoluantur res, quarum intentionis ſit in-gredi cum alteratione. Non fiat tamen omnium partiũ ſolutio, ſed quarundam: de hinc illud & non aliud im-bibatur corpus uice poſt uicem. Per hoc enim benefici-um in id ſolum ingreſſum habet neceſſario non autem in quocunq; alio corpore neceſſario hoc contingit. Ex his igitur modorũ ingenijs, neceſſe eſt rem quamlibet ingreſſum, quo ex illius naturæ pendet beneficio habe-re, & alterare cum permixtione inuenta. Per hunc igi-tur ſermonem, decem medicinarum completur nume-rus, cum ſuæ traditionis ſufficientia.

De medicina tertij ordinis in genere. Cap. LXXXIIII.

REſtat igitur nos ad tertij ordinis medicinã tranſire. Eſt aũt huius ordinis medicina du plex, ſcilicet Solaris & Lunaris. Et eſt tamẽ in eſſentia una, & agendi modo ſimiliter: & ideo unica medicina nũcupatᷣ à noſtris ueteribus, q̊rũ ſcripta perlegimus. Eſt tamen additamentũ citrinantis coloris, qui à Sulphuris fixi mũdiſsima perficitur ſub-ſtantia. Differẽtia inter hanc & illã, Lunarem ſcilicet & Solarem

Solarem, hæc quidē id in se continet, illa uero non. Est tamen hic ordo tertius maioris operis ordo appellatus: & illud ideo, quia maioris sagacitatis industria in illius administratione, & perfectionis præparatiōe est, & labore longiori ad ueritatis complementum indiget. Et ideo non diuersificatur huius ordinis medicina à secundi ordinis in essentia ullatenus, nisi per subtilissimos præparationis gradus in creatione illius, & per diuturniorē laboris instantiam. Et hos gradus omnes narrabimus, cū cōplemento sermonis, & præparationis modum cōplete cū causis suis, & experientijs manifestis: & modorū gradus administratiōis pluris huius tertij ordinis. Alio etem̄ gradu eget Solaris medicina in pigmētorū p̄paratiōe cōpleta, alio uero Lunaris. Hæc quidē Sulphuris administratiōe tingentis eā: illa uero non.

De medicina Lunari tertij ordinis. Cap. LXXXV.

PRimo igitur administrationis modum Lunaris medicinæ narremus. Et est, ut accipias lapidem illius notum, & per separationis modum illius purissimā partem diuidas, & seorsum ponas. Dehīc uero eius quæ purissima est partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas: & cum fixa fuerit, solue quod ex illa solubile fuerit: quod uero nō fuerit solubile ad calcinationē mittas, & abhinc sup idē solutionē reitera, donec iterum quod ex ea solubile est, soluatur omnimode. Sic igitur ordo iste seruetur, quo-

usq; maior soluatur quantitas. Post hæc uero solutiões omnes simul commisce, & coagula. Dehinc uero leuiter assando, in ignis temperamento conserua, quousq; illi maior ad illius exigentiã ignis ministrari possit. Post hoc uero primum solutionis ordinem serua, quousq; iterato totum soluatur quod ex eo est solubile, & iterato coagula, & iterato in ignis temperamento conserua, quousq; iterato illi possit ignis maior ad eius pfectionẽ administrari. Omnes igit̃ hos ordines prǫparatiõis super illa quater reitera, & ultimo calcina per modũ suum: & sic preciosissimã lapidis terrã sufficienter administrando rexisti. Deinde uero seruatę partis non fixæ cũ hac terræ parte administratæ quantitatẽ p ingenio rũ subtilẽ coniunge modũ per minima. Et sit ingenium hoc intentionis leuationis eius per modũ sublimatiõis dictum, quousq; fixum cum non fixo leuetur totaliter. Quod si non eueniat, addatur illi iterato uicissim non fixæ partis quantitas, quousq; ad eleuationẽ illius sufficiat. Cum igitur eleuata fuerit, reiteretur illius sublimatio, quousq; per hanc administrationis reiterationem figatur totum. Cum igitur totũ fixũ fuerit, iterato cum nõ fixæ partis quãtitate post quantitatẽ cõbibe, per ingeniũ tibi notũ, q̊usq; totũ iterato leuetur. Igit̃ iterato figatur, quousq; fusionem præstet facilem, cũ ignitione sua. Hæc enim medicina est, quæ omne à perfectiõe diminutũ corpus, omneq; cuiuscunq; argentum uiuũ generis, in Lunare perfectissimũ transformat corpus.

De me-

De medicina Solari tertij ordinis. Cap. LXXXVI.

SOlaris igitur huius medicinæ pręparatiōi, non adurentis fit additamentū Sulphuris, per modum figentē & calcinantē, cum astutiæ industria administrati perfecte, atq; solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quousq; mundum fiat: his quidē administratione per fecta præueniente, quæ per sublimationem perficitur. Et est huius scilicet additamenti modus, per reiterationem partis non fixi lapidis, sublimationis, cum ingenio coniungendi quousq; eleuetur cū ea, & iterato cum illa figatur ut stet, & quanto huius complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tanto & huius exuberantia medicinæ multiplicatur magis, & illius magis augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maxime. Et nos quidem, ne mordeamur ab impijs, complementum narramus totum huius magisterij, sub breui sermone cōpleto & noto. Et est illius intentio, ut per sublimationis modum mundetur perfectissime lapis & illius additamentū: & ab hinc quidem cū ingenio rum modo uolatiuū ex eis figatur. Dehinc uero fixum uolatile fiat, & iterato uolatile fixum. Et in hoc ordine completur arcanū preciosissimū, quod est super omne huius mundi scientiarū arcanum, & thesaurus incōparabilis. Et tu quidē exerciteris ad illū, cū laboris instantia maxima, & cū diuturnitate meditationis immensæ.

Cum

Cum illa enim inuenias, & sine illa nõ. Et huic quidem medicinæ reiteratio bonitatis administratiõis, cum talis cautelæ industria potest in præparatiõe lapidis euenire, quousq; argentum uiuũ mutet in infinitum Solificum uerũ & Lunificum, & nõ dependet nisi in multiplicatione illius. Iam igit laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarũ reuelauit seriem, cum illarũ experiẽtia, quam illius instigationis bonitate, & nostri laboris instantia perquisiuimus, & oculis uidimus, & manu tetigimus complementum illius nostro magisterio indagatum. Sed & si quidem hanc palliauimus, non miretur doctrinæ filius. Nõ enim illi palliauimus, sed malis & improbis eam tali sermone tradidimus, quem latere insipientem necessario accidit: & eodẽ ad illius inuentionis perquisitionẽ prudentes allicio. Filÿ igitur doctrinæ perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum uobis solis seruatum inuenietis. Filÿ insipiẽtes nequitiæ & maliuolę prauitatis, immense ab hac scientia fugite, quoniam est uobis inimica & aduersa, & uos in miseriã paup tatis constituet: q̃niã uobis penitus hoc Dei donũ diuinæ prouidentiæ iudicio est occultũ, & denegatũ omnino. Perquisitis ergo omnium medicinarũ modis, nostri propositi prosequentes initium, ad eas quæ huius magisterÿ perfectionem notificant, cũ probationũ causis ab hinc transeundum est.

Tertia

TERTIA ET VLTIMA PARS HVIVS SECVNDI LIBRI de probationibus perfectionis.

Diuiſio dicendorum. Cap. LXXXVII.

PRætermiſsis igitur manifeſtis experientijs, de quibus narrationem non facimus, cũ omnibus ſint notæ & certæ abſq; ullius ſagacitatis ingenio, ponderis ſcilicet, & coloris, & extenſionis per malleum: artificiorum experientias tentemus, cum cautela, an ſit huius artis adminiſtrationis proiectio, complementũ cum ueritate adducens, quæ ſunt ſcilicet Cineritiũ, Cementũ, Ignitio, Fuſio, Super uapores acutorũ expoſitio, Adurentis Sulphuris mixtione probatio, Extinctio, Calcinatiõis & reductionis reiteratio, & Argẽti uiui facilis aut difficilis ſuſceptio. Primum igitur ſecundũ ordinem inchoandũ: dehinc uero ſecundum eundem ad alia, ſecundum promiſsionem ꝑfecte curramus cum cauſis eorum notis.

De Cineritio, quare quædam corpora in eo perdurent, quædam non. Cap. LXXXVIII.

DIcamus igitur ſermonem de Cineritio, cum ſuis omnibus cauſis manifeſtis, & ſuæ fixionis modo. Eſt autem ſola Solaris & Lunaris ſubſtantia, in cineritij perdurans examine. Perquirentes igitur horũ corporũ perfectorũ ueras

ſubſtantię differentias, & cauſas ſimiliter cineritij, quare quædam magis, quædam uero minus in huius magiſterij examine à perfectione diminutorum perdurent, percunctabimur. Eſt tamen à nobis ſufficienter narratum horum duorum ſecretum corporũ in profundo illorum ſubſtãtiæ. Et eſt ſcilicet, quod illorum prima radix multa fuit Argenti uiui quãtitas, & puriſsima illius eſſentia, & ſubtiliſsima prius, poſtea uero inſpiſſata, donec cũ ignitiõe fuſionem ſuſcipiat. Quæcunq; igitur à perfectione diminuta plus terreitatis habent, minus in hoc perdurant examine: quæcunq; uero minus, plus. Quoniam hæc quidem magis adhærent, propter eorũ partium ſubtilitatẽ, maxime ſe permiſcentem & unientem. Et ſimiliter quæ maioris tenuitatis ſunt corpora, aut econtra quidem, quæ maioris ſpiſsitudinis corpora, q̃ quæ in perfectione conſiſtunt, neceſſe eſt de commixto ſeparari omnino, quia non ſunt eiuſdem fuſiõis, & ideo ſeparantur. Et quidem quæ minoris ſunt Argenti uiui quantitate participantia, facilius de commixto ſeparantur. Patet igitur, quòd cum ſit multæ terreitatis Saturnus, paucęq; Argenti uiui quantitatis, faciliſq; tenuitatis liquefactionis, quę maxime perfectioni examinis cineritij ſunt oppoſita, ideo inter cætera corpora minime in cineritij artificio in commixto perdurat, imò citiſsime ſeparatur & cedit. Ideoq; cum inter cætera à perfectione diminuta corpora magis cedat, per hoc magis ꝓprius eſt huius magiſterij examini, & illud ideo,
quia

quia citius cedit, & citius imperfectorum unumquodque secum de commixto trahit. Et propter hoc saluatur maior perfecti quantitas ab ignis examinis combustione forti, quia non quiescit spacio temporis longo perfectũ in consumptione examinis: & ideo ex eo per Plumbi examen minus comburitur, & facilius depuratur. Quia uero Iouis substantia, pluris Argenti uiui capax extitit, & minore terreitatis quantitate, maioreque puritate illius, atque subtiliore substantia participans, ideo magis in commixto saluatur quàm Saturnus & Venus, quia magis commixto in profundo adhæret. Et hæc est causa, quare multa perfecti deletur quantitas, priusquàm ab illo separetur coniunctus. Venus uero fusionem cũ ignitione præstat. Sed quia tardior est illius quàm perfecti fusio, ideo separatur de commixto: tardius tamen quàm Saturnus, propter ignitionem substantiæ suæ fusibilis. Quia uero minoris est Argẽti uiui quantitatis quàm Iupiter, & maioris terreitatis, & substãtię spissioris, ideo facilius quàm Iupiter de cõmixto tollitur, quoniam in profundo magis Iupiter quàm Venus adhæret. Mars uero fusionem nõ habet, & ideo non permiscetur, quod propter suæ humiditatis priuationem contingit. Sed & si propter ignis uehementiam illũ permisceri cõtingat, quia humiditatem nõ habet, Lunæ aut Solis humiditatem combibendo, ei per minima unitur, ideo licet terreitatem multam, & Argenti uiui paucitatem, & fusionis carentiã habeat, non separatur ab eis per artificium leue.

Per hoc igitur artificis dilatat̃ industria, ad cuiusq; corporis rectificationem ueram, si recte eius quod scripsimus efficaciam nouerit. Si uero fantastice super illud intellectum contraxerit, nihil ex eo ueritatis cognoscet. Sunt autem duo in huius examine perdurãtia perfectionis corpora, Sol scilicet & Luna, propter bonam compositionem, quæ per bonam mixtionem resultat, & illorum puram substantiam.

Cinericij examen, quomodo sit componendum & exercendum. Cap. LXXXIX.

NArremus igitur modum illius. Et est ut tollatur cinis cribellatus, aut calx, aut puluis ossium animalium combustorum, aut horum omnium commixtio, aut quorundam De hinc itaq; cum aqua madefiat, & super illud prematur manus, & fiat stratum firmum & solidum, & in medio strati fiat rotunda fouea & solida, & super illius fundum spargatur uitri triti quantitas aliqua. Deinde uero exsiccari permittatur, & cum sicca fuerit, ponatur illud de cuius intentione sit tollerare huius examen, in foueam dictam, & super illam carbonum ignis fortis succendantur, & super faciem examinabilis sufffletur corporis, donec fundatur. Quo fuso, Saturni partem post partẽ proijciamus in illud, & super illud sufffletur cum flamma fortis ignitionis. Et dũ uideris illud agitari, & moueri motu concussionis forti, non est purum.

Expecta

Expecta igitur, donec totũ euaneſcat plumbum. Quod ſi euanuerit, & non ceſſat illius motus, non eſt depuratum. Iterato igitur ſuper illud plumbũ proĳce, & ſuper illius faciem iterato ſuffla, donec plumbum ſeparetur. Quod ſi non quieuerit, iterato poſt plumbi proiectionem, ſufflationem in illius faciem procura, quouſq; quieſcat, & uideas illud mundũ & clarum in ſuperficie ſua. Poſt hoc uero carbones aperi, & ignem diſsipa, & in faciem eius aquam perfunde: hoc enim perfecte examinatum inuenies. Et ſi quandoq; in ſufflatione huius examinis uitrum proieceris, melius & perfectius depurabitur: q̃niam ſordes tollit, & illas infiſcat. Poteſt tamen loco uitri ſal proĳci, aut borax, aut alumen aliquod. Similiter & confici poteſt huius examen cineritĳ in crucibulo terreo, & in circuitu illius ſufflari, & ſup̱ faciẽ eius ſimiliter, ut citius confletur examinandum. His igitur ſufficienter narratis, ad cementi examẽ tranſeamus cũ cauſis ſuis, & ſuis experientĳs manifeſtis & notis.

De Cemento, quare quædam corpora plus, quædam uero minus illud perferant. Cap. XC.

DIximus autem, quòd corpora quædam magis, quædam uero minus, per ignis comburuntur calcinatiõis modum: ut quæ pluris ſunt Sulphuris quantitatem combuſtibilis continentia, magis: quæ uero minus, minus. Quia igitur Sol inter cætera corpora minoris eſt Sulphuris quã

tatis: ideo inter cætera omnium mineralium corporum minime per ignis inflammationem comburitur. Luna uero post Solem inter omnia corpora reliqua minus est Sulphuris quantitatis participans, pluris autem q̃ Sol, Igitur minus potest secundum hoc inflammatiõis ignitionem temporis spacio longo tollerare q̃ Sol, & res per consimilem cõburentes naturã. Minus Venus: quia Sole & Luna pluris est Sulphuris, & terreitatis maioris, ideo minus inflammationem ignis tollerat. Iupiter uero minus Venere, plus uero Sole & Luna sulphureitatis & terreitatis participat, & ideo minus per inflãmatiomem Venere comburitur, plus uero Sole & Luna. Saturnus uero plus terreitatis & sulphureitatis per naturam in commixtione seruauit, q̃ nunc dicta corpora: & ideo citius & facilius omnibus dictis inflammatur corporibus, & per inflammationẽ cõburitur uelocius, ꝓpter hoc, ꝙ sulphureitatẽ maxime habet coniunctam & Ioue magis fixã. Mars uero nõ per se, sed per accidẽs non cõburitur. Cum enim cũ multæ humiditatis commiscetur corporibus, combibit illam, propter suæ humiditatis carentiam: & ideo coniunctus nõ inflammatur, nec comburitur, si nõ inflammabilia nec combustibilia sint corpora sibi unita. Si uero combustibilia sint illi commixta corpora, secundum naturam suæ combustionis, necessario euenit Martem comburi & inflammari. Cum igitur ex rebus constituatur inflammabilibus cementum, patet causa illius inuentiõis necessaria:

& fuit,

& fuit, ut omnia cõbuſtibilia adurerentur. Cum igitur unum ſolum ſit corpus incombuſtibile: ſolũ illud, aut ad illius naturam præparatum, in cemẽto ſoluatur. Durant tamen quædã magis, quædã uero minus in cemento. Quæ uero magis, & quæ minus, nota ſunt cum cauſis dictis. Durant igitur plus Luna, minus uero Mars, adhuc uero & minus Iupiter, minus uero & adhuc Venus, minime uero Saturnus.

Cementi examen quomodo ſit componendum & exercendum. Caput. XCI.

NArremus igitur Cementi modum. Cunq; cognitu nobis ſit maxime neceſſarius in perfectionis examine, dicimus quod illius compoſitio eſt cũ inflãmabilibus rebus. Et ſunt huius generis res omnes denigrantes, & fugientes, & penetrantes, & comburentes: ſicut eſt uitriolũ, ſal ammoniacum, & æris flos, & lapis fictilis antiqui cõtriti, & ſulphuris minima quantitas, aut nihil, & uirilis urina, cum ſimilibus acutis, & penetrantibus. Incementãtur igitur hæc oĩa cũ urina uirili, & ſup corporis illius tabulas tenues ponunt, de cuius intẽtiõe ſit ꝓbationis examinari iudicio. Dehinc uero tabulæ concluſæ in fictili uaſe extendantur ſuper cratem ferream, ita tamen, ꝙ una ex eis alteram nõ tangat, ut libere ignis uirtus ad illas percurrat æqualiter, & ſic triduo in igne forti conſeruetur fictile. Cautela tamen adhibeatur, ut igniantur tabellę,

ſed non

ſed non fundantur. Poſt tertiam autem diem tabellas omni impuritate mundas inuenies, ſi in perfectione illarum extiterit corpus. Si uero non, corruptas omnino & calcinatione combuſtas. Quidam tamen ponunt ad inflammationẽ tabellas, abſq; compoſitionum cemento, & depurantur ſimiliter, ſi perfectionis ſint corpora. Si uero nõ, comburuntur omnino. Longiori tamẽ combuſtionis ſpacio in hoc ultimo egent examine, quod ſola ignis inflammatione perficitur, q̃ꝫ quæ cementi examinantur iudicio. Sed cum Luna quidem à Solis natura non multa diſtet differentia, pauco adminiſtratiõis modo in iudicio cum illo quieſcit: Et neq; ſeparatio corporũ fit ab inuicem in his duobus examinis generibus, niſi propter diuerſitatem compoſitiõis ſubſtantiarum eorum: quia ex eo reſultat fuſionis diuerſitas, & ſpiſsitudo & raritas: quæ quidem ſeparationis ſunt cauſæ, quia propter fortem illorum compoſitionem non corrumpitur illoꝝ ſubſtantia à ſubſtãtia corporis extranei, cum nõ fiat illorum per minima mixtio. Et ideo neceſſe eſt, illa de commixto à ſe inuicem ſeparari, ſine corruptiõe totali illorum eſſentiæ. Quamobrẽ adminiſtratio corporꝝ imperfectorum completa, dignoſcitur, cũ eiuſdem fuſionis, & ignitionis, & ſoliditatis, adminiſtrationis reperta ſunt ingenio.

De Ignitione. Caput. XCII.

Reſtat

REstat igitur ut capitulum de Ignitione tradamus. Dicimus igitur, quoniam corpora maximæ perfectionis cum ignitione determinata, reperta sunt ignem suscipere, ante fusionem illorum. Et ideo dicimus, si alteratione illorũ completam adinuenire conamur, necesse est ad fusionẽ illorum corpora administrata redigere. Et est scilicet, ut priusquam fundantur perfectionis corpora, ignitionem suscipiant cum inflammatione, cœlestini coloris amœnitatis, priusquã perueniat illorũ ignitio ad albedinem ignis, quam oculus nequaꝙ posit conspicere. Patet igitur ignitionem illorũ perfectam compleri ante fusionem, cũ rubore intenso, & non cũ albedine, quã non posit conspicere oculus. Si enim priusquã ignianntur administrata fundãtur corpora, in cõplemento nõ sunt. Si uero & ignaiantur cum labore & ignis expresione forti, non est illorum administratio uera. Et hoc q dem in mollibus. Idem uero in solo Marte cõtingit col ligi. Non enim non ignibilia de facili ignitionem præparationis modo suscipiunt, neꝙ non fusibilia fusionẽ rectam, quam in perfectis secundum naturam inuenimus. Et si cum ignitione flammam amœnitate cœlestini coloris non prætendant administrata, non est illorũ completa administratio. Et si minuitur aliquid ponderis, coloris, pulchritudinis, ignitionis, & similium ex præparamenti differẽtiarum bonitatis inuentum astutia, non fuit sufficiens artificis indagatio. Reiterato

igitur inquirat, donec inueniat cum modis diuina bonitate collatis.

De fusione. Cap. XCIII.

IN fusionis igitur narratione sufficientiam tradamus, secundum quòd examen est corporum omnium ad ignitionem illorum certam. Dicimus igitur quod unica est perfectionis fusio cum ignitione, sed non cum cuiusq; ignitionis genere, sed cũ ignitione in qua nõ albescit omnino corpus, & cum ignitiõe in qua nõ fit fuscedo igni adueniens, & in qua non subito post ignitionẽ fundatur, & liquescat corpus ut fluat. Igitur cũ se fuderit corpus ex minima ignis pressione debilis, aut sine ignitiõe, aut cũ ignitione fusca, huius præparationis necesse est corpus imperfectionis esse, unumquodq; imperfectorũ corporum, in artificio diminuto. Et si post fusionẽ infrigidari omittatur, & omnino subito in nigredinem illius uertatur ignitio, & ob hoc quidem prius q̃ durescat, ignitionem perdat, nõ est in complemento corpus, cuiuscunq; generis illud extiterit. Sed iudicari quidẽ expedit mollitiei hoc corpus existere ex imperfectionis corporum generibus. Et siquidem cum ignis laboriosa expressiõe fortis & uiolẽti fiat illius ante fusionem ignitio & radio fulgoris inæstimabilis albescentis omnino, iam nõ perfectionis, sed duritiei alteratum est corpus. Et ob hoc quidem si post illius fusionẽ ab igne tollatur, & subito

indu

induretur, ut non fluat, manente illius ignitione fulgida, iam nõ Lunaris aut Solaris perfectionis corpus existit, cuiuscunq; generis & præparationis corpus fuerit administratum, sed sub Martis differentiarum natura ponatur. Patet igitur ex iam dictis, triplicem in fusibilibus ignitionem ante liquefactionem substantiarum illorum experimento recolligi: Vnam scilicet fuscam, alteram uero rubeam & claram, albissimam uero tertiam, radio fulgẽtem. Prima quidem est mollium: secunda perfectorũ: tertia uero durorum corporum ratiõe & experimento probatur. Sed & qui harũ omnium ignitionum desiderat gradum perquirere, omnia fusibilia conflet corpora, & ignis consideret sufficientiam ad fusionis perfectionem cõpletam, & considerando recolligat omnium signorum fusionis gradus differentiam, & sic quidem inueniet: aliter uero non. Et hoc quidem tibi adducatur exemplar in omnibus à nobis determinatis atq; determinandis examinationis maneriebus. Et hæc itaq; de fusione dicta sufficiant.

De expositiõe corporũ super uapores acutorũ. Cap. XCIIII.

PRosequẽtes igitur sermonis cõplemẽtũ, de corporũ expositiõe super acutorũ uapores narremus. Dicimus igitur, quod perfectionis uidemus corpora sup acutorũ uaporem exposita, acriũ uidelicet, ponticorũ & acetosorum, similiter omnino aut nihil florere, aut amœnissimum cœle

ſtinum florem emittere. Sed Solem puriſsimũ non florere: Lunam uero, aut Solem non purũ, ſuper acutorũ uapores expoſita, florere comperimus, & cœleſtinum amœniſsimũ, amœnius Solem q̄ Lunam. Et ob hoc igitur naturam imitantes, & nos ſimiliter in præparatis colorem cœleſtinũ creemus corporibus, qui per argenti uiui bonitatẽ perficitur, ut ſufficienter à nobis narratum eſt in præcedentibus noſtri ſermonis. Quæcunq; igitur præparata corpora ſuper uapores acutorũ extiterint, & cœleſtinũ non creauerint amœnitatis colorẽ, nõ ſunt in præparationis complemento totali. Itaq; eſt ex corporibus quoddam, quod rubeum fuſcum, aut citrinum fuſcum uiriditati admixtum colorem in examine ponticorum floret in ſuperficie ſua, ut huius generis eſt Mars. Quoddam uero uiride fuſcum in ſuperficie floret, cœleſtino admixtum turbido, & huius generis eſt Venus. Quoddã uero album fuſcum, & huius generis Saturnus cõperitur. Quoddã uero album clarũ, & huius generis eſt Iupiter. Quia igitur maxime perfectum corpus, minime floret, aut nihil: & ſi quid floret, tardiſſimo temporis floret ſpacio: Et Iupiter quidem omnium tardiſsime inter diminuta à perfectionis complemento corpora gummoſitatem ſuam floret. Ideo per huius magiſterij examen conſideramus Iouem, maxime perfectioni approximare in opere maioris ordinis. Per hoc igitur examen perquiri poterit, in quo pertractatũ temperamẽti genere cõſiſtat corpus, ſi recte horũ

conſidera-

consideraueris ordinem, quæ narrauimus in hoc capi=
tulo. Sin aũt non, tuæ imputa temeritatis insipientiæ.

De Extinctione ignitorum. Caput. XCV.

IN extinctiõis igitur examine narrationem
adducamus totalem. Est tamen multiplex il
lius experientia, in qua cognoscitur utrum
in perfectione magisteriũ cõsistat. Primum
igitur, si ignitum corpus in liquore extinguatur, & Lu=
nare quidem album non fiat, & Solare citrinum fulgi=
dum, sed in alienum mutetur colorem, non est in com=
plemento alteratio magisterij. Vt si quidem in reitera
tione suæ ignitionis & extinctionis in aquis salium aut
aluminum cuiuscunq; generis administratione creatis,
scoriam nigredini affinem in sua superficie prætende=
rat: aut extinctione illius in Sulphuribus, & ab extincti
one, ignitionis reiteratione multa, euanuerit: aut nigre
dine fœda se in fecerit: aut omnino per mallei compulsi
onem se confregerit, fallax est operis artificium. Aut si
ex Salis ammoniaci, & uiridis æris, & puerilis urinæ
mixtionis cementatione, aut in natura consimilium, &
ad ignitionem positum, & post ignitionem & extincti=
onem sui, ad extensionẽ siniliter Lunare uel Solare ex
toto colorem amiserit propriũ, aut scoriam creauerit,
in corruptione constat corpus adhuc permanere Sophi
stica. Vnam tamen generaliter tibi tradimus regulam
certam, quod tam in dictis q̃ à nobis dicendis examini

bus, si quid ex perfectionis differentijs alteratum commutauerit corpus põderis, uidelicet aut coloris, non recte, sed fantastice indagauit artifex opus: quod non pesculiosum, sed perditionis est potius.

De adurentis Sulphuris admixtione. Cap. XCVI.

EX sulphuris igitur mixtione, utrum in perfectione cõsistat magisterium, approbatur similiter, quia experiẽtia nostra inuenimus sulphur corporibus commixtum, quædam magis, quædam uero minus comburere: & quædam à combustione illius redire: quædã uero non, nostro cõperimus artificio. Et ex hoc itaq; differentia notari potest inter ipsa à perfectione diminuta corpora præparata in complemento sophistico. Igitur cum inter cætera corpora cuiusq; inuenimus generis, Solem minime per Sulphur cõburi. Abhinc uero & postea Iupiter, deinde uero Luna, post hoc Saturnus, & facilius quidẽ his omnibus Venus: facillime Mars ꝑ Sulphuris oleaginitatẽ cõburit. Ideo per hoc notatur q̊d magis, quod minus naturæ perfecti approximat. Et ex diuersitate colorum post corporum combustionem perquiri potest, in quo alteratum genere ex suæ naturæ radice corpus cõsistat: quoniam Sol quidem citrinum intensum, aut rubeũ clarũ, Luna uero nigrum cœlestino admixtum, Iupiter uero nigrum, modica rubedinis tinctura admixtum, Saturnus uero nigrũ fuscum, multo rubori & liuiditati ad

mixtum

mixtum, Venus uero nigrum, liuiditati admixtũ, multa præexiſtente combuſtione Sulphuris, pauca uero præexiſtente cõbuſtione nitidiſsime, & amœnum uiolaceum protendit ex Sulphuris commixtione colorem. Mars uero in omni combuſtionis genere nigerrimum fuſcum colorem creat. Ex reductione autem à Sulphuris combuſtione notatur ſimiliter diuerſitas in corporibus. Quædam uero redeunt, quædam uero ignis expreſsione à reductione cum ſulphure recedunt, aut totaliter, aut eorum quantitas maior: quædam uero in ſuæ naturæ corpora, quædam uero in aliud quàm ſuæ naturæ redeunt à combuſtione ad corpus. Redeunt ad proprij naturam corporis, à Sulphuris combuſtione Sol & Luna, recedunt autem Iupiter & Saturnus. Iupiter autem aut totaliter, aut ſecundum ſui maiorem partem. Saturnus uero non ex toto recedit, ſed quandoque maior, quandoque uero minor illius deletur pars. Horum autem contingit diuerſitatem exiſtere propter naturam rerum & corporum, & adminiſtrationis eorum in opere præparationis differentiam, quia ſcilicet ex ſubita ignis expreſsione de reductione Iouem deleri contingit. Ex ſucceſsiua uero & paulatiua, & Saturnum & Iouem ſaluari. Eorum tamen reductio in alieni corporis potius quàm proprij naturam uergit. In clarum quidem uidelicet antimonium Iouis, in fuſcum uero Saturni cõuerti reductionem repertum experientia noſtra extitit. Venerẽ uero minui, in ignis reductionis impreſsione:
Martem

Martem uero magis contingit. Sed Veneris quidē est reductio ponderosa, & citrina fusca, & mollis, nigredinem participans, cum sui augmēto ponderis corporis. Ex his igitur perquiri poterit omnium alteratorum natura corporum.

De Calcinatione & reductione. Cap. XCVII.

DE calcinationis igitur & reductionis reiterationis examine dehinc perquirendum. Inuimus igitur, q̊d perfectionis reperta sunt corpora in calcinationis & reductionis reiteratione ex bonitatis differentijs, nihil coloris, pōderis, aut quantitatis, de qua curandum sit nimium: aut fulgoris perdere, quantumcunq; reiteretur ad illa operatiōis illarum multiplicitas. Et ideo, si per reiterationem modorum calcinationis & reductionis à calce, ex omni metallorū alteratorꝝ genere, bonitatis differentijs perdāt aliquid, æstimandū putes sophistice perquisitionē artificem indagasse. Quamobrem igitur ad illas exerciteris, ut eas cognoscas.

De facili susceptione Argenti uiui. Caput XCVIII.

IAm igitur uobis patuit ueridice, maximam argenti uiui quantitatem continentia perfectionis existere corpora: & ideo maxime argento uiuo amicari. Quamobrem autumandum,

dum, corpora magis perfectiōi approximare, quæ magis amicabiliter argentum uiuum combibunt. Et huius eſt ſignum argenti uiui facilis ſuſceptio à Solari aut Lunari perfectionis corpore. Ob huius igitur rationis cauſam, ſi quidem alteratum corpus de facili in ſui ſubſtantiam Argentū uiuū nō ſuſcipiat, à perfectionis maxime complemento diſtare neceſſe eſt.

Recapitulatio totius artis. Caput. XCIX.

QVia pertractauimus huius magiſterij cauſarum ſufficientiæ experientias notas, ſecundum noſtri propoſiti ſermonis exigentiā. Reſtat nos ad complementū totius operis diuini peruenire in capitulo uno, & in ſummam contrahere ſermonis abbreuiati in Capitulis diſperſum magiſterium. Dicimus igit, ꝙ totius operis intentiōis ſumma non eſt, niſi ut ſumatur lapis, in Capitulis notus: deinde uero cū operis inſtātia aſsiduetur ſuper illū opus ſublimationis primi gradus: & per hoc mundatur à corrumpente impuritate, & eſt ſcilicet ſublimationis perfectio, ut cum ea ſubtilietur lapis, donec in ultimam ſubtilitatis puritatem deueniat, & ultimo uolatilis fiat. Ab hinc uero cū fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate quieſcat. Et hic ſecundi præparationis gradus meta conſiſtit. Sed & tertio ſimiliter lapis adminiſtratur gradu, qui in ultimo conſiſtit præparationis cōplemento, ſcilicet ut iam fixum lapidem cum modis ſublimati-

onis uolatilem facias,& uolatilem fixum,& fixum solutum,& solutum iterato uolatilem, & iterato uolatilem fixum,quousque fluet & alteret in complemento Solifico & Lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis huius gradus tertij in medicina,resultat bonitatis alterationis multiplicatio. Ex diuersitate igitur reiterationis operis super lapidem in gradibus suis resultat multiplicationis bonitatis alterationis diuersitas, ut ex medicinis quædam quidem sui centuplum,quædam uero ducentuplum,quædam trecentuplum,quædam uero millecuplum,quædam uero infinitum Solificum & uerum perfectionis Lunificum transmutet corpus. Abhinc igitur & ultimo tentetur, utrum in perfectione consistat magisterium.

Quem modum Author in arte tradenda seruauerit. Cap. C.

SEd ne nos quidem mordeamur ab inuidis, narramus quod non tradidimus scientiam nostram sermonis continuatione,sed eam sparsimus in diuersis capitulis. Et hoc ideo, quod eam tam probus quam improbus,si continue fuisset tradita, usurpasset indigne. Et eam similiter occultauimus, ubi magis aperte locuti fuimus, non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie artificem allocuti fuimus,& tali sermonis modo eam ascripsimus,quam solius Dei altissimi,benedicti, sublimis & gloriosi,& nostræ,qui il

Iam ſcripſimus, menti recolligi accidet: aut diuinæ gratia bonitatis perfuſi, quæ cui uult largitur, & ſubtrahit. Non deſperet igitur doctrinæ filius, quia ſi illam quæret, eã inueniet: non doctrinæ, ſed proprij motus indagatione naturæ. Quia qui per ſuæ induſtriæ bonitatem quæret, ſcientiam inueniet. Qui uero per librorum inſecutionem quæſiuerit, tardiſsime ad hanc perueniet artem precioſsimam. Quia nobis ſolis, artem per nos ſolos inueſtigatam ædidimus, & non alijs, uerißimam tamen & omnino certam. Solum igitur prudentes ad artem allicuimus, & per ingenia à nobis tradita uiã inueſtigationis eiſdem expoſuimus. Non autem eam inuentam niſi ſolis nobis ſcripſimus, ſed & inuentiõis modum & modorum ingenia. Per ea igitur quæ tradidimus, exerceat ſe bonæ mentis artifex, & Dei donum altiſsimi ſe adinueniſſe lætabitur. Ad artis igitur excelſæ per quiſitionem hæc dicta ſufficiant.

Libri Secundi ſummæ perfectionis Gebri, Finis.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLERTISSIMI, RERVMQVE NATVralium peritiſsimi περὶ χημείας liber. quem inſcripſit De inuentione ueritatis ſiue perfectionis. Incerto interprete.

De ſex proprietatibus rerum, ex quibus medicina elicitur. Cap. I.

COnſiderauimus in noſtris uoluminibus, ex ſecretis principiorum naturalium proprietatibus, quin etiam per experientiã noſtram & inueſtigationem inuentionis noſtræ omnimode certam, quod ea, ex quibus elicitur noſtra medicina, in corporibus tranſmutandis habeant in ſe has qualitatum proprietates. Primo, quòd habeant terram ſubtiliſsimam in ſe, & incombuſtibilẽ, aptamq́ꝫ ad figendum, omnimode fixam cum ſuo proprio radicali humore. Secundo, humiditatem aëream & igneã uniformiter illi terræ coniunctam ſic: quod ſi unum fuerit uolatile, ſit & reliquum. Et quòd ipſa humiditas ſit ſuper omnes humiditates expectãs ignis calorem, uſqꝫ ad ſui ſufficientis inſpiſſationis terminum completum, quo ad indigentiã completionis ipſius cũ permanentia inſeparabili terræ ſibi annexæ, ſine euaporatione. Tertio, ꝙ humiditatis diſpoſitio naturalis ſit talis, q̃d per benefi-

beneficium suæ oleaginitatis in omnibus suarum proprietatum differentijs, terram sibi annexam, conuersiõe utriusq; in alterum homogenice, sic comtemperet unctuose, & unione totali, & uinculo cõiunctionis inseparabilitatis æqualiter, ut post finalis præparationis gradum fusionem bonam præstet. Quarto, quod hæc oleaginitas sit tantæ puritatis essentiæ, & ab omni re combustibili seu urente artificialiter emundata, quod omnia cum quibus per minima coniungitur, non comburat, sed à combustione præseruet. Quinto, quòd clarã & splendidã habeat tincturã in se, albam uel rubeam, mundam & incombustibilem, stabilem & fixam, quod ignis nequaquam ualeat ipsam permutare, neq; sulphurea adustiua seu acuta corrodẽtia ipsa corpora corrumpere & defœdare. Sexto, quòd totum compositum inceratum cũ suo cõplemento finali, sit tãtæ subtilitatis, materiæq; tenuitatis, q̊d post finalẽ suæ decoctionis terminũ, in proiectiõe tenuissimæ maneat fusionis admodũ aq̃ & penetratiõis ꝓfundę, usq; ad ultimũ rei ꝑmutabilis, cuiuscũq; fixiõis ipsum extiterit in cõplemẽto, & cũ uicinitate sua seu affinitate adhęreat suo simili naturaliter, cũ inseparabili cõsolidatione cõtra imꝑsionẽ ignis in ipsa hora, sua spiritualitate corꝑa in uolitũ reducens.

De septem medicinæ proprietatibus. Cap. II.

HIs cõsideratis, inuenimus inuestigatione nostra, septẽ proprietates rerũ in nostro lapide ne-

de necessarias & oportunitas, & sunt hæ, oleaginitas, materiæ tenuitas, affinitas, radicalis humiditas, puritatis claritas, terra figẽs, & tinctura. Prima uero differentiarũ proprietas, est ipsa oleaginitas, dans in proiectiõe uniuersalẽ fusionẽ, & apertionẽ materiæ. Nã primũ q̊d necessariũ est post medicinæ ꝓiectionẽ, est ipsius medicinæ subita & cõueniẽs fusio, q̃ cũ oleaginitate minerali ꝑficit̃ ac inuiscerat̃. Secũda est materię tenuitas, siue ipsius subtilitas spiritualis, tenuissime fluens, in fusiõe ad instar aquæ penetrãs in profundũ rei alterabilis, q̄a secũdo post fusionẽ medicinæ, necessaria est ingressio eius immediate. Tertia est affinitas siue uicinitas inter elixir & rem transmutandã, dans adhærentiã in obuiatione sui similis & retentione, quia tertio post medicinæ ingressionẽ immediate adhærẽtia cõueniens est & necessaria. Quarta est radicalis humiditas, ignea, congelãs, & cõsolidans partes retentas cũ adhærentia sui similis, unione omniũ partiũ cõsimiliũ inseparabiliter in æternũ. quia quarto, post adhærẽtiã, oportuna est partiũ cõsolidatio cũ sua radicali humiditate uiscosa, & necessaria. Quinta est puritatis claritas mũdificatiua, dãs splendorẽ eminentẽ, in cõbustiõe existẽti, nõ adurẽtis. Nã post cõsolidationẽ partiũ purificatarũ relinquit̃, ꝙ ignis actualis habet cõburere oẽs suꝑfluitates extraneas, nõ cõsolidatas, quare sequitur purificatio immediate, & est necessaria. Sexta est terra figẽs, tẽpata, tenuis, subtilis, fixa, incõbustibilis, dãs fixionis ꝑmanẽtiã in so

lutio

lutiōe adhærētis cū eo, stās & perseuerās cōtra ignē. qa sexto necessaria est immediate fixio, post purificationē & oportuna Septima est tinctura dans colorē splendidū & perfectū, albū, aut citrinū intensum, & lunificatione, seu solificationē rerū transmutabiliū. quia septimo post fixionē necessaria est tinctura splēdida, & ulterius color tīgēs, seu tīctura colorās materiā cōuertibilē in uerū argētū, uel aurū cū oib⁹ suis differētijs certis & notis.

Diuisio totius libri in quatuor particulas. Cap. III.

SVfficiēter ad artis exigentiā disputauimus cōtra negātes artē, & de principijs naturalibus, q̄ sunt de intētione naturæ in metallorꝝ ꝓcreationibus, & de corporibus, & eorꝝ ꝓcreationibus, & præparationibus, & ultimo de medicinis, & examinationibus eorꝝ trāsmutatorꝝ, utrū in pfectiōe steterit cōplemētū, in Sūma nostra pfecti magisterij, Et ibidē scripsimus modū inuētionis artis nostrę, & nostrorꝝ ingenia, secūdū ueritatē quā uidimus, & tetigimus. Hic uero nūc de perfectiōis inuētiōe tractabimus, & declarabimus speciali modo ea quę necessaria sunt in hoc nostro magisterio, & modū p̄parationis eorꝝ pōdere & mēsura, & ꝓbatione certa nō coniecturali. Voluimus aūt hūc librū nostrum in quatuor particulas diuidere. Et primo de medijs mineralibus, & eorum præparationibus tractare sufficienter, ut sint apta in extractione spirituū, & corporꝝ imperfectorū. In secunda de spirituū mundificationibus, & p̄parationibus integris

eorundem

eorundem. In tertia de imperfectorũ præparationibus diuersis secundũ exigentiam operis complementi. In quarta de omnibus medicinis specialiter pro quolibet corpore in Solem & Lunam transformando, cũ proiectione, pondere, & mensura, secundum necessitatis exigentiam ad operis complementum.

PRIMA PARTICVLA
De mediorum Mineralium præparatione. Cap. IIII.

SAl commune dissoluatur in aqua fontis clara, & per filtrum destillatur, & congeletur in uase terreo, uel plumbeo, uel alio metallo. Sal petræ dissoluat̃ in aqua fontis, & per filtrum destillatur, congeletur in uase uitreo usq; ad ipsius fusionem cristallinam. Sal nitri sic præparatur, dissoluatur in aqua fontis clara, & distilletur per filtrum. Sal gemmæ dissoluatur, ut prius, congeletur in terreo uase uitreato. Sal alkali uerum, fit de zoza dissoluta & per filtrum distillata & cocta ad tertiã partem, & descendit sal in paruo tempore ad fundum uasis ad modum cristalli, & est præparatum. Similiter fit Sal alkali apud aliquos. Accipiunt cinerẽ clauellatam, pondera quinq;, & calcis uiuæ unũ, & extrahũt totũ lixiuium, & distillant & congelant, hoc reiterãt semel, & est præparatum. Sal ammoniacus fit ex quinq; partibus urinæ humanæ, & parte una sudoris eiusdem, & parte

una

una Salis cōmunis, & pte semis fuliginis lignorū, his si mul coctis usq; ad cōsummationē humiditatis, sublima Salem ammoniacū uerū & utilem, hunc iterū in sudore dissolue, & cōgela, & sublima à Sale cōmuni semel, & est præparatus. Sal tartari fit de fecibus uini distillati calcinatis, tartaro ex eis dissoluto & cōgelato, & est pręparatū. Sal urinæ, fit ex fecibus urinæ distillatæ calcinatis, & iterum in aqua sua dissoluitur & congelatur, & est præparatum, & magni iuuamenti. Multi diuersi mode tractant de Saliū præparatiōibus, nos aūt inuentione nostra inuenimus has præparationes Saliū breuiores, subtiliores, & utiliores ad nostrū propositū prosequendū, cum ex omnibus rebus uere calcinatis Sales p solutionem extrahantur, quæ per uiā prælibatā præparari tenētur. Sufficiat igitur nos transire cū his magis usitatis. Alumen glaciale uel rochæ, duplicem habet præparatiōis modū, unū pro corporibus calcinatis abluendis: aliū pro spiritibus sublimandis. Primo modo sic præparatur: Dissolue ipsum in aqua clara fontis, & destilla per filtrū, & coque ad eius tertiā partē, & pone in parapsidibus uitreatis, & descendit circa latera uasis, & in profundo alumen præparatū cristallinū. Secūdus modus est, ut alumen in uase terreo coquatur, quousq; humiditas euanescat, & inuenies albū spongiosum, & leue præparatū pro sublimationibus, & alijs diuersis opationibus. Alumen plumosum, dissoluitur & cōgelatū ut prius, & est præparatū. Nūc de præparationibus

D atramen-

atramentorũ inueſtigare expedit, cũ multũ neceſſariũ ſit illud, q̊d per ea colligimus in tincturis & ligamentis ſpirituũ, & aliorũ quæ ad illud ſpectãt. Atramentũ nigrũ diſſoluitur in aqua bulliente, & per filtrum diſtillatur, & congelatur, & eſt aptum. Cuperoſa diſſoluenda eſt in aceto diſtillato, clarificanda per filtrum, & congelanda, & ſic eſt munda. Vitriolum Romanum alia præparatione non indiget, niſi quod in aliquibus caſibus tenetˀ in igne mediocri & rubificatˀ. Amplius eſt certũ, quod à corporibus imperfectis extrahuntur denſa nobis neceſſaria, & ſunt adminicula perfectiõis in caſu, quæ indigẽt p̃paratione, & primo de Ceruſſa plumbi. Ceruſſa plumbi diluenda eſt in aceto diſtillato, purificanda deinceps à groſsioribus, & illud quod ut lac emanauit, congelandum in Sole, uel lento igne, & eſt præparatum. De albo hiſpanico, Stanni, minio, eodem modo fit, ſunt enim in urina diſtillata diluẽda, & admodum Ceruſſæ præparanda, & ſunt præparata. Viride æris in aceto diſtillato, ſoluatur, & rubificatum limpide congelandum erit lentiſsimo ignis calore, & eſt præparatũ & aptũ. Crocus ferri diſſoluendus eſt in aceto diſtillato, & clarificandus, hęc aqua rubicunda croci cõgelata, dat tibi Crocũ aptũ. Æs uſtũ tritũ & ablutũ cũ aceto diſtillato, per modũ quẽ inſinuauimus in præparatione Ceruſſæ, tibi ſubueniat. Litargiriũ in aceto diſtillato ſolutũ, clarifica & congela, quia bene præparatum eſt, quod iterum quemadmodũ alia prænotata

notata dissoluere poteris, & eis uti, dissolutis & cōgelatis, & in hoc est inuestigatio ꝓfunda. Antimoniū calcinatur, dissoluitur, clarificatur, & congelatur, & teritur, est præparatum. Lapis lazuli calcinatur & abluitur tritus, & est purificatus. Lapis Æmathites, ignitur, & extinguitur sæpius in felle taurino. Bolus armenus teritur & dissoluitur ut Cerussa, & congelatur.

Cinnabori semel sublimandū est à Sale communi, & sic est præparatum. Tutia calcinatur & soluitur in aceto distillato, & est optime præparata.

SECVNDA PARTICVLA
De spirituum mundificationibus. Cap. v.

TRactauimus in prima particula, de eis, quæ nobis necessaria uidebātur in inuētione nostra certa, ad spirituum & imperfectorum corporum præparationem sufficienter. Intendimus hic nunc ampliare sermonem de spirituum sublimationibus seu præparationibus cuiusq; speciei, quo ad nostri magisterij indigentiam completam. Ne discedas ab hac nostræ inuentionis doctrina, quam in meditatione profunda, & in operibus uidimus maxime nobis necessariā, & omnino certam. Hic uero pondera & specialem modum in eorum præparationibus & sublimationibus inuestigamus, cum experientia omnino certa, & primo de Sulphure, & de suo compari, & sic de alijs per ordinem.

De Sulphuris præparatione. Cap. VI.

SVlphur uiuũ, clarum, & gumoſum tere ſubtiliſsime, & coque in lixiuio facto de cineribus clauellatis & calce uiua, colligendo ſuperius cõbuſtibilitatẽ eius oleagineã extrahendo, quouſq; clarum uidetur: quo facto extrahe, & moue cum baculo, & caute extrahe illud, quod cum lixiuio egreſſum habuerit, partes groſsiores inferius relinquendo. Illud autem extractum, infrigida parum, & impone ei quartam eius de aceto bono, & ecce totum congelabitur ut lac. Lixiuium extrahe clarum quo ad poteris, reſiduum ad lentum deſicca ignẽ & ſerua. De fecum amminiſtratione hunc modum ſerua. Ad libram unam Sulphuris huius præparati, accipe de ſquamis ferri bene calcinatis rubeis libram unam, Aluminis rochæ bene calcinati libram unam, & Salis communis præparati libram ſemis. Hoc totum incorpora bene terendo cum aceto, ut ſit liquidum, quod coque, mouendo quouſq; totum bene denigratum fuerit, & deſicca, tere optime, & pone in aludele cũ largo cooperculo, & ſit cooperculum alembici cum magna zona & larga, ad eleuationem ſpirituum conſeruandã, ſitq; aludel altitudinis pedis unius cum dimidio, ne calor ignis alembici zonam attingat, & ſic ſublima, ut docuimus in ſumma perfectionis noſtræ. Collige autem quod in zona collectum fuerit denſum, quod uero ad latera uaſis ſuperius

rius in alembico adhæret leue & pulueriſabile, proiјce, quia combuſtibile & fœdum ac defœdãs eſt. Collectũ uero, per ſe pone in phialam, & coque ſuper cineres tam diu donec humiditas combuſtiua paulatim deleatur, & ſerua munde, quia perfecte mundificatum eſt.

De Arſenici præparatione. Caput. VII.

Ius compar Arſenicum, poſt contritionem buliendum eſt in aceto, & ibidem tota pinguedo combuſtibilis extrahẽda & deſiccanda. Sume deinde libram unã cupri calcinati, & ſemis aluminis calcinati, & ſalis communis præparati tantum ut aluminis, & tere cum aceto ut ſit liquidum, & coque ut in ſulphure, & ſublima in aludeli ſine alembico, & ſit lõgitudinis unius pedis, collige albũ & denſum clarum, & lucidũ, & ſerua, quia ſatis eſt aptum.

De Argenti uiui præparatione. Cap. VIII.

ARgentum uiuum ſic ſublima. Sume de eo libram unã, uitrioli rubificati lib. duas, aluminis rochæ calcinati lib. unam, & ſalis cõmunis lib. ſemis, & ſalis petræ quartam partem, & incorporatum ſublima, & collige album denſum clarũ & ponderoſum, quod circa uaſis ſpondilia inuentũ fuerit, & ſerua ut tibi de aliјs ſcripſimus. Sed ſi in prima ſublimatione inuentũ fuerit turbidum uel immundum, quod tibi accidere poterit, propter tuam neglige

tiam illud cum eiſdem fecibus noueris iterum ſublimare & ſerua.

De Marchaſitæ præparatione. Cap. IX.

MArchaſita trita ponatur in aludel magni fundi ad digiti ſpiſsitudinẽ, & primo Sulphur cũ lento igne collige, & cũ ceſſauerit, uigora ignem, renouato cooperculo, & aſcẽdet q̊d Argenti uiui locum obtinet, ut tibi plenarie ſcripſimus in perfectionis noſtræ ſumma completa.

De Tutiæ præparatione. Cap. X.

TVtia pulueriza ta in aludele poſita magnæ ignitionis adminiſtratione, ſublimatur & fit bona. Sal ammonicus ſublimatᷓ à Sale cõmuni, ut in practica de ſalibus tibi ſcripſimus. Argentũ uiuũ ita ſublimatur rubicundiſsimum: Recipe librã unã Mercurij, & libras Vitrioli rubificati duas, & librã Salis petræ ſimul mortificato, & ſublima etiã ab alumine rochæ calcinato, & Sale petræ cũ eiſdẽ põderibus. Et eſt magnũ noſtræ inuẽtionis ſecretũ, feces præmittendũ, quin cõſideratio fecũ ſit notanda in Sulphuris ſublimatione & ſui cõparis, q̊d Sulphur ſublimatũ à calce cupri, magis dealbatur, q̃ à calce ferri. Et ſic inueſtigandũ eſt de Arſenico, nam à ferro ſublimatur magis rubeũ. Poſſunt etiam ſublimari à Vitriolo & alumine calcinato, & cum Sale cõmuni & Sale petræ commi-

cõmixtis, & ita ſufficienter tradidimus ſpirituũ præparationes artificioſe non modice.

TERTIA PARTICVLA huius libri, quomodo corpora ſint præparanda. Cap. XI.

TErtiã noſtrã particulã ponimus imperfectorũ corporꝝ præparationem cõpletam, & inueſtigamus modũ, qualiter præparari debeãt ut perficiantur, quo ad cõplemẽtũ primi ordinis uel ſecundi per ſe, ſine medicina. Secũdo prę parationem eorum ad recipiendam medicinam albam, uel rubeam.

De præparatione Saturni. Caput XII.

SAturnũ calcina cũ ſale cõmuni p̃parato fuſum, cũ ſpatula ferrea agitando quouſq; in cinerẽ uertatur, coque per diẽ naturalẽ, & ſit aliquantulũ ignitus, & nõ multũ, ablue cum aqua dulci cõplete, deinde calcina per triduum, donec intime rubificetur, & ſi uis ad albũ, cũ aqua aluminis albi imbibe, & reduc cũ oleo tartari, uel eius ſale. Si uero ad rubeũ, imbibe cũ aqua croci ferri, & uiridis ęris prædicto, & reduc cũ ſale tartari ut prius, & hoc itera quouſque ſufficiat.

De præparatione Iouis. Caput XIII.

IOuem calcina ut Saturnum. Et albifica eius calcem, per triduum ut in Saturno, nec erra-

errabis in eis reductiõe, quia difficilis est, nisi fiat in furno illorum qui per cinericia uel cementa reducunt, & fit ad libitũ. Scias tu inuestigator huius operis, quod pręparationes secum reductibilium plenarie in hoc libro conscripsimus, cum totus iste liber sit practicus cum inuestigatione certa compilatus. Sed in summa nostra præseruauimus nobis aliũ stilũ magis Philosophicũ, cum ibidem ut Theoricus, hic uero ut Practicus purus, artem complete inscripsimus. Vt autem artifex errare non posit, subiunge illud, quod reducere quæris, scilicet tantum, quantum illud quod prestare habet reductionem, & calcem diuisam codunare. Sed in tincturis est alia consideratio. Nam tingens multiplicandum est super tingendum, donec tinctura appareat, quod considerabis in corpore uel medicina: & hoc est unũ de secretis nostris. Postq̃ reduxeris hęc duo plumba, & inueneris splendorem & colorem, & omnia alia ad uolitum tuum forte ignitione carebunt, & ut consequaris intentum, incipe sic. Dissolue tutiam calcinatam, & stannum calcinatum, & has aquas misce, & cum hac aqua imbibe calcem stanni, uice post uicem, sic cum induxeris octauam partem tutiæ in totam calcem, reduc in corpus, & uide si ignitionem habuerit, bene quidem, si uero non, reitera, donec ignitionẽ habuerit. Et omnes aquas dissolutiuas spirituũ & corporum ponam in fine libri huius, & quodlibet eius pro suo genere: nec mireris q̃ dispersimus huius practicę specialia in diuersis uoluminibus,
cum

cum ab improbis hanc artē fugere conamur. Cum talk uel Mercurio præcipitato, uel utilius cū Luna pura ad hoc deducta calcinando & soluendo peruenimus ad horum duorū corporum, ignitionē & duritiam completā cum splendore inenarrabili. Scias tamē q̊d sola speculatio, quæ multū ualet in Summa nostra, in hac nostra inuentione parū prodest. Sed terere, coquere, assare, inhumare, calcinare, fundere, destruere, cōstruere, corpora emundare, cū his clauibus aperies occultas seraturas arcani nostri, sine quibus ad huiusmodi cōuiuij epulas non uocaberis. Destrue sine ira, & cōplebis cum lętícia.

De præparatione Martis. Cap. XIIII.

MArtem sic præpara: Tere librā unam limaturæ eius, cū libra semis Arsenici sublimati. Imbibe illud cum aqua Salis petrę & alkali, ter reiterando, funde uiolenter, & habebis ferrum album, itera quousq; sufficienter liquescat, cum dealbatione peculiosa.

De præparatione Veneris. Cap. XV.

VEneris purgatio duplex est, una quidem ad albū, alia uero ad rubeum. Ad albū purgatur sic. Calcina ipsam solo igne, quemadmodum tradidimus in Summa nostra perfectionis. Sume ipsam calcinatam, tere libram unam cū uncijs quatuor Arsenici sublimati, & imbibe cū aqua litar

girij ter uel quater, & reduc cum Sale petræ ac oleo tartari, Et inuenies corpus eius album ſplendidum pro medicina ſuſcipienda. Eſt et alia præparatio eius ad rubeum. Tere libram unam limaturæ eius cum uncijs quatuor Sulphuris, uel laminas eius cum Sulphure cementãdo, & ſic calcina & ablue cum Salis aqua & aluminis, & cum reducentibus reduc in corpus mundum, aptum ad tincturam rubeam. Eſt etiam tertia præparatio eius. Calcina ipſam ſolo igne, & tunc diſſolue partem eius, & tantũ Tutiæ calcinatæ diſſolue, & cum diſſolutione imbibe quater uel pluries, reſiduum calcis uel cum ſola Tutia diſſoluta, ſic quod intret Tutia ultra calcis medium, & ſic reduc cum reducentibus, & habebis corpus mundum & ſplendidum, & cum paruo adminiculo ducitur ad ſtatum altiorem, ſi uerus inquiſitor fueris ueritatis. Eſt et quarta præparatio eius, ex ſe ipſa calcinata rubea, ſolo dico igne, facias uiride intenſum, quod flos cupri nuncupatur. Illud autem uiride diſſolue cum aceto diſtillato, & congela, congelatũ cum reducentibus reduc, quod aptum erit ad multa, ſi inueſtigatio tua non erit negligens, in operibus ſimilibus per nos datis. Hunc uero librum compoſuiums, ut ſit introductorius Summæ noſtræ, uel ea abſente ſit totius cõcluſio finalis, ad cõplementũ utriuſq; medicinę. Nam hic ponimus practicam gradatim, illic uero theoricam ſpeculationis noſtræ, modo magis generali, cum demonſtrationibus manifeſtis ordinatam.

Quarta

QVARTA PARTICVLA huius libri de medicinis. Cap. XVI.

SEcundum ordinem præmissorũ practicabimus in hac quarta particula nostra, iterum inuestigationis modum componendi medicinã quamlibet, albam uidelicet & rubeã secundũ naturã & proprietatem corporis transmutandi, uel ipsius Mercurij cum omnibus suis pertinentijs occultis & manifestis. Et in secundo uel tertio ordine, nihil sophisticũ recipit hic liber noster, cũ de ueritatis inuentione intituletur. Quamobrem primo de Elixirijs albis incipiemus.

De medicinis albis pro Ioue & Saturno. Cap. XVII.

MEdicina alba pro Ioue præparato. Sume Lunæ purissimæ libram unam, Mercurij uiui libras octo, & amalgama, quo facto, ablue cum aceto distillato & sale communi præparato usq; ad colorẽ cœlestinũ, uel lazurij, quo ab luto, extrahe de Mercurio quantum poteris, exprimendo per pannum spissum, & appone Mercurij sublimati duplum Lunæ, tere sufficienter, & coque in phyala uitrea cooperta per diem & noctem, extrahe, tere. & iterũ coque, frange phyalam, & separa illud quod sublimatũ est ab inferiori puluere quasi rubeo, & caue de nimio igne, aliàs totum funderetur in massam nigrã, puluerẽ

pone super porphyriten, & adiunge ei duas partes Ammoniaci præparati, & partem unã Mercurij sublimati, tere trituratione bona, & imbibe cum aqua Salis alkali, uel aqua Salis petræ, si zozam nõ inueneris, & pone ad distillandum cũ imbibitum fuerit cum lento igne, & extrahe totam aquam, sic ut remaneat sicut pix fusa, redde illi aquam, & sic ter faciendo. Deinde extrahe, & tere super lapidem, & desicca multum, imbibe cum oleo ouorum rectificato uel desiccato, uel cum oleo Salis alkali, uel petræ, uel tartari, donec fundatur cum ingressu, & projce unam partẽ super quinq; Stanni præparati, & est Luna perfecta in secundo ordine, absq; errore.

Item alia medicina super Iouem. Sume talk calcinatum, & tere cum sale ammoniaco, ana, & sublima ter uel quater, & dissolue cum aqua, qua imbibe Lunam calcinatam, ut in prima medicina fecisti, toties donec bibat suum pondus, & da ei ingressum cum oleis prædictis, & projce unam partem super decem partes Iouis præparati, & uidebis intentũ. Tertia medicina Iouis fit cum una parte Lunæ dissolutæ in aqua sua, uidelicet stillicidij Cupri & Salis petræ, ut in fine habetur, cui adiunge duas partes talk dissolutæ, uel Tutię calcinatę, & dissolutæ. recipiẽdo aquã ter uel quater, cõgela, & incera cũ Arsenico sublimato, quousq; fundatur, & pjjce unam partẽ sup octo partes Iouis præparati. Et si uis has medicinas projcere super Saturnũ præparatũ ad albũ, tũc minue Saturnũ in suo triduo, & fac ut in Ioue.

De

De medicinis Solaribus, pro Ioue & Saturno. Cap. XVIII.

PRima igitur medicina Solaris sic fit: Calcina Solem, amalgamando prius cũ Mercurio, uelut in luna, extrahe Mercurium per pannum, tere cũ duplo salis cõmunis pręparati, pone super lentũ ignẽ, ut recedat Mercurius, extrahe salem cum aqua dulci, & desicca, & sublima ab eo tantũ salis ammoniaci, reddendo sibi quater, tunc dissolue in aqua uitreoli, & petræ, & iameni, ut in fine libri huius habetur. Solue crocum à ferro extractum per calcinationem, uel cuprum calcinatum rubeũ. Iunge has aquas ana, extrahe aquã per distillationem, & redde sibi quater. Vltimo desicca, & imbibe cũ oleo tartari rectificato, ut in fine libri huius, quousq; fluat ut cera, & tingit quatuor partes obrisę. Secunda fit in sole soluto, ut in prima, & uiridi facto de cupro, calcinato & dissoluto, ana, mixtis & inceratis, distillando & reiterando, & in fine incera cum sulphure præparato, quousq; fundatur ut cera, & tingit octo partes Saturni splẽdide.

Tertia fit ex auro soluto, & sulphure soluto, & uiridi dissoluto, mixtis & præparatis ut in secunda, & in fine inceratis cũ oleo capillorũ præparato, uel ouorũ. quia una est uia, & cadit una pars super decem Saturni. Possunt etiam hæ medicinæ projci super Iouẽ præparatũ in rubeũ, & erit ita splẽdidissima perseuerans materia, ut opus finissimũ, secundum eius gradũ. Nam hæ me-

dicinæ alterant in secundo ordine, ut retulimus.

De medicinis albis pro Venere, & Marte. Caput XIX.

TRanseamus nunc ad Veneris medicinas, & Martis, & primo de medicinis horum ad albũ Sume argẽti, ut supra calcinati, partẽ unã, te re cum duabus partibus arsenici præparati, & una pte Mercurij pcipitati, & imbibe cũ aqua salis pe træ, litargirij, ãmoniaci, ana, quousq; põdus suũ biberit, desicca & incera cũ oleo albo, ut in alijs, quousq; fluat, & cadit una pars super quatuor Veneris, uel Martis præ paratorum. Secunda medicina fit ex Luna calcinata, & tantum Iouis calcinati & soluti, misce, desicca, & ince= ra, cum duplo horum arsenici sublimati, quousq; fun= datur. Tertia fit ex Luna calcinata, ut supra, arsenici & sulphuris sublimatis & tritis, cũ tantum salis ammo= niaci, quod sublima ter ab eis, & proijce unam partem super sex horum duorum corporum præparatorum.

De medicinis rubeis, pro Venere & Marte. Caput XX.

SOlaris uero medicina fit, ut sumas thutiæ libram unam, calcina & dissolue in aqua ui trioli & petræ, tũ cum ea aqua imbibe calcẽ Solis, ut bibat eius duplum, distilla, recipi= endo aquam, & hoc quater reddendo. Vltimo incera

cum

cũ oleo capillorum,uel felle taurino,& uiridis æris præparato,& erit excellens,purum,& laudabile. Tu autem porrige manum ad noſtra dicta, aliter inuanum ſtudes,& recipe in corde, in noſtris uoluminibus intentionem noſtram,& uidebis nos uerum inueſtigaſſe.

De Medicina tertij ordinis ad album. Caput XXI.

HInc uero ad tertij ordinis gradum aſcendemus, Et primo de Medicina Lunari,tam pro corporibus imperfectis perficiendis, quâm pro ipſo Mercurio in ueram Lunam coagulando. Primo diſſolue Lunam calcinatam in aqua diſſolutiua ut prius,quo facto,coque eam in phiala cum longo collo,non obturato ore per diem ſolum, uſquequo conſumetur ad eius tertiam partem aquæ, quo peracto,pone in loco frigido, & deuenient lapilli admodum criſtalli fuſibiles, & hoc eſt argentum reductum ad Mercurium noſtrum fixum & fuſibilem, de quo recipe uncias quatuor, de arſenico albo præparato uncias ſex, & de ſulphure præparato uncias duas, & miſce ſimul bene terendo cum eo ſalis petræ, uel ammoniaci, & pone in phyala cum longo collo per ſeptimanam,& indurabitur ut pix,extrahe,& iterum incera ut prius coquẽdo per quatuor dies,& iterũ incera tertia uice,& inuenies illud oleũ fuſum infra triduũ,& cũ infrigidatum fuerit frange,& extrahe,& inuenies laminam fixam

fixam, fluentem ut cera, & eſt primus gradus. Iterũ appone tantum ut prius de noua materia, & iunge cum iſto fermento, & fac ut prius, & ſic tertio, & quarto. Et inuenies medicinam cuius bonitas eſt magna & excellens, cadit enim ſuper decem cuiuslibet corporis, uel ipſius Mercurij in lunam ueram. Hunc autem lapidem cuſtodi, & ratiocinare per modum à nobis traditum in ſumma noſtra, & peruenies ad altiora. Nec enim propoſuimus, cuncta in uno ſolo monſtrare uolumine, cũ liber librum exponat & declaret.

De medicina Solari tertij ordinis. Cap. XXII.

MEdicina uero Solaris fit ex Sole diſſoluto, & præparato ad modum Lunæ, cui appone ſulphuris ſoluti partes tres, arſenici partem unam, ut in fine habetur, per omnia faciendo ut in Lunari capitulo, & erit medicina tingens omne corpus, & ipſum Mercurium in uerum ſolem, uel amplius, ſecundum modum iam tibi traditum. Lege & perlege Summam perfectionis noſtram, & inuenies modum regiminis tibi ordinatum, ut in infinitum tingas, ſi ingenium acutum poſsideas, nec diſcurre hinc inde in diuerſis philoſophorũ dictis ambiguis. Nam oẽs ad unam tendunt perfectionem, tibi à nobis ſufficienter traditam. Experiri poteris, ſi tantum ualeas, ſin autem, recede, quia damnum incurres & inanitionem.

De aquis solutiuis, & oleis inceratiuis. Cap. XXIII.

Fili doctrinæ perquire experimenta, nec desine, quia fructū in eis inuenies millecuplū, quia tibi soli hunc librū scripsi, quem complere uolo cum aliquibus aquis & oleis, in nostro magisterio multum necessarijs, cum ijs sigillabimus librum nostrum de perfectionis inuentione. Et primo cum aqua nostra dissolutiua, de qua mentionem fecimus in Summa nostra, cū loquuti fuimus de Dissolutione cum aquarum acumine. Primo sume libram unã de Vitriolo, de Cupro, & libram semis Salis petræ, & unam quartam aluminis lameni, extrahe aquam cum rubigine alembici. nam dissolutiua est multum, & utere ea in capitulis prælibatis: fit autem multo acutior, si cum ea dissolueris quartam Salis ammoniaci, quia soluit Solem, Sulphur & Argentum. Aqua alia philosophica nostra inceratiua. Sume oleum distillatū ab ouorꝝ albuminibus, tere cum medietate Salis petræ, & Ammoniaci, ana, & fit optime, uel cum Sale alkali misce, et distilla ut prius, & in quantum hoc plus reiteraueris, tanto melius incerat: aut cum oleo tartarino, coniunge oleum prædictum, & distilla oleum inceratiuum album. Oleum inceratiuum rubeum. Sume oleum uitellorum, seu capillorum humanorum, cui adiunge tantum Salis ammoniaci, & iterum distilla, & hoc ter, & erit oleum rubicundissimum inceratiuum. Oleum

uiridis æris fit, cũ uiride æris diſſoluitur in aqua ſalis Ammoniaci, & cum illo congelato, admiſce oleum uitellorum, & diſtilla, & hoc ter renouãdo, & habebis oleum uiridis æris ad incerandum aptum & utile.

Oleum fellis fit, extrahendo à felle oleum, ut à capillis humanis, per omnia faciendo ut in alijs. Et non dico, quod iſta dent humiditatem radicalem mineralem, ut probauimus in Sulphure & Arſenico, ſed ſaluant tincturam à combuſtione, donec ingrediatur, & poſtea fugiunt in expreſsione ignis, ut à nobis alibi narratũ eſt. Quicunq; artifex ſecundum dicta noſtra, in hoc libro noſtro tradita, perfecte & ſtudioſe fuerit operatus, inueniet poſt complementum operis ſui, nos uerum inueſtigaſſe, & in hoc liber noſter terminatur, qui de inuentione ueritatis ſeu perfectionis intitulatur..

Finis.

GEBRI ARABIS PHILOSOPHI SOLERTISSIMI, RERVMQVE NATVRALIUM peritissimi Liber Fornacum ad exercendam χημείων pertinentium. Interprete Rodogero Hispalensi.

Præfatio, diuidens librum in tres partes. Cap. I.

COnsiderauimus consideratione nõ fantastica, nos totã artem tradidisse in uoluminibus nostris. Sed ne ob inuidiam mordiamur, hunc librum Fornacũ præscripsimus, in quo tractabimus practicã manualem, tam in spirituum quàm corporum præparationibus, ut artifices leuius contingere ualeant ad operis complementum. Cum ergo ultima consideratio in rerum cognitione magis propinquarum cõsistat, & in modo operandi, & res à rebus regimine ignis extrahi possunt. Et cũ ad hãc rem peruenire non possumus nisi separando superflua à cõtento desiderato, scilicet sulphuris combustibilitates & territates corpus q̊dlibet infœdãtes. Hinc est q̃d primo singulos operandi modos tractabimus, utpote qualis furnus cũ suis instrumentis spectet ad quamlibet rem præparandam, usq; ad operis complementum cũ regimine ignis illi appropiato, & qualia uasa pertineant ad propositũ,

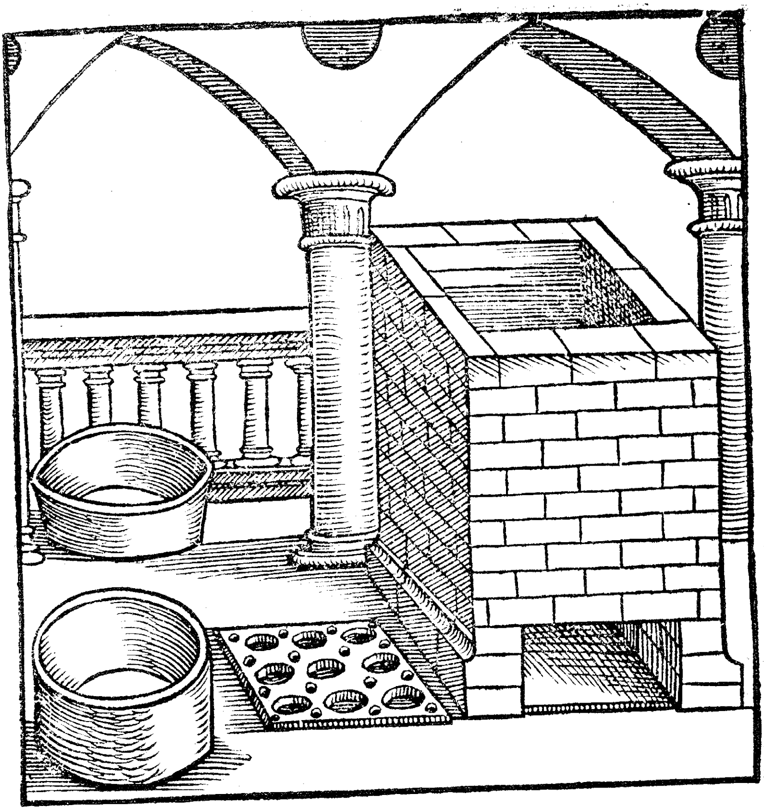
ut artifex perficere posſit ſuam operationem. Secundo, quæ res præparandæ ſunt, ut ex ſimplicibus ſeu commixtis uerum Solem uel Lunam generare ualeat cum ſplendore. Tertio narrabimus illa quæ perfici poſſunt cum alteratiuis, & quæ naturaliter alterantur cum complemento totali, Et modum permiſcendi cum proportione debita, & cum medicinis longo tempore ad hæc præparatis. In fine autem pertractabimus recapitulationem omnium experimentorum noſtrorum, cum quibus peruenimus ad noticiam ueritatis huius.

PRIMA PARS HVIVS libri de modis operandi.

De furno calcinatorio. Cap. II.

Siat furnus calcinatorius quadratus in lõgitudine quatuor pedũ, in latitudine triũ pedũ, & ſit ſpiſsitudo parietũ dimidij pedis in hũc modum. Ponãtur ergo Luna, Venus, Mars, uel aliæ res calcinandæ in patellis terreis de fortiſsimo luto, de quo cruſibula fiunt, ut poſsint in ignis aſpitate ſtare, uſq; ad calcinandi totalẽ combuſtionẽ. Calcinatio theſaurus rei eſt, nec te tedeat calcinationis. Studeas autem in noſtris uoluminibus quæ diximus. Per calcinationem mundificantur corpora imperfecta, & per reductionẽ calcinati in ſolidam maſſam. Et tunc projciatur medicina noſtra ſuper ea, & gaude.

De

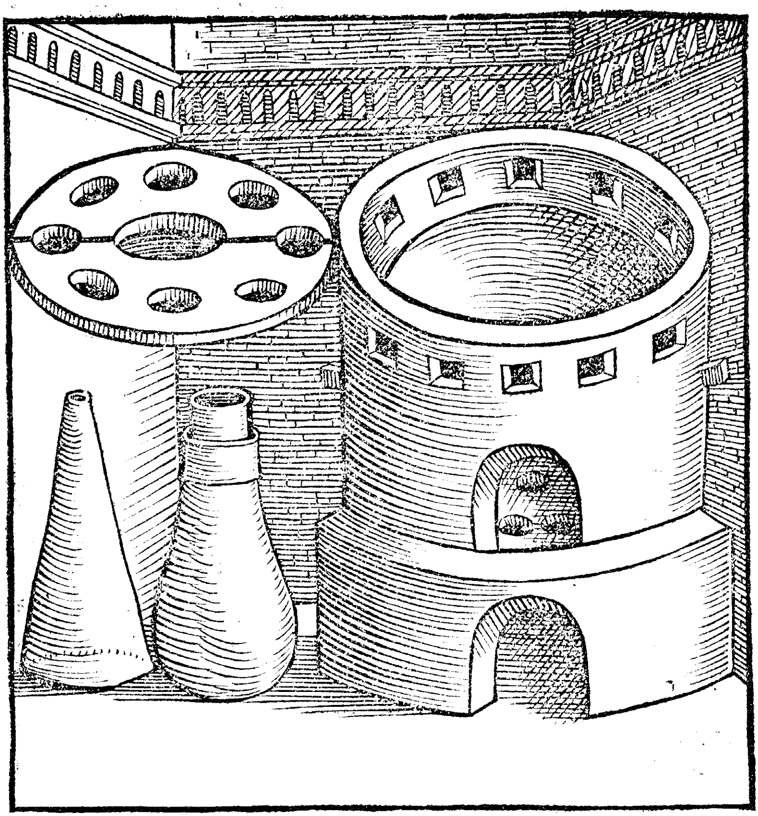

Furnus Calcinatorius.

De furno sublimatorio. Caput III.

Fiat furnus sublimatorius, uidelicet per modum in Summa nostra de spirituum sublimatione prius traditum complete secundum hanc formam.

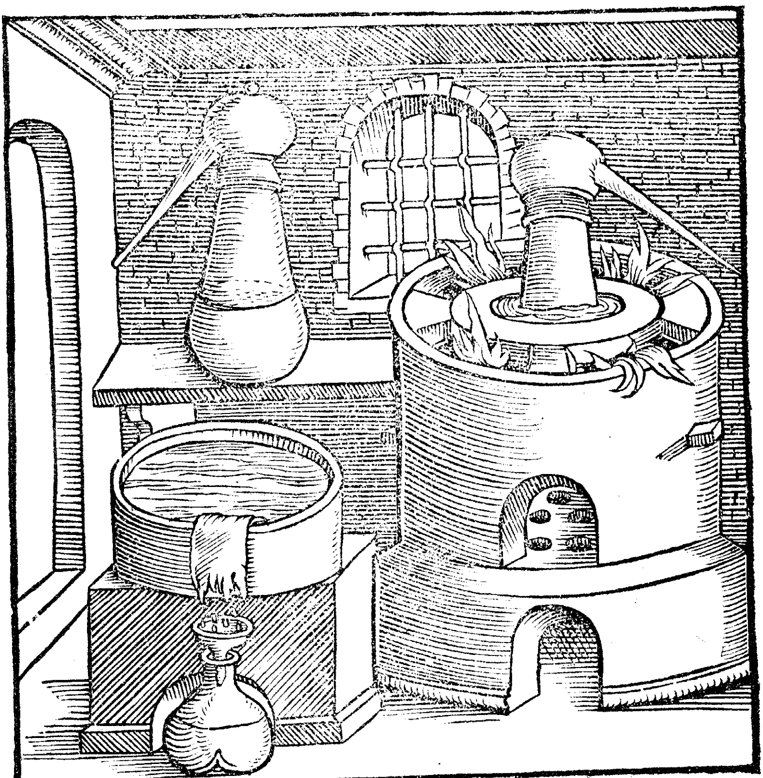
Furnus Sublimatorius.

In sublimatione sulphuris debes cooperculum sublimatorij facere cum magno libero cõcauo cannali interius ad modũ alembici sine naso. Nam aliter descenderet totum sublimatum ad fundum uasis præ nimio calore. Nam in fine sublimationis non ascẽdit sulphur, nisi cum expressione, usq; ad ignitionem aludelis, & nisi sublimatum in cannali retineretur superius cũ leuiter fundatur, descẽderet iterum per uasis latera, usq; ad fundum, & sic nihil inueniretur sublimatũ, ut notũ est expertis.

De furno distillatorio. Caput IIII.

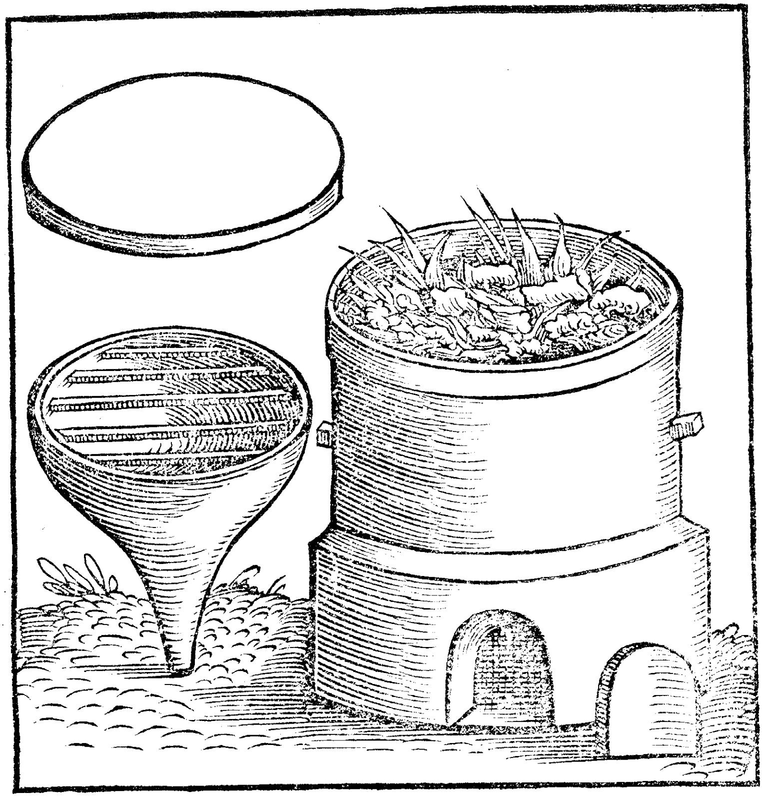
FVrnus distillatorius est idem cum furno sublimatorio, fit autem uas distillatoriũ ad modũ istius figurę.

Ignis autẽ administrandus est secundũ exigentiã rei distillãdæ, Modũ autẽ sufficienter descripsimus distillatoriũ tam mineralium aluminum, quàm uegetabiliũ, in Summa nostra perfectionis. De

De furno descensorio. Caput V.

FVrnus autem descensorius fit in hunc modum.

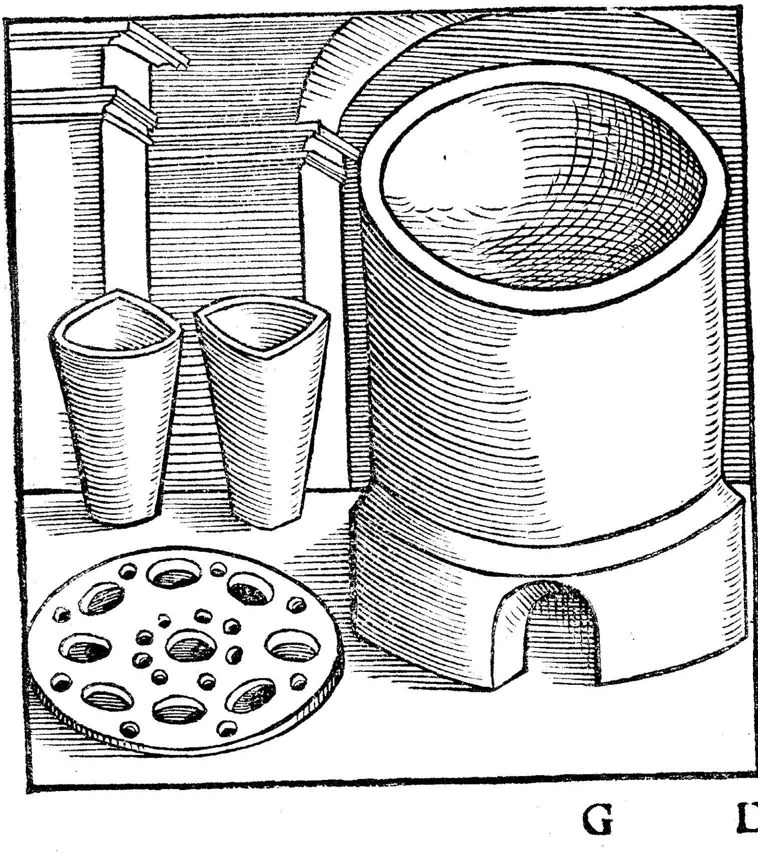

Et est apud nos inter fusores cineritiorũ, & cementorũ, mirabilit usitat⁹. Reducunt aũt oĩa corpa calcinata, cõbusta, soluta, & coagulata p hũc furnũ ĩ solidã massam. Imò cineritia & cemẽta, & testæ seu crusibula, in quib⁹ sæpius fusum est argentũ ad recuperationẽ illius metalli imbibiti.

De

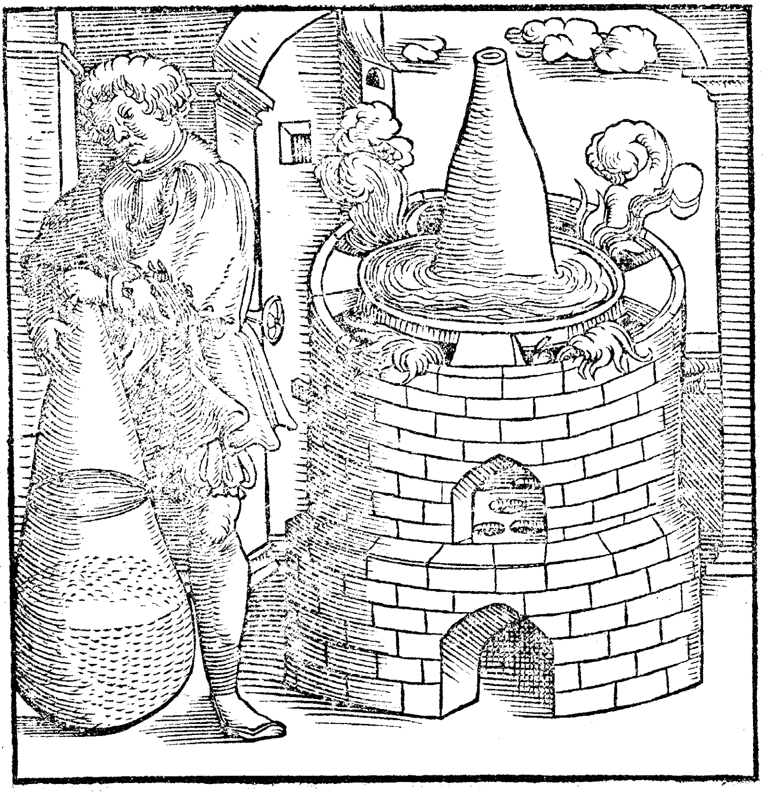
De furno fuſorio. Cap. VI.

FVrnus fuſorius, in quo omnia corpora leuiter funduntur per ſe, & eſt furnus iſte multū uſitatus inter fuſores monetarios, nec nō & aurichalcū in his furnis fundit̃, & tingit̃ cum Tutia uel Calamina, ut notum eſt expertis, & ſic fit.

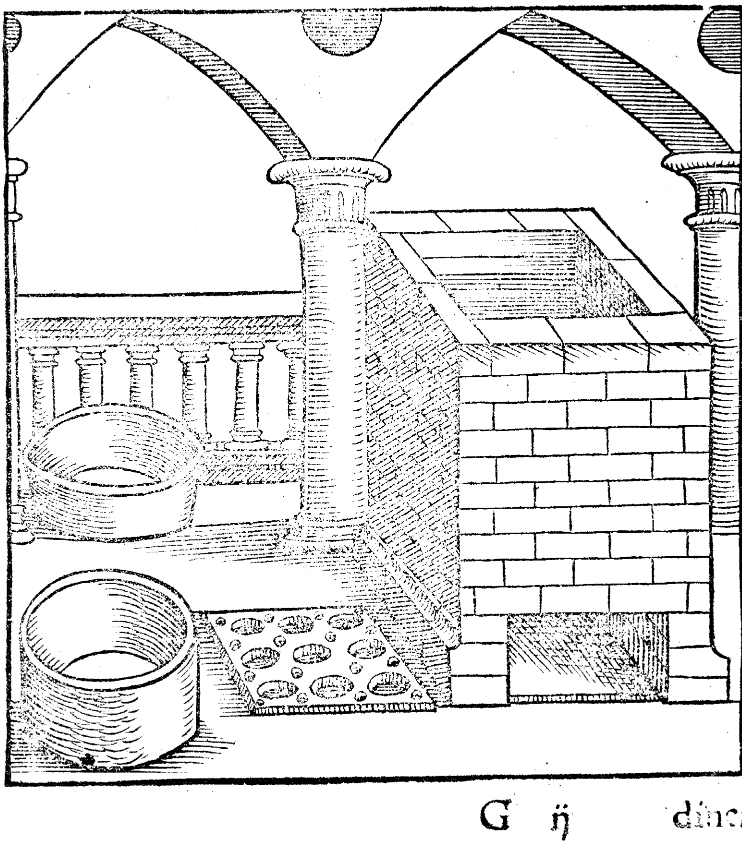
De furno ſolutorio. Cap. VII.

FVrnus diſſolutorius fit cū cacabo aquæ pleno cū inſtrumentis ferreis, in quibus artificioſe tenentur alia inſtrumenta, ne cadant, in quibus fit omnis diſſolutio, & hæc eſt forma furni & uaſorum, ut ſequitur.

De furno fixatorio uel Athannor. Cap. VIII.

Fiat furnus fixatorius ad modum furnũ calcinationis, & sit patella profunda terrea ꝑple na cineribus cribellatis. Sit autem uas cum materia fixanda bene sigillatum in medio cinerum situata, sic quod spissitudo cinerum subtus & superius & in circuitu sit ad spissitu=

dinem quatuor digitorum, uel secundum illud, quod fixare desideras, Quia maior ignis requiritur in uno quam in alio fixando per hunc furnū, & per hanc uiam peruenerūt antiqui philosophi ad opus magisterij, quod notū est uere philosophantibus, quod per nos est satis monstratum sufficienter in libris nostris, illis qui fuerūt ueritatis inuestigatores. Et hæc sup̃ est figura Athannor. Qui uero in huiusmodi potest magis ingeniari, non excuset se ab hoc, per nostram traditionem.

SECVNDA PARS DE REBVS PRAEPARANDIS.

De præparationibus spirituum mediorum mineralium & aluminum. Cap. IX.

IN hoc capitulo dicam præparationes spirituum, & primo Mercurij. Si autem perfecte desideras eum sublimare, ad libram eius pone salis communis libras duas et semis, & salis petræ libram semis, mortifica totum, simul terendo cum aceto, quousque non appareat in eo de uiuo aliquid, & sublima ut scis, quia utile. Sublimatur aūt Mercurius rubeus, scilicet libra una eius, ab una libra salis petræ, & libra una uitrioli, cum quibus optime teritur, & sublimatur rubeus & splendidus. Sublimatur autem Arsenicum, scilicet libra una, à libra una limaturæ Veneris, & salis communis libra semis, aluminis calcinati quarta libræ unius. Mortificentur

cum

cum aceto ſuper ignem mouendo, quouſq; totum denigretur, & iterum imbibe, deſicca mouendo, & hoc ter. Sublima azymum, & utile. Sulphur autem decoctũ in lixiuio et exſiccatum ſublimatur cũ eiſdem fecibus, ſicut arſenicum, excepto, quòd loco limaturæ Veneris ponitur limatura Martis, uel batitura ſquamæ eius, in uaſe prædicto. Sal autem amoniacum à ſale cõmuni ſulimatur, æquis põderibus impoſitis. Tutia uero, & Marchaſita, atq; corpora imperfecta ſublimantur, ut narratum eſt in Summa noſtræ perfectionis. Sales uero & alumina præparantur, & bauratia, & uitriola, ut in libro noſtræ inueſtigationis ſufficienter ſcripſimus.

De calcinatione Iouis. Caput X.

IVpiter ſpecialiter calcinatur ſic: Sit teſta magna ſuper furnum ſituata, & ſtanno impoſito, cum tantundem ſalis communis pręparati, & aluminis roche calcinati. Moueas ſemper cum ſpatula ferrea perforata, quouſq; totum fuerit incineratum. Cribra & pone in igne, & ſit ſemper ignitum, quouſq; optime dealbetur, & ſerua.

De calcinatione Saturni. Caput. XI.

SAturnus eodem modo calcinatur ut Iupiter, ſed calx eius rubificatur ut miniũ, quod ſerua.

De calcinatione Veneris. Caput XII.

VEnus sic calcinatur: Ponitur in furno calcinationis p̃dicto, uel in sua limatura, uel per se, uel cũ arsenico puluerisato, uel cũ sulphure, inungẽdo cum oleo cõmuni, Et sic calcinat̃ per tres uel quatuor dies igne fortissimo. Calcinatũ percute, ut cadat à tabulis, residuum calcina, calcinatum & tritũ recalcina, quousq; optime rubificetur, & serua.

De Calcinatione Martis. Caput XIII.

MArs q̃dem calcinatur per eius limaturam in p̃dicto furno, quousq; optime rubificatus fuerit, ut puluis impalpabilis sine tactu. Et dicitur crocus Martis.

De calcinatione mediorũ mineraliũ. Caput XIIII.

OMnia atramenta, sales, alumina, & Thutiæ genera cũ tartaro, & alijs diuersis calcinantur in furno dicto Calcinatorio, cum igne mediocri, uel forti, secũdũ exigentiã rei calcinandæ, ut patet in libro De inuestigatione perfecti magisterij, sed omnia corpora calcinantur ut in testamento nostro.

De ablutionibus calciũ, corporũ cõbustorũ. Cap. XV.

ABlutio omniũ corporũ cõbustorũ & calcinatorũ sic fit: Habeas primo uas terreũ uitreatum

tũ, magnũ, impletũ aqua dulci calida. Cũ qua ablue calcẽ quamcũq; corporis calcinati, fricando ſępius, ut totũ ſal & alumẽ diſſoluat, tũc cũ reſidentiam fecerit, euacua aquam caute, ne aliqd de corpore exeat lotionẽ. Calcinatũ iterũ impone in aquã calidam, & reitera ut prius, quouſq; bene & perfecte ablutum fuerit, & ſerua.

De incerationibus calciũ ablutorũ. Caput XVI.

INcerationes Calciũ ablutorũ fiunt ſic: Calcem ablutam deſicca, poſt diſſolue in aceti diſtillati libris duabus, ſalis communis, aluminis glaciei, ſalis gemmæ, ana, uncias duas, & quatuor libras calcis ablutæ prædictæ, deſiccatæ imbibe, quouſq; totam imbiberit aquam prædictam, deſicca, & ſerua.

De reductione Calciũ in ſolidã maſſam. Caput XVII.

REductio illius calcis ablutę & inceratę ſic fit: Calcem inceratã ablue cum urina diſtillata, quouſq; extraxeris ſales, & alumina cum ſpurcitia corporis calcinati, qua deſiccata, ipſam imbibe cum oleo tartari, in quo diſſolue ad libram unam olei, uncias duas ſalis Amoniaci, & unciam unã ſalis petræ. Sint autẽ calcis libræ quatuor, & talis imbibitio fiat ꝑ uices deſiccãdo & imbibendo, & deſicca, & deſcẽde in deſcẽſorio magno, & reduc in ſolidã

lidam maſſam, corpus purgatum, à ſulphureitate combuſtibili, uirtute ignis calcinantis, Et à terreſtreitate fœtida, uirtute ſalium, quæ in reductione ſecum retinent terræ feculentiam, corpore purificato ab immundicijs accidentalibus, quæ ei ſuperuenerunt in minera ſua. Quòd autem in radice ſuæ generationis ei innatum fuerat ſpurcitiæ, palliari poterit cum medicina, cuius maior pars argenti uiui ſubſtantiam in ſe cōtineat, ut à nobis monſtratum eſt ſæpius, in ſumma noſtra, ad artis exigentiam

De ſolutionibus corporum præparatorum, & de eorum coniunctionibus certis, cum proportione certa, ut meliora appareant cum fulgore, poſt eorum reductiones. Caput XVIII.

CVm dupliciter corpora ad perfectionem reducantur, aut per præparationis modum, & commixtione perfectorum cum imperfectis, aut per medicinam ad hoc præparatã. Hic uero narrabimus, quare perfectum imperfectum perficit. Et etiam imperfectum ad perfectũ reducitur cum præparationibus à nobis generaliter demonſtratis. Et has præparationes in hoc capitulo ſpecialius tractare proponimus ſufficienter. In primis narramus, quòd corpus, ut prædictum eſt, mundatum per calcinationis & reductionis modum, uel limari oportet, uel in granulas diuidi, ut notum eſt. Quoniam poſt fuſionẽ proijci-

proijcitur ſuper tabulam minute perforatam ſuper aquam frigidam, dictam aquam fortiter mouendo. Et iſte eſt modus noſter. Hanc granulaturam diſſolue in aqua diſſolutiua noſtra, quæ fit ex ſale petræ & uitriolo, quantum eius medium, uel limaturam eius diſſolue in aquam limpidam, Appone fermenti præparati tertiam eius partem, Extrahe aquam & redde, & hoc ſepties. Et poſtquam reductum eſt in corpus affina per ſuum examen, & gaudebis de hoc quod generaſti. Et quia pertractauimus de corporum imperfectorum administratione perfecta, nunc ſpeciales regulas de quo libet corpore dabimus, ueriores & certas. Primo de Ioue incipientes dicimus. Poſtquam præparaueris Iouem & reduxeris eum, diſſolue illum in aquarum acumine, quo diſſoluto, ut prædiximus, ad eius nouem partes, adiunge de talk calcinato & ſoluto partem unã, aquas claras commiſcendo. Hoc autem rectifica, aquam per alembicum ſepties, extrahendo & reddendo. Et cum ultimo rectificatum fuerit, da ei de aqua ſalis petræ imbibendo & deſiccando, & reduc in corpus mundum, ignitionem & cineritium expectans. Si enim Argentum uiuum præcipitatum & diſſolutum, cũ Luna diſſoluta coniunxeris, & Ioui diſſoluto, ut diximus, appoſueris, inuenies poſt reductionem corpus nobile pertractatum, ſub proportione prænominata.

Saturni autem regimen, completur eo præparato & diſſoluto, cum tertia eius fermenti rubei diſſoluti,

H quibus

quibus ut prius præparatis, corpus quidem pulchrum te inuenisse lætaberis. Veneris quidem regimẽ specialius pertractantes, narrauimus qđ eã præparatã & dissolutam rectificabis septies uel pluries, aquã ab ea distillando & reddẽdo. Qua coagulata, fac inde uiride nobilissimum, cum sale ammoniaco in aceto distillato. Illud aũt uiride in uase Martis rubifica & dissolue iterũ, cui adiũge Lunæ p̃paratæ & dissolutę tertiã partẽ eius, fermẽti aquã post extrahendo & reddendo septies, hoc autẽ reduc in corpus, & gaudebis. Martis aũt regimen est, ut Veneris, sed propter eius maximam fœditatem nihil boni in eo expectabis. Lunæ uero regimen est, quod eam dissoluas & coagules septies, uel ad minus quater. Et ad eam dissolutam, adiunge aquas fixas rubificantes, quas narrauimus, & inuenies corpus aptum solare, quia cum Sole conuenit, & remanet cum eo quiete. Et sit tuum adiutorium Venus optime purgata & dissoluta, cum ab ea extrahatur sulphur mundissimum, tingens & fixum. Et dico tibi quod Mercurius purificatus & fixus, habet palliare fœditatem corporũ imperfectorum. Fixum uero Sulphur extractũ à corporibus purum, colorare cum splẽdore. Et ex hoc magnũ secretum tibi elicias, quod ipse Mercurius atq; Sulphur extrahi possunt, tam à perfectis quàm imperfectis corporibus debite præparatis. Sũt enim ad hoc adminicula, spiritus purificati & media mineralia, ut opus ad perfectionem reducatur congrue, necnon & peculiose multum.

Tertia

TERTIA PARS DE CORporibus perficiendis & medicinis alteratiuis.

De modo perficiendi tertij ordinis. Cap. XIX.

Cum autem sufficienter pertractauimus omnes modos imperfectorum corporum cadentes in secundo ordine, nunc ad tertij ordinis metas est transeundum. Quæ autem sunt medicinæ, & quales secundi & tertij ordinis, sufficienter demonstratum est in libro nostro perfecti magisterij, ubi demonstrauimus demonstratione competenti & uera, lapidem nostrum de Argenti uiui substantia esse procreandum, & hoc sufficienter ut theoricus speculatiuus. Hic uero practicam manifeste reserabimus enodatam, & est, ut studeas Lunam uel Solem resoluere in aquam suam siccam, quam uulgus Mercurium uocat. Et hoc, ut duodenaria proportio contineat partem solam corporis perfecti. Nam si cum igne lento, hæc bene rexeris, inuenies per quadraginta dies corpus illud in meram aquã conuersum. Signumq́ suæ perfectæ dissolutionis est nigredo desuper apparens. Si uero utrunq; opus album & rubeum perficere conaris, utrumque fermentum per se modo iam dicto dissolue & serua. Et est nostrum Argentum uiuum de Argento uiuo extractum, quod uolumus pro fermẽto. Pastã uero fermentandã extrahimus more solito

ex imperfectis corporibus. Et ex hoc tibi tradimus regulam generalem, quod pasta alba extrahatur de Ioue & Saturno, Pasta uero rubea ex Venere & Saturno. Est autem ut in fermento corpus quodlibet per se dissoluendum.

De regimine Iouis & Saturni. Cap. XX

ET quia in hoc capitulo demonstrabimus regimen Iouis & Saturni. Primo innuimus quod hoc caput est ad album, & est modus talis: Accipe librã unã Iouis mundissimi, & funde, quo fuso impone duodecim libras Mercurij bene mundati, mouẽdo totum ut cõmisceatur, quod pone in phialam cum collo unius pedis, in furno Athannor. Et aliam phialam Saturni sic præparati, & subijce ignem lentum per septimanam, Et habebis pastam dissolutam, aptam ad fermentandum à fermento albo, secundum proportionem quam monstrabimus ad præsens. Sint pastæ Iouialis quatuor partes, Saturni tres, fermenti albi pars una, Ista dissoluta, ut diximus, misceantur per minima, & ponantur in putrefactione, in modum dissolutionis nostræ ignis modiocris per septem dies, quibus extractis & bene mixtis, per pannum liquidiora exprime, quod uero remansit spissum, in Chimia bene sigillatum, pone in Athanor, sicut prius, per tempus prædictum, & sic ter, quousque biberit totam aquam suam. Tunc pone in

Chimi-

Chimiam in furno fixationis per duodecim dies, tunc extrahe, & reduc cum reducentibus. Et illud inuenies, qđ anteceſſores noſtri maximo ſtudio inuenerũt, geneˇrãs generatũ. Idem autẽ in cineritio cũ plumbo affina. Et inuenies corpus albedine perfectum, generans perpetuo ſuum ſimile. Cuius expoſitionem unà cũ cæteris meis anteceſſoribus, cum eo quod ſcripſimus, ſucceſſoribus relinquo.

De regimine Veneris, & Saturni. Caput XXI.

SInt paſtæ Veneris libræ tres, Saturni libræ duæ, fermenti libra una, his optime diſſolutis, fiat commixtio per minima, quam ſerua calore, ut in albo dictum eſt, extrahe aquã, & quod in panno remanſit, pone in Chimiam optime ſigillatam per tres ſeptimanas. Extrahe reddendo ſibi tertiam partem aquæ ſuæ reſeruatæ, & coque ut in capitulo præcedenti, Et ſic ter. Cum autem biberit totam aquam ſuam, pone in orobo ad figendum. Et cum fixũ fuerit, reduc cum reducentibus corpus paratum ad augmentandum & tingendum.

De regimine Martis. Caput XXII.

CVm Martis ſolutio nimiũ inueniatur difficilis, propter quã plures modos, & diuerſa etiã alia experimẽta per nos facta, in fine huius libri pertractabimus. Sint ergo Mar

tis pastæ libræ duæ, Veneris libræ quatuor, Saturni libræ quatuor, misceantur sine ferměto, & coque per septem dies, & inuenies totum siccũm. fige, & pone cũ medietate eius Litargirij triti, & commixti simul in reductorio, & inuenies corpus minerale, & multum utile, si ea sapias, quæ pertractauimus sæpe.

De regimine Lunæ. Caput XXIII.

Regimen Lunæ est, ut reducatur de minera sua ad nobilius, & hoc ut dissoluas eam, de qua accipe libras tres, Veneris dissolutæ libras quatuor, fermenti dissoluti libram unam, coniunge aquas, coque per septem dies cum lento igne, in Orobo clauso, ut in Marte, cum tota aqua sua, deinde fortifica ignem paulatim per alios septem dies, & fit quasi sublimationis. Sed per alios septem dies da sibi parum fortiorem ignem, ut figatur tota aqua secum, quem puluerem in pauca quantitate reduc, & si retinuerit secum partem Mercurij, (quod leuiter scire poteris, si calcinare sciueris) bene quidem. Si uero non, iterum ad figendum impone, quousque sufficiat, hoc autem reduc cum reducentibus rubeis. Et Lunam coloratã, transmutatam, & fixam inuenies, quã honora. Nam si bene studueris in nostris uoluminibus, inuenies per consideratioñe nostram, super quæ actionem suam fundare debeat uerus inquisitor.

De regimi-

De regimine Mercurij. Caput XXIIII.

REgimē Mercurij fit duobus modis. Primo ipsum bene lotū, & purificatum, amalgama bis cū nostra subscripta ꝓportione certa. Secūdus modus est, ut ipsum distilles, & inde aquā uitæ facias. Quantū ad primū modū, hæc est proportio. Sint Mercurij unciæ quadraginta octo, Solis uncia una, Lunę uncia una, Veneris uncia una, Saturni uncia una. Fūde hæc corpora, primo Venerē & Lunā. Scđo Solē. Tertio Saturnū. Extrahe ab igne, & sit ī magno crusibulo, habeasq́ dictū Mercuriū bene calefactū in alio, & cū indurare cepit, īfunde paulatim Mercuriū, mouēdo cū baculo, & reimponēdo sup ignē, et mouēdo quousq bene fuerit amalgamatū cū Mercurio toto. Pone ad dissoluēdū p septē dies, extrahe aquā cū pāno, residuū fac uolatile, supponēdo ignē ignitiōis. Istud iterū imbibe cū aqua sua tota, & pone ad generandū, iterū ad desiccandū p q̄draginta dies, & inuenies lapidē, quē pone ad figēdū, & habebis lapidē augmētabilē, usq in infinitū. Custodi ergo hūc librū à filio tuo, qa iste exponit cuncta, quæ scripsimus in diuersis libris nostris.

De fermento Lunæ ad azymū. Cap. XXV.

FErmentū Lunę ad azymū, fit, cū Luna dissoluta fuerit, in aqua sua corrosiua. Et si hāc aquā decoxeris ad tertiā, & in aere posueris p se in balneo, uel in fimo p aliq̄t dies, erit oleū Lunæ, & ipsum fermētū, quod serua ad album.

De

De fermento solis ad rubeum. Caput XXVI.

FErmentum Solis, fit cum Sol dissolutus fuerit in aqua sua, & decoctus atq; præparatus secundum capitulũ prædictum fermenti Lunæ, Erit fermentum solis ad rubeum, quod serua.

De fermento Fermenti, tam albi, quàm rubei, super Mercurium. Cap. XXVII.

COmpositio medicinæ nostræ, quæ dicitur fermentum fermenti super Mercurium, fit per hunc modum ad album: Accipe fermentum Lunæ, quod est eius oleum, & appone duplum eius arsenici sublimati, & in aqua dissoluti, quibus appone Mercurij dissoluti quantum arsenici, commisce aquas, easq; pone super ignẽ per diem ad incorporandum. deinde extrahe aquam per alembicum, & redde. Et hoc quindecies sic incerando, & erit currens, ut cera fusibilis. Tunc appone tantum ceræ uirgineæ fusæ, & cõmisce, & proijce super Mercurium lotum, secundum quod tibi uidebitur expedire. Nam illud resolutum augmentatur in uirtute & pondere. Si autem ad rubeum fit hoc fermentum fermenti, dissolue solem in aqua sua, (compositiones autem omnes aquarum illarum, & aliarum rerum, sufficienter sunt traditæ in libro nostro, De perfectionis inuentione, & dissoluendi mo-

di modus, quare hic omisimus) quo Sole dissoluto, ad partem eius appone duas partes Sulphuris dissoluti, in eadem aqua simul, & tres partes Mercurij dissoluti. Sintque omnia ista ueraciter dissoluta in aquam clarissimam, quibus mixtis coque per diem, ut fermentētur, deinde extrahe aquam, quindecies semper reddendo, incera cũ cera crocea uirginea .i. oleo sanguinis, uel oleo ouorũ, ad mediũ, proijce super Mercuriũ crudũ, secũdũ quod uidebitur tibi expedire. Scias utique si hanc medicinam perfeceris, secundum modum tibi traditum in tertio ordine Summæ nostræ de medicina Mercurij congelatiua, inuenies per reiterationem operis, & per subtiliationem eius, quod una pars tingit Mercurij infinitas partes, in Solem altissimum nobiliorem omni soli naturali.

Recapitulatio experimentorum authoris. Cap. XXVIII.

CVm intendamus in hoc nostro uolumine declarare cuncta dubia, quæ accidere possunt cuilibet artifici, concludam librum meum, cum omnibus ueris experimentis per me probatis, & expertis. Et per has operationes ueras percipere poterit inuestigator nouus, ueritatem seu falsitatem receptorum diuersorum sophisticorum, ne tempus suum exponat uiliter, & bona similiter, in falsificorum receptionibus. Et primo de spiritibus Solis, postea de alijs consequenter modis suis, tam de corpo-

ribus quàm de ſpiritibus. Sed iſtud capitulum diui-ſum eſt in duo. Primo narramus experientiam anti-quorum per nos expertam. Secundo rectificationes eorum omnium. Sed ad ea quæ ſunt albedinis, eſt pri-us inſiſtendum, pro ut nos incepimus. Bona deal-batio. Recipe Realgaris unciam unam, Argenti uiui ſublimati uncias tres & ſemis, Tartari calcinati unciam unam, tere & incorpora, & pone in phialam cum longo collo unius pedis, ſic quòd duo digiti intrare poſſint, & ſit lutata, & pone ſuper ignem coopertam cum panno. Fac primo ignem lentum per quartam ho-ræ, deinde ſubtus & incircuitu, augmenta ignem, quo uſque furnus ulterius ardeſcat cum ignitione, infrigi datum frange, & quod metallinum inueneris, extrahe & collige magnam copiam. Quia iam dicam tibi mo-dum, qualiter hæc medicina rectificetur utiliter.

Dealbatio artificioſa. Super Tutiam ſublimato unam partem Mercurij ſublimati, & duas partes Arſe nici ſublimati, quouſq; habuerit ingreſſum. hoc Vene rem dealbat clare, & ſpecioſe multum. Item alia. Cum litargirio diſſoluto imbibe Mercurij ſublimati partes tres, Arſenici ſublimati partes duas, quouſque fiant octo pondera. Cui adiunge Arſenici ſublimati alia octo, tere ſimul, & funde cum oleo tartari & deal-babis Venerem præparatam ad libitum. Item alia.

Arſenicum metallinum cum tantũdem calcis Lunæ, tere, & imbibe cum aqua ſalis ammoniaci, & deſicca, & tere

& tere, & post dissolue salem tartari in aqua salis petræ, cum quo oleo imbibe medicinam, desicca eam ter incerando, & desiccando, & gaudebis de hoc, quod nunc narrauimus. Item alia nostra. Iouem calcinatum, ablutum, & desiccatum, toties imbibe cum Arsenico metallino, cum medietate eius Mercurij sublimati, quousque fundatur, & intret Venerem. nam ipsam dealbat splendide, præparatam. Item.

Super Tutiam calcinatam, dissolutam, & coagulatam, sublima Arsenicum sublimatum album, sic quòd Arsenici sint tres partes, Tutiæ uero una, reiterando sublimationem super ipsum quater. nam habet ingressum cum illis. adiunge Mercurij sublimati medietatem totius, terendo & incerando quater cum aqua salis ammoniaci, petræ & tartari, ana, cum quo coagulato. Cementa laminas Veneris præparatas, & funde, & erit res ualdè pulchra. Item alia. Venerem calcinatam & inceratam tere, cui adiunge Arsenici sublimati, & dimidiam partem Mercurij sublimati, quibus bene tritis, & mixtis, adiunge parum de aqua Ammoniaci, incerando super marmore, post desicca & sublima. Sublimatum redde fecibus iterum imbibendo. Et sic ter, in quarta uice imbibe cum aqua petræ, & sublima id, quod sublimari patitur, reitera, donec fusum maneat in fundo, illud autem in cupro præparato, resplendebit cum nitore. Item. Super

calcem Veneris præparatam, toties ſublima Arſenicū ſublimatum, quoad aliqua pars Arſenici remaneat, cū eo in aſperitate ignis. Illud autem imbibitum cū aqua petræ, & ultimo inceratum cum aqua Lunæ & Mercurij præcipitati, in fine cum oleo tartari rectificati, quouſq; fluat, Martem dealbat mirifice. Et intrat ſecundū ordinem, ſi ſagaciter ambulaueris in conuallibus huius artis. Dixi nanq; alibi, quòd ſi Mercurij ubique præcipitati obtineat in commixto, ſplendidius ambulabis, præcipue ſi fermentum album diſſolutum, cum Mercurio diſſoluto, poſt aliqualem eius fixionem, ad iunctum fuerit per medium incerationis, inuenies te iuxta uiam ambulaſſe. Et quia probauimus Iouem qualitercunq; præparatum, in toto primo ordine totaliter inutilem, qualecunq; ſibi magiſterium ſuperuenerit, etiã Saturnum & Martem: propter hoc in Summa noſtra, dedimus eum medicinæ tertij ordinis ſubſeruitu rum, quia excellentiſsime ibi decoratur, ut ſæpius eſt ꝓbatum in Summa perfectionis noſtræ, & iam infinitos modos de facto probauimus, & ſciuimus. Aptiora tamen deſcripſimus de ipſius Veneris dealbatione.

Ludi Mercuriales. Cap. XXIX.

NVnc autem incipiam de Ludis Mercurialibus. Fac cementum de litargirio argenteo, & ſale alkali de zoza, hoc pone in cruſibulo ad ſpiſsitudinē digiti, ibidem pone globū

amalga-

amalgamationis Mercurij & Lunæ, superpone residuũ cementi, ut sit globus in medio cementi. Desicca, luta, et pone in lento igne per medium diem, paulatim ignem uigorando, sicq; de uespere, usq; ad crepusculũ calere incipiat, cum modica ignitione extrahe, & in cineritio affina, & erit Luna in pondere, & surditate, & fixione multum melior. Item. Lunã amalgama cum mercurio, cui adiunge tantum Saturni, quantum est Lunæ. pone in crusibulo alio, sic, quòd tres quartæ sint uacuæ, superpone oleum sulphuris, & coque usq; ad olei consumptionem, post tene per duas horas in igne mediocri, & generabitur ibi lapis niger, cũ paruo rubore, hũc lapidem fac transire per cineritium, & Lunam inuenies augmentatam in pondere, surditate & fixione.

Item aliud præmeditandum. Lunam amalgamatam cum Mercurio tere cum duplo eius arsenici metallini. Cui adiunge Veneris amalgamatæ proportionẽ decuplam, Lunæ scilicet & arsenici, tere totum, & fige, & reduc in corpus, & bene tibi erit.

Citrinatio Lunæ. Caput XXX.

POstq; duximus in cognitionem illorum albantium cum magisterio, Nunc ad citrinationem Lunæ accedamus, specialius quàm in Summa nostra. Zyniar nostrum philosophicum ex Venere præparata deductum, dissolue cum aqua dissolutionis Lunæ, cui adiunge mediũ eius

Mercurij rubificati per sublimationē, & aliqualit̄ fixati & dissoluti, Lunæ aūt dissolutę, quātū ipsum zyniar ap pone, qb⁹ fermētatis p diē, extrahe aq̄ꝫ p distillationē & redde, & hoc decies. In fine coagula & reduc in corp⁹, & gaudebis ab inuēto. Afr. Solue ipsū zyniar & crocū nostrū p̄paratū cū Mercurij sublimatiōe, q̊usq̄ꝫ rubescat, adiūge tm̄ salis amoniaci, & sublima ter ab illo croco, q̊d dissolue. Sint aūt crocus & zyniar ana, cui adiunge tm̄ de Luna dissoluta, quātū de duobus, fac ut in p̄cedenti incerādo, & reduc, quia leue. Itē. Aliū modū tibi tradimus leuiorē. Recipe croci & zyniar dissolutorꝫ ana, adiunge tantū auri dissoluti, incera ut prius. In fine congela, & da illi quartā eius de oleo salis petræ, & ꝓijce tantū Lunæ, & erit tinctura cū citrinali aspectu.

Aliter aūt & optime. Fac aquā de zyniar nostro, et de illo croco nostro, & imbibe calcē Solis & Lunæ ana, q̊usq̄ꝫ biberint eorꝫ pōdus. In fine incera cū oleo amoniaci & petræ, et reduc in corpus nobile. Itē. Sublima amoniacū à uiridi nostro, cui tūc adiunge crocum & zyniar, ex quibus bene cōmixtis, sublima bis uel ter, amoniacū extractū de prædicto, & in fine dissolue totum, cui adiunge tertiā auri dissoluti, Incera ut prius, & congela. Et proijce supra Solem & Lunam, ita quòd Lunæ sint duæ partes, Solis autem una, & erit bonum.

Finis libri Fornacum.

Doctis-

DOCTISSIMI VIRI ROGERII BACHONIS DE ALCHEMIA LIBELLVS, CVI TITVlum fecit, Speculum Alchemiæ.

PRAEFATIO.

MVLTIFARIAM, multiſq́; modis loquebãtur olim philoſophi per ſua ſcripta, quum uelut in ęnigmate,& quaſi nebuloſa uoce, ſcientiam quandam præ cæteris nobilem,nobis penitus obumbratam reliquerũt,& ſub deſperationis uelo negatam omnino, & hoc non ſine cauſa. Quare ego præcipio,ut præ omnibus aliorum ſcriptis, ſuper iſta ſeptem capitula,transformationem metallorũ in ſe continentia,mentem tuam firmiter fundes, & eorum principium,medium,& finem ſæpius in corde reuoluas, & ſubtilitatem talem in eis inuenies, qua adimplebitur animus tuus.

De diffinitionibus Alchemiæ. Caput. I.

IN pluribus antiquorũ codicibꝰ plures inueniunt̃ iſtius artis diffinitiões,quarũ intẽtiones nos in hoc capitulo cõſiderare oportet. Nã Hermes de hac ſcientia dicit: Alchemia eſt ſcientia corporea, ex uno & per unum ſimpliciter com-

compoſita,precioſiora ad inuicem per cognitionem et effectum coniungens,& eadem naturali cōmixtione in genus melioris conuertens. Alius quidam dicit. Alchemia eſt ſcientia docens transformare omne genus metalli in alterum. Et hoc per medicinam propriam, ſicut patet in multis philoſophorum libris. Quare Alchemia eſt ſcientia,docens facere,& generare quandam medicinam,quæ elixir nuncupatur,quæ quando proijcitur ſuper metalla, ſeu corpora imperfecta,perficit ipſa complete in momento proiectionis.

De principijs naturalibus, & procreationibus mineralium. Caput. II.

SEcundo principia naturalia, & procreationes mineralium perfecte declarabo. Vnde primo notandū eſt, quòd principia mineralia in mineris ſunt Argentum uiuum et ſulphur. Ex iſtis procreantur cuncta metalla, & omnia mineralia,quorum multæ ſunt ſpecies,& diuerſæ. Sed dico quòd natura ſemper propoſuit,& cōtendit ad perfectionem auri. Sed accidentia diuerſa ſuperuenientia trāsformauit metalla, ſicut in multis inuenitur philoſophorum libris ſatis aperte. Nam ſecundum puritatem, & impuritatem prædictorum duorum,ſcilicet Argenti uiui, & ſulphuris, pura & impura metalla generātur, uidelicet: Aurum,argentū,ſtannum,plumbum,cuprū, ferrum. De quorum natura,uidelicet puritate et impuritate

ritate,uel immunda superfluitate,& defectu talia accipe uera. De natura auri. Aurum quidem est corpus pfectum,ex Argẽto puro,fixo,claro,rubeo,& ex Sulphure mundo,fixo,rubeo,nõ adurente generatũ,& nullum habet defectũ. De natura Argenti. Argentũ est corpus mundum,purum,ferè perfectũ,ex Argẽto uiuo puro,ferè fixo,claro,& albo,& de tali Sulphure pcreatũ, & deficit ei pauca fixatio,& color cũ pondere. De natura Stanni. Stannũ est corpus mundũ imperfectum, ex Argẽto uiuo puro,fixo,& nõ fixo,claro, albo in suo manifesto,& rubeo in suo occulto,& de tali sulphure pcreatũ,& deficit ei sola decoctio siue digestio. De natur Plumbi. Plumbũ est corpus immundũ & imperfectum,ex Argẽto uiuo impuro,nõ fixo,terreo,feculẽto, aliquantulũ albo in manifesto,& rubeo in occulto,& ex tali sulphure adustibili ex aliqua pte pcreatũ. et deficit ei puritas,fixatio,cũ colore & ignitiõe. De natura cupri. Cuprũ est corpus immundũ & imperfectũ,ex Argẽto uiuo impuro,nõ fixo,terrestri,adurẽte rubeo nõ claro,& ex tali sulphure generatũ,& deficit ei fixatio,& puritas cũ pondere,habetq; nimis de colore impuro,& terrestreitate non adurente. De natura Ferri. Ferrũ est corpus immundũ & imperfectũ,ex Argẽto uiuo impuro,nimis fixo , terrestri adurẽte, albo & rubeo , non claro,& ex tali sulphure generatũ,& deficit ei fusio, puritas,& pondus. et nimis habet de sulphure fixo immundo,& terrestreitate adurẽte. Hæc ergo iã dicta Alchemista qlibet notare debet.

Ex quibus propinquius materia elixiris sit elicienda. Cap. III.

IN iam dictis, sufficienter determinata est procreatio, tam perfectorum quàm imperfectorum metallorum. Nunc ad materiam imperfectam perficiendam eligendamq; redeamus. Cum ex capitulis præcedentibus satis notum sit, quod ex Argento uiuo & Sulphure cuncta procreentur metalla, & quomodo ipsorum impuritas immundiciaq; corrumpit, & cum nulla res metallis adhiberi debeat, quæ non ex ipsis sit composita seu orta, satis nobis aperte relinquitur, quod nulla res extranea, quæ ex his duobus non sumpsit originem, potens est & sufficiens ipsa perficere, uel eorum transmutationem facere nouam. Quare admirandum est, quod aliquis prudens suam fundat intentionem super animalia, siue uegetabilia, quæ ualde sunt remota, cum inueniantur mineralia satis propinqua. Nec credendum est omnino, quod aliquis philosophorum, posuerit artem in prædictis remotis, nisi similitudinarie. Sed ex prædictis duobus fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis coniungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de iure oportet nos accipere Argentum uiuum & sulphur, pro lapidis nostri materia. Nec Argẽtum uiuum per se solum, nec sulphur per se solum, aliquod generat metallum, sed ex amborum commixtione diuersa metalla

talla diuersimode procreātur, & mineralia multa. Ergo ex amborum commixtione materia nostra constat eligenda. Sed finale nostrum secretum, est excellentissimū et maxime occultum. Ex qua re minerali debeat fieri ꝓpinquius & uicinius, Et hoc ipsum eligere sollicite tenemur. Pono igitur, quòd eligatur materia nostra, primo ex uegetabilibus, ut sunt herbæ, arbores, siue omne ꝓgrediens è terra. Tunc oportet inde prius fieri Argentū uiuū, & sulphur, per longā decoctionē, à quibus, & à q̊rum operatiōe excusamur. Cum nobis natura ꝓponat Argentū uiuū & Sulphur. Etsi eligeremus ex animalibus, ut sunt sanguis humanis, capilli, urina, egestio, oua gallinarū, & omnia quæ ex animalibus procedūt, oporteret etiā ex ipsis fieri Argentū uiuum & Sulphur decoquēdo, à quibus excusamur, ut prius. Sin eligeremus ex medijs mineralibus, ut sunt oīa genera Magnesiarꝫ, Marchasitarū, Tutiarū, Atramentorū, seu uitriolorū, aluminū, Baurach, saliū, & aliorū multorū, oporteret similiter, ut ex prædictis, Argentū uiuū inde fieri & Sulphur decoquēdo, à quibus, ut ab alijs præcedētibus excusamur. Et si eligeremus aliquē ex septē spiritibus per se, ut solum Argentum uiuum, aut Sulphur solummodo, aut Argentū uiuū, & unum è duobus sulphuribus, aut sulphur uiuū, aut auripigmentū, aut Arsenicū citrinum, aut rubeum solum uel compar, nequaꝙ̄ ꝑficeremus, quia cū nunꝙ̄ natura perficit aliquid, sine amborum cōmixtiōe æquali, nec nos, à q̄bus tūc, ut à p̄dictis

Argento uiuo, & Sulphure, in sua natura excusamur. Finaliter, si eligeremus ipsa, quodlibet sicut est, oporteret nos commiscere secũdum debitam proportionem, quam humanum ignorat ingenium, & postmodum decoquere, ad coagulationem in solidam massam. Et ideo excusamur à receptione amborum in sua propria natura, uidelicet Argenti uiui & Sulphuris, cum ignoremus dictarum proportionem, & inueniamus corpora in quibus inuenimus prædicta proportionata, coagulata & coadunata debito modo. Hoc secretum tene secretius. Aurum est corpus perfectum & masculinũ, sine superfluitate aliqua aut diminutione. Etsi imperfecta, sola liquefactione sibi commixta perficeret, esset elixir ad rubeum. Argentum est etiam corpus ferè perfectum & fœmineum, quod si etiam imperfecta ferè perficeret sola fusione uulgari, esset elixir ad album, quod non est, nec esse potest, quia solummodo perfecta sunt. Quod si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, nõ imperfectum cum perfectis perficeretur, sed potius illorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperficeretur. Sed si essent plusquam perfecta, uel in duplo, uel in quadruplo, centuplo, uel ultra, interim perficerent imperfecta. Et quia natura semp operatur simpliciter. Perfectio in eis simplex est, & in-
* separabilis, & incõmiscibilis, * nec arte ad opus abbreuiandum ponerẽtur in lapide ꝓ fermẽto, & reducerẽtur tũc in pristinum, quũ summa uolatilis superat summã fixi

fixi. Et quia aurum est corpus perfectũ, ex argento ui uo rubeo, claroq́;, & ex tali sulphure, ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quòd ita simpliciter est pfectum, sine mundificatione ingeniosa, & tam fortiter digestum, & coctum naturali caliditate, quod cum igne nostro artificiali uix in aurum & argentum operari ualemus. Et quamuis natura aliqd perficiat, tamen intime mundificare, seu perficere, ac purificare ignorat, quia simpliciter operatur super illud, quod habet. Quare si eligeremus aurum uel argentum pro materia lapidis, uix aut difficulter inueniremus ignem in eis agentem. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam sui mundificationem & perfectionem peruenire non possemus, propter sui fortissimam compactionem, & compositionem naturalem, quare excusamur à receptione primi ad rubeum, seu secundi ad album, cum inueniamus rem, uel corpus aliquod, ex tam mundo, uel mundiore sulphure, & argento uiuo, super quod natura parum, uel minimum est operata, quod cum igne nostro artificiali, & experientia artis nostræ, ad congruã sui decoctionem, mundificationem, colorationem & fixationem cum ingenio so nostro opere, super hoc continuato, ualemus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua est argentũ uiuum mundum, purum, clarum, album, & rubeum, non ad complementũ perductum, sed commixtum æqualiter & proportionabiliter, per modũ debitum cum sul

phure tali, & in maſſam ſolidam congelata, ut cum ingenio & prudentia noſtra, igneq; noſtro artificiali ad mundiciam ſui intimam, & ad ipſorum puritatem peruenire poſsimus, & talem efficere, quòd ipſa poſt operis complementũ ſit millies milleſies fortior & perfectior, quàm ipſa corpora ſimplicia caliditate naturali decocta. Eſto igitur prudens. Nam ſi in capitulis meis ſubtilis & ingenioſus fueris, in quibus manifeſta probatione, & aperte materiã lapidis cognoſcendã demonſtraui, guſtabis illud delectabile, ſuper quod philoſophorum intentio cadit tota.

De modo agendi, & igne moderando, & continuando. Caput IIII.

CRedo te inueniſſe, ſi non es durisſimæ ceruicis, & uelo ignorantiæ totaliter perfuſus, uel inſipientię, per uerba iam dicta, certam philoſophorum materiam, lapidis benedicti preitorum, ſuper quam operatio Alchemiæ eſt adhibẽda, cum imperfecta conamur perficere, & hoc cum pluſquàm perfectis. Et cum nobis natura tradidit imperfecta ſolummodo cum perfectis, oportet nos pluſq; perficere, materiam in capitulis notam cũ noſtro opere & labore artificiali. Et ſi ignoramus agendi modum, quid eſt in cauſa, quòd non uidemus qualiter natura, quæ olim metalla perfecit, frequenter operatur? Videmus ne quod in mineris per cõtinuatã caliditatẽ quę in

mon

mõtibus mineraliũ eſt, aquæ groſsities in tantum deco quitꝰ & inſpiſſatur, ut fiat per tẽpus argentũ uiuũ. Et ex pinguedine terrę ꝑ eandẽ decoctionẽ & caliditatẽ generatꝰ ſulphur. Et ꝙ ꝑ illã caliditatẽ ꝑſeuerantꝰ ſuꝑ ipſa cõtinuatã, ex ꝓdictis ſecũdũ ipſoꝝ puritatẽ et impuritatẽ, cũcta generãtꝰ metalla. Et ꝙ natura tã ꝑfecta ꝗ̃ imꝑfecta cũcta, ſola decoctiõe ꝑficit, ſiue facit metalla. O nimia demẽtia, ꝗ̃ uos, rogo, cogit ꝑ aliena regimina melancholica & fantaſtica uelle ꝑficere ꝓdicta. Queadmodũ qdã dicit: Væ uobis q uultis ſuꝑare naturã, & metalla plusꝗ̃ ꝑficere nouo regimine ſeu oꝑe orto ex capitoſitate ur̃a inſenſata. Et Deus naturę dedit uiã lineare, ſcilicet decoctionẽ cõtinuã, & uos inſipiẽtes ipſam imitari ſpnitis, uel ignoratis. Itẽ. Ignis & azot tibi ſufficiũt. Alibi ꝗ̃. Calor oĩa ꝑficit. Et alibi. Coque, coque, coque, & nõ te tædeat. Et alibi, fiat ignis ueſter blãdus & mitis, q ꝑ ſingulos dies ſemꝑ æq̃lis ardẽdo ꝑduret, nec inualeſcat, ſin aliꝰ, ſequetꝰ maximũ dãnũ. Et alibi. Patientꝰ & cõtinue. Et alibi. Tere ipſum ſeptẽ uicibꝰ. Et alibi. Scias ꝙ una re, uidelicet lapide, una uia, ſcilicet coquẽdo, & uno uaſe totũ magiſteriũ terminatꝰ. Et alibi. Igne teritꝰ. Et alibi. Hoc opus multũ creationi hominis aſſimilatur. Sicut enim infans in principio leuioribus nutritur cibis, oſsibus autẽ cõfortatis, ſemper fortioribus. Sic & magiſterium iſtud, primo indiget igne lento, quo ſemper in decoctionis eſſentia qualibet eſt agendum. Et quamuis ſemper loquamur de igne lento, reuera tamen

sentimus, quòd in operis regimine paulatim & uicissim usq; ad finē augmentandus & maiorandus est ignis.

De qualitate uasis atq; fornacis. Caput V.

Terminum, modumq; agendi iam determinauimus, nunc de uase ac fornace, qualiter & ex quibus fieri debeant, audire licet. Cum natura naturali igne in mineris metalla decoquat, decoctionem illam sine uase ad hoc apta denegat. Et si naturam sectari proponimus in coquēdo, quare uas eius esset reijciendum? Videamus ergo primo, qualis locus sit generationis metallorum. Manifeste percipitur in mineralium locis, quòd in fundo montis est calor æqualiter perdurans, cuius natura est semper ascendere, qui in ascendendo semper desiccat ubiq; & coagulat aquam spissiorem, seu grossiorem in uentre, seu uenis terræ siue montis absconditam in argentū uiuum. Et si illius loci pinguedo mineralis ex terra huiusmodi calefacta fuit congregata in uenis terrę, currit per montē, & est sulphur. Et ut uidere licet in uenis prædictis illius loci, illud sulphur ex pinguedine terrę, ut prętactum est, generatum, obuiat etiam argento uiuo (ut etiam scriptum est) in uenis terræ, & aquæ spissitudinem mineralis procreat. Ibi per calorem in mōte æqualiter perdurantem, longo generantur tempore diuersa metalla, secundum loci diuersitatem. In mineralium uero locis inuenitur caliditas semper durans. Ob hæc

de

de iure nobis notandum constat, quòd mons mineralis externus est ubiq; clausus in se ipso & lapideus, quia si calor exire ualeret, nequaquam metalla procrearentur. Si ergo naturam imitari intendimus, habemus necesse tali modo furnum, ad instar montium, non magnitudine, sed caliditate cõtinua prouidere, ita quòd ignis impositus cum ascendit exitum non inueniat, & reuerberet calor uas, materiam lapidis continens in se, firmiter clausum. Quod uas rotundum debet esse cum paruo collo, de uitro, uel de terra aliqua, naturam siue compactiõem uitri repræsentantẽ, cuius os cum tali cooperto rio & bitumine debet esse signatũ uel sigillatũ. Et sicut in mineris calor immediate non tangit materiã Sulphuris & Argenti uiui, quia terra montis inter est ubiq;. Sic immediate ignis tangere non debet uas in se materiam continens prædictorum, sed in alio uase similiter clauso, illud est ponendum, ut ita materiam superius & inferius, & ubicunq; sit, melius & aptius, calor temperatus attingat, unde Aristoteles dicit in lumine luminum, q̊d Mercurius in triplici uase est coquendus, Et quod uas de uitro sit durissimo, uel, quod melius est, de terra naturam uitri possidente.

De coloribus accidentalibus & essentialibus in opere apparentibus. Cap. VI.

EXquisita lapidis materia, modum agẽdi certum cognosces, per quẽ modum, per quod

regimen lapis decoquendo in coloribus diuersis sæpius transmutatur. Vnde quidam ait: Quot colores, tot nomina. Secundum diuersos colores in opere apparentes per philosophos eius nomina uariata sunt. Vnde in prima lapidis nostri operatione, est putrefactio appellata, & fit lapis noster niger. Vnde quidam dixit: Cum inueneris ipsum nigrum, scias quod in nigredine illa albedo occultata est., & tunc oportet illam extrahere à subtilissima illa nigredine eius. Post uero putrefactionem rubescit, non rubedine uera, de quo quidam ait: Sæpius rubescit & sæpius citrinescit, & sæpius liquescit, & sæpius coagulatur, ante ueram albedinem. Et seipsum etiam dissoluit, seipsum coagulat, seipsum putrefacit, seipsum colorat, seipsum mortificat, seipsum uiuificat, seipsum denigrat, seipsum dealbat, seipsum rubore decorat cum albedine. Fit etiam uiridis. unde alius ait: Coque eum donec natus uiridis tibi appareat, & est eius anima. Et alius. Scias quod in uiriditate anima illa dominatur. Apparet etiam ante albedinem color pauonis, unde quidã sic ait: Scias quod omnes colores qui in mundo sunt, aut excogitari possunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo sequitur uera, unde quidam ait: Cum autem purus decoquatur donec ueluti oculi piscium elucescat, eius utilitas expectanda erit, & tunc lapis in rotunditatem est congelatus. Alius autem ait: Cũ inueneris albedinem supereminentem in uase, esto certus quod in albedine illa rubedo

bedo occultata est, & tūc oportet te illam extrahere: ueruntamen coque, donec totum rubeum fiat. Est enim inter ueram albedinem & ueram rubedinem, quidam cineritius color, de quo dicitur: Post albedinem errare non potes, nam augmentando ignem ad cinericium peruenies, de quo alius dicit: Ne cinerem uilipendas, nam Deus reddet tibi liquefactum. Et tunc ultimo rex diademate rubeo coronatur, NVTV DEI.

De modo proijciendi medicinam super quodlibet imperfectorum. Cap. VII.

REi promissæ finem perfecte compleui, uidelicet magisterij magni, ad elixir excellentissimum rubeum & album faciendum. Finaliter de modo proiectionis, quæ operis est complementum, & læticia desiderata & expectata, tractare nos oportet. Et rubeum quidem elixir, citrinat in infinitum, ac omnia metalla transmutat in aurum purissimum. Album uero elixir dealbat usque in infinitum, & quodcunque metallum ducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum est, quod unum metallum magis est remotū à perfectione quā aliud. Et aliud ꝓpinquius alio, & uicinius. Et quamuis q̄dlibet metallum per elixir ad perfectionē reducatur, tamen leuius, citius, & melius, & perfectius propinqua reducuntur, q̄

multum remota. Et cũ inueniamus metallũ propinquũ & uicinum perfectioni, excusamur per ipsum à multis remotis. Quæ uero metalla remota & propinqua, & quod propinquius & uicinius perfectioni sit, In capitulis meis, si sapiens & ingeniosus fueris, satis aperte inuenies, & ueraciter determinatum. Et proculdubio qui in hoc meo Speculo intãtum est ingeniatus, quòd sua industria inuenire scit materiam ueram, bene sapit super quod corpus ad perfectionem sit projcienda medicina. Nam precursores istius artis, qui eam per suam philosophiam inuenerunt, demonstrant digitis satis manifeste uiam linearem, & denudatam cum dicũt: Natura naturam continet: Natura naturam superat: Et natura obuians suæ naturæ lætatur, & in alienas transmutatur naturas, Et alibi. Omne simile applaudit suo simili, quia similitudo dicitur causa amicitiæ, de quo multi philosophi notabile secretum reliquerunt. Scias quòd anima corpus suum cito ingreditur, quæ cum corpore alieno, nullatenus coniungitur. Et alibi. Anima enim cito corpus ingreditur suum, quam si cum alieno corpore coniungere statueris, incassum laborabis. Nam & ipsa uicinitas magis est lucida. Quia enim corporea, in regimine fiunt incorporea, & econuerso, incorporea corporea, & in complemẽto totũ corpus fit spirituale fixũ, & quia elixir illud spirituale euidenter, siue album, siue rubeum ultra naturam suam tam multum est præparatum & deductum, non est mirum, ꝙ incommiscibile est

est corpori, super quo solummodo proijcitur liquefacto. Graue est etiam proijcere super mille milia & ultra, & illa in continẽti penetrare & transmutare. Quare uobis unum secretum magnum & occultum iam tradã. Commiscenda est pars una cum mille corporis uicinioris, & hoc totum includatur firmiter in uase apto, & pone in furno fixionis, primo cũ igne lento, & semper augmentando ignem per tres dies, donec inseparabiliter sint coniuncta. Et hoc est opus trium dierum. Tunc iterum & finaliter proijciẽda est pars quælibet istius una super alias mille partes cuiuslibet corporis uicinioris. Et istud est opus unius diei, seu unius horæ, uel momẽti. De quo semper mirabilis est laudandus Deus noster in æternum.

FINIS.

RICHARDI ANGLICI LIBELLVS VTILISSIMVS ΠΕΡῚ ΧΗΜΕΊΑΣ,

Cui titulum fecit, Correctorium.

Præfatio. Quomodo ars imitetur naturã. Cap. I.

CVm omnis rerum emendatio illius rei naturam augmentet, cuius est. Ideo in multis philosophorum datis, per artem emendatur natura, ultra suũ motum, quem habuit in prima forma. Et tamen nulla res laborare potest, nisi mediante natura, cum ipsa natura in arte occulte & intrinsece laboret per artis administrationem, per hoc sequitur, emendationem naturæ uirtutis esse augmentationem, & artis laborem, illius rei emendationem. Quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi ipsa natura impedita fuerit per artis impedimentum. Quamuis enim ars naturam non transcendat, faciens nouam naturam, per simplicem laborem, tamen ars transcendit naturam, quo ad illam naturam, quam potest proprie subtiliare. Et ideo dicitur: Ars imitatur naturam, non quòd nouam ædificet, sed quòd illius naturæ uirtutem subtiliet. Ad hæc incipit ars proficere, ubi natu-

ra deficit, subtilem naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Cum natura generat metalla, tincturas generare nequit, quamuis bene tincturam in se plenam occulte contineat. Vnde philosophus: Natura cõtinet in se, quibus indiget, & non perficitur, nisi moueatur arte & operatiõe. Quare in nostro opere ars nõ est aliud, quàm adiuuamẽ naturæ. Quod patet in multis artiũ opibus laicorꝝ. Vbi natura primũ producit lignũ. Secundo, ustio ignis de ligno cinerem. Tertio, ars de cinere uitrum. Et hoc taliter intelligendũ est. Si in cineribus ista prima materia uitri occulta non fuisset, ars nequaquam uitrum inde produxisset, aut ꝑfecisset, sine natura præhabita. Et sic perpẽdes, ꝙ è nullis rebus aliquid elici potest, quod in ipsis non existit. Ideo omnis species, in sua specie, & omne genus in suo genere, et omnis natura in sua natura, naturaliter uirtutis affectat augmentum, & fructum affert iuxta naturã suam, & non in alia natura sibi contraria, cum omne sȩminatum suo semini correspondeat, hoc dicimus quo ad generationem. Non generatur ab homine, nisi homo, nec ab aliquo tali, nisi simile sibi, & quo ad naturam imitandã per artem, non facit hoc aliqua res simpliciter laborans per ministeriũ naturæ, nisi per naturæ illius complexionẽ, quoniã si aliena natura peior introducitur, immediate ars simpliciter nõ imitatͭ naturã, sed illȩ peiores naturæ extraneæ inficiunt illam naturam, & statim non fit ex ea, quod fieri credebatur. Quoniam omne

omne peius laborans in aliqua re, nititur melius deſtru ere, & omne melius laborans in aliqua re, nititur peius perficere. Et ideo unicuiqꝫ artifici naturam imitari neceſſe eſt, & illius naturam cognoſcere, cuius rei naturã ars ſua imitatur, alioqui fatue per artem, ipſe naturam dinoſcitur emendare.

Studium philoſophiæ eſſe neceſſarium ad hanc artem. Caput II.

STudium ſecundũ doctores, ammonet ignorantiam, & reducit humanum intellectũ ad ueram ſcientiam, & cognitionem cuiuslibet rei. Ergo in primis neceſſe eſt, per ſtudium huius ſuauis operis ſcientiam acquirere, & per philoſophica dicta ingenium acuere, cũ in ipſis ſit cognita uia ueritatis. Si ergo laborantes laborem nõ deſpexerint, fructum inde prouenientem dulciter guſtabunt. Qui uero ſtudere abhorruerint, laborando perpendant in ſuis cogitationibus. Vtrum ars ipſorum ſit naturæ imitatio, præcipue illius rei, cuius naturam ars illoꝝ emendare debet. Nam præter naturæ imitationẽ impoſsibile eſt ipſis ſecreta philoſophoꝝ ad perfectum finem perpetrare. Sicut de his loquitur philoſophus. Hi tranſeunt ad practicam, ſicut Aſinus ad fœnum, neſciens ad quid porrigat roſtrum, niſi in quantum ſenſus exteriores, ſine intellectu, per uiſum & guſtum ad pabula deducunt. Sic ipſi aſini ſine ueris principijs, & ſtudijs fructu

oſis

osis, ac naturarum cognitione, quęrunt perficere opera naturæ, & secretum secretissimum totius naturalis philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficijs, auxiliatur pauperi, & corpus humanum incolume conseruat præbens ei sanitatem. Et postea subditur, de illius occultæ naturæ medicina. Et ideo omnes huius artis beneficium diligẽtes, studijs insistere tenentur, & ex libris ueritatem exhaurire, & nõ ex fabulis fictis & operibus mendosis, cum hæc ars nullatenus ueraciter inueniatur, (quamuis hominibus multæ sophisticationes appareant) nisi post terminum studij, & philosophicorum dictorum cognitionem, seu per scientes fidelem informationem cum dicitur. Qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. & ultra, Non bene potest de leui practicæ assuescere, cuius mens in studijs renuit desudare.

De principijs naturalibus. Cap. III.

NOn est autem hæsitandum, hanc artem habere uera principia naturalia, cum ipsa natura corpora metallica formet in minera, quod patet per Aristotelem quarto Metheoron, ubi distinguit corpora mineralia in quatuor species. In lapides, in liquefactiua, in sulphura, & sales. Et horum quædam sunt raræ substantię, & compositionis debilis, & quędam fortis substantiæ, & quædã eorũ

ductilia, & quædam non. Et quæ illorum rationes gene rationis ſint, patet ibidem, ergo hic nō eſt neceſſe poni.

Quot ſint partes mineralium. Cap. IIII.

DIſtinguuntur autem corpora mineralia ſpecialiter in duas partes, ſcilicet In partem metallicam, id eſt in metalla, quæ originem ex Mercurio ducunt, ut Aurum, Argentū, Cuprū, Stannū, Plumbū & Ferrū, & dicūtur mineralia maiora. Et in partem mineralem, quæ originem ex Mercurio non ducunt, ut ſales, atramenta, alumina, uitriolum, arſenicum, auripigmentum, ſulphur, & ſimilia, & dicuntur mineralia minora, ſunt tamen corpora non metallica. Cum manifeſtum ſit, quòd maiora mineralia, id eſt, corpora metallica, originem habeant ex ſulphure & Argento uiuo, ſecundum magis & minus depurato. Et nunc ponam differentiam eorum generationis, & dicam unde originem habeant, quod tamen ſufficienter patet in multis philoſophorum libris.

De metallis, quæ originem ducunt ex Mercurio in genere. Cap. V.

SVnt autem ductibilia, omnia liquabilia metalla, quæ originem ducunt ex Mercurio. Nam materia eorum eſt ſubſtantia aquea, mixta cum ſubſtantia terræ, commixtione forti, & non poteſt unum ab altero ſeparari, quare congelatur ſubſtantia aquea illius cum frigore magno poſt

actionem

actionem caloris, & ideo ductibilia sunt, & fabricabilia. Sed non congelatur sola aqua, nisi siccitate, quæ alterauit aqueitatem & terrestreitatem, cum in ipsis humor non est nimis unctuosus, nam congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo non faciliter soluitur, nisi per actionem caloris uehementem in ipsis, secundũ q̊d sunt fortius ac fortius commixta.

Quomodo metalla ex Mercurio fiant, in specie. Cap. VI.

Rerum natura omnium liquabilium genera, naturaliter operata est ex Mercurio, uel Argento uiuo, & sui sulphuris substantia eo quòd propriũ est Argenti uiui quod coagulatur ex uapore, siue ex calore sulphuris albi, uel rubei non urentis. Vnde Aristoteles in quarto Metheoron: Si sulphur album non urens fuerit, congelat Mecuriũ in Argẽtum bonum. Si sulphur purum cum rubore clarum, & in eo uis igneitatis simpliciter non urentis, congelat Mercurium in Aurum purissimũ, quoniã omne siccum naturaliter ebibit suum humidum, ut in suis partibus sit consumatum. Vapor ergo sulphuris, Argentũ uiuum coagulantis ex sua substantia, est terreus subtilis, aereus decoctus, & digestus à commixtione prima sibi unita à coctione caloris, postea eleuata decocta & digesta, donec habeat uim sulphuream, coagulandi Mercuriũ in corpora metallica, secundũ q̊d sulphur fuit simplex uel adurẽs, q̊d pfectionẽ uel imperfectionẽ

in metallis cauſat, ut poſtea apparebit. Exemplum de his, quod ipſorum prima materia, ſit Argentum uiuũ, quoniam cum liqueſit per calorem, conuertitur in ipſum. Certum quippe eſt, ipſa antea fuiſſe Argentum uiuũ, quia omnis res, de eo, in quod reſoluitur, eſt. Nã glacies conuertitur in aquam calore mediante, neceſſarium eſt ergo, prius aquam glaciem fuiſſe.

De generatione Sulphuris, Mercurij, & quæ ex eis oriantur metalla, in generali, & quomodo perfecta ab imperfectis differant. Cap. VII.

HIc notandum eſt, quod Sulphur prouenit ex pinguedine terræ, in minera per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque induretur & ſicca fiat. Et cum indurata fuerit Sulphur uocatur. Argentum uero uiuum in ſua radice prima, eſt compoſitum ex terra alba, ſubtili, nimium Sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, & unita tali unione per minima, quouſque humidum temperetur à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter, donec fiat ſubſtantia una, non quieſcens in ſuperficie plana, nec adhæreat tangenti propter ſiccitatem, quæ alterauit aqueitatem in ipſo. Eſt autem homogenium in natura, quia aut totum remanet in igne, & fixum, aut totum euolat in fumum, cum ſit incombuſtibile & aereum, & hoc eſt ſignum perfectionis, & ideo cum poſtea de terra ſulphurea decurrit, calefactum ſupe-

rius

ſuperius aſcendit. Vnde in ſua natura eſt, ut per calorẽ ſublimetur. Veruntamen continua ſublimatione nimium ſublimando depuratur, decoquitur, & inſpiſſatur, ac per ſulphur album & rubeum gradatim congelatur, quod quidem ſulphur diſſoluitur multotiẽs, & poſtea congelat argentum uiuum, & illius ſublimatione incératur caloris actione, donec uix in millibus annorum̃ ſucceſsiue, & operatione naturæ in perfectum metallum congeletur. Et ſic quidem ipſa natura in uaſis mineralibus mediante calore operatur metalla. In iſtis ergo operibus naturam imitari oportet quicunq; uult medicinã perficere ad imperfectorum perfectionem, licet iſta corpora differant in compoſitione ſua ab argento uiuo, quæ ab eo generantur eodem modo, quo ipſum fuerit purum uel impurũ, & ſulphure mundo uel immundo, ſibi extraneo, ut dictum eſt. Si enim argentum uiuum coagulatur à ſulphure albo, non urente, erit argentum. Si coagulatur ex ſulphure puro, in quo eſt uis igneitatis, ſimiliter non urentis, erit aurum. Si uero ſulphur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ ſubſtantiæ, conuertit ipſum in æs. Si uero argentum uiuum fuerit poroſum, terreum, & immundum, & ſulphur etiam immundũ, fœtidũ, & terreum, & fixæ ſubſtãtiæ, fit ex ipſo ferrum, quod poſtea non funditur. Stannum uero uidetur argentum uiuum bonũ habere, ſulphur uero malum, non bene mixtum, & quaſi non bene congelatum. Plumbum uero habet argentum uiuũ malum & groſ-

sum,mali saporis et fœtidũ,ac debilis uirtutis. Vnde assidue per ignis uiolentiã corrumpitur. Sic differũt corpora metallica ab argento uiuo,secundũ quod ipsis inest sulphur extraneũ,uel adurens,uel simplex. Et sic considerantur,quæ uirtus sit in ipsis. Cũ enim multa quantitas sulphuris sit infectio,& multa quantitas argenti uiui in ipsis dinoscitur esse perfectio,cum sit incombustibile & aerium,quoniam sulphur comburit & comburitur, & perfectionem omni tempore impedit. Hæc de uerbo ad uerbũ sunt philosophorum dicta super Aristotelem in quarto Metheoron. Credendũ est aũt, quòd ipsorum philosophorum ueritas in aliquo mendacio nunquam est reperta. Sic faciens ars sequitur uiam naturæ, ex quibus elici ueritas potest, nec est credendum fabulis fictis, nec operibus mendosis,ab opere naturæ omnino extraneis, ut dicitur: Qui credit in mendacium, & non secretis philosophorũ, perdit tempus cum opere,& labores.

De formatione Mineralium,quæ originem ex Mercurio nõ ducũt. Caput. VIII.

SVnt autem media mineralia secundũ quod dictũ est,quæ originẽ ex Mercurio nõ ducũt,id est,ex Mercurio propinquo,& debilis substãtiæ,& horum quædã sunt sales,q̃ liquefiunt humido faciliter,ut alumen & chalcantum, sal simplex, & sal amoniacus, sal petræ lapidis, & omnia genera salium. Et quædã sunt unctuosa, nec liquefiũt solo

humo

humore faciliter, ut auripigmentum, arsenicũ, sulphur, & alia sulphurea. Nã aqueitas sulphurorũ est cõmixta cũ terra fiscosa, cõmixtione forti, cum feruentia caloris, donec facta sunt unctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore. Atramenta uero composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus. Credit in eis esse uis mineralis aliquorũ liquabiliũ, q̃ ex eis fiũt, ut chalcanthũ & calcatar, quæ generantur ex maioribus granis atramenti, & nõ soluũtur, nisi soluatur salsedo cũ ipsis, quę est in ipso sul phure, & postea cõgelatur in frigore, & istud iã accipit uim mineralẽ, ab aliquibus corporibus naturaliter in terra, qđ accipit uim ferreã erit rubeũ, uel terreũ, & calcatar. Quod aũt uim æreã accipit, hoc erit uiride æris, uel chalcanthũ. Vnde est posibile ista duo, scilicet cal catar & chalcãthũ ab ipso generari. Quãuis aũt oĩa p̃dicta participẽt in ui minerali cũ metallis, tamen corpora metallica artificialiter ex ipsis fieri nõ possunt, cũ alterius sint naturæ, & cũ eis ex una materia ꝓpinqua originẽ nõ duxerint. Nõ tamen nego, quin cũ ipsis posint metalla purgari aut dissolui, ac sophistica forma p̱ ea introduci, ut in ipsis errẽt homines. Potest q̊q; plumbi nigredo siue immundicia abstergi, uerumtamen plumbum semper manet plumbum, quamuis uideatur argentum, & introducant in eo nouas qualitates alias, ut appareat argentum. Sic artifices etiam pos sunt facere cõgelationes p̱ ea, id est, ex Mercurio humidũ extrahere cũ rebus siccis, ut uideatur Mercurius coagu

agulatus, sed ista coagulatio est pessima. Philosophorum autem coagulatio, non humidum exiccat, sed Mercurium suæ radicalis humiditatis consumptione coagulat. Audi quid dicat Aristoteles. Sciant artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, sed similia illis facere possunt, & tingere rubeum citrino, & albũ tingere colore rubeo, donec fiat multum simile auro, uel argento, ut hi qui coniungunt stannũ, cuprum, & Mercurium, & inde faciunt aurum sophisticum. Sic expolitio, per minera mineralia non est impossibilis, at uapor caloris, ponderis, etiã diminutio cõtra hæc nõ stãt, sed contra uerum aurum & argentum, quæ nequaquã in natura & arte concedũtur fieri, nisi reductiõe corporum in primam materiam, sic species rerum transmutari possunt, ut postea Aristoteles subdit, & hoc non fit per solam liquefactionem, sed per cõgelati Mercurij resolutionem, cũ admixtione sui spiritus, corpus in Mercurium transformatur.

De generatione Sulphuris uulgi, & simplicis, & Mercurij. Caput IX.

CVm iam dictum sit, quòd sulphur in metallis est impedimentum, nunc pono differentiã in Mercurij generatione & sulphuris, quamuis ex utraq; parte causent metallum, scilicet Mercurius essentialiter, & sulphur ex parte accidentali, tamen illud sulphur adhuc est duplex, uiuum, & adurens,

& adurẽs. Viuũ causat metalla, quamuis unum differt ab alio secundum quod plus existit uiscositate terræ infectum, cum tamen Sulphur simplex uiuum, causans Aurum & Argentum, non est nisi uapor calidus & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri, in quo omnibus modis p̃dominat̃ ignis, & illud dicitur elemẽtum cũ Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris uulgi differt à generatione Mercurij, ut dictum est, q̊d aqueitas sulphuris uulgi est commixta cũ terrestreitat e uiscosissima, cũ feruente calore, & facta sunt unctuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secũda à generatione sulphuris istius, cũ sit generatus ex terra subtilissima, albissima, sulphurea, cũ limpidissima aqua, quã terra parit, admixtione fortissima, ita quòd unũ ab altero separari non possit, donec nõ quiescat in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem terræ, quę alterat aqueitatem ratione fortis admixtionis, & ideo est elementum cum sulphure simplici, omnium ductibiliũ. Vel ꝓprie, simile est aliquibus ductibilibus, & ideo propter concordiã aliquã ipsorum generationũ, cõmiscetur sulphur Mercurio, & unum alterat aliud in natura. Quare unumquodq; corpus metallicũ, in se sulphur expresse habere dinoscitur & Mercuriũ. Cũ liquescit calore mediãte, apparet Mercurij substãtia & sulphuris, maxime in colore, & cute rubea superius natãte, Sed propriũ naturę unius est adhærentia alterius, cum unũ sine alio, metallum generare nõ possit. Et inquantũ sulphur

fit magis simplex, intãtũ magis gaudet & cohęret Mercurio simplici ac mundo, ut fortius unũ cum alio cõiungatur, & sic tũc perfectiora ex ipsis generantur metalla.

Qđ impossibile sit media mineralia artificialiter fieri metalla. Cap. x.

SEd qa in p̄cedente capitulo determinatũ est, minora mineralia artificialiter non posse fieri metalla. Ideo ꝓpter maiorẽ ueritatẽ, restat hoc fortius probandũ. Primo sic: Quia minora mineralia de prima metallorum materia, q̃ est Mercurius, non sunt generata. Cum autẽ generatio eorꝫ cũ generatione Mercurij in primo differat in forma, & materia & cõpositiõe, Ideo etiã metalla fieri nõ possunt. Quia unius speciei una est materia prima, & sperma ex q̊ generat̃. Sed prima ps antecedẽtis patet, quia minora mineralia non sunt generata ex Mercurio, ut patet p Aristotelẽ, & Auicennã. Ideo si deberẽt fieri metalla, oporteret ꝙ primo transirẽt in materiã primã metallorũ. Sed qa artificialiter id fieri nõ potest, Ideo metalla minime erũt. Sic secũda ps antecedẽtis sufficiẽter patet, ut declaratũ est in p̄cedenti capitulo. Secũdo ad idẽ. Quia minora mineralia principiũ artis artificialiter fieri nõ possunt, q̊d est Mercurius, ideo etiã mediũ & finẽ non pertingũt, q̃ sunt metallũ & tĩctura. Cõsequẽtia tenet. Quia nutrimẽtum in hoĩe per generationẽ nõ potest fieri homo, nisi prius cõuertat̃ in sperma, & sic addito suo simili nouus generat̃ homo. Sed quia minora mineralia à metallis extraneæ

sunt naturæ, quãuis in aliqua ui minerali participẽt, tñ debilioris sunt uirtutis, & adustibilia. Ideo natura metal lica de ipsis nõ gaudet, sed ea respuit. Cõseruat aũt ea q̃ suę naturę sunt. Verbi gratia. Si miscerẽt aqua & terra, tũc separant ab inuicẽ, quia terra petit fundamẽtũ, cũ sit grauis & sicca, aqua uero superficiẽ. Et nequaq̃ artificia liter sic possunt cõiungi, ꝙ istæ duę naturæ stẽt in una natura cõiunctim, q̃uis aqua posit abluere & mũdare terrã. Sed ꝙ siccitas terræ artificialiter mutet in humi= dum aqueum, credi impossibile est, licet terra madefiat aq̃. Sic minora mineralia possunt cõiũgi cũ metallis, & ea purgare, & aliq̃ modo nouam formã introducere, sed cũ ipsis ꝑmanere, & illud immaturũ maturare natura nõ cõcedit. Quare fatui sunt, q tot & tã diuersa negocia, & sophisticatiões ad decipiẽdũ hoĩes adducũt. s. res im ꝑ portionabiles, q̃ nec naturã dãt, nec eã recipiũt. s. secũdi nas, testas ouorũ, crines, sanguinẽ ruffi hoĩs, basiliscũ, uermes, herbas, stercus humanũ, & sic de infinitis gene= ribus stercorũ, uolẽtes cũ pessimis optĩa perficere, & na turæ defectũ cum his adimplere. Sed qa in his naturali bus, nec aliquatenus taliũ unq̃ uerã materiã imaginan= do sunt perscrutati, uolentes stercus seminare & metere triticũ, quod satis uidetur impossibile, ut dicit: Quæ se minauerit homo, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, stercus inueniet. Quare nõ est mirum, ꝙ nullus in tali stercore perficit, cum sint delusi, & omnes ipsis adhæ= rentes. Semina igitur Aurum & Argentum, ut affe=

rant fructũ, cũ labore tuo, mediante natura, quia ipsum habet, & est illud quod quæris, & nulla alia res mundi. Cum alia omnia sint fœtida, & naturę cedant per ignis assiduitatē & examen. Sunt & aliqui Alchemistę in minoribus mineralibus laborãtes, scilicet in quatuor spiritibus, ut in sulphure uulgi & arsenico, auripigmēto, & sale ammoniaco, uolentes ex his tincturas pficere, sed illud minime facere possunt, ut patet p diffinitionē naturæ. Quia tingere nõ est aliud, q̃ tingēs tinctũ in naturã suã trãsformare, & secũ sine ulla separatiõe permanere, docens naturã preliari cõtra ignē persequentē, & ita, ut natura tingentis & tincti cõcordent, uerbi gratia: Si ex Auro uel Argēto tinxeris plumbũ uel stannũ, uel aliq̊d tale, q̊d cõcordat in naturis, quia originē ex utraq; pte ex Mercurio duxerũt, & cũ maturũ immaturo cõiungitur, cũ maturo pficiet in tali uia. Sed cũ isti quatuor spiritus sint alterius naturę cũ metallis, ut sufficiēter prius dictũ est. Ideo si tingũt, tũc quæro, utrũ debeant cõuertere, uel conuerti? Si conuerti, tunc tinctura non est, ut prius patuit per eius diffinitionem. Si autem cõuertere, tunc tingendũ cõuertet in suã naturam, & hæc est terrena, naturæ metallicæ cõtraria, ideo tingēdo, metallũ facere nõ potest. Qđ aũt tingēs tingendũ cõuertat in suã naturã, probatur, qa omne generãs naturaliter generat sibi simile, sed qa natura q̃tuor spirituũ generãs, est terrea, igĩ generabit sibi simile, q̊d etiã erit terrea materia sicut ipsum. Sic etiã omnem aliã tincturã fatuam, q̃ non inue

inuenitur in proprietate metallicæ naturæ, despicias cũ uijs alijs naturæ extraneis, quia in ipsis non est aliud, nisi rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia ista apparenter sint metalla, & non existenter, quæ per minora mineralia, uel consimilia sunt præparata. Et ergo stultum est, quærere in re, quod antea nõ fuit in illa, sicut uerum aurum & argentum in rebus fœtidis & adustibilibus.

De differentia sulphuris uulgi, & philosophorum simplicis, non adurentis. Caput II.

NVnc quęrendũ est de differẽtia Sulphuris simplicis philosophorum nõ adurentis, & sulphuris uulgi. Cũ philosophus generaliter loquatur: Sulphur coagulat Mercurium. Vtrum omne sulphur Mercuriũ coaguletꝰ Dicendum est, quòd non. Quia omne sulphur uulgi, secundũ philosophum, metallis est contrarium. Item Auicenna: Non intrat in magisterium nostrum, quia non est ortum ab eo, cum semper inficiat, denigret, & corrumpat, quocunqꝫ modo per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus. Ergo si figitur, fusionem impedit, nec est imposibile corpori coniungi. Cuius exemplum cernitur in ferro, quod sulphur fixum, grossum, immundum in se habere dinoscitur. Si uero calcinatur, in terream redit substantiam, ut puluis mortuus, & quo modo posset alijs metallis uitã inspirareꝰ Habet enim

duplicem superfluitatẽ, inflammabilẽ substantiã, & terream feculentiam. Igitur per hoc cõsidera sulphur uulgi, & non philosophorũ, cum sit ignis simplex, uiuus uiuificans alia corpora mortua, & ea maturans, & ita, quod naturæ defectum supplet, cum ipsum sit per se superfluæ maturitatis, secundum quod in sua natura est perfectum, & per artificium magis ac magis depuratum. Vnde iterum Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi quantum existit in istis duobus corporibus Sole & Luna. In Sole autẽ perfectius, quia magis est digestum, & decoctũ. Philosophi autem subtiliter sunt imaginati, quomodo ex istis corporibus pfectioribus sulphura illa elici possent, & ipsorũ qualitates melius purgari p artem, ut hoc fieret in arte, mediante natura, quod antea in ipsis nõ apparuit, quamuis plenarie occulte habuerint. Et hoc nequaquam fieri concedũt sine corporis solutione, & in primã materiã reductione, quod est argentum uiuum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc sine ulla admixtione rerum extranearũ, cum extraneæ naturæ lapidem nostrum nõ emendent, quoniam nihil conuenit rei, nisi quod ppinquus est ei, cũ sit medicina simplicis, ac mineralis naturæ, ex aqua Mercuriali producta, in qua aurum & argentum prius sunt soluta. Verbi gratia. Si in simplici aqua congelata glacies ex niue * creauit uirtus, in ea soluitur per calorem, & redit in primam substantiam aqueã, & sic aqua tingitur ex uirtute, quæ occulta fuit in glacie. Si autẽ glacies

glacies non resoluit per calorem, in aquam, non coniungitur aquæ, in qua iacet, nec illa aquam tingit sua uirtute, quæ in ea ante coagulata fuit ex parte specierum. Sic eodem modo, si corpus non resolueris in Mercurium per Mercurium, occultam uirtutem ex eo habere non potes, puta, sulphur digestum, & decoctum per opus naturæ in minera. Sic lapis est unus, una medicina, quæ secundum philosophos, dicitur Rebis, id est ex bina re, scilicet ex corpore & spiritu albo uel rubeo, in quo multi fatui errauerunt, diuersimode exponentes illud:

Est Rebis in dictis rectissima norma figuris.

Id est, duæ res, & hæ duæ res sunt una res, id est, aqua cõiuncta corpori, qua corpus soluit in spiritũ, id est, in aquã Mineralens, ex qua factũ est ab initio: & sic ex corpore & spiritu, fit una aqua Mineralis, quæ dicitur elixir, id est fermentum, quia tunc aqua & spiritus est una res, ex qua fit tinctura, & medicina omnium corporum purgandorum, quod multis fatuis uidetur impossibile. Igitur ex una re, quæ est aqua corporis, & spiritus, medicina perficitur. Vnde uersus.

Hæc fallit multos sua per problemata stultos.
Ars unam pascit rem, quã quiuis bene noscit.
Hanc optant plura rem, res sic est tamen una.
Illi non similis præ est, precio quoq; uilis.
Nec contemnenda, nam perficit illa stupenda.
Hanc tu fixare debes, & in igne domare.

Sic

Sic quod & ascendat, & rursus ad infima tendat,
Dissipa rem captam, per rem prius hanc satis aptam.
Leniter extractam, sic massam contere factam,
Hæc non festinet, sed temporis ordine fiat.

Item alij uersus, quòd corpus grossum fiat spiritus subtilis, id est, fixum uolatile. Et è conuerso, uolatile fit fixum.

Aspera res lenis quoq; fit uasis in amœnis,
Quæ dum calcatur, tamen à doctis adamatur.

Alij uersus, quod uice uersa fit fixum.

Sed dum fixatur hæc res, & in igne domatur,
Hanc tegit umbra sua, rerum substantia quinta.

Id est fermentum secundum, qualiter incepisti, taliter finias cum fermento. Alij uersus de Inceratione, cũ funditur, tunc omnia cum eo funduntur.

Omnia coniungit, si funditur, omnia fundit.

Et sequuntur plures uersus secundum Albertũ, ad quos remitto studiosos. Et sic exposui tibi quid sit Rebis, & elixir, & medicina, & unde dicantur, & quæ sit aqua philosophorum, ex qua uiua fiunt elemẽta postea, & econuerso unum fiant. Versus.

Quatuor ex uno fiunt, & quatuor unum.
Hæc sunt secreta, sic gaudebis sine meta.

Et sic secundum philosophos, habemus naturã sulphuris & Mercurij super terram, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra. Ex his dictis uidetur quomodo ars imitatur naturã, & per nullum alium modum.

Quomodo

Quomodo sulphur album & rubeum existat in Luna & Sole. Caput XII.

CVm sit dictũ, q̃ sulphur philosophorũ rubeũ existat in Sole, p maiorẽ digestionẽ, & sulphur albũ in Luna per minorẽ digestionẽ.* Vnde philosophus: Citrinatio nõ est aliud q̃ cõpleta digestio. Nã calor agẽs in humidum, primo generat nigredinẽ, & agẽs in siccũ, generat albedinẽ, quã albedinẽ ignis transcẽdit, agens in eo purissimã citrinitatem causat. Et hæc oĩa in plũbi calcinatione attẽdi possunt. Etiã dicit philosophus, q̃ iam actu unũ quodq; pfectorũ corporũ suũ sulphur bonũ cum Mercurio cõtineat, scilicet, aurũ aureum, & argentũ argenteũ. Ideo sulphur albũ, p citrinitatẽ fit aureũ, eò q̃ sulphur rubeũ, id est ignis substãtia est ibi, qui hoc albũ plus digessit, & sic sulphur albũ & rubeũ ex utraq; pte existit in Sole. Quare ignis est summa ei⁹ pfectio, ut in igne generati. Et ideo amicabilit̃ cõgaudet natura suę igneę naturæ. Vnde q̃rit̃: Vtrũ aliquæ res extraneę hoc ĩ corporibus possint causare? Cũ ars nõ sit aliud mediãte natura, nisi coctio, & digestio illius naturæ p simplicẽ laborẽ. Verbi gratia. De mane cũ surrexi, & uideo urinã meam albã, iudico me nimis parũ dormiuisse, repono igit̃ me ad dormiendũ, & accepto somno, urina fit citrina, & hoc nullo alio modo fit, nisi p digestionẽ caloris naturalis in me existẽtis. Sic sequere naturã p artẽ similit̃ de

coquẽdo, digerendo, & maturando, & subtiliãdo, cũ iã actu cõtineat natura in se ignẽ naturalem, quo maturat, hunc aliæ res nõ habẽt, et eum dare non possunt. In Luna uero non est, nisi sulphur simplex albũ, nõ tantũ digestum sicut rubeũ, cũ nõ sit nigredine priuatum per actionem caloris, quẽ in se naturaliter continet, sed ignis species est obtecta, & occulta, agẽs tam in arte quã in natura, & econuerso. Et ideo nõ est impossibile, quod ars mediante natura, hoc plus digerat & perficiat, cum naturaliter natura appetat perficere: sed per se non potest, nisi iuuetur arte & operatiõe: quãuis isti labores, ut credo, non perueniant ad hominem duræ ceruicis. Quia boni laboratores raro inueniuntur. Et ideo non fit uerũ Argẽtum & Aurum, nisi fiat ita digestũ & decoctũ, uel ut medicina, cum qua tingitur & in melius melioratur peius. Quia omniũ philosophorũ intentio est, cũ meliori peius perficere. Quod fatui cõtrarie intelligũt, qa cũ peiori melius perficere nitũtur, & hoc quærũt in re, q̊d nunquã fuit in illa, scilicet Aurũ & Argentum in stercoribus, & in rebus adustibilibus, & hoc faciunt sophisticæ, ut appareant hominibus uera, ut dictum est prius.

Quòd in alijs corporibus ægris, non est utile hoc sulphur quærere, cum in ipsis non sit. Cap. XIII.

QVæri uero non immerito potest, utrũ in aliis ægris corporibus, hoc sulphur, scilicet album & rubeum, ad Mercurium tingendũ elici

elici posſit? Dico quod non. Quia prius dictum eſt, q̊d in ipſis non eſt aliqua materia maioris temperantiæ, & minoris fecis, quàm in iſtis duobus corporibus quibus inſunt radij tingentes, quibus uti poſsis ad tingendum, ſed cum alijs non tinges, cũ prius dictũ ſit, quòd in ſe cõtineant ſulphur fœtidũ & aduſtibile, & nõ uirtualis naturæ, ſicut in iſtis, cũ oĩs ars nõ ualeat niſi præhabita natura quam ſequatur. Poſſes tamen purgare metalla imperfecta cum minoribus mineralibus, & cum purgata eſſent, non haberent auream uel argenteam naturam in ſe, quia decoctio, uel digeſtio, aurea non fuit in eis, ſicut in iſtis duobus corporibus, nec ſulphur ita maturum, & ideo ipſis immaturis ſuccurrendum eſt cum maturo, ut maturentur. Igitur non tingunt, ſed tinguntur, quia tinctura auri uel argenti, in ipſis habet proportionabilem naturam, quia cum eis originẽ ex Mercurio duxerũt. Ex ijs manifeſte patet, ꝙ minora mineralia tingere nõ poſſunt. Quia ſi corpora imperfecta metallica, quæ conueniunt cum Auro & Argento ex parte Mercurij, tingere non poſſunt, nec naturam auream ſiue argenteam infundere, quomodo tandẽ illa facere poſſent, quæ non conueniunt in aliqua natura cum eis? & ideo non eſt tingendum, niſi cum illis quibus ineſt uirtus tingendi. Tinge ergo cum Auro & Argento, quia aurum aureum, & argentum argenteum tribuit colorẽ & naturã. Quare omnia alia deſpicias cũ in ipſis nullus fructus ſit, ſed ſolũ rerũ perditio, necnon temporis & laboris.

Quod aurum curet infirmitates, & alia corpora metallica. Cap. XIIII.

CVm autem inter uulgares & dictos philosophos aurum famam teneat, quod in prima sua dispositione manens, lepram curet, & plures alias uirtutes habeat, hoc non est nisi propter cōpletā eius digestionem, quia excellētia ignis in eo agens oēs malos humores cōsumit in corporibus ægris existentes, tam in calidis q̄ȝ in frigidis causis. Sed hoc Argentū facere non potest, q̄a tantā superfluitatem ignis non habet, & tantū nō est digestū & coctū naturali maturitate. Tamē isto non obstante igneitatē in se occulte & uirtualiter habet, sed non ita plene, quia adhuc ignis nō uincit alias qualitates elemētares sicut in auro. Et ideo Argentū in sua prima dispositiōe manēs, nō curat leprā ita potenter, nisi plus per artem digeratur, quousqȝ habeat summos gradus Auri, & oēm maturitatē. Quare alia ęgra corpora metallica, minus curāt infirmitates, secundū q̄d magis differūt in pfectiōe & maturitate ab eis. Aliud' minus, aliud magis differt, & secūdū hoc min⁹ curāt, q̊d est ex defectu sulphuris infecti, fœtidi & urētis, ex q̊ in genere coagulatiōis facta sunt ab initio, & ideo nō curāt, cū ignis in ipsis ita infectus sit, elemētaribus fecibus, & urēs, cū admixtiōe aliarū elementariū q̄litatū. Nūc ad ꝓpositionē primā uirtutis auri curantis. Cū autē tāti uigoris sit promulgatū, & hoc in prima

sua

ſua diſpoſitione manens. Quid eſt mirum, ſi in medicinam (ſicut expertum eſt) per artis miniſterium ſequentis naturam, redigatur, & eius uirtus ſubtilietur per digeſtionem decoctionis, & qualitatum purgandarum, quòd plures ac infinitas, ſeu omnes ægritudines tunc habeat curare. Quod patet per Arnoldum de Noua uilla expertiſsimum medicũ huius ſummi operis, qui Dominum Apoſtolicũ, Dominũ Innocentiũ à peſte incurabili cum hac medicina *

tinctum, & opere naturæ per artis miniſterium, non eſt aurum, aut argentum uulgi, quoniam additur eis additio magna, in proſperitatibus multarum utilitatum, ad omnem ægritudinẽ cuiuslibet generis expellendam. Et nominanter has aſsignauit uirtutes. De ſene facit iuuenem, & ſenem reuireſcere facit naturam, conſeruat ſanitatem, roborat infirmitatem, omnem corporis expellit ægritudinem, uenenum declinat à corde, arterias humectat, liuidam immundiciẽ à pulmone diſſoluit, uulneratum cõſolidat, ſanguinem mundificat, lapidẽ frangit, contenta in ſpiritualibus purgat, ſi caput reumaticũ eſt, purgat à fluxu, ſtomachum in calore naturali confortat. Et ſi ægritudo fuerit unius menſis, ſanat eam in uno die, uel hora. Si uero ægritudo fuerit unius anni, ſanat eam in octo diebus. Si uero morbus fuerit antiquus longo tempore, cum alijs medicinis incurabilis, ſanat eam in dimidio menſe. O fœlix ſcientia cum ſciente, Quare non immerito hæc medicina ſuper omnes

alias medicorũ medicinas est quærenda, q̃a qui habet eam, incomparabilem habet thesaurũ, & in salubri con stellatione natus est, in hoc seculo diues, diuitijs infinitis super reges & principes huius seculi. Quis non diligeret talia, quæ sanum & longæuum se utentẽ, supra omnes medicorũ medicinas conseruãt? cũ ipsum ditẽt, & alios nõ depauperẽt. Hæc sunt bona iusta corã Deo & hominibus, non per usuram acquisita, seu fraude & deceptione mendaciũ, ac per mercimonia in deceptionem plurimorũ, ut in omniũ aliorũ bonorum acquisitione, quia hæc ars est speciale donum Dei, ut dicitur: Labores manuum tuarũ quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Sed econtrario ait beatus Augustinus ad omnes alios Alchemistas, qui hoĩes sophisticatiõibus deludunt: Vos deceptores estis, & sententia excõmunicationis aggrauati, cũ uestra opera, elementa falsa sint, & mala. Et excludẽs seu saluans artifices naturam imitantes, quamuis pauci huius artis ueritatem summe cognoscere ualeant, ut supra ad propositũ dictũ est de uirtute huius medicinæ. Sic truffatores in stercore aurũ & argentũ q̃rentes in libris ipsorũ ꝓprijs, q̃s & ipsi ꝓprie cõposuerũt, & ipsos tamẽ cõposuisse philosophos testãtur, qđ ueritas nõ testat̃, quoniã ueritatẽ posuerũt. Cũ ueritas philosophorũ (ut dictũ est ab aliquo) in forma mendacij non cernitur unq̃ fuisse reperta, sed semper naturæ motum & modum imitantur. Sic enim in libris uestris scribitis in arte Alchemiæ. Caueas tibi ab odore eius

re eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina, quæ cum uiuificare deberet, mortẽ inducit. Quare hoc nõ est mirũ, ꝙ sit res intoxicatiua, cũ antea ex stercoribus & uenenosis receptis sit cõposita. Videte fatui, q̊modo uestra opa differãt ab opibus naturę. Quare tantũ fatigamini in huiusmodi rebus altis, ad quæ puenire non poteritis taliť laborãdo: nisi miraculose fieret cõtra naturã, ut accidit beato Ioanni, qui de uirgis fecit aurum & argentum, confisus in potentia Dei, & de arena maris lapides preciosos. Dico enim uobis, qualis est medicina, tale fit & aurnm & argentum. Cum merdam seminaueritis, merdam metere uisi estis, & apparentias sophisticationum. Reuertamini fratres ad uiã ueritatis, qui eã ignoratis, quoniã ꝓpter uosmetipsos cõsulo studere & laborare, sapientũ dicta reuoluendo, ex quibus ueritas elici potest, & nõ casualiter, aut temere opa accedite, ꝑ hoc quod scribitur: Recipe hoc uel illud, id est, merdam, & fac stercus. Scitote ꝙ hæc ars à philosophis occulte tradita est, ꝓpter eius nobilitatẽ, & nõ æstimate eã in foro esse uenalẽ, aut uendendã & emendam, sicut libri uestri multarum falsitatũ continent. Vnus emit, alter uendit, discas mihi merdam, & ego te docebo stercus. Sic permerdatus alium permerdat, & omnis mundus existit quasi permerdatus. Volentes ergo alios ditare, uosipsi infinitis paupertatibus estis subiecti. Fratres reuertamini, cum sapientia cognoscat uos errare cum libris uestris. Philosophoꝝ uero libros perlegite, & ꝑlectos

repe

repetite. Si autem repetitos non intellexeritis, non doctores, seu philosophos reprehendatis, sed uestræ ignorantiæ calumniam reddatis.

Quòd duo particularia tantum sint uera in hac arte, quorũ primũ est in Mercurio. Cap. XV.

PRimũ uniuersaliter omnibus intuentibus, ad quas præsentes peruenerint declaro, ꝙ in totius huius artis serie, non sunt nisi duo particularia, quæ particulariter perficiunt secundum philosophos & naturam. Quamuis deceptores infinitas sophisticationes, dealbationes, & rubificationes faciant, quibus fideles deluduntur. Primum particulare, tam in albo, quàm in rubeo, existit in Mercurio, sine administratione medicinæ perfectę, licet corpus, cum quo perficitur, in se ipsius tincturam contineat particulariter, si moueatur arte & operatione, ueluti natura requirit. Primum quod in natura particulariter ex utraq; specie perficitur est, cum Mercurius sit prima materia omnium metallorũ, compositus ex terra alba nimium sulphurea, & aqua clara, & ideo albedo terræ transpareat limpiditatem aquæ, & sit color in eo albissimus, ut docet experientia, & hic sit immaturus, possibile est, ex eo fieri Solem & Lunã. Vnde philosophus: Admisceatur alijs corporibus metallicis, quia sunt de materia eius, & ipsa generata sunt ab eo, & ideo per artificium illud sibi potest mittere digestam naturã in cũ,

ut cũ

ut cum eis perficiatur. Et sic quibus cõplectitur metallis fit similis ipsis, sine aliqua admixtione extranea, cũ simpliciter natura cõgaudeat suæ naturæ, & non per aliud mediũ extraneũ, scilicet cum sole Sol, cũ Luna Luna, cũ Venere Venus, & sic de aliis, quia unumquodq; mittit in illũ uim suam, etiã, quia cõtinet in se sulphur suũ bonum immaturũ, quod per artẽ maturatur. Quare alia metalla sic coagulata & infecta per sulphur, particulariter, sicut ipsum Sol & Luna fieri nõ possunt. Prima ratio est, si enim corpora imperfecta metallica trãsformarẽtur & admiscerẽtur cũ Sole & Luna, tunc ipsorũ Mercurius haberet illud in se præhabitũ sulphur malũ, & si purgarentur, adhuc in tantum purgari non possent, q reducerẽtur in Mercuriũ, sicut ante talẽ supfluitatẽ, nec etiam posset corpus perfectũ in eo dissolui. Et cũ in eo dissolui nõ posset, naturis ex utraq; parte seratis, unumquodq; in examinatione ab altero separetur, ex quo nõ haberet in se naturam perfectam occulte, cum qua solutiones proprie ipsorũ perficere possent, mediante arte, ut alia corpora perfecta subuenirent cum natura sua, quæ naturaliter est perfecta. Secunda ratio. Si insoluta adiungerentur perfectis corporibus, minus Aurũ & Argentum fieri possent, cum naturaliter per congelationẽ ex utraq; parte, naturæ eorũ seratæ sint, & cũ non sit medium aperiens illas naturas, & nec una uis in aliã cõiungi posit naturali cõiunctiõe, nec mitti, ita ut redeãt in Mercuriũ, ex q ex utraq; parte originẽ duxerũt. Ideo p

aſperitatẽ ignis ab inuicẽ ſeparantur, ſcilicet per combu ſtionem naturæ imperfectæ, & per reſiſtentiã naturæ ꝑfectæ, ut bene cernitur. Sed cũ coniungere uolueris, facias mediũ per Mercuriũ, qui diſſoluit & aperit naturas, ut ſimpliciter unũ poſsit tranſire in aliud, & perfectã uim mittere in imperfectũ, ut ſecũ ꝑficiat. Et hi ſunt labores uię particularis, quibus Aurũ & Argentũ fieri poteſt, ſed uniuerſaliter nõ. Nota. Mercurius crudus diſſoluit corpora, & reducit ea in primã materiam, ſed Mercurius corporũ hoc facere nõ poteſt. Eſt enĩ ꝓpter cruditatem ſui ſulphuris, q̊d in prima habuit alba terra, ex qua cũ aqua clara factus eſt ab initio, qa illud crudũ ſemꝑ appetit corrodere, q̊d ſuæ naturæ uicinius eſt. Primo aurũ, ſecũdo argentũ, & ſic de cæteris. Quare alter Mercurius corporũ ſic facere nõ poteſt, qa per cõgelationem illud crudũ ſulphur, q̊d antea fuit in illo, eſt alteratũ in natura, & ideo nõ corrodit ſicut primũ, nec ſeratum aperit, & ideo una uis nõ mittitur in aliã, ſed unũq̊dq; manet per ſe, quãuis cõfluctualiter ſint coniuncta, ſecũdo naturaliter ex utraq; parte ſunt ſerata. Quare in examinatione, & per aſperitatẽ ignis imperfectũ cõburitur, cũ una natura alteri ſuccurrere nõ poſsit. Sed cum Argẽtũ uiuũ crudũ hoc facere poſsit, ſcilicet naturas ſeratas aperire, ut unaquęq; res ſuæ naturæ uicinæ ſit ad iuuamen. Ideo ſi diſſoluerit argentũ, inueniet argenteã naturã, Et ſi Aurũ, inueniet aureã naturã, Si plumbum, plumbeã, & ſic de alijs, per ipſorũ ſulphur cõgelatur, ut dicit

dicit philosophus, & simile fit illis. Si uero ista corpora quæ suam naturam participant, scilicet imperfecta, non possunt ipsum perficere, minime ista quæ suæ naturæ non sunt, nec in ui minerali cum eo participant, sicut tu quæris in multis stercoribus. Et ideo est particulariter possibile ex eo fieri argentum & aurum, & in alijs corporibus non, ut audiuisti. Nota. Duplex est solutio corporum in Mercurium. Per Mercuriũ scilicet in Mercuriũ, & in aquã Mercurialẽ. Prima solutio requiritur ad particularia, Secũda ad uniuersalia. Prima solutio corporũ in Mercuriũ, nõ est aliud, nisi cõgelati resolutio, id est, quod per solã solutionẽ seratũ aperitur, propter ingressum unius naturæ in aliã, & ista resolutio est in particularibus. Secũda solutio est in aquã Mercurialem, & hæc est in uniuersalibus, & ista nõ fit per solã solutionẽ sulphuris immaturi in Mercuriũ, sed per putrefactionẽ corporis & spiritus in calido & humido. Cum putrefactio omniũ rerũ naturã, adinuicẽ ligatarũ, fit solutio & separatio, & sic separenť partes adinuicẽ ligatæ, ut unaquæq; pars separeť ab alia. Et hoc fit p solutionẽ elementorũ, q̃ in generatione Mercurij sunt cõnexa .s. aquæ & terræ. Et eædẽ partes cũ purgatæ fuerint in natura p cõuersionẽ cõiungũtur, & plus se diligũt, ꝓpter ipsorũ mundificationẽ q̃ antea. Quãuis ista sparatio fieri nõ possit in corporibus, nisi per spiritum. Et sic ars transcendit naturam in una uia, quod artificialia subito fiunt, cum tamen naturalia antea prolixe facta fuerint.

Non credas, quòd ſint elementa uulgaria, ſicut aqua nubis, & conſimilia, ſed humidum aqua, frigidum terra, calidum aer, ſiccum ignis. Et ſic ſunt in naturis rerum elementatarum, cum nequaq; ars poſsit partes ita naturaliter ſeparare, quòd ſimpliciter in elementa, ſecũdum q̊d fuerint, tranſmutentur, cum primo natura mutauit unã qualitatẽ in aliam. Taliter ars bene ſeparari poteſt, ut humidum à ſicco, frigidũ à calido ſeparetur. Sed tamen una qualitas adhuc de naturali cõmixtiõe poſsidet naturã alterius in aliqua parte, ꝑ hoc poſſunt ꝑ artẽ uiceuerſa cõiungi, ſicut diuiſa ſunt. Si eñ una qualitas nõ participaret naturã alterius, ſcilicet aqua naturã terrę in frigiditate, & aer aq̃ in humiditate, & ſic de cęteris. Tũc ſequeret̃, ꝙ naturale opus eſſet totaliter deſtructũ, cũ ſimplicia eſſent elementa, ſicut antea fuerunt ante Mercurij generationem. Et ars deſtruxiſſet naturam, à capite incipiens, ſcilicet ab Auro & Argento, uſq; ad primũ, id eſt Argẽtum uiuum, & ultra iſta principia ad ſimplicia elementa, ſecundum quod antea fuerunt ante Mercurij generationem, q̊d tamen ita remote in arte eſt impoſsibile. Etſi eſſet poſsibile, tunc ſequeret̃ ꝙ de nouo extra primã materiã, Mercurij ſcilicet metallorũ, ars cõponeret elemẽta, & uiceuerſa generaret Mercuriũ ſicut deſtruxiſſet, q̊d eſt impoſsibile artificialit̃ fieri. Sed bene ars deſtruit à capite, uſq; ad pedes, id eſt Mercuriũ, à pedibus ædificãs uſq; ad caput, in ſubtiliori forma naturalis ſubſtãtię, quã antea fuit. Sic diuidũt̃ ſpecies rerũ

cum

cum in aliam formam transmutantur, quâm antea fuerunt, quod dicit Aristoteles. Sciant artifices Alchemię species rerũ trãsmutari nõ posse, quod uerũ est, ut ipse confirmat, nisi in primã materiam conuertantur, id est in argentum uiuum, & ultra hoc non consulo, cum fieri sit impossibile.

De secundo Particulari, quod est in Luna. Cap. XVI.

CVm superius dictum sit, ꝙ Luna contineat in se sulphur album, sicut aurum, cum ignis species sub albedine in eo obtecta sit, ideo omne argentum est posſibile fieri aurum, ut dicit philosophus. Non est aurum, quod non prius fuerit argentum. Sic argentum cõtinet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari, ita ꝙ p arte particulariter transeat in Mercuriũ fixũ, id est, in uicinissimam naturam auri, quia tunc omne illud continet in se, quod & aurum, per appositionem sulphuris rubei philosophorum, per hoc plus digeritur, & citrinatio in eo causatur in adiunctione corporis perfecti, cum fuerint simpliciter unius naturæ. Hoc autem in alijs corporibus fieri est imposſibile, cũ tãtam uicinitatem naturæ perfecte non habeant, sicut ipsum. Quia est impedimentum in generatione ipsorũ per sulphur adustibile & fœtidum, nec ipsa sunt mediũ, de quo loquitur philosophus: Non fit transitus ab extremo in extremum, nisi per medium, id est ex Mercurio non genera-

tur aurum, niſi prius fuerit argentum, nec in ſe habent ſulphur ignis ſimpliciter non urentis, ſed ſulphur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari non poſſunt, cum ſemper prædictum ſulphur ea comburat per ignis examinationem. Et ſic habes rationes, quomodo particulariter aurum & argentum fieri poſſunt.

De ſophiſticis particularibus. Cap. XVII.

ARiſtoteles dicit: Sciant artifices Alchemiæ, ſpecies rerum tranſmutari non poſſe, ſed ſimilia illis facere poſſunt, & tingere rubeũ citrino, ut uideat̃ aurũ, & albũ tingere donec ſit multũ ſimile auro uel argento. poſſunt quoq; plumbi immundicias abſtergere, uel alterius corporis, ut uideatur aurũ & argentũ, uerũtamen plumbũ ſemper manet plumbũ, cũ in ſe nõ habeat aurũ & argentũ, ſicut prius dictũ eſt, ut hi qui accipiunt ſalẽ amoniacũ, uel alia minora mineralia, ut in ipſis errent homines, ſed aurum & argentum ſophiſticum faciunt. Coniungunt enim ſtannum & cuprũ cum Mercurio, ut appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricabile, & in igne examinabile, ſecundum eos, qui in igne experti ſunt, qui tamen in hoc deluduntur, & in examinatione naturæ. Aduſtibile & fœtidum, ſecundum quod eſt, ueram naturam argenteam non habet in ſe, ſicut apparet in colore & in examinatione aliqualiter. Prima ratio eſt.

Cuprũ

Cuprum continet in se Mercurium mundum aliqualiter, nisi in quantum in sulphure existit defectus, quia sulphur fœtidum & adustibile habet, quod in quantũ adustibile, cõburit, & rubedinem non ratione digestionis habet, sed ratiõe sulphuris rubei & immundi, tamẽ Mercurius habet substantiã præ sulphure, & ideo tardius in igne deficit, quàm plumbũ uel stannum, quoniam Mercurius resistit, nisi inquantum uiolentiam patitur à sulphure sibi commixto. Et quòd per plumbum citius cõburitur, hoc est ratione Mercurij plũbi imperfecti, qa infectus Mercurius cũ infecto sulphure, sicut plumbũ est, quærit aliquid uicinũ suæ imperfectioni, & cũ argentũ & cuprũ cõmixta sunt, in argento nõ inuenit aliquã rẽ infectã, sicut in cupro, ubi ĩuenit primo sulphur adurẽs, cui citius cõmiscet. Et in cõmixtione uniuersali Mercurius cupri magis inficit, cũ plumbũ sit ex utraq; parte, scilicet Mercurij & sulphuris, infectũ & plꝰ malũ, citius adhęreat malo, q̃ bono. Et inquantũ maius malũ malo cohæret, intantũ debilius & peius erit. Et ideo citius coadhæret cupro, quàm argẽto, inficiẽs & cõburẽs illud, cũ natura cupri & argẽti, ut audiuisti, ex utraq; pte sint seratę, peiori subuenire nõ possunt. Et ideo cõburitur cuprũ ab argẽto, q̃ fluctualit̃ cõiũcta fuerũt. Natura lit̃ aũt ex utraq; pte naturæ eorũ sunt seratę. Et sic bñ plũbũ cõburit cuprũ ab argẽto, q̃d tardius separat̃ sine plũbo, q̃niã inq̃ntũ magis cõburit̃, in tãtũ debilꝰ erit, et cõbustibile. Sed in cõiũctiõe stãni cũ cupro & Mercurio,

Mercurius

Mercurius aperit aliquo modo naturas ſeratas, & coniungit hæc duo, ſcilicet ſtannum & cuprum. Nam cum ex utraq; parte aliquo modo mundum habeant Mercurium, & ſulphur malum debiliter commixtum, coniungitur Mercurius Mercurio, ſed quia habet potentiam ſulphuris, uariãdo colorem cupri, qui exiſtit in ſulphure, ita quòd noua forma appareat, & iã ita cito ſulphur comburi non poſsit, ſicut ante ipſum Mercuriũ, & Mercurius crudus coagulatur per ea, & alteratur cũ ipſis in natura, ſicut aliquo modo appareat argentũ, quamuis uerum argentum non eſt, cum in eo non fuerit debita digeſtio, & decoctio, & ſulphur non ſit ita ſimplicis & uirtualis naturæ, ſicut ipſum argentum uiuum, cum aurum & argentum ex utraq; parte ſui Mercurij & ſulphuris, ſufficienter ſint digeſta, & bonæ maturitatis, & in omni digeſtione perfecta. Sic habes argentum ſophiſticum ex ſtanno, cupro, & Mercurio, & ſi tunc admiſcerent aliquos pulueres minorum mineralium, tunc magis debilitarent ſulphur, & ſic non eſſet impoſsibile, q Mercurius ageret ſuper potentiam naturalem, ſed ſemper in fine diminuitur, & comburitur in igne, cum ſulphur non ſit uirtualis naturæ, ſicut ipſe Mercurius, ſed ſemper occulte comburens, & inficiens Mercurium, quamuis Mercurius ſit ſuppeditatus, & ſic poſtmodũ in ſtercus redeat, ſecundum quòd ſtercus fuit. Sic intellige, quomodo uerum aurum & argentum differant ab auro & argento ſophiſtico, quamuis plures ſophiſticatio-

tiones fiant eodem modo per alia metalla, in rubeo uel in albo, adiunctis medijs mineralibus, uel aliquot ipsorum. Sunt uero ipsi laborantes delusi, æstimantes bonum, secundum apparentiam, hoc facit ipsorum ignorantia, quòd non cognoscunt naturas metallorum.

De uia uniuersali, sermo generalis. Cap. XVIII.

DEterminato ꝓlogo huius artis, & ꝑticularibus eius: nũc dicemus de uia uniuersali, in q̃ ars imitatᷣ naturã. Est aũt uia uniuersalis, ut audiuisti ſupius, possibilis in naturis metallorꝫ, plantare ramos, in qbus crescũt flores miri odoris & rosulæ tã albæ, q̃ꝫ rubeę. Primũ aũt incipere, est soluere lapidẽ in suã primã materiã, & est cõiunctio corꝑis & spiritus, ut ex eis fiat una aqua Mercurialis. Vnde Auicenna: Primũq́ꝫ incipere, est soluere lapidẽ in suũ Mercuriũ. Vnde Rasis philosophus: Nisi corpa soluas, in uanũ laboras. s. Argẽtũ & Mercuriũ, ad elixir album: & Aurũ & Mercuriũ ad elixir rubeũ. Et hoc in balneo rorido, ratiõe putrefactiõis, ut corpa uiscositate aq̃ Mercurialis soluanᷣ. Vnde Parmenides: Cũ cõiuncta est in unũ ꝑmanẽs aqua, cũ qua fuit ab initio, postea sequitur elementorũ diuisio, & ipsorũ purgatio. Vnde Albertus Magnus: Quatuor ex uno fiunt & quatuor unum. Id est, ex aqua Mercuriali. Tertiũ est terrę mũdificatio, de q̊ dicit Morienus philosoph⁹. Hęc aqua cũ terra sua putrescit, ꝑ hoc magisteriũ totũ dirigetur. Vnde Rasis

philosophus iunge siccũ humido, humidũ est aq̃, siccũ uero terra. Postea sequit̃ terræ sublimatio, de qua dicit Parmenides philosophus: Ipsum dealbatũ cito igne sublimate, ut exeat ex eo spiritus, quem in ipso inueneris, & terra maneat calcinata, de qua terra dicit philosophus Parmenides, & Morienus: Sic cinerẽ q est in fundo, ne uilipẽdas, qa est diadema corpis tui, & pmanẽtiũ cinis. Sic sunt quatuor elemẽta sic pparata, ut supius intellexisti. Nec cõiunxeris ea ante ipsorũ mundificationẽ, cũ ppter eorũ immũdiciã separent̃, q̊d dicit Ascanius: Spiritus nõ cõiungunt̃ corpi, donec à suis immũdicijs pfecte fuerint denudati. Et fermentũ albũ & rubeũ cõiungunt secundũ q̊d elemẽta sunt alba uel rubea. Si alba, tũc requiritur ignis. Si rubea, tũc elemẽta p ignẽ rubificant̃, ut ipsa digerat, maturet, cõsolidet, & absorbeat sordes aquarum in cõiunctiõe. Habeat pportionabiles uirtutes q̃tuor elemẽtorũ, terrę in frigiditate & siccitate, aq̃ in frigiditate & humiditate, aeris in humiditate & caliditate, ignis in caliditate & siccitate. Ignis & terra extrema sunt elemẽta. Aqua & aer, sunt media elemẽta, q̃ cõiunge per debita & uera põdera, ut plus diligãt se q̃ antea. Primo terrã cũ aq̃. Secũdo aerẽ cũ igne. Et sic cõuerte naturas, & q̊d q̃ris, inuenies. Tũc terra habilis est ad soluẽdũ, aq̃ efficax ad mũdandũ, oleũ uel aer in q̊ portat̃ spiritus ad miscendũ. Ignis ad tingẽdũ. Sic corpus retinet spiritũ, sicut spiritus retinet animam, cum adiunctiõe fermẽti.

FINIS.

SEQVITVR LIBELLVS ALIVS ΠΕΡῚ ΧΗΜΕΊΑΣ VTILISSIMVS, ET RERVM metallicarũ cognitione refertiſsimus, Roſarius Minor inſcriptus. Incerti quidem, ſed harum tamen rerum non imperiti authoris.

PRÆFATIO.

Aenigma de arte Alchemiæ, & de modo tractandi authoris. §. I.

INquit author libri, qui Roſarius dicitur. Deſcendi in hortum meum, ut uiderem plantas diuerſorum naſcentium, & inter flores cæteros Roſarij mei, inueni roſam niueam ſeu albam, * itemq́; ſanguineam ſeu rubedine decoratam, elegi pulcherrimã, & inſpexi, quòd paucæ & raræ, quia non germinauerant mala punica. Dixiq́; uoce non tacita: Reuertere, reuertere Hortulane, reuertere & augmenta Roſarium meum, per totum hortum multiplica, ſeu de nouo conſtrue & planta, ut decoretur hortus albis & rubeis roſis ſplendentibus, ſuperfluisq́; abſtractis & reiectis, utilibus & neceſſarijs diligenter intende. Ipſe autẽ Hortulanus roſarum plantas ſeparauit, & replantauit, augmentauitq́; duplicando, triplican

do,quadruplicando,& sic uicissim multiplicando, usque ad albedinem plenam,& deinde ad rubedinẽ perfectã. Sed hoc totũ per augmentationẽ plantarẽ, quod mihi placuit. Innuebat aũt adhuc nõ satisfecisse. Quicquid tamen circa hoc erat scibile, mihi plenarie demonstrauit. Posuitque idem tempore debito rosas albas & rubeas in terra sua, dimisitque eas increscere in terram suam, dico propriam, unde egrediebantur. Et in primo anno subsequenti, egressa est planta, quæ annuatim mille milia rosarum produxit. Et ecce hortus meus iam rosarijs impletus est, educentibus sufficienter pro me rosis, & pro omnibus intrantibus annuatim. Deo itaque reddo laudes, & gratias Hortulano gratas. Et in hoc codice, cæteris meliori, qui non sine causa Rosarius intitulatur, cuncta quæ uidi, & uera probaui, intelligentibus, sapientibus, & artifici idoneo perfecte scribam, ut quicunque per portas Hortulano mediante, ad hunc Rosarium ingressus fuerit, non solum de rosis partem habebit, sed uidebit etiam artes cunctorum operantium in Rosarium albũ uel rubeũ, & per consequẽs acquiret discretionem discernẽdi circa hoc intẽtionẽ scripturarũ omniũ, ubicũque magisterium obscurũ uidebitur & manifestũ. Nã in hoc est ueritas omnino nuda, & etiã uestita. Nuda scientibus & discretis in ꝓpinqoribus naturis minerarũ. Vestita autẽ stultis, in remotioribus, imò impossibilibus naturis uegetabilium, & animalium, secundum solum textum magistrorum, artem inuide obscuranti

ranti

rantium laborantibus. Perfectam enim uobis scribo ueritatem, & operationes certas, & ueras & integras, sine deuiatione aliqua.

Admonitio, Cauenda duo genera seductorum, & quòd ars consistat in Mercurio fixo. §. II.

SEd uere uere, multi uenient pseudophilosophi post me, qui seducent operantes, quorum in genere, tantummodo duos inuenio, scientiam istam cooperiẽtes. Primus est ignorans artem, & sophisticus. Secundus uero sciens, & philosophus inuidus. Primus componit libros deceptorios, deceptiões suas & sophistica testificantes, & scribit super capita ipsorum titulos philosophorum bonorum, ut uideantur habere bonam artem, & elixir perfectum. Et ut magis credantur ab hominibus, ferunt pulueres lapidum, albi uel rubei, & tractant aurum & argentum, sed sequentes deficiunt in operationibus, dum probant scripta illorum. Secundus est totus inuidus, & composuit libros de illis, quæ magis remota sunt à ueritate, ad prolongandũ homines à uia uera, in quantum potest, studetq́ probare dicta sua per solas rationes, quæ uidentur insipientibus esse certissimæ, ille ponit artem in herbis, & plantarum fructibus, & in multis uegetabilibus extraneis & remotis. Vel ut uideatur nobis relinquere uerã artem, magis philosophice loquitur, accipiens fundamentum super quatuor elementa, quæ sunt materiæ philosophicæ, eaq́ à mul-

tis extrahit, uelut à uegetabilibus, et animalibus, & à multis alĳs extraneis, uidelicet ab ouo, à capillis, à sanguine, à stercore, ab urina, à spermate, à bufonibus, & ab alĳs multis, queãdmodũ scripta illorꝝ demonstrant, & declarant. Vel ponit unũ pro alio, uel similitudinarie, uel ad planũ, & ponit totã artẽ uel in principĳs prædictis, uel in medĳs mineralibus remotis, ut est atramentũ, sal borax, alumẽ, Marcasita, Magnesia, Tutia, & alia mineralia multa. Et quamuis prædicta iuuãt ad festinationẽ quandoq;, & ad mundificationem, seu ad coloris augmentationem, tamen inuident, qui ea ponunt pro materia philosophica completa. Et sic detegunt artem, uel etiam operiunt, & seducunt insipientes, ut uilipendant artem, aut quamuis accipiant ueram materiam, & naturam mineralem, tamen per diuersas eorum operationes fictas & impossibiles, seu ineptas, prohibent insipientem peruenire ad complementum. Et ò nouelli Alchemiæ artem comparantes per totum ut supra, Creditis expectandum bonum, & transmutationẽ bonam, & ueram, ab eo quod cito ab ignis combustione destruitur, & in cineres redigitur? An nõ dicitur, quòd sulphur & auripigmentum cito cõburuntur? & ab ignis combustione cito consumuntur? Sed azot semper diutius manet imcombustum. Perfectum in metallis est argentum uiuum fixum, ut supra.

De eodem quòd Mercurius fixus perficiat, Et diuisio operationũ, & libelli in duas partes. §. III.

IAm probaui aperte, & secundum rectam ueritatem, quòd defectus in metallis, est defectus argenti uiui, fixi, & puri, & qcquid eligitur in hac arte ad perficiendũ, est causa illius, & ergo in ipso est perfectio, & non in aliquo alio. Scias hoc, ne trade obliuioni, ubicunq; inueneris ipsum, tene pro lapide maiori, cui nulla res similis existit, nec potest facere quod facit. Si est correctum, corrigit: si fixum, figit: si liquidũ, soluit: si spissum, coagulat: si tinctum, tingit. ipsum enim præcellit cuncta corpora in puritate. Et qui posset pœnam sustinere ignis, faceret ex eo cum sulphure suo congelato, elixir excellentissimum. Accipitur uiuum & mortuum, sed purum est semper eligendum, quod uiuum est. Multæ operationes ex eo fiunt, quæ diuiduntur per duo. Prima fit cum adiuuamine. Secunda ex se solo, sed natura procedit cum suo sulphure. In duobus uero capitulis binas operationes perfecte complebo. Et scribam quicquid probaui, uel feci, uel uidi. Ex dictis philosophorum nihil teneo ad præsens, nisi quòd affirmant dicta mea, quia ueritatem dicam, & liber factus sum ab inuidia. intelligat ergo qui uult dicta mea.

PRIMVM CAPVT.

Promissio & diuisio dicendorum de operationibus Alchemiæ. §. 1.

In primo

IN primo capitulo dicam cunctas operationes, quæ egrediuntur de materia cum auxilio diuino &c. Nullum sophisticum hunc librum intrabit, ponam semper regimē, ad perfectionem perducens. Multa siquidem sunt coadiuuantia. Dico breuiter, quòd adiuuamen calcinationis est hoc. (et primo dicam de corporibus)

De Calcinatione Saturni, & Iouis. §. II.

SAturnus & Iupiter calcinantur cum adiutorio ignis primo, & cum industria artificis, & hoc igne nō superante suam fixationē, in uase terreo, forti, mouendo cū baculo ferreo, donec sint incinerata. Cineres imbibuntur cum aquis acutis mundantibus. Ad rubeū ualet urina humana purificata, aqua sanguinis, uel acetum rubeum. Ad album ualet acetum albū, aqua salis cōmunis, & aluminis, & alia acerba multa post imbibitionem desiccantur ad ignem uel Solem, donec peruenerint ad calcem albam uel rubeam. Item calcinantur cum adiutorio salium, & illa calcinatio bona est, & per adiutorium uitrioli & aliorum acutorū. Calcinantur etiā cū adiutorio sulphuris, seu auripigmēti, & illa est melior. Sed optīe calcinātur cū Mercurio sic: Primo amalgamantur, & terantur, & abluantur cum acutis, usq; ad emendationem perfectam, deinde misceantur cum salibus acutis terendo, & cum aluminibus & alijs acerbis, & exiccentur & eradantur, deinde deponatur salsedo, cum ablutione. Sit tamen Mercurius, priusq; desiccatur, cum sale per

sublimati-

ſublimationē extractus,& ſic remanet calx alba,qua me lior eſſe nõ poteſt.Et regulam tibi do generalē, ꝙ qualitercũq; calcinetur Iupiter cum igne, facit calcem albã, Saturnus ſemper rubeam, niſi cũ acutis fuerit dealbata.

De calcinatione Veneris & Martis. §. III.

VEnus & Mars cũ adiutorio ignis calcinantur, primo in furno reuerberationis,ſi ponatur intus limatura illorũ, per flammæ reuerberationē calcinatur,& fit de Marte crocus ferri,q̊d dicitur ferri cementũ.De Venere,æs uſtum ſimplex,uel χάλκος κεκαυμένος. Calcinãtur etiam per ignitionē & extinctionem in acutis, donec totaliter cõuertantur in ſquamas, quemadmodũ Iupiter & Saturnus calcinantur per abſtractionē ſuæ ſcoriæ, deinde imbibitur calx cum acutis & ſalſis,donec fuerit rubeũ & mũdũ.Poteſt etiã Veneris calx dealbari & Martis.Calcinãtur etiã cum ſulphure & auripigmento, mixtis cũ laminis, uel cum limatura illorũ,quin etiã cũ ſalibus,aluminibus,& alijs corroſiuis. Et p̄paratur calx cũ ablutione,& deſiccatione,donec fuerit ad libitũ. Calcinant̃ etiã multũ bene ꝑ ignitionē & extinctionē in Mercurio,& quicquid in qualibet extinctiõe abradi poteſt, abraditur cũ cultello,& iterat̃ opus,donec ſit ad libitũ. Et pręparat̃ cũ ablutiõe & deſiccatione cũ ſalibus,& abſtrahẽdo Mercuriũ,& fiet calx optima.Et ſcias,q̊d calx corꝑis nõ figitur,niſi calcinetur cũ igne.Et hoc dico, q̄a omnia corpora poſſunt calcinari ſuꝑ uapores acutorũ, uel cũ acutis.Sed melior calcinatio corporũ fit cũ Mercurio.

De calcinatione Solis & Lunæ. §. IIII.

SOl & Luna calcinãtur ad modũ Veneris & Martis, sed q̊d melius est, & optimũ, ꝑ amalgamationẽ cũ Mercurio, & ablutionẽ, & desiccationẽ, uel ꝑ abstractionem Mercurij per sublimationẽ, sicut est narratum. Spiritus uero non possunt calcinari, nisi prius sint fixi.

De calcinatione aliarum rerum & mixturarum. §. V.

CAlcinantur & aliæ res multæ ad extrahendam tincturam ex illis, & ut subtilientur illarum partes & mundentur. Et scias quòd quodlibet corpus per se calcinatur, & si aliqua coniungantur, & calcinentur simul, fit calx mirabilis in effectu. Ne obliuiscaris hoc, tenta, & optimum retine. Hoc de his sufficit.

De sublimatione spirituum. §. VI.

SVblimantur & spiritus & media mineralia, cum adiuuamine. Spiritus sublimantur uel à salibus, uel ab atramentis, uel ab aluminibus, uel à corporibus, uel ab istis mixtis. Et nota, quòd sublimatio fit causa purificationis & fixationis tincturæ. Si sublimantur spiritus cum immundis, immundantur. Si cum adhærentibus, remanent magis fixi cum tinctura inferius, quod quærimus. Vnde de necessitate oportet ut mundentur prius per acuta, & per lauacrum, aut per unicam separationem impuri à puro. Cogitate diligenter super hoc. Nam illud medium est secretum. Spiritus mundificatos cum calcibus puris corporum snblimate, donec figantur, & uidebitis me uerum dixisse.

De sublimatione corporum imperfectorum. §. VII.

SVblimantur corpora cum adiutorio ignis, & hoc ex pressione ignis. Et hoc fit ad habendam materiam munde temperatã. Nam quod nimis est uolatile, & terrestreitas immunda, diuidũtur per sublimationẽ, & remanet substãtia temperata, ut dixi, quã quærimus. Sublimantur etiã cum rebus eleuantibus, cũ sulphure, auripigmento, Mercurio, & alijs spiritibus. Et illud dico cũ corporibus nõ fixis, ut sunt Iupiter & Saturnus, q sine fece, uel re aliqua possunt sublimari, & cũ quolibet prædictorũ. Et Venus & Mars quæ sublimantẽ cũ p̃dictis.

De sublimatione corporum perfectorum. §. VIII.

SEd notandum præcipue, quòd corpora fixa possunt etiam sublimari, scilicet Sol & Luna. Sed causa suæ eleuationis est, ut hæc purificemus, uel sulphure uel auripigmento, uel argento uiuo, quod ea facit ascendere citius per reiterationem, & uelocius figantur. Et hoc est secretum intimum, quod dico pro certo, & omnes serè celant. Dico tamen: Corpora debent fieri incorporea in ascendendo, & incorporea corporea in descendendo. Maxima industria est, de corpore facere spiritum, & econuerso. Sed uerum est, quòd si summa uolatilis superat summã fixi, finaliter reuertetur in corpus spirituale, uel album, uel rubeum. Vere non sum inuidus, nam denudaui omnino.

De fixatione. §. IX.

FIgitur autem omne uolatile cum mundatur per iuuamen ignis, uidelicet decoctione diurna, & hoc est meum secretum, aut per alicuius rei fixæ adiutorium, hoc est per imbibitionẽ, & reiterationem prædictorũ, ut in sublimatione narraui satis aperte. Et hoc est unum de secretis meis magnis. Corpora etiam figũtur, ut præfiguraui calcinando uel coquendo solo igne.

De distillatione. §. X.

DIstillãtur autem multa pro adiuuamine operis istius. Distillatur aqua à Vitriolo uiridi uel Romano, à sale petri, & alumine plumoso, quæ maxime ualet pro adiutorio istius operis, cũ ipsa enim soluuntur mirabiliter omnia corpa cruda & calcinata, & spiritus calcinati uel fixi, solutiõe mirabili & pulchra. Distillãtur & aliæ aquæ multæ, & olea, de salibus, atramẽtis, aluminibus, & alijs rebus multis, mineralibus uegetabilibus & animalibus, sicut inuenitur in libris philosophorũ de hac arte tractantium.

De solutione. §. XI.

SOluuntur omnia corpora & spiritus cum adiutorio aquæ corrosiuæ supradictæ, uel cum alijs aquis corrosiuis, quæ multis fiunt modis, & quia talia in multis inueniuntur philosophorum libris satis ueraciter & aperte, excusamur de illis in hoc nostro Rosario tractare. Sed hoc teneas amice mi, ꝙ melior fit solutio ĩ igne in fimi calore, & cũ Mercurio uiuo, & aqua uitæ, dũ ablutus est, sed in primo dicit̃ uenenũ seu res mortifica.

De Ceratione. §. XII.

CErantur corpora calcinata cum corporibus resolutis, & hoc imbibendo & cerando, & quamuis multæ sint imbibitiones corporum, tamen melior fit cum Mercurio, scilicet quãdo est aqua uiua depurata. Et melior inceratio fit cũ azot uiuo, & gutta saponis. Nã aqua corporis, cum corpus redactum sit in Mercurium, dicitur sanguis, & qualicunq; modo aliquid cum oleis inceratur, non ualet quicquam, nisi oleum prius sit fixum, & incombustibile factum, & istud oleum non habetur nisi ex metallis fixis, scias hoc excellentissimum secretũ, & quod magis carum apud philosophos inuenitur.

De Coagulatione. §. XIII.

COagulantur cuncta resoluta cum adiutorio ignis, & hoc in uasis firmiter clausis, sed tene à me hoc secretum, quòd res perfecte coagulata est, quæ fluit cum ignitione conuenienti, & cum expectatione examinis ignis. Sin autem non, reitera opus, & peruenies per reiterationem ad propositum, Domino annuente.

De Particularibus ad albũ in genere. §. XIIII.

ECce narraui tibi cunctas operationes ueras & necessarias in opere huius artis ad laborem abbreuiandum, & adiuuandam naturam generaliter. Modo ut satisfaciam, specialia & particularia meliora enodabo in hoc capitulo. Primo ergo quomodo corpora augmentantur, & postea de abbreuiatione temporis & laboris, & elixir. Et quia nullo modo potest fieri rubeum uerũ, nisi præcedat album, talia uero ad augmentandas rosas

albas, ut fiat Luna perfecta, tibi dono. Primo desiccandũ est corpus Lunæ, & hoc per calcinationẽ quam narraui. Et ista est causa, ut humiditas istius, cũ quo proponimus augmentare ipsam, radicabilius & firmius illi adhæreat sine separatiõe, deinde calcinandũ est aliud corpus nõ fixum, cum quo proponis operari, & hoc ut per eam figatur. Nã uolatile in ipsis euolat per calcinationẽ ignis, & remanet terra azyma & mũda. Per eandẽ etiam calcinationẽ delet̃ unctuositas glutinosa, & immunditia de corpore, & reducit̃ in statũ pristinũ, & remanet terra munda, nõ adurẽs, nec denigrãs corpora. Deinde resolue calcẽ Lunæ in aquam mundam & clarã, sicut demonstraui tibi in ✦§✦ Dissolutionis. Secundo calcem azymam cuiusuis corporis similiter resolue, aquas coniunge, & illam bene cõmixtã congela in massam albã, & in fine congelationis descende per botum. Et melior modus est iste, quem unquam probaui. Accepi unam partem corporis fixi, & tres partes nõ fixi, Item resolutam calcem Lunæ, & aquam etiam corporis non fixi, iterum coniungebam istam aquam, coniunctam composui cũ prima massa prædicta iterum calcinata, & resoluta, & erat tunc augmentata prima pars, & tres sui partes, illud totum congelatum feci secundo descendere, illud opus reiteraui quindecim uicibus, nec meliorem Lunam Deus unquam creauit, tenui ipsam auro cariorẽ. Inueni etiam aliũ modum leuiorem multum, uidelicet imbibendo calcem corporis non fixi, cum aqua calcis Lunę,
teren-

terendo uel cerando super marmor, bene deficcando, & descendendo. Et iterum secunda uice nouam calcem non fixi, imbibendo, cum resoluto calcis nouæ Lunæ, apponendo calcẽ primæ massæ, uidelicet unã partẽ isti us cũ tribus partibus alterius, deinde deficcãdo & descẽ dendo, & reiterando p quindecim uices. Sic enim pue= ni ad Lunã multo meliorẽ naturali. Propterea probaui & aliũ modũ adhuc multo leuiorẽ, uidelicet resoluẽdo Lunã calcinatã in aquã, & imbibendo cũ illa aqua calcẽ corporis non fixi, terendo & deficcando, & descen den= do. Iterum reiteraui hoc opus de noua materia, & quan do deficcatum erat, posui super tres partes, de nouo de= ficcato, cũ parte una massæ præcedentis generatæ, nihil tamen de reiterationibus obmisi, & inueni in decima quinta uice Lunã bonã, æquipollentem naturali. Ho= mo etiam bene potest transire, si uult melius, cum decẽ reiterationibus, uel circiter, quanto plus tamen reitera tur opus metallicũ, tanto melius. Et scias ꝙ prædictæ resolutiones optime fieri possunt cũ aquis corrosiuis, sed semp melior resolutio fit cũ Mercurio. Scias hoc. O quàm multa bona procedunt ex corporibus cũ Mer curio amalgamatis. Hæc iam dixi in generali, nunc ue ro de quolibet corpore simpliciter tractabo.

De particularibus ad albũ in specie. §. XV.

ACcipe unã partẽ Lunę, & qnq; partes uel sex Mar tis, & descende simul per botũ, ut prætactũ est, & habebis

habebis bonam Lunam. Accipe unam partem Lunæ, & duas partes, uel tantundem de Venere, & descende per botũ simul, ut prędictum est, & habebis bonam Lunam. Accipe partem unam Lunæ, & tres partes Saturni, & fac descendere per botum simul, per modum prædictum, & habebis meliorem Lunam. Accipe unã partem Lunæ, & tres partes Iouis, & fac descendere ista adinuicem per botum, sicut narratum est ante, & est Luna optima, æquipollens naturali in omni examine sine fine. Si fidelis est sermo meus, estote memores animæ meæ, propter ea, quæ dixi. Item, aliter etiam fieri potest optima operatio per amalgamationem Mercurij. Lunam desiccatã amalgama cum Mercurio, ana. sed sint in duplo, Mercurij uel amalgamationis Martis, & pone sex partes istius cum una parte primæ, totũ amalgamatum simul decoque, donec Mercurius sit separatus, & descende, & reitera hoc opus quindecim uicibus, & erit Luna bona. Amalgamatur etiam Luna cũ Mercurio, sicut prędixi, & Venus etiam amalgamari debet ad modum Martis. duæ partes istius, & una amalgamationis sublimetur, & descendatur per modũ iam dictum, & cũ hoc opus iam quindecies reiteratũ est, erit Luna bona. Amalgamatur Luna præcipue cum Mercurio, & Saturnus cum eodem ana, & tres partes ipsius cum Luna pone, sublimando & descendendo, & reiterando per præscriptum modum, & peruenies ad Lunã meliorem. Amalgamatur præcipue Luna cum Mercurio

curio,& Iupiter cum eodem,ana,& ſint de ipſo tres partes,cum una parte Lunæ,& per reiterationem ſublimationis,pro Mercurŋ ſeparatione,& per reiteratione̅ deſcenſiōis operis peruenies ad Luna̅ meliore̅ de mundo. Prędicta uero ſufficiu̅t in albaru̅ roſaru̅ augme̅tatione.

De particularibus ad rubeum in genere. §. XVI.

AD augmenta̅das roſas rubeas procedamus.Prima regula generalis eſt:pone in omni opere rubeo Solem,quemadmodum Lunam in azymo.Sed notandu̅, quòd calces quorundam corporu̅ ſolo ignis adiutorio rubificantur,quoru̅dam non.Quoru̅ rubificantur,ſunt hæc:calx Martis,Veneris,& Saturni. Calx uero Lunę, Iouis, & Mercurŋ fixi, nō rubificat̄ ſolo adiutorio ignis,in hoc capitulo primo. Sed in capitulo noſtro ſecu̅do,& ultimo,in magno uidelicet magiſterio,calx illorum rubificatur ad libitum,& tingunt ſine menſura.Ecce theſaurus philoſophorum.Rubificantur tamen in hoc capitulo primo,cum rebus tinge̅tibus,ſicut ſunt ſulphur, atramentum,aqua ferri,& oleum rubicundum philoſophicu̅ à mineralibus ſeu uegetabilibus,uel animalibus extractu̅.Et talis modus eſt operandi,ſicut in albo Lunæ,ſed in hoc opere Sol eſt calcinandus & diſſolue̅dus. Solue̅tur et omnia corpora nō fixa calcinata. Et per eandem calcinatiōem rubificata in aquis corroſiuis uel diſſoluentibus,dico rubicundioribus,aquas cōiunge & cōgela,& deſcende in maſſam rubeam,ut de albo feciſti,et reitera hoc opus, ut de azymo feciſti, ꝑ q̄ndecim uices,

S &

& habebis operationẽ perfectam. In hoc enim opere ser uare poteris omnem modũ operandi, quẽ in albo narra ui, & istud est in his quæ rubificari possunt cum adiuto rio ignis. Et quòd omnes calces corporũ rubificari pos- sunt, cũ adiuuamine multarũ rerum tingentium, restat hic nobis declarare. Sed qa de talibus, quã plurima bo na & uera reperiũtur in libris philosophicis istius artis, & aquæ rubedine tingentes, pulueres, & olea, cũ quibus calces tam sæpe imbibuntur, desiccantur, soluũtur, & cõ gelantur, & descenduntur, usq; ad rubedinem. Ergo ui- detur nobis superfluum de illis tractare. Solis tamẽ tin- cturam specialem, ad satisfaciendũ, à me accipiatis.

Particulare ad rubeum in specie. §. XVII.

IN aquam salsam calidam, postea in dulcem calidam, finaliter in acetum multoties, puta uiginti uicibus li- maturam Martis lauate, quousq; fit clara, bene munda, & ponite eam in uase uitreo, uel uitreato, cum optimo aceto albo, per plures dies, quousq; per hoc multum ru- bescat, quod erit cito. Tunc totum ponitur in distillato rium uitreũ, & distilletur sæpius, quousq; illa limatura totaliter euanescat. Nam sublimabitur proculdubio cũ aceto iam dicto, & transibit tota illa limatura in aquã ru beã, stetq; prçterea in quiete p aliqt dies, hæc aqua Lu- nam præparatã & fusam tingit mirabiliter in colorẽ ru- beum. & in qualibet reiteratiõe opis, calces cũ hac aqua imbibe, & exsicca, solue, cõgela, & descẽde, donec tinctu ra si tsufficiens, & ista aqua est mineralis & corporea.

Fit

Fit & alia bona per hunc modum: Sumantur de uitel
lis ouorum libra una, & de sanguine humano recenti li=
bra una, & duę libræ de capillis humanis bene mundis,
permisce ista in uitreata rotũda. Deinde recipe salis am
moniaci bene triti, duas libras, & cõmisce omnia simul,
& illa uitreata ponatur in illa cum cinere cribellato, & ac
cendatur sub ea ignis lenis, & cum totum resolutum fue
rit in aquam, tunc proijce de sulphure citrino super il=
lud, quantum est medietas omniũ medicinarũ, remoue
atur tunc uas ab igne uelociter, mouendo totũ simul, po
stea proijce totũ in cucurbitam ad distillandũ, & toties
distilla super fecibus, commiscendo cũ aqua, quæ ab eis
distillatur, donec omnia remaneãt in fundo sicca. Istud
mixtum & tritum cũ calcibus dissolutis cõgelatũ, tingit
peculiose, & ista est tinctura uegetabilis seu animalis.

Apostrophe ad lectorem, & oratio ad Deum. §. XVIII.

ECce amice mi dilecte, ecce quàm multa bona iã nar=
raui, ex his quæ in Rosario meo continentur. Non
uales tamen adhuc per prædicta, ex illo aliquas accipe=
re rosas. Nam fossatis profundissimis, murisque fortissi=
mis, ac propugnaculis multis Rosarius meus tam for=
titer est firmatus, quòd nemo per aliquod ingenium
intrare ualet, nisi per septem portas firmissimas &
metallicas, multis clauibus mirabiliter clausas. O cle
mentissime Deus ac misericors, si iam aliquid peccaui,
respice sup me oculis benignitatis tuæ, quia tu solus co
gnoscis corda hominũ, & me iam istud dixisse ex fonte

misericordiæ solo. Et depcor te humiliter & deuote cœlestis pater, ut non intret in corda iniquorum, sciant autem filij sapientiæ & intellectus, quod Hortulanus meus, gratia Spiritus sancti paracleti infusus & repletus, solam mihi clauem demonstrauit, per quam cunctæ portæ in ictu oculi mirabiliter, & quasi miraculose aperiuntur, in mei Rosarij capitulo primo. Et gratiam, quã mihi Hortulanus meus fecit sua benignitate, pie & amicabiliter scribam omnibus doctis & intelligentibus.

Compositio aquæ fortis, quæ est clauis Rosarij. §. XIX.

ACcepit enim Hortulanus tres herbas, quas generatas inuenit in loco Rosarij ex eadem terra, de qua Rosarius est egressus, & erãt Chelidonia, Portulaca marina, & Mercurialis. Ex his tribus cõposuit clauẽ pdictã quẽ modũ componendi uobis perfectissime enodabo. Recipe duas libras uitrioli uiridis, & duas salis petræ, & unam libram aluminis plumosi, terendo quodlibet per se. Deinde coniunge. Postea habeas aludel uitreũ bene lutatum, exterius circumquaque luto sapientiæ, & pone in eo puluerem prædictorum, & alembicum desuper uitreum, iuncturas firmiter cum bono luto sigilla, ut respirare non ualeat, & pone super furnum distillationis dando illi lentum ignem. Distillatur enim prima aqua primo, quã recipias in phialam uitreã cum longo collo, sitq; phiala cum alembico sigillata cũ luto prædicto, cõtinua ignẽ lentum, donec alembicus intus

colore

colore citrino sit coloratus, & istud est signum aquæ secundæ. Primam deinde aquam cũ sua phyala depone, & obstrue cum cera, & appone nouam phyalam, quam firmiter sigillabis augmentando ignem, donec alembicus intus rubescat, quod signum est aquæ tertiæ fortissimæ. Depone phyalam cum aqua secunda, & sigilla, & appone nouam phyalam spissam cũ collo multum longo, sigillando firmissime cum luto optimo, & augmentando ignẽ semper, donec tota aqua fuerit egressa, quã depone, & sigilla firmiter os cum luto figulorũ, & usui reserua.

Laudes Aquæ fortis prædictæ. §. XX.

ISta est aqua fortis præciosissima, uirtuosa, quæ dicitur aqua corrosiua, & uere clauis est, per quam solam cunctæ septem portæ metallinæ, uidelicet Rosarij mei aperiuntur in momento. Cum ista claue minerali potes reserare septem portas prædictas, & intrare Rosarium, & accipere rosas albas uel rubeas de quacunq; planta uolueris, in uelle tuum. Et indubitanter qui clauem istam secum habuerit, cũcta in Rosario existẽtia, ipsi cognita erunt. Intellige quod dico, & præpara ei hospitium in medio cordis tui, ut intus per æuum hospitetur.

Cum ista aqua laudabili corrosiua potes in momento resoluere cũcta corpora, tam cruda quàm calcinata, omnes spiritus, & omnia mineralia, necnon lapides preciosos, & congelare quando uolueris, ut prædictum est, in una hora. Ista enim aqua tales habet effectus mirabiles

& laudabiles, quia resoluit solidũ, & reddit liq̃dũ, mundat immũdũ, corrodit sup̃fluũ, figit fugitiuũ, cõsolidat disgregatũ, augmẽtat tincturam azymã optime, & rubeã, omnia penetrat, durũ mollificat, & molle indurat, & discordantes concordat, & est clauis totius huius artis, in hoc capitulo nostro. Quid dicã de ipsa? Eius laudes inueniunt̃ interminabiles. Valet & aqua prima & secunda ad multa in hac arte, Cõiunge ambas simul, nec meliorem rem habere potes in mundo, ad abluendũ calces corpoꝶ quascunq̃. Quia omnis immunditia, nigredo, corruptio, & sulphureitas adurẽs, per eam tollit̃. In fecibus uero est maxima tinctura, studeas in ipsis, nã in eis est magnũ arcanũ. Imbibe feces cũ tota aqua, prima & secũda, & dimitte stare, & incorporari per q̃tuor dies, & iterum distilla per præscriptum modũ, & habebis plus de aqua forti corrosiua, quàm prius habuisti, & hoc est finale secretum. In hac enim aqua resoluuntur cunctæ tincturæ coadunandæ, earum enim aqua tunc admisceri potest cum aquis corporum calcinatorum & resolutorum. In ea enim resoluuntur Saturnus & Iupiter, Mars, & Venus, Mercurius, Luna, & Sol. Per ipsam etiam melioratur ziniar, & multa alia, cum quibus opus abbreuiatur, coloratur, augmentatur. Et hæc de prima parte primi capituli sufficiunt, Ad ipsam tamen complendam, de secunda ipsius parte, & ultima tractabo. Nam bene sequitur Elixir cum iuuamine, post omniũ corporũ perfectam augmentationem.

Reclu-

Reclusio Rosarij per eandem aquã. §. XXI.

COrpus putrefactum, & deinde cũ calore temperato, cumq; retẽtione seu reseruatiõe suæ humiditatis radicalis philosphice calcinatum, dissolue. Sitq; tamẽ prius mundatũ ab omni re corrũpẽte, & hoc erit in principio operis, & istud est de azymo, sitq; calx alba corporis uiciniοris imperfecti, fermentũ quoq; azymum bene mundatũ, & calcinatũ azymũ resolue ut primũ. Aquæ mundãdæ sunt ab immunda fece, cũ cõiungẽdo in phyalam uitreã cum stricto collo & alto, cuius os firmissime sigilletur. Pondus etiã est notandũ, suntq; semper partes quatuor imperfecti, & una perfecti. Ponenda est aũt phyala cũ aqua in furno coagulatiõis, donec totũ coaguletur in lapidẽ coagulatione bona, & fixa. Et habes tunc plantas Rosarij tui unius anni. Itẽ secunda uice resolue nouam materiã, ut prius in eadem proportione, lapidemq; coagulatum iterũ resolue, sitq; ana de istis. Aquas resolutas coaduna, & unitas congela per prætactum modum, & habebis plantas duorũ annorũ. Tertio resolue de materia noua, ut prius in pondere lapidis anni primi, & cõiunge cum lapide duorũ resoluto, cõgela ut prius, & habebis Rosarium tenerrime florentem, & decem rosas producentem. Quarto nouam resolue materiam ut prius, semper in proportione æquali lapidis primi anni, & coniunge aquas anni tertij lapidis, & congela ut prius, & habebis lapidẽ quadriennij uiginti flores rosarum producentem, & hoc fac quinto, &

Rosarius

Roſarius quinquennis triginta producit roſas. Sexto, & producet centū roſas. Septimo, ducentas roſas. Octauo, trecentas roſas. Nono, mille. Decimo, duo milia. Vndecimo, tria milia. Duodecimo centum milia, Decimo tertio, ducenta milia, Decimoquarto, trecēta milia. Decimo quinto, mille milia. Et ſic in die decima quinta, habebis opus Lunæ perfectum. In rubeo, ſiue ad rubeum, ſemper operaberis in calcibus corporum rubificatis, & reſolutis, & cū reſolutione Solis. Sed tene hoc meum finale ſecretum. In quantum plus tinctura cum adiutorijs augmētatur, tanto altius tingit. Stude & proba in arte prædicta, & eris breuiter fortunatus. De cunctis autem iuuantibus & auxilijs huius artis, manifeſte ſatis in prima parte iſtius capituli primi dictum eſt, ideo mei Roſarij capitulum finio.

SECVNDVM CAPVT.

Perfectionis cauſam ſolum Mercurium eſſe. §. 1.

DIctum eſt ſuperius, quòd huius artis præcioſiſsimæ finalis intentio eſt, meliorare metalla imperfecta, & ad gradū perducere ſupremum. Et imperfectio & corruptio eorꝝ progreditur ex defectu boni & puri argenti uiui fixi, ſicut multoties dixi, & omnes dicunt philoſophi periti. Relinquitur itaqꝫ ipſum ſolum eſſe perfectiuū. Eligamus ergo ipſum, & perficiamus, quemadmodum tunc fece-

runt

runt philosophi, qui perfectionem habebant. Ipsum solum, quicquid scribitur, est lapis quem philosophi laudant ubiq;, quem occultant in infinitis parabolis, & scripturis fictis & similitudinibus, & detegunt eum cũ magnis suis philosophijs. Et iam talem inspirauit mihi spiritus Dei gratiã, q̊d cum duobus uerbis eius, omnes libros philosophicos, de hac arte exponam. Ecce uerbũ Spiritus sancti: MERCVRIVS, EST LAPIS QVEM HONORANT PHILOSOPHI. Diuisum est cor meum, & sicut librum aperiens legat quilibet & intendat. Solum Argentum uiuum quærimus. In ipso enim totum est quod desideramus, ergo suam in se continet tincturam. O quam preciosissima creatura est illa, & delectabilis, Deus enim meliorem non creauit, præter animã rationalem. Habet in se corpus, animam, & spiritũ. Corpus stat, anima uiuificat, spiritus tingit. Ista sunt in Mercurio solo, ex aquæ grossitie ui sulphuris puri non urentis congelato. Mercurius ergo lapis noster est, nec alia res esse potest, quem aquam siccam nominamus, eo quòd ui sulphuris azymi, uel rubri uniformiter est inspissatus, à quo cuncta corpora trahunt originem, ex ipso enim fiunt, & in ipsum reuertuntur. Verbi gratia: Sol ex Mercurio uiuo puro fit, & iterum reuertitur in Argentum uiuum per ingenium, & sic de cunctis corporibus habet fieri.

De differentia Mercuriorum. §. II.

SEd dico uobis istud, quòd Argentum uiuum ex Sole factum maioris est uirtutis incomparabiliter, & ueclociorem dat fixionē, quàm illud quod non erat corpus, semper tamen est Argentum uiuum de argento uiuo, & est calidum & humidum, & masculinum. Argentum uero uiuum ex Luna factum, dat fixationem ueloccem, quod est frigidum, siccum, & fœmineum. Argentum uero uiuum quod non erat corpus, ex quo tamen generãtur corpora, nõ differt ab alio argento uiuo, nisi in sola digestione, & per ipsum solum, non aliter, omnia corpora in Argentum uiuum reuertuntur.

Similitudo uiam uniuersalem insinuans. §. III.

CVncta nascentia seu plantæ ex terra egressæ, nonne semper ad terram reuertuntur? & hæ postquã in eadem terra fuerint iterum per tempus putrefactæ, tunc totum est terra. Sed non qualem uirtutem illa terra habet. Videmus enim quod ex terra frumentum nascitur, habens stipulam & grana multa, & si tunc artifici aliter stipulæ in terram reponuntur cũ fimus factæ fuerint, uidemus quòd totus fimus reuertitur in terrã per putrefactionem. Sed grana reseruata, si iterũ ponantur in eadem terra stipilarum suarũ prædicta, multo magis augmentãtur, quod expertis agricolis cõstat. Sic corpora submersa in Mercurium per conuenientē putrefactionem reuertũtur in Argentũ uiuũ, quod prius fuerunt, & postea grana metallica, in eadem terra putrida proiecta, multiplicantur, & innumerabiliter crescunt.

Practicæ caligine obducta. §. IIII.

Modu

MOdus uero agendi talis, est admodum naturæ. Argentum uiuum nostrum ui sulphuris azymi uel rubei non urentis congelatum seu inspissatũ, in primis est mundandũ ab omni sorde & superfluitate, quæ per ingeniũ deleri potest, & illud ingeniũ est sublimatio, quæ sic fit. Ponatur lapis in uase aperto super medio crem ignem, agitando ipsum Mercurium, ut tota humiditas superflua euolet, quæ est in eo accidentalis, ex qua opus corrumperetur, & hoc non obmittas, & tunc remanebit (Postquam totum aquosum & indigestum, quod nimis erat uolatile, erit depositum, cũ igne nõ superãte suã radicalẽ fixionẽ) substãtia tẽperata inter fixũ & non fixũ, apta ꝓ opere isto cõplendo. Sitq; semen seu fermentũ mundissime purgatum, cuius una pars, sufficit ad duodecim lapidis purgati, fiat amborum ingeniosa amalgamatio, deinde totum amalgamatum ponatur in uase fortissimo, uitreo, cum collo stricto, aut interreo, uitri densitatem seu compactionem sustinens, quod melius est, sitq; os firmiter sigillatum. Fiatq; furnus magnus philosophicus, & spissus, in cuius medio ponatur uas fortissimum, amplum, terreum, potens in igne durare, in illo sunt locanda cuncta uasa, materiam continentia, & tunc cooperiatur furnus, sitq; superius cum spisso cooperculo clausus, sintq; in illius summitate foramina tria, uel quatuor ad furnum delegandum, subijciatur ignis lentus perseueranter. Ignis lentus dicitur, qui lapidis fixationem nequit superare,

& ignis regimen tale debet esse, quod plumbum in ipso continue remaneret fusum. Et hoc solus manifesto. Per tale nanq; regimen habebis in centũ uigintiquatuor diebus completã putrefactionẽ. Nigredo quoq; est signũ putrefactiõis approbatũ. Adhuc per prædictũ regimen, habebis secundũ signũ, quod erit rubedo durãs per triginta dies, in illis uero diebus complebitur perfecte. Tertium autem signũ, est uiriditas, quod in caliditate complebitur prædicto regimine, in septuaginta diebus, inter tertium uero signũ & inter quartum, apparebunt omnes colores, qui excogitari possunt, tunc fit ibi matrimonium, copulatio, & spiritus & animæ coniunctio, tunc enim dominantur simul, & quodlibet prius ꝑ se, sub suo signo, scilicet in primo signo dominabatᷣ corpus, in secundo signo spiritus, in tertio anima. Tempus coniunctionis regimine modicum augmentato, erit cõpletũ in septuaginta diebus omnino, & superueniet signum quartum, quod erit azymatio utilis, transibũtq; cum augmentato regimine, centum quadraginta dies, & erit completum albedinis signum quod diximus. Si postea continuaueris regimen cum augmento, uidebis inter quartum & quintũ cineres discoloratos, sint tamẽ chari apud te, nam Deus reddet eis liquefactionem, infundendo spiritum suum igneum, & uidebis cum Deus uoluerit, signum quintum, claritate & rubedine splendida inenarrabiliter decoratum. Time Deum, & honora eum de tua substantia.

De

De tincturæ perfectæ proprietatibus. §. V.

MVlta quidẽ in hoc Rosario meo narrata sunt, ad operis cognitionem habendam,& ignorantes ad magisterium ueritatis introducendos. Et quia nihil in eo ponitur superfluum,nec ipsum uolo mittere diminutum * Respice rubeum completum, & rubeum à sua rubedine diminutum, & omnem rubedinem fixi & non fixi,mortui & uiui,mineralium,uegetabilium & animalium, respice uiuum uiuificantem, & mortuum mortificantẽ, album albificantem, & rubeũ rubificantem,atq; imperfectum perficientem. In quantum autem albedo perfecti augmentatur,in tantum tingit in albedinem,& sic de rubeo. Sed nota,& considera qualia sint corpora, & quid eis in sua liquefactione adhiberi possit,& secum perseueret,& permaneat in examine,neq; enim omne azymum,nec rubeũ tingit corpora in Lunam & Solem. Tinctura corporis talis esse debet,quòd ipsa cum corpore liquefacto cõmisceatur, & ipsum liquefactum ingrediatur, quẽadmodũ ipsummet corpus faceret cum eodem. Tinctura ergo debet esse substantia corporea, ex corporibus extracta, uel per beneficium mediorum mineralium uegetabilium, seu animalium augmentata,in re semper corporea. Verissima ergo tinctura albedinis est sulphur,ex Luna uera albissimũ & pfectissima tinctura rubedinis,est sulphur: ex Sole uero rubicundissimũ. Est ergo unũ possibile,sicut & aliud. Hoc scit artifex prudens & discretus.

Epilogus ſeu recapitulatio omnium di-ctorum. §. VI.

SI per iuuamen argenti uiui crudi frigidi, & humidi, & per ipſius beneficium extrahitur ſulphureitas calida, ſicca & munda, comburens omnia cauſa ſuæ uirtutis adurentis, remanet argentum uiuum purum, & coctum in corporibus, ui ſulphuris cõgelatum. Sic per iuuamem alicuius argenti uiui, extrahitur à Luna uel Sole ſulphur puriſsimũ, & remanet ſulphur azymum uel rubeum, tingens nigredines & fixum. Cuius una pars tingit duas, uel tres, uel quatuor uel ſex partes cum iuuamine primæ partis in Lunam. Pars uero una rubei tingit argẽti uiui cocti in primo capitulo ſcd̃m puritatẽ ipſius argẽti uiui partes duas uel tres, uel quatuor, uel ſex, ut de albo. In ſecundo uero capitulo & ultimo tingit una pars ſulphuris Lunæ uel Solis partes mille corporis, id eſt argenti uiui cocti, & uis iſtius ſulphuris per artificis induſtriam intantum augmentatur cum igne uel cum iuuamine, quod poſt complementum tingit ſuper mille, uel mille milia & ultra, tamen ſolo igne cuncta perficiantur. Nam omnis tinctura alba uel rubea debet recipere colorem ab igne, aliter non ualet. Iuuamenta autẽ ſunt lapides tales, cũ quibus tincturæ puritas, & fixio augmentatur, uidelicet oua, capilli, ſanguis, argentum uiuũ, ſulphur, auripigmentũ, ſal ammoniacus, atramentum, alumen, ſal nitri, tinkar, tutia, marcaſita, magneſia, & cætera. Non tamen putes aliquod iſtorũ ſuffi

ciens

ciens pro opere per se solũ complendo. Sunt enim adminicula, & quasi adiutores, cum quibus, & cũ quorum iuuamine, corpora mundantur & rectificantur, tinguntur & complentur, & sunt quasi coadiutores & mediatores corporum coniungendorũ, quorum preciosiora & meliora apud nos semper sunt inuenta, oua & capilli, & sanguis iuuenis masculi, ex quibus quatuor extrahuntur elementa, quæ postquàm rectificata sunt, supplent defectum elixiris ex metallis pręparati, nec metalla per se, nec lapides perficiuntur. Sed ex his quatuor elementa extracta pro oleo ponuntur in lapide, aut pro anima tincta. Calx uero corporum metallorũ præparata, pro corpore azymo uel rubeo. Spiritus uero albus uel rubeus ex corporibus extrahitur, uel figitur & præparatur ab ipsis met spiritibus. Si cæteris autem lapidibus abluitur lapis & mundatur, figitur & tingitur, & rectificatur, in operis festinatione. In commixtione uero proportionata prædictorũ præparatorũ resultat noua forma, & sic fit elixir, inquantum materia plus quàm Sol naturalis est digesta & tincta.

Finis Rosarij minoris, incerto authore.

LIBER SECRETORUM ALCHEMIÆ, COMPOSITUS PER CALID, FILIUM IAZICHI, translatus ex Hebræo in Arabicũ, & ex Arabico in Latinum, incerto interprete.

Præfatio de difficultate artis.

GRATIAE ſint Deo omnium creatori, qui nos conduxit & recoluit, & docuit, & intellectum & ſcientiam nobis dedit. Niſi Dominus nos cuſtodiret & conduceret, eſſemus ſine cuſtodia, & ſine doctore tanquam erronei, imò huius mundi nihil ſciremus, niſi ipſe nos doceret, qui principium eſt, & ſcientia omnium, ſua potẽtia & bonitate ſuper populum. Qui dirigit & erudit quem uult, & reducit ſua miſericordia ad uiam iuſticiæ. Miſit enim nuncios ſuos ad tenebras, & uias explanauit, & ſua miſericordia repleuit ſuos diligentes. Scias frater, ꝙ hoc noſtrum magiſteriũ de lapide ſecreto, & officiũ honoratum, eſt ſecretũ ſecretorum Dei, quod celauit ſuo populo, nec uoluit ullis reuelare, niſi illis, qui fideliter tanquàm filij meruerunt, & qui eius bonitatem & magnitudinem cognouerunt. Qui enim ſecretum Dei poſtulat, neceſſe eſt ei hoc ſecretum magiſterij plus quàm aliud.

ud. Et sapientes qui illud assequuti fuerunt, aliqua de ipso celauerunt, & aliqua reuelauerunt. Sic enim inueni sapientes antecessores, in hoc conuenientes, in suis libris honoratis. Vnde scias, quod discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorũ libris multũ studuit, & in opere magisterij laborauit, unde aggrauauit ipsum eiusdẽ cõpositio, & in ea multipliciter dubitauit, & ignorauit similiter rerũ cõpositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa, à me explanationem petijt, & directionem eiusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi. Nec uolui discernere, sed præcepi ei, ut libros philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat, indagaret. Ipse uero abiens, legit plusq́ centum libros, pro ut inuenire potuit, libros uidelicet ueridicos, secretos, nobilium philosophorum, & in eis quod petijt, non potuit inuenire, qui tunc remãsit ideo stupefactus, & quasi extra mentẽ positus, etiam per annum continue in ea perscrutando. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter philosophos, in gradum & modum sapientiæ meruerat computari, sic in compositione eius dubitauit, & hoc ei contigit in ea. Quid faciet ignarus, uel insipiens, rerum naturas non intelligens? neq; rerum complexiones cognoscẽs? Cum autem hoc uiderem de meo discipulo prę electo, & charissimo, motus pietate, & dilectione eiusdem, quin etiam nutu & uoluntate diuina, ædidi hunc meum librum in obitu meæ mortis, in quo prætermisi dicere quædam, quæ antecessores

lores philoſophi retulerunt in ſuis libris. Et dixi quædã quæ ipſi cælauerunt, & nullo modo dicere, aut reſerare in ſcriptis ſuis uoluerunt. Et explanaui, & expoſui quædam, quæ ipſi cooperuerunt, ſuis dictis obſcuris & figuratis: Et uocaui hunc meum librum Secretorum Alchemiæ. In quo nominaui quicquid neceſſe eſt inquiſitori huius ſcientiæ, ſiue magiſterij iuxta linguam, eius intellectu conuenientem, atq; ſenſui inquirentis. Et nominaui in hoc libro, quatuor magiſteria magis alta, & meliora, quàm ſapientes fecerunt. Quorum ſunt Elixir, unum minerale, & aliud animale, alia uero duo reſidua ſunt mineralia, & non ſunt elixir. Vnum, quorum eſt artificium lauandi, quod uocant corpora. Alterum quidem eſt, facere aurum ex azot uiuo, cuius factura & generatio, eſt ſecundum generationem ſiue ordinem generationis in mineris, in corde & interiori bus terræ exiſtentibus. Et hæc quatuor magiſteria atq; artificia, explanauerunt ſapientes in libris ſuis de compoſitione huius magiſterij. Sed de eis defuit multum, & de eius operatione noluerunt in libris ſuis ponere, uel ſi inuenit, non potuit intelligere, & nihil grauius inuenit quàm illud. Et ideo dicã in hoc meo libro, ipſam, eiuſq; factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & eius menſuras addiſcat, ut clibanorum fabricam recte componat, nec modum eorum excedat, per augmentum uel diminutionem, & quantitatem ignium ſciat, & modum ſiue etiam gradũ

uaſis

uasis operis. Similiter uideat & cognoscat, qd sit radix penitus & principium magisterij, & est eidem, tanquã matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiũt creationem pariter ac nutrimentum, quod prædictum est. Nisi res magisterij inueniat sibi idoneum, destruetur factum atq; opus eius, & eius operarij quæsitũ nõ inuenient, nec ipsa res proderit in effectũ generationis, quia cum non inuenerit causam generationis, siue radicẽ, & ipsam caliditatem, continget in operationibus casus destructionis. Hoc idem in quantitate ponderum est cõtingens, quæ cum disconuenit in composito, partibus quidem eiusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum uel diminutionem, destruitur cum ea proprietas cõpositi, & fit effectus compositi cassus atq; uacuus. Et ego ostendo tibi unum exemplum: Nonne uides quòd in sapone, cũ quo panni abluuntur & mundificantur, & fiunt albi, generatur in sui recta compositione, hæc proprietas, propter æqualitatem, & rectas compositiones, & debitas compositi, quæ participant in longitudine & latitudine, unde propter hanc participationem cõuenerũt, & tunc apparuit, qd erat in ea de ueritate ad factũ, & nota fuit inde uirtus quæ prius latebat, quam uocant proprietatem, & est uirtus ablutionis, in cõposito generata. Cum uero quantitas ipsius cõpositi transcẽdit suũ terminũ, & per additionẽ uel diminutionẽ, transgredit̃ ipsa uirtus æqualitatis terminũ, & exit ad cõtrariũ, secundũ distemperantiã compositi.

 siti.

siti. Et ita in compositione nostri magisterij intellige.

De quatuor magisterijs artis, scilicet, solutione, congelatione, albificatione, & rubificatione. Cap. I.

Et incipio dicere artificium maius, quod uocant Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hic dicere de eo, nisi illud quod non conuenit dicere, nec est nominare. Dicimus igitur, quòd artificium maius, sunt quatuor magisteria, prout dixerũt sapientes, uidelicet, Soluere, Congelare, Albificare, & Rubificare. Et hæ quatuor quantitates sunt participes, quarum duæ similiter sunt inter se participes, similiter & aliæ duæ. Et utraque harum duplicium quantitatum habet aliam quantitatem participem, quæ est maior quantitas particeps post has duas. Et uolo dicere, pro ijs quantitatibus, quantitatem naturarum, & pondus medicinarum, quæ soluuntur & congelantur per ordinem, nec intrat diminutio, nec additio. Sed hæ ambæ, scilicet solutio & congelatio, erunt in una operatione, & unum factum meruerunt, & hoc ante cõpositionẽ. Sed post cõpositionẽ ipsarũ opus erit diuersum, sed hęc solutio & congelatio, quas nominaui, sunt solutio corporis & congelatio spiritus, & sunt duo, & habent unam operationem. Quia spiritus non congelatur, nisi cum solutione corporis, & similiter corpus non soluitur, nisi cũ cõgelatiõe spiritus. Et corpus et aĩa, quãdo cõiungunt

in

in simul, agit uterque eorum in suum sociũ, factum sibi similem. Et exemplum est huius, aqua & terra, quia aqua cum terræ coniungitur, conatur ad soluendum eam cũ sua humiditate, & sua uirtute & proprietate, quæ in ea sunt, & facit eam subtiliorem, quàm prius erat, & reddit eam sibi consimilem, nam erat aqua subtilior terra. Et similiter facit anima in corpore, & eodem modo inspissatur aqua cum terra, & fit consimilis terræ in densitate, quia terra spissior est aqua. Et scias, quòd inter solutionem corporis, & congelationem spiritus, non est differentia temporis, neque opus diuersum, ita quòd sit unũ sine alio, sicut non est inter aquam & terram in sua coniunctione pars tẽporis diuersa, quòd cognoscatur, uel uesperetur una ab alia, in eorum operationibus, sed eorum est unus terminus, & unum factũ, & una & eadem operatio circuit super ipsa duo, & simul, ante compositionẽ. Et ideo dixi ante cõpositionẽ, ne putet, qui hũc librũ legerit, & audierit solutionẽ & cõgelationẽ, ut dixi, quod sit compositio quã nominauerunt Philosophi, quia sic esset in errore sui facti, & suæ scientiæ. Quia cõpositio in hoc artificio seu magisterio, est cõiunctio siue matrimoniũ congelati spiritus cũ corpore soluto, & eorũ coniunctio, & eorum passio est super ignem. Nam caliditas est eius nutrimentũ, & anima nõ dimittit corpus, nec cum eo coniungitur omnimoda coniunctione, nisi per mutationẽ utriusque à sua uirtute & proprietate, & post conuersionem suarum naturarum. Et hæc est solu

tio & congelatio, quam prius philosophi uocauerunt. Et scias, quòd hanc solutionem & congelationem iam cælauerũt sapientes, & loquuti fuerunt in ea subtili ratione, ex dictis obscuris & coopertis, ut sensus inquisitoris ab ipsorum intellectibus elongaretur. Et hoc esto exemplum dicti philosophorum cooperti & obscuri in eis. Vngite folium cum toxico, & uerificabitur in eo uobis principium officij, siue magisterij eiusdem. Et, Operamini corpora fortia cum iure soluto, quousque utrumq; eorum conuertatur ad suam subtilitatem. Similiter & dictum sapientis in eisdem est. Nisi conuerteritis corpora in subtilitatem, ut sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur uobis, quod quæritis. Et si trita nõ fuerint, reuertamini ad operationem, quousque terantur, & fiant subtilia, quòd si hoc feceritis, uobis quod cupitis dirigetur. Et hoc modo plura uerba talia de eis posuerunt. Nec ullus probantium potuit attingere ullatenus hoc factum talis cælamenti, quousq; apparuit ei bona aperitio documenti ostensiua, remoto dubio præcedenti. Et similiter nominauerunt compositionem, post solutionem atq; congelationem. Postea etiam dixerunt, quòd compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et iterum ipsorum dictum postea docuit pro solutione & congelatione & diuisione, & pro matrimonio & putrefactione & compositione. Et hoc est, quia compositio rei est origo & uita. Nisi enim esset cõpositio,

compositio, non produceretur res in esse. Et diuisio est separare partes compositi. Et sic separatio fuit sua coniunctio. Et dico quòd in corpore non morabitur spiritus, nec in eo erit, nec cum eo ullatenus remanebit, quousque ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatione, ut habet spiritus. Et cum iam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatum, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate, ad spiritualitatem, commiscebitur tunc spiritibus subtilibus, & imbibetur in eis, & sic uterque euadent unum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mixta aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quæ sunt in solutione, & congelatione, maior sit anima, & minor sit corpus, postea adde quantitati, quæ est anima, quantitatem, quæ est in corpore, & participabit quantitati primæ, & erunt in uirtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & uerificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe eius quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de humiditate, quantum possit bibere, cuius humiditatis non habemus hic pondus determinatum. Postea operare eas operatione dissimili, primo uidelicet imbibendo & sublimando, & hæc operatio est illa, quam uocant albificationem, & uocant eam Yharit, id est argentum, & plumbum album. Et cum iam albificabitur hoc compositum, adde ei de spiritu quantum est

est medium totius, & reduc ad operationem, quousque rubefiat, & erit tunc de colore alsufir, quod est nimis rubeum, & assimulauerunt eũ sapientes auro. Et effectus huius ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Arda. Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yharit, id est, argentum, & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchum, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, & facit eũ Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit, id est argentũ, & facit eũ Temeynchum, id est, aurum. Vnde qui poterit soluere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & ut tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem conuertere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

De rebus, & instrumentis huic operi necessarijs, & oportunis. Cap. II.

ET oportet te scire uasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & sapientes uocant cœmeteria, seu cribratoria, quia in eis diuiduntur partes, & mundantur, & in eis perficitur & completur, & depuratur res magisterij. Et quodlibet horum habeat Clibanum sibi conuenientẽ, & utrumque eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et iam omnia nominauit, & modum & formã eorũ docuit Mezleme, & plures philosophorum in libris suis. Et scias quòd sapientes in hoc conuenerunt in suis dictis,

dictis, & celauerunt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumẽta, quę sunt necessaria, in his quatuor prędictis. Et sunt duo. Vnum est cucurbita cũ suo alembico: & alterum est aludel, quod est bene factũ. Et similiter quę sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ. Et ex his quatuor, est magisteriũ, & factum minerale. Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nomina ui in eo, quod non nominauerunt philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et nõ feci hũc librũ ignaro, & nescienti, sed cõposui ipsum prudẽtibus, & sensum & sapiẽtiã habẽtibus & sciẽtibus.

De naturis rerũ ad hoc magisteriũ pertinentiũ. Cap. III.

ET scias quòd philosophi nominauerunt ea pluribus nominibus. Vnde quidam eorũ nominauerunt ea mineras, & quidam animale, quidam autem herbale, & quidã per nomen naturarum, hoc est naturale. Alij quidam uocauerunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundũ quod eis uidebatur. Etiam scias, quod earum medicinæ sunt naturis propinquæ, pro ut dixerunt philosophi in libris suis, quod natura propinquat naturæ, & natura assimilatur naturæ, & natura coniungitur naturæ, & natura submergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam: & generatio cum generatione retinetur, & generatio cum generatiõe uincit.

De decoctione & eius effectu. Cap. IIII.

ET ſcias, ꝙ philoſophi nominauerũt in ſuis libris decoctionẽ. Et dixerũt, ꝙ faciãt decoctionẽ in rebus. Et illud eſt, q̊d eas generat, & mutat à ſuis ſubſtantijs & coloribus ad alias ſubſtãtias, & ad alios colores. Et nõ trãſgrediaris, q̊d dico tibi in hoc libro, & ꝓcedes recte. Reſpice frater ſemen, q̊d eſt in uita hoĩm, qualiter in ipſum opat̃ Solis caliditas, q̊uſq; exit ex eo granũ, & comedũt hoĩes, & alia animalia. Poſtmodũ opatur in ipſum in hoĩe natura cũ ſua caliditate, & reddit carnẽ & ſanguinẽ. Et noſtra opatio magiſterij eſt ſic. Vnde noſtrũ ſemẽ, q̊d à ſapientibus eſt ſic, q̊d ſua pfectio, ſuuſq; ꝓceſſus eſt ignis, q eſt cauſa uitę & mortis, q nõ tribuit ei uitã, niſi cũ intermedio, & ſua ſpiritualitate, q̃ nõ cõmiſcent niſi cum igne. Iam uerificaui tibi ueritatem, quam uidi atq; feci.

De ſubtiliatione, ſolutiõe, coagulatione, & commixtione lapidis, & eorum cauſa, atq; fine. Cap. V.

ET ſcias, q̊d niſi ſubtiliaueris corpus, q̊uſq; fiat aqua totũ, nõ rubiginabit, nec putrefiet, & nõ poterit congelare animas fugaces, cũ tetigerit eas ignis, quia ignis eſt qui eas congelat, cum auxilio ipſius ad ipſas. Et ſimiliter præceperũt philoſophi ſoluere corpora, & ſoluimus, ut adhæreat caliditas eorũ profunditatibus. Poſtea reddimus

ad

ad soluendū ipsa corpora, & ad cōgelandū post eius solutionē, cum re q̄ ei appropinquauit, quūsq; cōiungamus oīa cōmixta bona & idonea, cōmixtiōe, quæ est quantitas tempata. Vnde cōiunximus ignē & aquā, & terrā, & aerē, & qn̄ cōmiscuit se spissum cū subtili, & subtile cum spisso, remāsit alia cū alijs, & cōuersæ fuerūt suæ naturæ pares, cū prius essent simplices, qa pars quæ est generatiua, addit & tribuit suam uirtutem in subtili, quod est aer, qa adhæsit cū suo consimili, & est pars generatiōis, Vnde accepit potestatē admouendū & ascendendū. Et potuit frigiditas in spisso, quia amisit caliditatem, & exiuit ab eo aqua, & apparuit res super ipsum. Et exiuit humiditas ascendendo, & subtile aeris, & commiscuit se cum eo, quia est suū consimile, & suæ naturæ. Et quando corpus spissum amisit caliditatem & humiditatē, & potuit super ipsum frigiditas & siccitas, & comminuerunt se suæ partes, & diuisæ fuerunt, & non fuit humiditas, quæ coniungeret ipsas partes diuisas, elongauerūt se partes. Et postea pars quæ contraria frigiditati, quia continuauit, & immisit suam caliditatem & suam decoctionem ipsis partibus, quæ sunt terræ, & in eis ipsius posse ualuit, siue potuit, & habuit dominiū & uictoriā super frigiditatē, & latuit frigiditas, quæ prius erat in corpore spisso per uictoriā caliditatis super eā, cōuersa fuit ps suæ generatiōis, & facta fuit subtilis & calida, & conata fuit siccare cū sua caliditate. Et postea subtile, ascē sor naturarū, cū amisit calorē accidentalem, & accidit ei

frigiditas, tūc conuersæ fuerūt, & inspissauerunt se, & descenderūt ad centrū, & cōiunctę sunt naturæ terrestres, quæ se subtiliauerunt, & cōuersæ fuerūt in suā generationem, & imbiberūt se in eis, & cōiunxit humiditas illas partes diuisas, & conata est terra siccare illā humiditatē, & obsedit eam, & prohibuit ne exiret ab ea, & apparuit q̊d erat abscōsum super eū. Et nō potuit humiditas separari retētione siccitatis. Et similiter inuenimus, q̊d qcq̊d est in mūdo, retinetur per suū cōtrariū, uel cū suo cōtrario .s. caliditas cū frigiditate, & siccitas cū humiditate. Postea cū quilibet eorū obsedit suū sociū, commiscuit se subtile cum spisso, & factæ fuerūt illæ res una substātia, scilicet sua anima calida & humida, & suū corpus frigidum & siccū. Postea conata fuit soluere & subtiliare cū sua caliditate, & sua humiditate, quę est sua anima. Et conata fuit claudere & retinere, cū suo corpore q̊d est frigidum & siccū. Et sic super hoc circuit & cōuertitur officiū huius. Iam asserui tibi ueritatem, quā uidi & feci, & præcepi tibi, ut cōuertas naturas, à sua subtilitate, & suis substantijs cum caliditate & humiditate, quousq; conuertantur ad aliam substantiam, & ad alios colores. Et non transgrediaris quod in hoc libro dicitur, & procedas recte in magisterio, prout cupis.

De fixione spiritus. Cap. VI.

ET scias, q̊d corpus cū cōmiscet se cū humiditate, & ipsum inuenit ignis caliditas, cōuertitur humiditas sup corpus, & soluit ipsum,

& tūc

& tūc nō poteſt ſpiritus ab eo exire, quia imbibit ſe cū igne. Et ſpiritus ſunt fugaces, quouſq; corpora cū eis cō miſcentur, & conantur pugnare cum igne, & eius flamma. Et parum tamen conueniunt iſtæ partes, niſi cum operatione bona, & continuo & longo labore, quia naturæ animæ eſt tendens ſurſum, ubi centrū animæ eſt. Et quis eſt ille ex probatoribus, qui ualeat duo, uel diuerſa coniungere, quorum centra ſunt diuerſa, niſi poſt conuerſionem naturæ earundem, & mutationē ſubſtantiæ, & rei à ſua natura, quod eſt graue quærere. Ergo qui potuit conuertere animam in corpus, & corpus in animam, & commiſcere cum eo ſpiritus ſubtiles, tinget omne corpus.

De decoctione, contritiōne, & ablutiōe lapidis. Cap. VII.

ET ſcias illud, quod eſt multū neceſſe in hoc ſecreto atq; magiſterio, eſt decoctio, contritio, atq; cribratio & mundificatio, atq; cum aquis dulcibus ablutio. Vnde qui aliquid huius operatus fuerit, mundificet ipſum bene, & abluat atq; mundificet ab eo nigredinem, & tenebras quæ apparent ſuper ipſum in eius operatione. Et corpus ſubtiliet, quanto plus poterit, poſtea miſcebit cū eo animas ſolutas, & ſpiritus mundos, quouſq; ſibi placeat.

De quantitate ignis, & eius commodo & incommodo. Caput VIII.

ET cognoscat similiter quātitates igniū, & cōmodū rei huius, & incōmodū eiusdem. Prouenit à cōmodo & incōmodo ignis. Vnde dixit Plato in suis sermonibus, in libro suo. Ignis addit perfecto cōmodum seu profectū, & corrupto incōmodum seu corruptionē. Vnde cū fuerit eius quātitas bona & idonea, proficiet, & cū multiplicauerit in rebus, ultra modū corrumpet ambo, scilicet pfectum atq; corruptū. Et hac de causa oportuit sapiētes mittere medicinas suas super Elixir, ad prohibendū & remouēdū ab eis cōbustionē igniū, & eorū caliditatem. Et dixit Hermes patri suo. Pater timeo ab inimico in mea māsione. Et dixit: Fili, accipe canē masculū Corascenen, & caniculā Armeniæ, & iunge in simul, & parient canē coloris cœli, & imbibe ipsum uno siti ex aqua maris, quia ipse custodiet tuū amicū, & custodiet te ab inimico tuo, & adiuuabit te ubicūq; sis, semp tecū existendo, in hoc mundo & in alio. Et uoluit dicere Hermes, pro cane & canicula, res quæ cōseruant corpora à cōbustione ignis, & eius caliditate. Et sunt illæ res aquæ ex calcibus & salibus, quarum facturæ inueniuntur in libris sapientum de hoc magisterio. Et aliqui ex sapientibus nominauerūt eas aquas marinas, & lac uolatilium, & his similia.

De separatione elementorum lapidis. Cap. IX.

VNde oportet ô frater, quē Deus honoret, ut accipias lapidē honoratum, uel preciosum quem

quē nominauerūt ſapientes,& magnificauerūt,& abſcō
derūt & celauerūt. Et ponas ipſum in cucurbita cum ſuo
alēbico,& ſepara eius naturas,hoc eſt,quatuor elemēta,
terrā,aquā,aërem,& ignē. Et ſunt ea,corpus & aīa,ſpiri
tus & tinctura. Et cū ſeparaueris aquā à terra, & aërē ab
igne,ſerua utrumcꝫ duorꝫ p ſe,& accipe quod deſcēdit
ad fundū uaſis,& illud eſt fex, & ablue ipſam cum igne
calido,quouſcꝫ auferatur eius nigredo, & recedat eius ſpiſ
ſitudo,& albifica ipſam albificatione bona, & fac ab ea
euolare additiones humiditatū,& tūc cōuertet, & deue
niet calx alba,in qua non erit obſcuritas tenebroſa, nec
immundicia, nec cōtrariū. Poſtea redi ad naturas pri=
mas,quę aſcēderūt ab ea,& mūdifica eas ſimiliter ab im
mundicia & nigredine atcꝫ contrarietate, & reitera ſu=
per eas multotiens, quouſcꝫ ſubtilientur, & purificen=
tur & attenuentur. Et cum hoc feceris, iam miſertus eſt
tibi Deus. Et ſcias frater, quòd hoc officium eſt unus
lapis,ſuper quem nō intrat Garib,id eſt,aliquid aliud.
Cum eo operantur ſapientes,& de eo exit, cū quo me=
dicatur,quouſcꝫ compleatur. Non commiſcetur cum
eo aliquid,nec in eius parte,nec in toto. Et hic lapis in=
uenit in omni tēpore,& in omni loco, & apud oēm ho=
minē,cuius inuētio nō aggrauat inqrentē,ubicunqꝫ ſit.
Et eſt lapis uilis,niger & fœtēs,nō emptus ꝑcio, & ſine
aliquo, non exiſtit leuis in pondere, & uocant eū Ori=
go mundi, quia oritur ſicut germināſia. Et hæc eſt eius
reuelatio,atcꝫ apparitio inquirenti.

De na=

De natura Lapidis & eius origine. Caput X.

ACcipe ergo ipſum, & opare ipſum, ut dixit philoſophus in ſuo libro, quando nominauit eum ſic: Accipe lapidem non lapidem, uel qui non eſt lapis, nec eſt de natura lapidis. Et eſt lapis, cuius minera generatur in capite montium, & philoſophus uoluit dicere mõtes pro animali. Vnde dixit, Fili uade ad montes Indiæ, & ad ſuas cauernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liqueſiunt in aqua, quando commiſcentur ei. Et illa aqua eſt ipſa uidelicet, quæ ſumitur ab alijs montibus & illorum cauernis. Et ſunt fili lapides, & non ſunt lapides, ſed nominamus eos per ſimilitudinem, quam habent ad eos. Et ſcias quòd radices minerarum ipſorum ſunt in aëre, & eorum capita in terra, & quando euelluntur à ſuis locis, audietur, & erit rumor magnus, & uade fili cum eis, quia cito euaneſcunt.

De cõmixtione elementorũ ſeparatorũ. Cap. XI.

ET incipe compoſitionem, quæ eſt circuitio totius facti, nam compoſitio nõ erit, niſi cũ matrimonio, & putrefactione. Et matrimoniũ eſt, cõmiſcere ſubtile cum ſpiſſo. Et putrefactio eſt aſſare, terere, & rigare, quouſq; commiſceantur in ſimul, & fiant unum, ita quòd non ſit in eis diuerſitas, nec ſeparatio, de aqua mixta aquæ. E tũc

conabi

conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipsum, Et conabitur spiritus submergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc esse, quia corpus solutum, cũ commiscuit se cum anima, commiscuit se cũ ea, cũ omnibus suis partibus, & alia in alijs intrauerũt cũ sua similitudine, & cõuersa fuerũt unum & idem. Et ideo oportuit, q̊d accidat animæ de cõmoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corpori in loco cõmixtionis. Et similiter spiritui in hoc statu uel permanentia animæ & corporis, conueniens fuit accidisse. Quia spiritus cũ cõmiscetur cũ ea, cum labore operationis, & cõmixtæ fuerint partes eius cum omnibus partibus aliorũ duorũ, quæ sunt, uidelicet anima & corpus, tũc conuersa fuerũt, spiritus & alia ambo, unũ quid, & indiuisibile, secundũ substantiã integrã, cuius saluæ fuerunt suæ naturæ, & conuenerũt suæ partes, unde cum obuiauerit istud compositũ corpori soluto, & ipsum cõsequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciem eius, quod erat in eo ex humiditate, & liquefactũ fuerit in corpore soluto, & transiuit in ipsum, & commiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Vnde cum tunc ignis uoluerit cum eo suspendi, prohibebit eum apprehendere se, id est, adhærere cũ spiritu admixto aquæ suæ. Et ignis non adhærebit ei, quousq; sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsam consequitur ignis, & uult eam auolare, & sic fuit corpus cau

sa retinendi aquam, & aqua causa retinendi oleum, q̃d non comburetur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam, & fuit tinctura causa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec uita. Vnde hæc est uita recta & rei perfectio, & Magisterij, & hoc est quod quæsiuisti. Scias igitur & intellige, & inuenies quod quæris, si Deo placuerit.

De solutione lapidis compositi. Cap. XII.

Sed postea philosophi subtiliauerunt se ad soluendum ea, ut bene se commiscerent, corpus & anima. Nam omnia quæ simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent uicinitatem & colligationẽ adinuicem, ideoq; potest ignis assumere naturam à debiliori, quousq; deficiat & euanescat, & similiter reuertitur super partes fortiores, quousq; remaneat corpus sine anima. Vnde quãdo sic soluuntur & congelantur, accipiunt partes adinuicẽ, partes suas magnas uidelicet atq; paruas, & fuit hoc ex eis complexio, & est eorum assumptio, & sic conuersa fuerunt illa duo unum & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantum assumit à corpore, nec addit nec diminuit, unde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulũ proprium in scientia elixiris, scilicet dictum, de soluẽdo corpora & animas simplices. Quia corpora non intrant super animas, & erunt retinacula

eis

eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atque retinendi, & commiscendi, & his similia, nisi cũ mundificatione prima. Et scias quòd solutio non transcendit hos duos modos, aut enim est extrahere interius rerum ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quòd Argentum est frigidum & siccum in sua apparentia, & quando apparet suum interius, est solutum, quia est calidum & humidum. Aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalem, quam non habebat, & addit suam humiditatẽ cũ ea, & ideo soluunt se suæ partes, & erit pro eo solutio.

De coagulatione lapidis soluti. Cap. XIII.

ET dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in balneo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulphur luminosum in tenebris, & est Hiacynthus rubeus, & toxicũ igneum, & interficiens, & est elixir, q̃d super nullũ remanet. Et leo uictor, malefactor, & ensis scindens, & tyriaca sanatrix, uel sanans omnem infirmitatem. Et dixit Geber filius Hayen: Quòd omnes operationes huius magisterij sub sex contineantur rebus, q̃ sunt fugare, fundere, & incerare, & dealbare, ut est marmor: & soluere & cõgelare. Et illud fugare, est fugare & remouere nigredinẽ à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est proprie corpis & eius subtiliatio. Et dealbare est fundere cito corpus ꝓprie. Et congelare, est congelare

corpus cum anima præparata. Rursum, fugare cadit super spiritum & animam, & fundere & dealbare, & incerare & soluere, cadit super corpus. Et congelare cadit super animam, & intellige.

Quòd unus tantum sit lapis, & de eius natura. Cap. XIIII.

DIxit Bauzan philosophus Græcus, cũ interrogauerũt eum: Nunquid germinãs potest fieri lapis? Dixit sic: Duo scilicet primi lapides, Lapis alkali, & lapis noster, qui est uita illi, qui ipsum scit, & eius factum. Et qui nesciuit & nõ fecit, & non certificabitur, quomodo nascatur, aut putabit lapidem, aut qui non compræhendit super omne quod de modis huius lapidis dixi, iam parauit se morti & pecuniam suam perditioni. Quia nisi hunc lapidem honoratum inuenerit, non consurget alius suo loco, & non uincent naturæ super ipsum. Eius natura est caliditas multa cum temperamẽto. Vnde qui ipsum sciuit, iã docuit ipsum, & qui ipsum ignorauerit, non docuit ipsum. Habet autem proprietates & uirtutes multas. Nã ipse mundificat corpora ab additionibus accidentium ægritudinum, & conseruat substantias saluas, ita quod non appareant, neq; uideantur in eo turbationes cõtrariorũ, nec fugimentũ sui uinculi. Hic est enĩ sapo corporũ & eorũ spiritus, & eorũ anima, quãdo cõmiscetur cũ eis, soluit ea sine detrimento. Hic est uita mortuorum, & eorũ

& eorum resurrectio, medicina conseruãs corpus, & purgans superfluitatem. Et qui ipsum sciuerit, sciat, & qui nescierit, nesciat. Nam huius officium nõ consurgit precio, nec associatur uenditioni, seu emptioni. Intellige eius uirtutem & ualorem atq; honorem, & operare. Et dixit quidam sapiens: Non est tibi datũ à Deo hoc magisteriũ solum pro tua audacia, fortitudine & calliditate, sine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam suis operibus benedictis uoluit exhibere.

Modus operationis lapidis ad albũ. Cap. XV.

CVm ergo uolueris hoc magisteriũ honoratũ facere, accipe lapidem honoratum, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eam bene cũ luto sapientiæ, & dimitte exsiccari, quod sic facies, quotiescunq; claudes cum luto sapientiæ, postea mitte in stercore calidissimo, deinde distillabis eum, & pones sub eo recipiẽs, in quod distilletur aqua, & dimittes sic, quousq; tota aqua distilletur, & exsiccabitur humiditas, & poterit siccitas super eum. Postea extrahes eum siccum, & seruabis aquam, quæ distillauit ex eo, quousq; tibi sit necessaria. Accipiesq; corpus siccum, quod remansit in fundo cucurbitæ, & teres ipsum, ponesq; in uase Chalcosolario, cuius quantitas sit secundum quantitatem medici-

næ,& ſubhumabis eam in ſtercore equino humido excellentiſsime calido, prout poteſt, & ſit ipſum uas clauſum bene cum pila & luto ſapientiæ, & ſic dimittas ipſum eſſe ibi. Et cum noueris quòd uoluerit infrigidari ſtercus, parabis aliud calidiſsimum, & in eo pones dictum uas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renouando ſæpe ſtercus calidum, cum neceſſe fuerit, & ſoluetur medicina in ſe, & fiet aqua ſpiſſa alba, & cum ſic eam uideris, ſcias eius pondus, & adde eidem quantum eſt medietas ponderis ipſius de aqua, quam prius ſeruaſti, & claude tunc ipſum uas cum luto ſapientiæ, & iterum reduc ad ſtercus equinum calidum, quia in eo eſt humiditas & caliditas, & non omittas (ut prius diximus) renouare ſtercus, cum infrigidari inceperit, quouſq; compleantur quadraginta dies. Quia tunc medicina congelabitur in ſimili quantitate dierum, quibus ſoluta fuit prius. Poſtea accipe eam, & ſcias pōdus eius integre, & accipe quantitatem eius de aqua, quam prius formaſti, & tere corpus, & ſubtilia, & pone aquam ſuper ipſum. Et iterum remitte in ſtercore equino calido, per unam ſeptimanam & dimidiam, & ſunt decem dies, tūc extrahes, & inuenies corpus iam bibiſſe aquā. Poſtea tere ipſum & pone ſuper ipſum de ipſa aqua, quantum prædictum eſt. Et ſubhuma eum in ſtercore, & dimitte ibi per alios decem dies. Poſtea extrahe, & inuenies ipſum corpus, quod iam biberit aquam. Poſtea, ut prius, tere, & pone ſup ipſum de prædicta aqua,
iuxta

iuxta quantitatem prædictã, & iterum ſubhumabis in ſtercore prædicto, & dimittes ibi p decẽ dies, & poſtea extrahes. Et ſic facies quarta uice, tũc cũ iam quarto complebitur hoc, extrahe & tere, & ſubhumabis eum in ſtercore, quouſq; ſoluatur, deinde extrahe, & reitera adhuc ſemel, quia tunc eſt origo perfecta, & iam compleuit ſuum factum. Tunc uero cum ſic fuerit, & adduxeris rem ò frater, ad hunc ſtatum honoratum. Accipe ducentas quinquaginta drachmas plumbi uel ſtanni, & funde ipſum. Deinde cum liquefacta fuerit, proijce ſuper ipſum unã drachmã de Cinnabari, id eſt de hac medicina, quã adduxiſti ad hũc ſtatũ honoratũ, & hũc ordinem altũ, & retinebit ipſum ſtannũ ſeu plumbum, ne euolet ab igne, & albificabit ipſum, & extrahet ab eo ipſius detrimentũ, & eius nigredinem, & cõuertet ipſum in tincturam permanentem perpetuo. Deinde accipe unã drachmam de iſtis ducentis quinquaginta, & proijce ſuper ducentas quinquaginta, ſtagni aut latonis, ſeu cupri, & conuertet ipſum in argentum melius quàm de minera, & hoc eſt maius quod facere poteſt, & ultimum, ſi Deus uoluerit.

Cõuerſio prædicti lapidis in rubeum. Cap. XVI.

ET ſi uolueris hoc magiſterium ad aurum conuertere. Accipe de hac medicina, quã (ut dixi) adduxiſti ad hunc ſtatum honoratum, & ad hunc ordinem altum, pondus unius drachmæ, & hoc ſecundum modum exem-

exempli tui superius dicti. Et pone eam in uase chalco=solario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies, quia soluetur, postea dabis ei ad bibendum aquam corporis soluti, primo quantum est medietas sui ponderis, postea usquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, ut prius dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superius in capitulo argenti. Et erit aurum, & operabitur aurum, si Deus uoluerit. Custodi fili hunc librum secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantiũ secretum secretorũ Dei, quia perficies quod uolueris. Amen.

FINIS.

TABVLA SMARAGDINA HERMETIS TRISmegiſti περὶ χημείας. Incerto interprete.

VErba Secretorũ Hermetis, q̃ ſcripta erãt in tabula Smaragdi, inter manus eius inuenta, in obſcuro antro, in q̃ humatum corpus eius repertũ eſt. Verũ ſine mendacio, certũ, & ueriſsimũ. Quod eſt inferius, eſt ſicut q̊d eſt ſuperius. Et q̊d eſt ſuꝑius, eſt ſicut q̊d eſt inferius, ad ꝑpetrãda miracula rei unius. Et ſicut oẽs res fuerũt ab uno, meditatiõe unius. Sic oẽs res natæ fuerũt ab hac una re, adaptatiõe. Pater eius eſt Sol, mater eius Luna. Portauit illud uentus in uẽtre ſuo. Nutrix eius terra eſt. Pater omnis teleſmi totius mũdi eſt hic. Vis eius integra eſt, ſi uerſa fuerit in terrã. Separabis terrã ab igne, ſubtile à ſpiſſo, ſuauiť cũ magno ingenio. Aſcendit à terra in cœlũ, iterumq́ deſcẽdit in terrã, & recipit uim ſuperiorũ & inferiorũ. Sic habebis gloriã totius mundi. Ideo fugiet à te omnis obſcuritas. Hic eſt totius fortitudinis fortitudo fortis, q̃a uincet omnem rem ſubtilem, omnemq́ ſolidam penetrabit. Sic mundus creatus eſt. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarũ modus hic eſt. Itaq́ uocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes philoſophiæ totius mundi. Completũ eſt, q̊d dixi de operatiõe Solis.

HORTVLANI PHILOSOPHI, ab hortis Maritimis, Commentariolus in Tabulam Smaragdinam Hermetis Trismegisti περὶ χημείας.

Precatio Hortulani.

LAus, honor, uirtus, & gloria, sit tibi Domine Deus omnipotens, cum dilecto filio tuo Dño nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto paracleto. Trinitas sancta, q̃ es solus Deus & unus, homo pfectus, tibi gratias ago. Quia cũ aduersarij huius mũdi trãsitoria pnouissem, ne suis delectationibus ꝓuocarer, me ab eodẽ tua summa misericordia sustulisti. Sed q̃a uideo infinitos in hac arte deceptos, q̃ directã nõ ingrediuntur semitã, placeat tibi Dñe Deus meus, ut de sciẽtia quã mihi tradidisti, charos meos ab hoc errore diuertam, ut cum perceperint ueritatem, laudent nomen tuum sanctum & gloriosum, quod est benedictum in æternum, Amen.

PRAEFATIO.

EGo dictus Hortulanus, ab hortis maritimis nũcupatus, pelle Iacobina inuolutus, indignus uocari discipulus philosophię. Moneus dilectiõe chari mei. Declarationẽ certissimã Sermonis patris philosophorũ Hermetis intẽdo dicere. Qui sermo, quãuis sit occultus, tamẽ exercitium ueri operis in fatigatione meorũ digitorũ totã expositionem

onem declarauit uerissime. Nihil enim prodest occultatio philosophorum in sermonibus, ubi doctrina Spiritus sancti operatur.

Quòd ars Alchemiæ sit uera & certa. Cap. I.

DIcit aũt philosophus: VERVM, scilicet est, quod nobis data est ars Alchemię. SINE MENDACIO. Hoc dicit ad detestationẽ illorũ, q dicũt artẽ esse mendacẽ, id est falsam. CERTVM, id est expertũ. Nam quicquid est expertũ, certissimum est, ET VERISSIMVM. Quia uerissimus Sol per artẽ procreatᷣ. Et dicit uerissimũ in superlatiuo gradu, quia Sol generatus p hãc artẽ excedit omnẽ Solem naturalẽ, in omnibus pprietatibus medicinalibus & alijs.

Quòd lapis debeat diuidi in duas partes. Cap. II.

COnsequenter tangit operationẽ lapidis dicens: QVOD EST INFERIVS, EST SICVT QVOD EST SVPERIVS. Et hoc ideo dicit: Quòd iste lapis diuidiť in duaș partes principales p magisteriũ. In partẽ superiorẽ, q̃ superius ascẽdit, & in partẽ inferiorẽ, quę inferius remanet fixa & clara. Et tamen istæ duæ partes concordant in uirtute. Et ideo dicit: QVOD EST SVPERIVS, EST SICVT QVOD EST INFERIVS. Illa autem diuisio necessaria est. AD PERPETRANDA MIRACVLA REI VNIVS, scilicet lapidis. Quia pars inferior est terra, quæ Nutrix dicitur & fermentũ. Et pars superior, est aĩa, quę

totum lapidem uiuificat, & reſuſcitat, & ideo facta ſeparatione & celebrata cõiunctione, multa miracula perpetrantur in opere ſecreto naturæ.

Quòd lapis habeat in ſe quatuor elementa. Cap. III.

ET SICVT OMNES RES FVERVNT AB VNO MEDITATIONE VNIVS. Hic dat exemplũ dicẽs: Sicut oẽs res fuerũt ab uno, ſcilicet globo cõfuſo, ſiue maſſa cõfuſa, meditatione, id eſt cogitatione & creatione. Vnius, id eſt omnipotentis Dei. SIC OMNES RES NATAE FVERVNT, id eſt exiuerunt AB HAC VNA RE, id eſt, ex una maſſa cõfuſa. ADAPTATIONE, id eſt ſolo p̃cepto Dei & miraculo. Ita lapis noſter eſt natus, & exiuit ab una maſſa cõfuſa, in ſe cõtinẽs oĩa elementa, quæ à Deo creata eſt, & ſuo ſolo miraculo lapis noſter eſt inde natus

Quòd lapis habeat patrem & matrem, ſcilicet Solem & Lunam. Cap. IIII.

ET ſicut uidemus quòd naturaliter unũ animal generat plura animalia ſibi ſimilia. Ita artificialiter Sol generat Solem, uirtute multiplicationis lapidis prædicti. Ideo ſeqtur PATER EIVS EST SOL, id eſt aurũ philoſophorũ. Et q̃a in omni generatione naturali debet eſſe receptaculũ idoneũ & cõueniẽs, cũ quadã cõſonãtia ſimilitudinis ad patrẽ. Ita et in iſta generatiõe artificiali oportet q̃d Sol

habeat

habeat sui spermatis, & suæ tincturæ idoneũ receptaculũ, & sibi consonans, & hoc est argentũ philosophorũ. Et ideo sequitur, MATER EIVS LVNA.

Quòd cõiunctio partiũ lapidis dicat̃ impregnatio. Cap. V.

QVæ duo, cũ sese receperint in cõiũctione lapidis, impregnatur lapis in uentre uenti, & hoc est quod postea dicit: PORTAVIT ILLVD VENTVS IN VENTRE SVO. Planum est, q̃ uentus est aër, & aer est uita, & uita est anima. Et ego iam supius loquutus sum de anima, quæ totũ lapidẽ uiuificat. Et sic oportet, q̃ uentus portet totũ lapidẽ & reportet, & pariat magisteriũ. Et tũc sequitur q̃ alimentũ recipiat à nutrice sua, id est, à terra. Et ideo dicit philosophus: NVTRIX EIVS TERRA EST. Quia sicut infans sine alimento nutricis nunq̃ ad ætatẽ perueniret. Ita lapis noster sine fermentatiõe suæ terræ nunq̃ pueniret ad effectum. Quod quidẽ fermentũ alimentũ dicitur. Sic enim generatur ex uno patre, cum cõiunctione matris. Res, id est, filij similes patri, qui si longa decoctione caruerint, erunt matri similes in albedine, & patris pondus retinebunt.

Quòd lapis perfectus sit, si anima in corpore fixa fuerit. Cap. VI.

POstea sequitur: PATER OMNIS TELESMI TOTIVS MVNDI EST HIC, hoc est, in

opere lapidis est uia finalis. Et nota. Philosophus uocat operationẽ patrem omnis telesmi, id est omnis secreti, uel omnis thesauri, totius mundi, id est omnis lapidis inuẽti in hoc mundo. Est hic. Quasi dicat ecce ostendo tibi. Postea dicit philosophus: Vis q̃ te doceã, quando fortitudo lapidis est perfecta & cõpleta? quando scilicet fuerit in suã terrã uersa. Et ideo dicit: VIS EIVS INTEGRA EST, id est, perfecta & completa. SI VERSA FVERIT IN TERRAM, id est, si anima ipsius lapidis, de qua superius facta est mentio (quod anima dicatur uentus & aer, in qua est tota uita lapidis & fortitudo) conuersa fuerit in terram scilicet lapidis, & fixetur, ita quôd tota substantia lapidis sic sit cum nutrice sua, scilicet terra, quòd totus lapis uertatur in fermentum. Sicut in operatione panis, modicum fermentum nutrit & fermentat magnam copiam pastæ, & ita totam substantiam pastæ conuertit in fermentum. Ita uult philosophus, quòd lapis noster sic sit fermentatus, quod ad multiplicationem lapidis, sit fermentum.

De mundificatione lapidis. Caput VII.

Consequenter ponit, quomodo debeat multiplicari. Sed primo ponit lapidis mundificationem, & partium separationem, dicens: SEPARABIS TERRAM AB IGNE, SVBTILE A' SPISSO, SVAVITER CVM MAGNO INGENIO. Suauiter, id est paulatim, non per uiolentiam

tiam, sed cum ingenio, scilicet in fimo philosophico. Separabis, id est, dissolues. Quia dissolutio est separatio partium. Terram ab igne, subtile à spisso. Id est, feces & immundicias, ab igne, aëre & aqua, & à tota substantia lapidis, ita quòd lapis ibi remaneat mundissimus sine sorde.

Quòd pars lapidis non fixa, debeat superare partem fixam, eamq; eleuare. Cap. VIII.

ET lapis sic præparatus, est idoneus ad multiplicandum. Et nunc ponit eius multiplicationem, & facilem liquefactionem in uirtute ingreßibili, tam in duris corporibus, quàm mollibus, dicens: ASCENDIT A TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM. Hic est ualde notandum, quòd quamuis lapis noster in prima operatione diuidatur in quatuor partes, quæ sunt quatuor elementa, tamen sicut dictum est superius, Duæ eius sunt partes principales. Vna quæ ascendit superius, quæ dicitur non fixa, & alia quę remanet inferius fixa, quę dicit terra, siue fermentũ, quę totũ lapidẽ nutrit & fermentat, ut dictũ est. De illa uero parte nõ fixa oportet habere magnã quantitatẽ, & dare lapidi, qui factus est mundißimus absq; sorde, toties per magisterium, donec totus lapis uirtute spiritus deferatur superius, sublimando & subtiliando. Et hoc est, quod philosophus dicit, ascendit à terra in cœlum.

Quomodo

Quomodo lapis uolatilis sit iterum figendus. Caput. IX.

POstmodum, hunc ipsum lapidem sic exaltatum oportet incerari cum oleo ab ipso lapide in prima operatione extracto, quod dicitur aqua lapidis, & toties assare sublimando, donec uirtute fermentationis terræ cum ipso exaltatæ, totus lapis iterato descendat de cœlo in terram, & remaneat fixus & fluens. Et hoc est quod dicit philosophus: ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM, ET sic RECIPIT VIM SVPERIORVM sublimando, ET INFERIORVM descendendo, id est, quod corporeum est, fiet spirituale sublimando, & quod spirituale est, fiet corporeum descendendo.

De fructu artis, & efficacia lapidis. Cap. X.

SIC HABEBIS GLORIAM TOTIVS MVNDI, id est, hoc lapide sic composito, gloriam huius mundi possidebis. IDEO FVGIET A TE OMNIS OBSCVRITAS. Id est omnis inopia, & ægritudo. Quia lapis sic factus, omnis ægritudinis est curatiuus. HIC EST TOTIVS FORTITVDINIS FORTITVDO FORTIS. Quia nulla est comparatio aliarum fortitudinum huius mundi, ad fortitudinem huius lapidis. QVIA VINCET OMNEM REM SVBTILEM, ET OMNEM REM SOLIDAM PENETRABIT,

TRABIT. Vincet, id est uincendo conuertet Mercurium uiuum congelando, qui subtilis est, & alia corpora dura, solida, & firma penetrabit.

Quòd Magisterium imitetur creationem uniuersi. Cap. XI.

POstea dat exemplum philosophus de Compositione lapidis sui, dicens: SIC MVNDVS CREATVS EST, hoc est, Sicut mundus creatus est, ita & lapis noster factus est. Quia primitus totus mundus, & omne quod fuit in mundo, fuit una massa confusa, seu chaos confusum, ut superius dictum est, & postea per artificium summi creatoris, diuisa est ista massa in quatuor elementa, mirabiliter separata & rectificata, propter quam separationem diuersa fiunt. Ita possunt fieri diuersa, aptatiõe nostri operis per separationem diuersorum elementorum à diuersis corporibus. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES. Id est, si separaueris elementa, fient mirabilia cõposita, apta nostro operi in nostri lapidis compositione, per coniunctionem elementorum rectificatorum. QVARVM, id est, de quibus mirabilibus aptis ad hoc, MODVS, scilicet operandi datus, EST HIC.

Insinuatio ænigmatica, quæ sit materia lapidis. Cap. XII

ITAQVE VOCATVS SVM HERMES TRIS & ME

MEGISTVS. Poſtquàm philoſophus docuit compoſitionem lapidis, hic docet occulto modo, de quo fiat lapis noſter. Prænominans ſeipſum, ut diſcipuli ſui ad hanc ſcientiam peruenturi, de eius nomine perpetuo recordarentur. tum tangit, de quo ſit, dicens: HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE TOTIVS MVNDI. Quia quicquid eſt in mundo, habens materiam & formam, cõpoſitum eſt ex quatuor elementis. Vnde infinitæ ſunt partes mundi, quas omnes philoſophus in tres partes principales diuidit, ſcilicet in partẽ Mineralem, Vegetabilẽ, & Animalem, de quibus coniunctim uel diuiſim, philoſophus habuit ſcientiam ueram in opere Solis. Et ideo dicit, habẽs tres partes philoſophiæ totius mundi, quæ partes continentur in unico lapide, ſcilicet Mecurio philoſophorum.

Quare lapis dicatur perfectus. Cap. XIII.

ET ideo uocatur lapis iſte perfectus, quia in ſe habet naturam mineralium, uegetabilium, & animalium. Eſt enim lapis trinus & unus, quatuor habens naturas, ſcilicet quatuor elementa, & tres colores, ſcilicet nigrum, album & rubeum. Vocatur etiam granum frumenti, quod niſi mortuũ fuerit, ipſum ſolum manet. Et ſi mortuum fuerit, ut dictum eſt ſuperius, cum coniungitur in coniunctione multum fructum affert, uidelicet com-

pletis

pletis operationibus ſupra dictis. O lector chare, Si ſcis operationem lapidis, tibi dixi ueritatem, & ſi neſcis nihil tibi dixi. COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS, Id eſt, compl:tum eſt, quod dictum eſt de operatione lapis, trium colorum, & quatuor naturarum exiſtentium, ut dictum eſt, in unica re, ſcilicet in ſolo Mercurio philoſophico.

FINIS.

Excuſum Norimbergæ per Ioh. Petreium, anno M. D. XLI. Menſe Auguſto.

IOH. PETREIVS TYPOGRAPHVS STVDIOSO LECTORI S.

HAbes in præsentiarum pauca quidem, sed minime uulgaria de χρυσοποιΐα, studiose lector, opuscula, quę si grata fuisse intellexero, plura & præcipua ex ijs, quæ penes me sunt, huius generis, paulò post in lucem edam. Verum cum exemplaria partim uetustate & situ corrupta, partim inscitia librariorum deprauata sint, ut sine multorum exemplariorum collatione, corrigi & emendari non possint. Rogo, ut si quis aliquid horum habeat, siue Latine, siue Germanice, mihi liberaliter impartiri uelit, quò collatis multis exemplaribus, emendatiora in studiosorū manus perueniant. Quod qui faciet, gratiam apud huius artis candidatos, non uulgarem inibit, & à me exemplaria aliquot typis excusa, unà cū suo archetypo illibato, pro munere accipiet. Sunt autem hæc quæ penes nos habemus, quorum optimum quodq; asterisco notauimus.

* Septem tractatus Hermetis Trismegisti.
* Dialogus Mariæ prophetissæ.
* Turba philosophorum.
* Morienus.
* Liber Distinctionum.
* Alphidius.
Lumen luminum.
Auicenna de mineralibus.

Lambar=

* Lambardus philoſophus.
* Lilium intelligentiæ.
Liber Saturni.
Rogerij Bachonis alius liber ad Cardinalem quendã.
Speculũ Alchemiæ fratris Heliȩ Ordinis Minorum.
Eiuſdem Epiſtola Solis ad Lunam.
* Theoſophiæ palmarium.
Roſarius Arnoldi de Noua uilla.
Quæſtiones eiuſdem.
Vetus teſtamentum eiuſdem.
Nouum teſtamentum eiuſdem.
Lilium Magiſtri Blaſij de Parma.
Lilium aliud incerti authoris.
* Margarita nouella.
Liber radicum.
Roſa aurea.
Iohannes de Rupeſciſſa.
* Dialogus de libello aureo.
Petrus de Zeleuco.
Practica philoſophorum.
Scotus Subtilis.
Thomas Aquinas ad fratrem Reinaldum.
Iohannes Tecenenſis.
Dicta Alani.
Liber Trinitatis.
Speculum elementorum Iohannis Vuienenſis.
*Raimũdi Lullij pleraq;, q̃ ĩ primis cuperemus integrũ dare.

B ESCUELA DE [illegible]

Errata quædam minutula sic corrige.

Pagina 3. uersu 5. lege. extensibilsi ibidē ultimo uer. qua eorū. 4. 16. ex quocunq;. 5. 7. Diuersificatur aūt. 6. 18. aludele. 8. 5. dele punctū. 9. 24. depurata. 10. 1. Et hoc. 16. 1. in ipsius. 21. 17. tētione. ibidē -- quod naturā. ibidē. 24. & ea. 24. 25. p̄ciosissime. 25. 2. & opa. ibidem. ione ullius. 26. 21. huius mūdi. 27. 25 p̄ciosas. 28. 11. sufficiēter. ibidē 15. nec. ibidē 16. ne si. 31. 15. & hæc. 33. 9. contusionē. 35. 5. cōtusio. ibidē. 17. cōtusione. 36. 22. Si dixerint ergo: 37. 15. Ad hoc etiā: ibidē 19. dele esse, ibidē 20. nō esse cōcedere 38. 12. quod nō. 42. ult. intētiōe. 49. 19. liquefactu. 55. 17. potuerint. 59. 25. dele, in. 62. 19. dele, aliud in tinctura. 63. 11. difficillime. ibidem 13. difficillime. 65. 3. extēsibile. 67. 11. extēsibile. 69. 6. molliciē: ibidē dele punctū. ibidē 9. dele punctū, & lege corpora: ibidē 12. albedinem. 73. 25. Lazuli. 75. 8. quia quæ. 78. 2. affine. 81. 4. bombicis. 83. 2. p̄paratione uera. 90. 1. imbibitionis. 91. 14. argento uiuo. ibidē. 18. sæpissime: 93. 17. uero laxa. 115. 24. cōuerterent. 123. 19. Magnesiæ. 130. 20. plus illius naturā. ibidem 22. pfectiuū. 131 14 extiterit. 136. 2. si. ibidē 14. non. 143. 21. quia cum. 151. 2. hos esse. 174. 9. dele, multū. 181. 5. ipsius. 186. 1. inuenies. ibidē 24. psequētes intentū. 187. 22. & suæ confectionis. 193. 3 saluatur. 199. 14. p̄tenderit. ibidem 22. similiter. 208. 1. opportunas. 210. 14. destilletur. 212. 10. extrahuntur diuersa. 213. 8. Cinnabari. 216. 13. ammoniacus. ibidem. 19. secretū. nec est mittendū. 219. 1. fugare. 220. 11. calcis: 223. 9. uitrioli 227. 11. dele, de cupro. 229. emēda numerū chartæ. ibidē 11. mordeamur. ibid. ult. approp iato. 237. 2. furni 238. 3. Per hūc. ibidē 6. fuerint. 245. 8. sint. 246. 2. extrahitur. 261. 12. humanus. 264. 18. peritorum. 274. 9. amouet. 275. 13. scientis 289. 15. mineralem. ibid 23. poscit. 302. 7. separare. 305. 17. sulphuris infectum. Et plus malū citius. 310. 3. plantarum 314. 22. amalgamētur. ibid. 26. erodantur. 316. 6. sint fixi. 318. 11. petræ. 323. 23. Soluantur. 324. 16. sit. 329. 9. tum coniungendæ. 333. 25. fumum ablegandum. 340. 8. intellectui. ibidem. 12. elixir unum. 352. 2. eiusdem prouenit.